

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

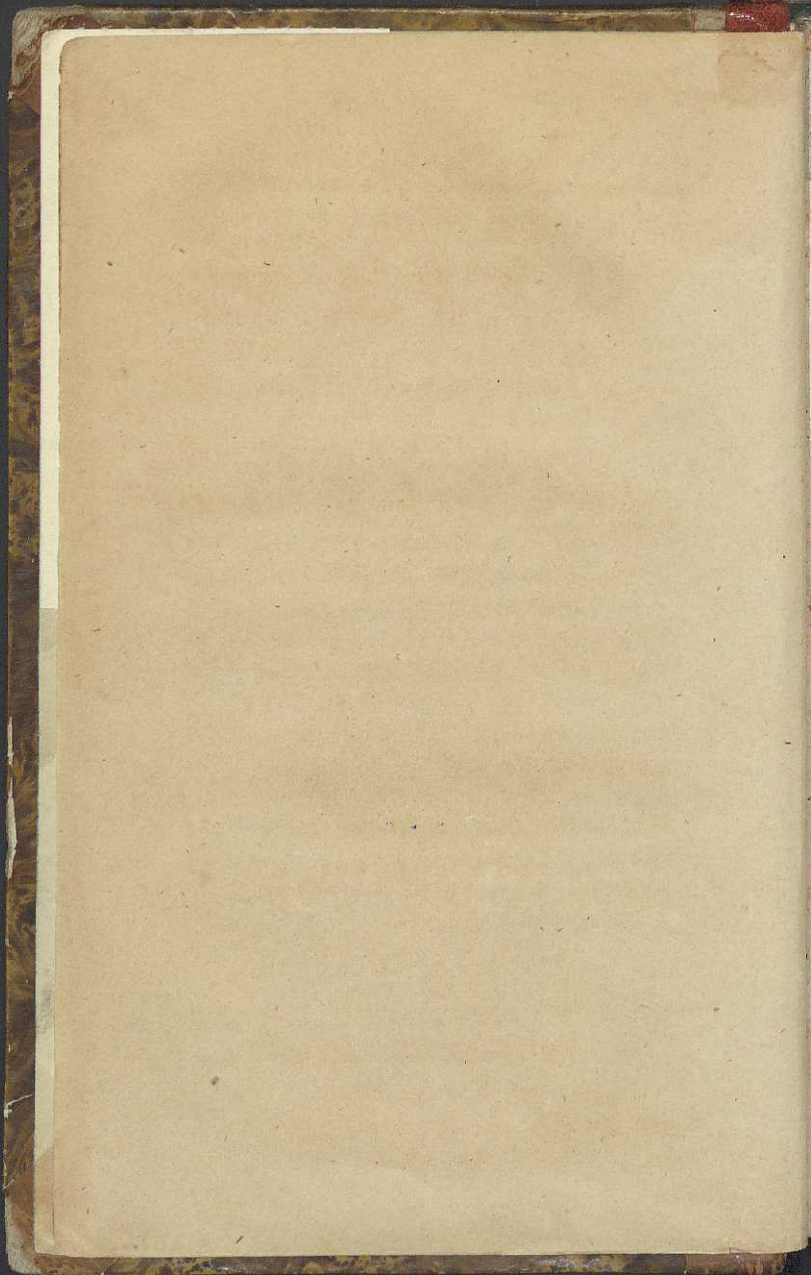
Tidskr.

Sv.

Ex. A

Ex. A

EX. A

I d u n a.

Tionde Häftet.

SEDERHOLM, 1824.

Trykt hos Fr. B. Nestius,
vid Regeringsgatan och Trumpetare-Backen,
Nært. Stormhatten, No 2.

Skålar,

affiungna i Helsingborg wid H. K. H. Kron=
Prinsens återkomst från Des utrikes
resa 1822.

Till H. M. Konungen.

Du gaf åt Nordens hjesteminnen
Ditt namn och Dina bragders dån;
gaf nya land och nya sinnen:
Swad häst Du gaf war dock Din Son.

Min är han, så Ditt hjerta talar,
når han Europas kärlek får;
men Nordens haf, des berg och dalar,
de swara åter: Han är wår.

Till H. K. H. Kron=Prinsen.

Wälkommen, Prins! till trofast Åbte
Din Nord Dig åter trycka får.
Ditt glada Folk går Dig till möte,
Som Långtan emot Hoppet går.

Tit Drottarna i fordna werlden,
 Du nyß Din Eriksgata red.
 Då swor, hwarthelst Du styrde färden,
 hwart hjerta Dig sin hyllningsed.

Och Ebbern tjuftades och lade
 sin blomsterduk uppå Din stig.
 Af allt det sönna, som han hade,
 det sönsta dock det gaf han Dig.

När Maj har isfwat våra lindar,
 och wakteln slår på lummig strand,
 då kommer hon med wärens windar,
 med Swanorna, till Sagans land:

der minnet än på tröfita wingar
 från runsten och till runsten flyr:
 och stormen som ett Drapa klingar,
 och bäcken som ett äfwentyr.

Och full af hieltestoft är jorden
 och himlen sielf af Sagor full,
 och der för Thor sin wagn kring Norden
 och Freia spinner der sitt gull.

Thors kraft och Freias sönhet wandra
 två gyllne bilder i det blå;
 den ena är för Dig, den andra
 för henne, som Du tänker på.

Till Norriska Stor-Thingets
Deputerade

den 8 Julii 1823.

Ur Norden icke skön, I Bröder,
är den ej nu Er dubbelt kär?
Swar ligga länderna i söder
så lyälliga som Norden är?

På Thronen sitter mognad Åra
med krona och med lagerkrud,
och Thronen, liksom Foltet nära,
står Hoppet med sin unga Brud.

Hon uppsteg, skön som Frejas stjärna,
ur vågorna på klippig strand,
och Hjeltedottren trifves gerna
uti det gamla hjelteland.

Det är ej här, som annorslädes,
der slafwars glädjerop bestålls,
ty fritt kring Östersjön man glädes,
och fri är glädjen westansjälls.

Och Fortids store Andar blifka
med tjuuning till den jord dem födt,
Och Framtids Mornor duker stikka
med lager och med rosenrödt.

6 Till Stor-Lthingets Deputera de.

De ädla Brödrasfolken leswe,
de twillingar ur Afahem!

Öf Norden blifwe — hwad han bleswe,
om samma lag fbrente dem!

T—R.

Skålar

wid Christianstads Hof-Rätts Instiftelse:

Den 4 Julii 1821.

För S. M. Konungen.

Skön är, o Kung, Din dubbelkrona,
 den sjelf Du wann med bragders rätt.
 Wår den som hittills, och försona
 Din samtid med en Kungaätt.
 Mot dagens tadel, dagens fara
 beskyddar lätt den gyllne ring:
 men Kungar måste äfwen swara
 på Häfdernas Åsbäriar-Ring.

Der är, o Kung, ej folket ringa,
 men mången hög är ringa der,
 ty wäldet der förutan klinga
 och smickret utan tunga är.
 Wål dig, Carl Johan! för Din ära
 Du finner der en ofdyt tolf;
 den tolken är Ditt hjerta nära:
 Ditt skonade, Ditt fria folk.

För S. R. S. Kronprinsen.

Och Du som ärfwa skall hans spira,
 ärf och hans nit för rätt och lag.

Prins, sönare kan Du ej sira
 än nu Du gjort, Din södsodag.
 Som klippan på de fasta grunder
 Står Nordens thron på Nordens lag,
 med hiesan trygg mot himlens dunder,
 och foten fast mot böljans slag.

Från södern hänger och till nordens
 en mäktig Wåg bland stjernors här.
 Hon håller werlden jemnt: på jorden
 Rättwisans hennes afbild är.
 De minsta wälden, som de största,
 dem bär, dem upprätt håller hon.
 Ett Domarsäte war den första
 och det blir och den sista thron.

 Mr Hof-Rätten.

Du lagens nyss upplättna öga,
 du tunga uppå Themis wåg,
 Hell dig, af läga och af höga,
 du wäntade af hög och låg!
 Du lånl från folket till Monarken,
 den swages flygd, den trycktes hopp!
 Som fordom Israel till arken
 till dig allt landet blickar opp:

Det förderika land, det söna!
 I wäger går den gyllne slätt,

och stilla susa lunder gröna:
omgärda dem med frid och rätt!
Glöm ej hwad wäldet blott will glömma,
de ädlas tröst, de wisa's bud:
"På jorden måste menskor dömma,
men öfwer stjernor dömmar Gud."

T—R.

Till Minne

af

Grefwe Joachim Beckfriss.

Är det din graf jag ser! För några dagar
 sedan
 Du satt hos mig ännu och såg på lifwets
 lek,
 War frisk som morgonwind, war stark som
 stogens ek
 Som brottas med en storm. Nu död, nu
 jordad redan?
 Bedragen på hwart hopp som glänste för din
 syn,
 Och fallen obemärkt wid bårjan af din bana?
 Det är förbi! Ditt lif, en sammanwecklad
 fana,
 Slås ut i himlen nu och wiftar oswan skyn.

Åh! nyss från Söderns land, dem tidens jords-
 skalf skaka,
 Från Albions främarbod med frihet — på sin
 skylt,
 Från Napels paradis med liggarsjälar fylldt,
 Du wände till din Nord, en hemsiuk son, tills
 baka.
 Till blommorna en Wår, till frukterna en
 Höst,

Minne af Grefve J. Beckfrids. 11

Med hjertat Swenskt ännu, du kom från fjers
ran landen.

Hvem älskade dig ej, hwem tryckte dig ej
handen?

Den gamla Swenska jord — hon tog dig till
sitt bröst.

En tröstlös lära går igenom menskans öden,
Som genom merg och ben en feberrysning
går:

Det usla frodar sig, det herrliga förgår
Och lian swänges blindt af westerhända Ös-
den.

Hur skönt låg ej ditt lif, som i Olympias
lund

En dammig täflingsban bland lager och oliver!
Hwad Lyckan lofwar högst, hwad bästa Matus-
ren gifwer,

De gåfwo det åt dig — men för en morgons
stund.

O! när jag såg din själ så klar, så blygen
worden

Som himlens mörkblå rund af dagens strå-
lar full,

När jag ditt hjerta såg så rent som präfwadt
gull,

Så redligt såsom för ett handslag uti Nor-
den:

12 Minne af Grefve J. Beckfris.

Då ropade jag glad: Stig högt, du unga blom,
Och wärm de kalla bröst, och lys de mulna
tider,

Och när du banan fyllt och kämpat dagens
frider,

Som aftonrodnad sjunk, och hwila dig hos oss.

Berömde Fäders barn, förgåfen ej den lära,
Som Er hans lefnad gett, som hwissar ur
hans graf.

Förtjena wille han hwad slumpen honom gaf,
Han war för stark, för stolt ott ha till länns
sin ära.

Som blomman bildar sig och dricker himlens
ljus,

Så bildade han sig, så gladdes han åt ljuset.
Den blomman lefwer än: hon flyttades ur
gruset

Och grov i parken nu bredwid sin faders hus.

Den tanken war din tröst, när far och sy-
skon hunno

Så fort som Döden ej intill din sjukgång fram
Och lifwets sista stund kom mörk och allwar-
sam,

Och ljusen sloknade och pulsarne förswunno.
Den tanken war din tröst, så ljus som sjä-
tens ljud

Minne af Grefve J. Beckfrids. 13

En stilla sommarqväll ur fjerran dalar hörda;
Och Anden lade glad ifrån sig stoftets börda,
Och ur det låga grus flög, som en Bön:
till Gud.

Se neder derifrån när slägt och wänner sam-
las

Kring en förgråten Fat, hvars hopp i gras-
wen gått,

Och tala om en tröst, som de ej sielswa fått,
Och spegla gråtande sin sorg uti den gamla.

Som stjernorna se ner, se neder derifrån,
Gjut af din salighet en slägt uti hans hjerta
När jorden ej ger tröst, när med oändlig
smärta

Han frågar berg och dal: hwar är min son,
min son?

Frid, Yngling, med ditt stoft! Derdswer wäs-
ren blomme,

Och solen strö sitt gull, och vinden sucke der!
Och lustens lätta folk, en wingad sängarhår,
Med stogens Elegie hwart år till graswen
komme!

Din Ande glädje sig hwar gång från Ibswig
gren

De sticka opp wår sorg i toner till din him-
mel;

På Grafwen i Hieres.

A.

Swars är den grafwen? Ty jag ser på
mullen
att hon är skoflad nyss, och grönskans wår
har än ei hunnit wåra öfwer kullen,
som året wåxer öfwer slutna sår.

B.

Det är en främlings ifrån Nordanlanden,
en blädgd nittonårig Mors, som kom
att dricka södernas helsoslägt på stranden:
det war för sent, hon wände icke om.

A.

Den arma, stild från släktingar och wänner,
en Alja flyttad till wår rosengård!
Nu är hon knäckt, och sorgen knappast känner
den plats der hon kan resa hennes wård!

B.

Och Nordens hjertan älska fosterjorden;
wid fädrens dalar ha de wuxit fast.
I ödden än des öga sökte Norden,
det såg på polens stjerna till det brast.

A.

Så ung, så fön, så född till jordens lycka,
och nu ett stoft uppå en okänd strand!
Och ej en gång den trösten att få trycka,
förrn hon gick hän, en fars, en moders hand!

B.

Det sågs de lefwa uti Kungens salar,
den store Kungens, som wår landsman war.
Han älskar dem, han tröstar dem, han talar
ur hjertats fullhet till det sorgsna par.

A.

Ät, hwad är tröst från Kungen eller slafwen,
du modershierta, mot en sorg som din?
Den sorg är lampan lil i Romargrafwen;
hon sloctnar först sen sielf du gått dit in.

B.

Se, många kronor öfwer kullen dofta,
bind du en frans af eken som här står.
De bladen känner hon, hon såg dem ofta,
har ryktet sagt oss, i sin faders här.

A.

Nej, utaf liljor will jag fransen binda,
så hwit som snön på hennes hemlands berg,

Så hwit som hennes kind, som grafwens linda,
ty hwitt är ddens, grönt är hoppets färg.

B.

Ja, grönt är hoppets, låt oss taga begge;
en dotter lefwer, klädd i hoppets grönt.
Den gröna fransen, och den hwita lägge
wi wid hwarann. Hur sorgligt och hur stbnt!

A.

Kom, söderns Flora, och på grafwen teka
din saknads bildskrift, som är sorgen får.
Du hwita törnos, ställ dig der och blekna,
Förgåt-migaei, stå du och längta der.

B.

I himlens windar, fusen lätt och blanden
er sång med wår, med hennes som for dit!
Och lägg dig, stilla suckande, wid stranden,
du hafwets wåg, som förde henne hit!

Så sidngo nyss två Troubadourer, burna
i sångens land, på grafwen i Hieres.
Men ad! hur sången wid en älskad urna
i södern klingar stbnare än här!

T. R.

 Mathilda.

Uti en rosenbuske satt
 en näktergal,
 och sjöng uti Italiens natt,
 i Arnos dal.

Och vågen lyddes, westanwind
 knappt andan drog,
 och rödare blef rosens kind
 när foglen slog.

Då drog en wikingson förbi,
 en gäst från Nord.
 Det rosenstånd med foglen i
 tog han om bord.

Nu står den ros i nordanwind,
 står midt i sdn,
 lik rodnan på en skönhets kind,
 men mera sdn.

Och näktergalen står sin drill
 till nordlandskjud;
 det låter som ett waldthorn till
 ett segerbud.

Du söderns purpurkrona, brinn
på nordansjell!

Du söderns tränadsfud, försvinn
i vinterqvällen!

T—R.

 Nunor

af

 Morna Gest.

P.

Frejers Ar.

Silfverklara himmelstjärar falla stridt på
 jorden ner:
 Afsonsolen uti blommor och på blad dem
 findra ser.
 Oröna rågen ler på regen. Lyfna, bonde!
 hör du ej,
 Hur bland brodden Sådeskrarren träget ropar:
 Frej och Frej?
 Frej skall komma, så han menar, med de ffa
 na, rika ar,
 Korn som äggegulor gula, som det honungs-
 fulla war.
 Vldj och sä och bed med glädje, gamle Frejer
 lesver än:
 För hwar droppe swett du fäller, får du tuno
 nor gull igen.
 Ljusligare är att höra windens spel i mogen
 säd,

Än att tunga hammarn höra gullmalm slå på
smedjeståd.

Leta icke rikedomens djupt i grufvans berg och
mull;

Under öppna, blåa himlen glänser Svea ri-
kes gull.

N.

Ur dar brunnen.

Bid Tiden's brunn står Nornan Urd och
Qwäder

Om allt som skett, med outtröttlig flit.

I Ur dar brunnen, sade våra fäder,

Blef allting rent som snö, som sänktes dit.

Den kunde tvätta blodbestänkta kläder,

Och gdra kolswart korp som duswan hwit.

Allt kan försonas, och den onda tiden

Förlätas lätt, så snart han är förliden.

Hwad börda finns, som icke Tiden lättat?

I hwilket mörker har han ljus ej spridt?

Och hwilken hunger är, som han ej mättat?

Och hwilket stål, som han ej mjukt har smidt?

Men ett jag wet, som ingen Eld har twättat,
 Och ingen Urdarbrunn kan göra hwitt:
 Det bär i ewighet sin dysra swärta,
 Det är — och blifwer: ett förrådiskt
 hjerta.

Det renaste, som Urdarbölijän twager,
 Det är en trofast man med ewigt hopp.
 Han sänks i Mornans brunn, så mild och sager
 Liksom ett barn, och står som Engel opp:
 Och strålar der i oförgånglig dager,
 Och gör som minne här nytt lefnadslopp.
 Umgifwen oss, I rena forntidsminnen,
 Och skrifwen runor djupt i folkens sinnen!

P.

Thorgny.

Ljud, sång! om Thorgny Lagman wäl;
 Om riket war han mån.
 Han war en man till kropp och siäl,
 Det säger Sturleson.
 Men tiden wändes opp och ner:
 En sådan Lagman finns ej mer.

Hans silfverskäggs stöt ned till knät,
 Ett skäggs, som väl förslög.
 Ännu i Sverige, hjälpte det,
 Snart funnos männer nog.
 Den tolfte Karl war skägglös han;
 Men war ändock en ståtlig man.

När Thorgny stod på tingets sten,
 En värddad lagens tolf,
 Hans stamma ljud så klar och ren
 För både Kung och Folk:
 Ibland som vågens klang mot strand,
 Som thordönn på ett fjell ibland.

Han kraftfull war, men aldrig wild,
 Gick ej tillbaks, men fram,
 I lifvet som en Liusalf mild,
 I domen alfvarsam.
 Det är en konst, som få förstå,
 Att vara stark, men mild ändå.

Så hög och stor, som född till strid,
 Sin styrka lugn han bar,
 Och sent i Aldrens wintertid
 Den skönsta man han war.
 Den, som är skön som gammal än,
 War i sin ungdom Balders wän.

Han stöt som Oden eller Frei
 All kunskap i sin famn;

Allenast ett han kände ej,
 Och Fruktan är desß namn.
 Ty Fruktan är ej fosterländsß;
 Hon är fdr blek att wara Swensß.

Du yngling! som så gerna will
 En gång bli Swerges man:
 Der wisdom hörs, lägg drat till,
 Blif Thorgny, om du kan!
 Men dignar du på årans stråt,
 Stor sak! du wille dock ditåt.

F.

Döscar.

Döscars namn en runa blir en gång,
 Döscars minne blir en gång en sång:
 Den skall sjungas högt af tusen slågter
 Uti gröna transar, hwita drågter.
 Runan skrifs af Moder Sweas hand,
 Och vårt Swerge heter Döscars land.

Flyg och spegla Dig, du stolta Swan!
 I vår kärleks lugna ocean.
 Wägar tidens storm sig upp till Norden,

Ynglingar, de tappreste på jorden,
 Ensta gerna dö, wid wäpnens sång
 Före Dig och för Dig på en gång.

R.

Ryfsgraf.

Herr Otto gick tyst med sin son wid hand,
 En knopp till en ridderlig blomma,
 Och stannade stilla wid Målarne strand,
 Nu leka des bblsor så fromma.

Men Bonden han söng och förde sin plog,
 Och med söng vinden från Norden.
 Med sklide, när bilen i dagen han drog,
 Förmultnade ben utur jorden.

Då talte till Otto hans blomstrande son,
 Och sgonen stodo så spända:
 "Hwar komma de multnade benen ifrån?
 De äro af björnar kanhända?"

"Ryfsgraf!," sade fadren med strålände blick.
 "Ryfsgraf", sade bonden wid plogen;
 När dragaren tyst uti färan gick,
 Han söng att det ljud uti fogen:

"Når Ryfjarne flego på stranden opp,
 "Slog folket små snäckorna sönder;
 "Då dräptes med bilar hwarenda kropp;
 "Det gjorde de redliga bönder.

"Och skicka de flera hit upp i wif,
 "Så slå wi dem samman och sönder.
 "Eftönt wäxer wår såd öfwer owäns lif,
 "In lefwa wäl modiga bönder."

Herr Ditto säg ned på ditt unga blod,
 Karls tårar begynte att rulla,
 När hjertat är fullt utaf kärlek och mod,
 Stå ögonen klara och fulla.

Och fadren med sonen i famnen står,
 Han gläds åt det gryende modet;
 "Son! faller din tår för ditt land i år,
 "Att året du wägar wäl blodet.

"Swartalferna skratta wid Nattens strand
 "Når flender öfwer oss falla;
 "Men wäria wi årligt wårt fosterland,
 "Då le de Einberiar alla."

P.

Kungshatt.

En Konung i Sverge han flyr icke gerna,
 Seår stilla i spetsen som himmelens stierna,
 Och lyser och strider för belä sin här;
 Ty håller och Sverge sin Konung kär.

Men är han allen i förvillande flogen,
 Och swärdet är brusket och båsten är trogen,
 Och fienden ester i hamn och i hål,
 Då rider han undan. Deri gör han wäl.

Den morbiffa hopen med glimmande spetsar
 Ne'n drager sitt notwarp i tätaste kretsar,
 Och ropar: "rid undan till hafsubdens fant;
 Wi toga dig wäl uppå klippans brant."

På klippan är Kungen, och hafwet inunder,
 Och bakom är ödden och trummornas dunder.
 Han hör hur hon nalkas, den brusande jagt,
 Guldsporren han frestar med wäldig makt.

Men gångaren reser sig — djupet försträcker —
 Så rak som en karl, och sitt betsel han bräcker.
 Han stryker tillbaka: den modiga Kung
 Redsfäller sin hatt uppå blommande ljung.

Allt högre det trummar och stölbarna klinga;
 Men Konungen klappar på ryfande bringa
 Sin fåle och säger: "Förräder du mig?
 Det gjorde du aldrig i storm och i frig."

Öh häften förnimmer den vänliga handen,
 Ser tvärt öfver wiken den grönsfande stranden,
 Hör dånet bakom sig. Han störtar sig då,
 Så modig och snöhwit, i böljorna blå.

O we! det är Konungens yttersta timma —
 Nej! Konungen lefwer och häften kan simma,
 Han simmar så wäl och så stolt som en swan,
 Öh wågorna leka med fladdrande man.

De Kungliga fiskeare, alla de-hundra,
 Stå skamliga qwar uppå berget och undra.
 De tänkte så säkert få Konungen fatt;
 Men fingo ej mera än Konungens hatt.

På klippan syns hatten i wiken sig spegla,
 Öh alla ännu som på Mälaren segla,
 De hålsa Kungshatt, och det säges med rätt,
 Att Swearnas Konung ej gripes så lätt.

*.

Hjalmar's Brud.

Hjalmar! hvarsör skall du sofva?
 Hjalmar! hvi är du så blet?
 Ser du ej din brudgumsgåfva?
 Rodnar ej wid brudens smek?
 Torla blodet af ditt pansar,
 Skänk en blick åt brudens hopp,
 Lukt på de friska fransar,
 Slå ditt öga opp!

Jungen kyss dig mer beweker,
 Du är kall, så kall och död.
 Suckars wind i håret leker,
 Läppen blånar, förr så röd.
 Gydja! Ibg du, när du lade
 Runor, klädd i helgdomsfrud,
 Säg till himlen upp och sade:
 "Du blir Hjalmar's brud?"

Ja! wist blir jag. Brölloppsfamman
 Gladdrar het i brudens barm,
 Ödden wiger oss tillsammans,
 Väddar brudsång god och warm.
 Gydja! Ibg du, när du lade
 Glada runor, att! om hwem?
 Säg till himlen upp och sade:
 "Hjalmar kommer hem?"

Ja! wist kom han. Milða Freja!
 Thor är starkare än du.
 Bad du Hjalmar faran wäja,
 Kopte guden: Strid som sju!
 "Mod och kärlek äro syster,"
 Hjalmars hjeltetanka war,
 "Be den till den andra lystrar,
 Och den första icke har!"

Molnen dundrade; men "unnan!"
 Söng hans blåa swärd till dem.
 Som en ljungeld for han sunnan,
 Som ett stjernfall kom han hem.
 Sären, segren kämpen hedra,
 Seger blifwe och min sorg!
 Ingen klagan skall förnedra
 Hjalmars Ingeborg.

Hwarför skulle bruden klaga?
 Stön som hans är hen nes lott.
 Kunna qwinnor wara swaga,
 Då de älfra hjeltar blott?
 Lycklig jag för många andra!
 Hjelteyngling, Hjeltemö
 Hand i hand i lifwet wandra;
 Munn mot munn de dö.

Dyre Hjalmar! hjertat brister,
 Som ditt stora hjerta brast.

Sgat fina strålar mister;
 Tag mitt sista ögonkast!
 Fader! gråt ej, ljus är stranden.
 Att! att dö en vållust är.
 Tryck nu fast min ring på handen —
 Hjalmar! — är du der?

†.

Morna Gest som Yngling.

Under himlen blå
 Uppå jorden grön
 Att sin harpa slå,
 Det är Skaldens lön.

Att ur liljans kalk
 Hämta perlor opp,
 Att med bergens fall
 Följa solens lopp,

Uti sjöns kristall
 Skåda solens höjd,
 Skåda solens fall,
 Det är Skaldens fröjd.

Skönt, när mån en gång
 I en skuggrik lund
 Sjunger Skaldens sång
 I en månskensstund;

När en yngling går
 Till att strida ut,
 Och hans hjerta slår,
 Hwad jag söng förut.

Skönt, att harpan slå,
 Så att lifwets ring,
 Fast han trögt will gå,
 Far så lätt omkring,

Som wid westans ton
 Lilla Elfwans dans
 Uppå purpurston
 I en blomsterkrans.

Nej! hwad är en dag?
 Jo, en Solsång blott
 Utaf Skalders lag
 I ett Kungastott.

Hwarje natt, hur skönt!
 Är en spegelsid,
 Der af stjernor skönt
 Ligger Sångens b.

Der ses månen stå
Som ett Liljulag
Mellan andra små
Stjernebifters drag.

Swepes himlens hus
Uti moln och dam,
Lager Skalden ljus
Utur harpan fram.

Hela resan är
Blott en segerfång,
Fastän hwart det bår
Ingen wet en gång.

Sjelfwa öddens bild
För det glada folk
Är en gåtas tolf,
Och som lifwet mild.

Att af ödden då,
Efter lyktad ödn,
Nya wingar få:
Blifwer Skaldens ödn.

Islands Minne.

"Island står i lågor. Fader, sofwer du?
 Wafna, fader Sturle! Hella brinner nu.
 Hela natten satt jag wid des klara brand,
 Skref på pernebladen med en slitig hand,
 Till på purpurwingar kom en glöddet wind
 Glämtande, och lade sig uppå min kind:
 Sw.pte så en sölja fring mitt ögonpar,
 Att jag icke riktigt wiste hwar jag war.
 Se, då kom en hårlig Konung fram till mig,
 Månstenskika kläder hade han på sig:
 Klar en eldröd krona på hans hjesa satt,
 Wänligt war hans anlet: rundt omkring war
 natt.

När han stod mig nära, brände bett mitt bröst:
 Och som ljud af klocker hörde jag hans röst:

"Yngling! ej förfåras. Dof är mitt namn,
 Ingjalds Son — min boning är i Hektas
 famn.

För min fromhet blef jag uti lågor bränd,
 Mycket har jag lidit, litet är jag känd.
 Men min stam i Sverige stolta spiror fört,
 Om min ått i Norrige har du wisor hört.
 Mellan twänne eldar än i dag jag står:

Hur han dem förlofat, ha wi wäl förspört;
 I Nordmänners hjertan leswer hwad han gjort;
 Gamla Minnen älskas: nu är elden fri,
 Som en himlens ande — honom andas wi.

†.

Arnliot Gellina.

”Sol ddr i Wester,
 Gulb winner tårnor.
 Som bleka Prester
 I darren, sfiernor!
 Eld jernet tuktar
 Och watten glödd.
 Stam åran fruktar,
 Den fege ddd.

Den wise mördar
 Blå ågons lagar,
 Det kärswa mördar
 Det skönas dagar.
 På Riords wrede
 Hans maka rår,
 Och Höder Lede
 Eldn Balder slår.

Att tro på andra
 Det bätar illa.
 Swagt är att wandra
 Som snäckan stilla,
 Och sloka wingen
 Wid lifwets elf:
 Jag tror på ingen,
 Blott på mig self.

Ly mitt är blodet,
 Och min är armen.
 Min Gud är Modet
 I hjeltebarmen.
 I samn en qwinna
 Jag aldrig haft;
 Ly min Gudinna
 Det är min kraft.

Låt Nornan weskwa!
 Jag spänner bälte.
 Ly sluta lefwa
 Kan ej en hjelte.
 Mitt Balhall bär jag
 I eget bröst.
 Odddlig är jag
 Som Sagans bröst.

Helt! Mod i barmen,
 Du är min stjerna;

Hell! kraft i armen,
 Du är min tärna.
 Bli sären djupa,
 Bli eggen stö,
 Så kan jag stupa,
 Men aldrig dö."

* * *

Så söng på Areskutans hall,
 Vid bäckars forl, vid solens fall,
 Som sågs på wapnen stina,
 Ung Arnliot Gellina.
 Och ingen fanns, som stod emot
 Den unga Tämten Arnliot.

Stolt uti känslan af sin makt,
 Skön i sin ungdoms fulla prakt,
 Kring hela Manhems rike
 Han aldrig såg sin like.
 Nu vill han bort till Norrige gå,
 Att för Kung Olof segra få.

Han kom — och såg Kung Olofs stid,
 Såg elden i hans djupa blick,
 Och på hans panna friden,
 Som segrar öfver tiden.
 Han böjde hufvud för en man,
 Som störrer war och mer än han.

Och Dlof Helge sade då :
 "Hvem är din Gud? hwem tror du på?"
 Tillå nu jag plågat dyrka
 Min egen makt och styrka.
 Men nu, o Kung! i storm och ro
 Will jag på dig allena tro.

Kung Dlof mätte : "Stoft är jag.
 Ditt mod är starkt; din tro är swag.
 Nej! kämpe, tro på Herran,
 Som råder när och fjerran,
 Som gifwer de betryckta fred,
 Och slår de stolta hjertan ned."

Så wille unge Hjelten ha :
 Han föll på knå och swarte : ja!
 Djupt rördes han af orden,
 Hans spjut sönk ned till jorden :
 Och hjelmen wardt från hjesan löst,
 Och Arnljot blef wattendöst.

När striden brann, war han ej sämst,
 I Kungaledet gif han främst,
 Tog framtill alla sären —
 Bars bleknad bort på bären.
 Förfärlig war han, då han slog,
 Och hårlig war han, när han dog.

Den starke, då sig sjelf han tror,
 Och i sin styrkas tempel bor,
 I hvarje idrott färdig,
 Är detta lifswet wärdig.
 Men blir han ock i fromhet lärd,
 Då är han hjelstedden wärd.

H.

Solen i Lappland.

Högt uppe i Nord
 Bland klipporna blommar
 Den skönaste Sommar,
 Som finnes på jord.
 Hvad jag skulle siunga
 Dig, Sol, om jag stod
 På Luppis klippa
 Wid Tengeli stod!

En dag är förbi:
 Du mildare blänker,
 Mot bergen dig sänker.
 Det weta ju wi,
 Att Solen begrafwes

När dagen är all,
 Och Natten är grafven,
 Så dunkel och kall.

Hon står på ett fjell —
 Lyst! — Solen står stilla:
 Ej foglarna drilla
 I rodnande qvåll.
 Hon skulle gå neder
 Från thronen, den blå.
 Hon skulle ju sjunka,
 Men stiger ändå.

Du ewige Gud!
 Sol'n skulle gå neder,
 Och morgonen breder
 Kring jorden sin skrud.
 Nu fröjdas all werlden:
 Hvad lifwet är gladt!
 Välkommen, o morgon!
 Det blef ingen natt.

Ur blommornas doft
 Din skål wi nu dricke.
 Åh! wore jag icke
 En muß och ett stoft,
 Så bad jag Allfader

Med brinnande ord:
 "D låt mig få vara
 En sol upp i Nord!"

Lycksaliga lott!
 Att lysa för jorden,
 Och klarast i Norden,
 En midsommar blott:
 Att sitta på thronen,
 O Sol! der du satt,
 Och gifwa en morgon
 I stället för natt!

↑.

Tyrannen tog hvad tagas kan;
 Men jag en törnekrona vann.

Erik Basas Runa.

"Gif akt! hwem der? hu! sjön är grön och
 stjernorna de skåfwa —
 "Herr Erik! lägg dig ned och sof; ty nu är
 flockan elfwa."
 Så talte Lifdrabanten till Kung Erik.

Men Erik gick så många steg som slag hans
 hjerta slog,
 Uppå Gripsholm än ingen blund hans beta
 öga tog,
 Tungt är att vara Konung utan krona.

"Kom fram! jag vill betrakta dig, nu medan
 månen lyser:

"En kappa vill jag gifwa dig; mig tyckes att
 du fryser."

Så talte Lifdrabanten till Kung Erik.

Och Erik gick till gallret fram, och Lifdrabants
 ten log.

Han sade: "Skägg har du fått nog, se'n
 Konung Erik dog,

Och deraf kan du wäswa dig en mantel."

Nu hördes klokan ljuda tolf från högga fångsels-
 tornet,

Brandwakten lutade så doft tolf gånger utt
 hornet.

Drabanten gick — och wakten tog en annan.

Men Erik gick så många steg, som slag hans
 hjerta slog;

Och stegen slå i golfwet qwar, som Kungasö-
 ten tog;

Men, Gud ske lof! hans hjerta har fått hwila:

"Kung Erik! slut ditt öga till; ty tolf har
flockan slagit.

"Kung Erik! sof, Kung Erik sof, fast de din
krona tagit:"

Så talte Lifdrabanten till Kung Erik.

Slätt intet Erik åktade att flockan slagit
tolf,

Men stånade wid waktens ord på massfestun-
get golf.

"Kung Erik" lät så lustigt i hans bra.

"Kung Erik! kom till gallret fram; ty månen
sfrider fjerran,

Om det är du, så buga dig i stormen inför
Herran:!"

Så talte Lifdrabanten till Kung Erik.

Kung Erik böjde hufwud ned, sibt ögat till
om tåren,

Om Lifdrabanten log så skon med silfwerhjelm
på håren;

Men Erik bad i stormen inför Herran.

Om Lifdrabanten frönte då hans hjesa med
en frans,

Bland många brutna tårnen der en härlig
blomma fanns,

Om fransen kom med friden under stormen.

Kung Erik sönt på bädden ned och sof wid
 ljud af psalmer.

Nils Sture kom, (så drömde han) och bar i
 handen palmer,

Och kyfste Konungen med törnekronan.

Så är det sagdt, att samma natt Kung Jo-
 hans öga stod

Så öppet, som hans port war slängd — och
 såg sitt eget blod;

Men hur det war, må Gud allena weta.

B.

Bjarkamal.

Hogne.

Sorle! will du strida mer?

Sorle.

Än en gång med dig jag slåttar,

Ännu Norriges Lejon mäktar

Med sin blanka yxa klyfwa

Trenne Runor, om ej fler.

Runor.

Hogne.

Norrman! du kan dig ej resa,
Och jag kan ej döda dig.

Sorle.

Mer än dödd är bönen nesa;
Aldrig Sorle lifwet tigger;
Svärdet der wid tuswan ligger;
Hämta det och döda mig.

Hogne.

Väntar du?

Sorle.

Jag ligger stilla.
Härligt att ditt blod få spilla,
Som ett Arans stilla offer,
Trotsande ditt svärd och dig.

Hogne.

Stolt din själ med faran lefer:
Mod mig mer än bön beweker.
Lag min hand! I kraft och kärlek
Wid min sida lef och wär!
Kan ditt Lejon klyfwa trenne
Kronor, se, då skola twenne
Stora, starka Spßkon-Lejon,
Om det gäller, klyfwa sex.

Sorle.

Mer än fallet gjort mig smärta,
 Mörer detta tal mitt hjerta.
 Jag vill falla dig min broder —
 Här min hand, du Swenske Man!

Våra händer sammanknytom,
 Fridens hwita blomma brytom,
 Hälften hwar, men dock den samma,
 Just der stridens flamma brann!
 Skdnare än swärdets tunga
 Om vår feid skall Varden sjunga:
 "Zngen öfwerwann den andra;
 "Men de wunno blott hwarann."

f.

Lögarens Lugn.

Ljusblåa fälla! glänsande sjö!
 Dig mina händer blomsterbestro.
 Störmande lyfte du Wifingens sinne,
 Bräkte hans skepp såsom Tiden ett Minne;
 Gerna han hörde dig ryta.

Nu på din barm ej waggas ett blad ;
 Nu är du lugn : jag är så glad ,
 Lyfelig , och lugn som din yta.

Stilla mot Stockholm fartyget far :
 Lyran jag knäpper : himlen är klar.
 Sångarens fartyg går fram utan segel ,
 Liksom hans ande går rätt utan regel —
 Morgonen wägar ej andas.
 Liljan är styre : Elden är wind ,
 Stränderna le : warm är min kind :
 Ljuden med gentsjuden blandas.

Sjö! blir min werld så stilla som du ,
 Blifwer jag alltid glad såsom nu ,
 Då skall wäl elden frakta mig öfwer ,
 Lyfa mig sielf och en hwar som behöfwer.
 Men blifwa windarna yra ,
 Wågor slå opp , och åfkan slår ner —
 Mer då ej syns , hörer ej mer
 Sångarens Eld och hans Lyra.

Storm öfwer hafwet , storm öfwer jord —
 Swart taga wägen min röst och mitt ord ?
 Hwar skall jag gömma de himmelska lågor ?
 Swäljas öf de utaf werldshafwets wågor ?

Stofna i vindarnas yra?
 Ljusblåa himmel! skall jag förgrås?
 Nej! i ditt lugn lyser och slås
 Sångarens Eld och hans Lyra.

 Ψ.

Mannen i Rosengården.

Det var aften. Hblidt af kalla strålar
 Hörningsholm uppå sin klippa låg.
 Månens silfverflob i blomstreris skålar
 Strömma ned Fru Baners öga såg;
 Högst i loft wid öppna fönstret stilla
 Tyft hon satt med Johan på sin arm.
 Månen såg väl glädjetårar trilla
 Ned i Liljan på des barm.

Sina hvita ögonlof hon tycker;
 "Mamma! sof ej; jag vill roa dig.
 Om jag ropte ut åt sids, jag tycker,
 Att all werlden skulle höra mig.
 Uti rosegården se, hvad stjernor
 Lindra der! "Herr Johan! tyft en stund!"
 Hwistat Sigrid, en af flottets tårnor,
 "Stör ej Mammans korta blund."

Johan ur sin moders arm sig vindar,
 Och till fönstret smyger sig på tå.
 Blickar kring sig, ser de höga lindar
 I sin månfenskrone stolta stå.
 Lilla hvita handen ut han råder,
 Gyllnesodligt busmud tittar ner:
 Som till flygt han båda benen sträcker,
 Hopar till — och syns ej mer.

"Jesus! hjälp! — Herr Johan" — Modren varnar
 Vid yrakna tårnors jammerton,
 I en blink sin lilla son hon saknar,
 I den andra blinken swimmar hon.
 Händer wridas, suck på suck der susar,
 Ingen wet för ängest hvad hon gör;
 Dock stön Sigrid blef, men rådig, rusar
 Alla trapporna utför.

Sigrids hår så wilde kring skullran flyter:
 Öddar anar hon i hvarje tråd.
 Stängda trädgårdsporten upp hon bryter;
 En förtwiflad qwinna är ei spåd.
 Allt är tyst, och tystnaden bebådar
 Lifwets slummer efter lifwets dans.
 Men, se der! hon Johan återstådar
 Leende i blommors frans.

Sigrid gret, ej tårar blott, men frågor;
 Hålsien utan svar i födseln dog.

Wild war fröiden efter wilda plågor:
 Men den lilla satt der lugn och log,
 Log och sade: "Månens sten bedrog mig;
 Hur jag föll, det mins jag icke mer.
 Trädgårdsmästaren i fallet tog mig,
 Satte mig i gräset ner."

Modren re'n i fönstret öppnar famnen —
 Denna stund är wård en ewighet —
 Och der werlas nu de skönsta namnen,
 Som en öddlig tunga nämna wet.
 Wågen, som till modershjertat leder,
 Går man icke, nej! man flyger den,
 Lilla Johan föll som gose neder,
 Fölg som Engel upp igen.

Trädgårdsmästarn wiste, hwilken planta
 Han ur öddens öppna urna drog.
 Snart på Urans klippor, mera branta,
 Såsom Solros hon sitt fäste tog.
 I den största Swea-Kungens lära
 Johan Baner blef som yngling nård,
 Bar och brukade, som man, med ära
 Swea Rikes segerswård.

—

h.

Ur eller Yttersta Runan.

Jag runor ristat har om mina faders tid,
Om deras råd och dåd, om deras lugn och
frid.

Om Hoppet skref min hand en enda gyllne
runa —

De helgas Urd och Skuld och Brage och
Iduna.

Min fista Runesång på Ygdrasil jag skär
Åt Nornan Warande och Åt den tid som är.

Allfader sitter tyst, högt ofwan Stjernors fäste,
Den allramildaste, den störste och den bästa:
En runa på sitt blad han skär för hvarje tid,
Emot den onda strång och mot den from-
ma blid.

En Runa hette Man: hon sten på himlen
präktig,

Om dagen såsom sol, i ljus och värme mäktig,
Om natten mild och sval, som Friggas stjern-
bild klar:

Ett slagte lyste hon, som rent och manligt war.
Lik en, som ur ett träd guldfruktur plockar
neder,

Som tar ett barn emot, som hoppas och som
beder.

Hon höjde, der hon stod, två ljusa armar opp,
 Och hon betydde Lugn och Styrka, Bön
 och Gopp.

När Gust af Adolf låg wid Lågen blef och
 fallen,

Då skalf hon första gång på ljusa Idawallen:
 Då sönt des höggra arm, då grumlades des
 sten;

Hon brann wäl blodröd se'n, men aldrig mer
 så ren.

Nu fällde Lifwet snart sin sköna stiernekrona,
 Och Åran blef för tung att ha till hustru-
 bona'.

När Lifwet somnade, så diademet af,

Och som ett stjernfall sönt i ewighetens haf.

När sist man waktade och kände sig i pannan,

Och ingen krona fann, då såg man på hvars
 annan:

Liksom en dröm ännu man mindes hwad man
 haft,

Och rusade till strids och talade om kraft.

Mot Frihet, Åra, Tro man helga förståg
 förde,

Med rop om mensklighet des helgedom för-
 förde.

Så spildes Åra bort och blod som watten rann,

Och mången misse dem; men ingen döblig
 wann.

Lid grannlåt smed man jern, som bars af tåre
 nors skara,
 Med silfwer och med gull man wårjde sig i
 fara.

Man talade förnuft i åldrens första wår,
 Men reste sig ej upp för gubbens silfwerhår.
 Alfader detta säg: han tidens tecken kände
 Och upp och ned hans hand den gyllne runan
 wände.

Han sade allwarsam: "Nu warde *Yr* ditt
 namn!
 Och *Yr* wardt runans namn, och *Yr* wardt
 tidens namn.

Doå ån ett återsten af Manna-Runan sträcker
 Ut öfwer Scandiens folk sitt *Lugn*, sin ena
 arm:

Den andra armen, *Kraft*, hon utåt *Hel-*
las råcker,
 Der lifwets *Sol* går opp så lågande och
 warm.

Wi höra swårdens klang och stormarna, som ila,
 Och åfforna, som gå långt nedom våra fjell;
 På våra Fäders störd af lagrar tryggt wi
 hwila,

Och hoppas att få se de gamla gudars qwäll,
 När *Walder* skall uppstå, de gyllne tafflor hitta,
 Och på Alfaders knå i gudafågring sitta.
 Då skall han sörta *Yr* i nattens kulor ned,
 Och rissa sjungande sin runa: *Ewig Fred*.

Jag slutat har min gång i Minnets tempels
lunder,

Der höga stoder stå och tyda lifwets under:

Der rosen talar högt om hjertens dyra blod,

Och liljan om hans tro, och eken om hans mod:

Der Skuld lysar hwit, som swan i människens
natten,

Och Skulden fåfångt twär sin hand i glöms
skans watten.

Der brottet flugga ger och dygderna ge sten.

Jag gick och såg och sång; dock icke jag allen;

Du Hugo! war och med: wi woro en och
samma;

Och lifwade ett hopp, en enda kärleks flamma.

Min sång blef af din hand uti en tassa bytt,

Jelldigt penselbrag hwar ton blef född på nytt,

Och wid Din sida stod en Ljusalf med en fackla

Och wid min sida stod en Ljusalf med en fackla:

De hade samma namn och spredo lika glans

Uppå min harpas guld och dina bilders frans.

För Dikten och hwarann wi hela werlden
glömde,

I nattens ljuswa sömn om dagens werk wi
drömde.

När Solen mig ej skänkt i Sångens armar såg,

Och wid Din tassa ej — då wid Ditt bröst jag låg.

Om några blommor här i fransen sig befinna,

Som trotsa tidens föld och efterwerlden hinna,

Så må de, blommande i Minnets trogna samn,

Ej glömma tacka Dig och dofta fram Ditt namn.

Uppå vår graf en gång, o må de glänsa friska,
 Och luta sig ihop offlydiga och hwisfa
 Om Hugos rena själ och om hans kärlek mest,
 Och hur han älsfad war af Skalden Norna Gest.

Anmärkingar.

Min mening har icke varit att skrifa ett poetiskt ABCD, eller en torr opoetisk förklaring öfwer Runornas namn, ungefär såsom de Anglosachsiska smådikterna, hwilka läsas i Grimms Afhandling: Ueber die Deutsche Runen. Jag har i dessa Dikter welat framställa ett slags Nordiskt Panorama, en samling af målningar öfwer fosterländsk natur och handling, och nyttjat Runornas kranz såsom en gemensam, gammalmodig men dyrbar, ram för dessa mina tafvor. Med få undantag tillhöra de vår forntid. Att en och annan framställer senare Minnen och en är helgad åt Hoppet, ogillar wißt icke den, som bestänker, att Runorna lesa ännu bland Almogen, åtminstone i Dalarne, och att alla Minnen äro dunkla och falla, om de ej bestrålas af Hoppets Skärna. Vid Sångernas öfverskrift har jag, då Andan och bokstafwen run-

nat sbrenas, icke åtskilt dem; i motsatt fall har jag ej funnit mig wid, att uppoffra den första för den senare, och öfwerlemnar nu utan anspråk mina sexton Runor i Folkets händer, för att ålftas och leswa eller glömmas och dö, allt efter som de förtjena.

Frejers Ur.

Runans namn är Frej, eller Fé, enligt Rast.

Urbarbrunnen.

Wid Urds brunn eller Tidens källa hade Nornorna sin sal, och twänne Swanor summo i des wågor.

Runan heter Ur, och liknar ett upp- och nedwändt U.

Thorgny.

Thor, Thorn, eller Thurs är Runans namn.

Dscar.

Åf Runan Ds.

Rysgraf.

Reid heter Runan.

På Åspån i Mälaren bär en lång udde namn af Rysgraf. Wiken på ena sidan

är så djup, att ett Linieskepp der kan ligga för ankar.

Ett slags små fartyg hade i forntiden namn af *Snäckor*.

Nattens strand eller *Nastrand* kallades af våra fäder de osällas boning efter döden.

Kungsbätt.

En annan *Mälare-tasla*. Klippan, som ligger wid segelleden mellan Stockholm och Strengnäs, på en mils afstand från den förra staden, prydes ännu i dag af en kopparbätt, upplatt på en stån. Den muntliga Sagan, bland folket gängse, tillskrifwer detta äfventyr *Erik Wåderbätt*, och en sed råder bland de sjöfarande, att den som första gången seglar klippan förbi, skall göra det med blottadt hufvud.

Runan *Kaun* liknar ett *K*, der nederså tvärstredet fattas.

Hjalmars Brud.

Se *Herwara-Sagan*. *Hjalmar*, en af Sagornas härligaste hjeltar, war en kämpe wid Upsala-Konungen *Eriks* hof, och hans dotter *Ingeborgs* trolofwade Brudgum. Då *Hjalmar* på *Samsö* fallit jemte sin motsländare *Angantyr*, lemnade han sin ring och

sin hälsning till Ingeborg åt wapenbrodren Orwar Odd, som hemförde dem, jemte den unga hjeltens lik, till Upsala. Ingeborg dog af sorg, säger Orwar Odds Saga.

Övdjor woro Prestinnor, som förestodo Gudinnan Frejas offer, och gästso Guds svar. De woro Nordens Bestaler.

Runan heter H a g e l.

Norna Gest som Yngling.

Norna Gest föddes på Gråninge gård. Wid hans wägga brunno twänne ljus. Då inträdde trenne Nornor och spådde om den nyfödda. De två äldsta sade allt godt och lofwade honom mycken ära och fröjd. Men den yngsta Nornan, sidet öfwer de närwarandes förakt, blef wred. Hon må kallas Skuld; ty framtidens Norna är ömtålig. Hon sade: "Barnet skall ej längre lefwa, än det ljuset brinner, som nu står wid waggan." Då tog den äldsta Nornan ljuset, släckte det och gaf det åt modren att förwaras.

När Norna Gest som yngling tågade ut för att se werlden och öfwa sin Skaldkonst, lade han ljuset i sin h a r p a, och bar det med sig, på det att in-

gen skulle i otid tända det upp och komma ondt åstad. Så vandrade han genom många länder, stred och söng bland Sigurd Fosnikbanes kämpar, och var ålfad och åstad, hwart han kom, för sin sång, sin styrka och sin fromhet.

Sist kom han till Olof Trvgwason i Norrige. Der förtälde han sina underbara öden, slog Gunnars slag, söng om Sigurd och Brynhilba, tog dop och Christendom och war Konungen kär.

En aften sade Konungen till Norna Gest: "Hwad mände det lida med dig, om du tänker ditt ljus?" Då tog den gamle Skalden ljuset ur harpan, och lät det brinna, och när ljuset war utbrunnet, affonnade också han. (Se Norna Gest's Saga.)

Liljulag är ett Isländskt Sångslag.

Runans namn är Naud.

Islands Minne.

Af Runan J. k.

Olof Trätälja, Ingiald Illrådas Son, war den fiftte Unglinga-Konung i Sverige, och Stamsfader för Norriska Konungahuset af samma ätt.

Arnliot Gellina.

Se Sturleson, Eof Haraldsons Saga,
Cap. 227.

Runan kallas Ar.

Solen i Lappland.

Af Runan Sol.

Tyrannen tog hvad tagas fan;
Men jag en idnekrona wann.

Runans namn är Tyr.

Bjarkamal.

Af Runan Bjark.

Sångens ämne är hemtadt ur Sorles Saga (Cap. 25), som finnes införd i Björners Råmsvadater. Under striden hade den Norrste Råmsven fallit i en grop. Den Swenske war utan swärd, ty han hade redan förut bortkastat sitt, för att armbrottas med Sorle.

Ldgarens Lugn.

Målaren kallades i fordna tider Ldgaren.

Runan heter Laugur.

Mannen i Rosengården.

Äf Runan Madur, hwilken liknar en
Man, som sträcker båda armarna i höjden.

Or eller Ottersta Runan.

Är Runan Madur (Man) upp- och
nedvänd.

En egenhändig handskrift af dessa Sånger,
som jag äger, har af Hugo, som, för att blif-
wa kånd, ej nu af mig behöfwer med något
annat namn nämnas, blifwit prydd med fäs-
na teckningar, för alla, som sett dem, talans-
de prof af hans utmärkta konstnäre-anlag,
och för mig desutom dyrbara minnen af de
lyckligaste dagar i min lefnad. Hade tid och
tillfälle medgifwit, skulle kanhända en och annan
af dessa tafvor i kopparstick ärfblit Sångerna.
Nu måste dessa försaka sina systers sållskap,
till dess en ny upplaga utkommer, i händelse de
öfwerleswa den första.

Den gamla Ruskammaren *).

Hvem sökar bort hvad Minnet samlat har?
 Hvem vågar hemgång hos de döde göra?
 Dröj! Här bor ingen arm i vansarn qvar,
 som kan till värn sitt tunga slagsvärd föra.

Svar hjälm med dödens tomhet kring sig ser.
 Omvända lansar sig i hörnen tränga.
 I fanorna ej vinden andas mer
 och stumma roparne i loftet hänga.

Syns er ei helig grafvens stilla sköld,
 med ewig frid i bröstet, lugn på pannan,
 der äfwen Gustafs svärd och Christierns sköld
 i brodersämja hänga wid hvarannan?

Här går Historien i sin helgdagsdrägt,
 des alla ålbrar i ett klockslag wisas;
 hvar handling synes med den andra slägt
 och lifwet utaf dödens tunga prisas.

Och denna sköna Bol skall slås igen,
 den wida häfd, som kallas Fädrens minnen!
 och slitna blad så letas blott af den,
 och glömskan plåna den ur våra sinnen?

*) Wid ett rykte, att den skulle klingas.

Rom, Broder. Wandrom genom öddens hof.
 Det står mer rikt ännu än lifwets salar.
 Swart minne är en bokstaf till vårt lof,
 der Swea om sin bästa ungdom talar.

Swad stördar fallit här för dessa swärd,
 Swad blickar slöknat under dessa fanor!
 Här tecknade, med blod, en bleknad werld
 den långa raden utaf Swerges anor.

Ur hundraåra natten bliftra fram
 de frihetswärd, som Sturar, Wasar burit. —
 Här sitter Johans rustning, hölid af dam,
 men borta hjertat är, som mened swurit.

Här skeppundswigtig hjälmhatt, i sitt hörn,
 wid Leipzig Wasas soneson betäckte;
 der sköt han wingen af den dubbla örn
 och handen efter Cäsars krona räckte.

Stor war hans dotter och, i fred och krig,
 men hennes hjerta tillhört andra länder.
 Som hon från fadrens tro har bortwändt sig,
 så efterwerlden sig från henne wänder.

Den Swenste Öbz sin jernhand *) lemnat qwar.
 Gzar Peter sjelf har timrat denna julle.

Se

*) Modellen till de stlwerhänder, af hwilka Kam-
 marherren, sedermera Öfwerhof, Stallmästaren

Se springarn, som wid Lågen Gustaf bar,
syns stolt, som Segrarn ån han båra skulle.

En ljungeld, för'd af Carl den Tolfstes arm,
war detta swärd, som segrars glans förnyllde,
Och bredwid wårjan, som gjort werlden arm,
flår måttet tomt, som wåra bodar spilde *).

Se hjeltens hatt. Här swedde kulans brand;
Det öppna hålet ännu hämnad tycks ropa.
Når öfvermakten bandt hans höggra hand,
han stridde med den wånstra mot Europa.

Du, folkets älskling, nåst den Tolfste Carl,
som han i bragder, riddertig i snille,
Du Swenska sångens, Swenska konstens Zarl,
månn Saga Dig en runa nekta wille?

Må andra tider komma, tider gå,
och nya namn stå upp kring Nordens fjerna,

Carl Gustaf Gynkerfelt nådgades bes
tjena sig, sedan bägge hans händer blifwit i flä
get wid Elisow den 9 Julii 1702 af en kanons
kula borttagne. Se Stockholm af C. Lers.
Del. III. sid. 133.

*) Bredwid Carl XII:s wårja fod Carl XI:s första
sednta mål-tunna i Sverige.

Din Carlwagn äger fyra hjul också
i Sergel, Bellman, Kellgren, Örenstierna. —

Det skände mången i de dödas land,
det swärd, som synes här till hälften draget.
Det är en skänk af Carl den Tolfstes hand
och bars af Store Czarn wid Narva=slaget.

Doct, liksom wägor på det wida haf,
så wåra minnena ur gamla Norden.
I åren runor nog på hjeltars graf,
Ijungeldar i den natt, som söfwer jorden.

Och uti vinden ströer man er igen!
Flyttfoglar, o hwart wiljen I wäl fara?
Ej något land törs se på er, som wån
och ta emot er fruktanswärda fara.

B. B.

Ismals Bröllopp.

ett Färdiskt Qwäde,
med bifogad melodi.

Sångerne om Volsungar och Niflungar, hvilka utgöra den widsträcktaste af Medeltidens sabelkretsar, äro en gemensam tillhöfighet för Skandinaviska och Germaniska folken. Ända upp ifrån Island, der de i sin äldsta nu öfriga form blifwit rhytmiskt upptecknade i Eddan, bland hwilkens sånger de utgöra ungefär hälften, och sedan på prosa i Volsungas Saga, träffas öfver hela Skandinavien af dem mer eller mindre dunkla och orediga spår i ättilliga af de gamla Kämpewisorna. Flere af Lyskarnes större Medeltids-Dikter, i synnerhet deras förnämsta Epos, das Lied der Nibelungen, hafwa dem till sitt ämne. Redan i det gamla Angelsachsiska, af Thorke- lin utgifna Scyldinga-Qwädet, omtalas Skaldesånger af detta innehåll, såsom sjungna wid Danakungens Hof *). Men ej blott i skriftliga uppteckningar äro de till vår tid förvarade. De lefwa ännu i dag i folkets munn i en aflägsen del af Danska wäldet, nämligen på Färöarne. Der tilba de en Flock af

*) Jemför Iduna, S. 7, sid. 154.

Sånger, i Nordiska folkwisans art, hvilka, omverlande med ett stort antal andra mytiska, historiska eller satiriska qwäden, på öboernes aftongillen, hela vintern igenom, sjungas till dans, i stället för instrumentalmusik, som hos dem icke för detta ändamål användes. De dansande bemöda sig derunder att medelst miner och åtblrder mimiskt uttrycka sångens innehåll, och visa i allmänhet för detsamma det lifligaste deltagande. Väl har man länge känt, att Fjörðboerne ägde ett rikt förråd på sånger; men först nyligen har det blifvit upptäckt, att deribland fanns en krets, som omfattade sågnerne om Sigurd och hans släkt. Denna upptäckt gjordes af Pastor Lyngbye under en botanisk resa till Färðarne år 1817. Han hade då upptecknat några få hithörande qwäden; men sedan Professor P. E. Müller, denne utmärkte kännare af Isländska litteraturen, gjort honom uppmärksam på deras sammanhang med Edda-sångerna, erhöles genom en Färðbo, Pastor J. H. Schröter, de öfriga, som hörde till Sagokretsens fyllnad. Prof. Müller hade emedertid, i sitt Sagabibliotek, Del. 2, sid. 420—30, meddelat åtskilliga upplysande underrättelser om dessa, för den nordiska traditionens ursprunglighet och i allmänhet för den mundeliga traditionens liflighet, så kraftigt bewisande Sånger. Hela

samlingen, utgörande 11 qväden, med ett gemensamt namn kallade Sjåra Qvædi *), eller Sigurds Qvæde, utgafs ändteligen under titel: Færdiske Qvæder om Sigurd Fofnersbane og hans Æt. Med ett Anhang. Samlede og oversatte af Hans Christian Lyngbye. Med en Indledning af P. C. Müller. Randers 1822, 8:vo.

Åf detta, för den Nordiska fornforskaren märkvärdiga arbete, finnes en utförligare Recension i Swenskt Litteratur-Tidning för 1824 Nr:n 7—9, och emedan det wigtigaste till dessa Sångers historia hörande der blifwit i utdrag lemnadt, hör det wara tillåtet att dit hänwisa wåra läsare, för att ej åter nödgas upprepa detsamma. I afseende på sjelfwa sångernas innehåll må här blott anmärkas, att de i det mesta följa de äldre Nordiska sägner, sådana wi igenfinna dem i Eddan, och det i ojemförligt större renhet och ursprunglighet, än den, som äger rum i de hithörande Skandinaviska Råmpewisorna. Likwäl hafwa de också upptagit många drag ur den Tyska traditionen, hwilka mestadels påminna om Wifina-Saga,

*) En att kallad hwarje serpsid sång. Detta ord betyder således ett stycke eller afdelning af ett Qwædi.

som från Tyska berättelser öfversörd på Skandinaviska Språken, utgör sambandet och sör medlingen mellan de Tyska och Nordiska Sångerna. För att gifwa ett utörligt prof på dessa Sångers Karakter, meddele wi här den andra i ordningen, som handlar om Kämpen Jsmals Bröllopp med Sigurds syster. Wi hafwe heldst walt denna, dersöre att den utgör en episod, hwilken saknas i de nu öf-riga Edda-sångerna och således tjänar att fylla en lucka i sammanhanget. Prof. Müller har anmärkt, att dessa sänger till sitt ursprung äro ganska gamla, ehuru de i sin nuwarande gestalt äro yngre omarbetningar, formade efter den Nordiska folkwisan. Ett bewis häröf-re kan en uppmärksam läsare strax träffa i första versen af Jsmals Qwäde, hwarom Lyngbye i en anmärkning yttrar: "Stalden begynner här, liksom annars på flera ställen, mycket högraswande och lyriskt, men håller ej länge ut dermed." Detta lyriska, som med Eddastonerna har den första likhet, tyckes dock ej blott wara ett försök att lyfta sig till det högraswande, utan har allt utseende af en oförändradt bibehållen strof ur qwädet i dess äldre ursprungliga form. Dertill kommer än widare den fullkomliga alliterationen såsom ett nytt, lika kraftigt stål. Det wore ej swårt att anföra flera dylika ställen. — Den

Svenska öfversättning, som här finnes bifogad, är ej till formen öfverallt strängt regelbunden. Men i afseende på meningens återgifvande kommer den närmare originalet, än den Danska af Lyngbys författade. Den är också endast ämnad till originalets förklaring för dem, som med philologiskt intresse betrakta detta prof af en för sin ålderdomlighet märkvärdig nordisk dialekt. Den kraftfulla, till sin karakter urgamla Melodien bifogas här, aftryckt ur Svensk Litteratur-Tidning, för att göra den mera allmänt bekant. Orden ders till utgåra första versen i första sången — Regins Sång. Omqvädet sjunges först, och deri instämma alla närvarande. Det öfriga, nämligen Taatt eller Sjelswa Sängen, sjunges af en föresångare; men äfven der wi instämma ofta många röster. Den wi musiken anförda versen lyder på Svenska ungefär sålunda:

Viljen I nu lyfna på,
 Medan jag månd' qvåda
 Om de rike Konungar,
 Som jag nu will omqvåda.

Uj smal,
Freáji *) Kjempä.

Niurleái.

Greáni beár Gudli eáv Haji
Braa han sujnun Brandi eáv Ráji,
Sjárur vann eáv Ormurin,
O Greáni beár Gudli eáv Haji.

1. **M**engar brouta aa Heávuunun
Brattar o bráar Bilgjur;
Teá koom Uj smali fist uj Hu
Hermund sujn eát spirja.
2. Teá koom Uj smali fist uj Hu
Hermund sujn eát spirja;
Viit skullu ruja uj Kongjins Geár,
Hjilpreks Döttur eát bija.
3. Ut uj miun Greás geári
Axlar han sujt Skin,
O so bygvin gengur han
Uj hör Hadlar inn.

*) Frejbad eller namnfunnig. — eá utmärker ett stäs
pande mellansjud mellan e och a; á betyder dubbe
best eller långt u.

 Ismals Qwåde.

Durgwåde.

Grane bar guldet af heden.
 Swårdet sitt han swångde i wreden,
 Sigurd, som på ormen wann;
 Och Grane bar guldet af heden.

1. **M**ången brytes på Hafwels fjård
 Brant och bråd en bölja;
 Då först Ismal kom i håg,
 Hermund sin att spörja.
2. Då först Ismal kom i håg
 Swennen att tillsåga:
 Wi stole rida till Kungens gård;
 Hans dotter will jag åga.
3. Ute midt i grånan gård
 Arlar han sitt stinn,
 Och så rustad gångar han
 I hoga salar in.

74 Ujsmal, Freâji Kjempa.

4. O so bygvin gengur han
Uj hör Hadlar inn,
Sum Hjalprek Kongur aa Bori seát
Vi Mann o Hundra fim.
5. Ujsmal stendur aa Hadlar Gölvi
Vi Silkji kneptarri Hygvu,
Kjinin eer rej, sum Hummarklegv,
O Eja blaát, sum uj Dygvu,
6. Ujsmal stendur aa Hadlar Gölvi,
Beer fram Qvövu sujna :
Siit hajl, restur Kongurin,
Tú gjev meár Döttur tujna.
7. Lajngji seát han Kongurin,
O hugsaji um teá Raa,
Qvussi han skuldi Ujsmali
Ajt haanligt Ansveár faa.
8. Jomfrygvin ajir ajn raskan Brouur,
Ajtur Sjúrun freâji,
Stou han teár tiil högru Hand,
Han töktist vera tujn Meákji.
9. Teá veár Svanild, Soula Ljauma,
Inn uj Hadlina gjek,
Teá fista hoon Ujsmal vi Ejun saa,
Hoon Inda tiil han fek.

4. Och så rustad gångar han
 I höga salar fram,
 Der Hjalprek Konung wid bordet satt,
 Med Wån, wål hundrafem.
5. Ismal ståndar å salegolf,
 I silkesnäppa hufwan,
 Kinden är röd, som hummerklo,
 Och ögat blått, som på dufwan.
6. Ismal ståndar å salegolf,
 Och framgår bönen sin:
 Helt dig, starke Konungsman!
 Du gif mig dottren din.
7. Långe satt der Konungen,
 Och hugfode på råd,
 Om wål Ismal ett hänligt swar
 Af honom skulle få.
8. Jungfruen äger en broder kåld;
 Han heter Sigurd starke;
 Stod' han wid din höggra hand,
 Nog tyktes han din make.
9. Det war Swanbild, Soleglans,
 Hon in i salen gif.
 Så snart hon Ismal med ögon såg,
 Hon lust till honom fik.

10. Lajngji seát han Kongurin
 O hugsaji heár uppaa,
 Qvussi han skuldi Ujsmali
 Ajt blujeligt Ansveár faa.
11. Taa sveáraji Hjalprek Kongur,
 Alt foruttan Ekka,
 Teár gjevi Ee nú mujna Döttur,
 O heártiil Bridleips Drekka.
12. Ujsmal stendur aa Hadlar Gölvi;
 Gjördu see o vendi,
 Festi Svanildu, Soula Ljauma,
 Hjalprek Kongur sendi.
13. Ujsmal stendur aa Hadlar Gölvi,
 Aa flest ödlun vajt han Skjil:
 Qvör skeál bjoua Sjúra
 Mujna Samkœming tiil?
14. Tuj sveáraji Hjalprek Kongur,
 Tan hiin ruikji Alvur:
 Ee vajt aankji anna Raa,
 Inn Teár bjouu honun sjaalvur.
15. Ujsmal leip aa gouan Gengara,
 Burtur aa Skogvin raj;
 Mötti honun Sjúrur, Sigmunda Soon
 Midt aa sujnari Laj.

10. Länge satt der Konungen
 Och tänkte häruppå,
 Om wäl Jömal blideligt swar
 Af honom skulle få.
11. Swarade då Hjalprek Kung,
 Förutan harm och sorg:
 Dig jag gifwer dottren ung
 Och bröllopp i min borg.
12. Jömal ständar å salegolf,
 Han redde sig och wände,
 Att fästa Swanhilda Soleglans,
 Kung Hjalprek honom sände.
13. Jömal ständar å salegolf,
 På allt han aktning ger:
 Hvem skall det blifwa, som Sigurd bält
 Hit till mitt bröllopp ber?
14. Thy swarade honom Hjalprek Kung,
 Och swaret alltså ljuder:
 Jäse wet jag annat råd,
 Än sielf du honom bjuder.
15. Jömal sprang på gängaren god;
 Han bort åt flogen red;
 Mätte honom Sigurd Sigmunds son,
 Allt midt uppå hans led.

78 Ujsmal, Freâji Kjempa.

16. Mötti honun Sjúror, Sigmunda Soon,
Midt aa sujnari Laj,
Teá eer meár eáv Sonnun sagt,
Han veár ikkji bruna baj.
17. Ujsmal stendur aa gönun Vöðli,
Aa flest öðlun vajt han Skjil:
Teár bjoui Ee nú, Sjúror,
Mujna Samkooming tiil.
18. Sveárají Sjúror, Sigmunda Soon,
Han situr aa baldun Hesti:
Qveáni eáv Londun eer tan Frygv,
Uj teár heáva, Ujsmal, fest.
19. Hjalprek Kongur, hennara Feáir,
Frygv Hjordujs, hennara Mour,
Teá eer meár eáv Sonnun sagt,
Eát Teár eer Jomfrygvans Brouur.
20. Hevur tú mujna Sístur fest,
O Ee ikke tiil tes frat,
Ee skeál tee vi Lurkun lemja,
Tú bujur aj annan Rat.
21. Houa Ee heávi tujna Sístur fest,
O tú ikkji tiil tes frat,
Aarin tú mee vi Lurkun lemji,
Ee bjoui teár annan Rat.

16. Mötte honom Sigurd Sigmunds son,
 Att midt uppå hans led;
 Så är mig för sanning sagdt,
 Han bister sägs och vred.
17. Ismal ständar å grönan vall,
 På allt han aftning ger:
 Dig hålsar jag nu, Sigurd bält,
 Och till mitt bröllopp ber.
18. Ewarade Sigurd Sigmunds Son, —
 Han satt på wäldig häst: —
 Af hwad land är wäl den mö,
 Som, Ismal, du dig fäst?
19. Hjalprek Rung är hennes far,
 Fru Hjordis hennes Moder;
 Det är mig för sanning sagdt,
 Att du är Jungfruns Broder.
20. Hafwer du min Syster fäst,
 Och jag ej sporde det,
 Med påk jag dig wist pryglä skall,
 Du bide ej annan rätt.
21. Och hafwer jag än din Syster fäst,
 Och du ej sporde det,
 Förän med påk du pryglar mig
 Jag biuder dig annan rätt.

22. Ee heávi tujna sistor fest,
Tou Ee tee aj kjendi,
Aarin tu mee vi Lurkun lemjir;
Svaittast teár um Enni.
23. Hevur tú mujna Sistor fest,
Hövisk ivur adlar Qvinnar,
Hör tú, Ujmal, Freáji Kjempa,
Tú skeál meár Trajtir vinna.
24. Sveáraji Ujmal, freáji Kjempa,
Vaxin ivur adlar Seggjar:
Qveát ajtur tan fista Trajt,
Uj teár skulja um mee leggja.
25. Fram út uj tan gröna Skogv,
Heár liggja Ormar sex,
Adlar skeál tú dejar heáva,
Tú stujur aa Bruar-Bek.
26. Fram út uj tan gröna Skogv
Heár liggja Ormar tölv,
Adlar skeál tú dejar heáva,
Tú stujur aa Bruar-Gölv.
27. Fram út uj tan gröna Skogv,
Heár liggja Ormar tvajr;
Si meár, Sjúruv, Sigmunda Soon,
Qvussi lengjir eru tajr.

22. Wål hafwer jag din systre fäst,
 Fbr'n jag dig lærde kånna;
 Innan du med påt mig står
 Du swettas skall om ånne.
23. Och hafwer du min systre fäst,
 Den deiligaste qwinna,
 Hbr du, Æsmal, kånpe god,
 Du skall mig storwert winna.
24. Swarade Æsmal, riddaren god,
 Bland kånpar hbg att skåda:
 Hwad heter wål den första bragd,
 Hwartill du mig will råda?
25. Hår fram uti den gróna skog,
 Du ormar sex ser ligga;
 Dem alla dbdar du förr ån
 Du får i Brudstol stiga.
26. Hår fram uti den gróna skog
 Der ligga ormar tolf;
 Dem alla dbdar du förr ån
 Du sliger å Brudegolf.
27. Hår fram uti den gróna skog,
 Der ligga ormar två:
 Säg mig, Sigurd Sigmunds son,
 Hur långa de wara må.
10. Håst. F

82 Ujsmal, Freáji Kjempa.

28. Ajn eer aatjan Eálin lengur ,
Annar truggjar o tjuvu ,
Ódl mujn Herur eer vitinsför ,
Ee sii teár sanna Sögu.
29. Eer bun aatjan Eálin lengur ,
Annar truggjar idla tvaa ,
Eri Ee Sonur Samson sterka ,
Rædist Ee ikkji taa.
30. Adlar vaa han Ormanar ,
Teá tjikti honun aangan Vanda ,
Finna spuji Ajtur aa han ,
Han naaddi ikkji heáni eát ganga.
31. Teá veár Sjúrrur , Sigmunda Soon ,
Han hajm uj Geárin four ,
Uti eer Svanild Soula Ljauma ,
Hoon firi honun stou.
32. Sjúrrur gjek uj Borgjina
O got eer uj honun Alva ,
So settist han uj Haaseáti ,
So Borgjin ódl hoon skjálv.
33. Pleáa so , Feáir , höviski Menn
Sujna Dóttur so gjeva ,
Ee vildi tujt Halsbajn sundur uj sjei
Veár slíi vi mujnun Neva.

28. En är aderton alnar lång,
Den andra tre och tjuge.
All min här kan vittna att
För dig jag ej vill tjuga.
29. Är han än aderton alnar lång,
Den andre tjuge och tre,
Wist är jag Samson Starkes son,
Och råds ej dem att se.
30. Alla ormarne han slår,
Och det förutan wända;
Men Finna etter på honom spy,
Han nådde ej dådan gånge.
31. Det war Sigurd Sigmunds son,
Han hem i gården for;
Wie är Swanhild Soleglans,
Hon der för honom slår.
32. Sigurd gick i borgen in;
Hans bröst sig kraftigt hwälfde;
I höghåtet så han satte sig,
Att hela borgen skälfde.
33. Fader! ej plåga höfwiste män,
Döttrar så bortgifs wa;
Jag wille din hals wore knäckt i tu
Med slag utaf min näfwe.

84 Ujmal, Freáji Kjempa.

34. Fram koom Svanild, Soula Ljauma,
Hövisk ivur adlar Quinnar:
Hevur tú, Sjúrur, lagt teá Raa,
Ujsmali Trajtir eát vinna.
35. Gak tú burtur fra mujnun Ejun,
Ee viil tee ikkji höjra,
Saamur teá aj mujn bygvin Brand,
Eát rjaua uj Quinne-Drajra.
36. Teá veár Svanild, Soula Ljauma,
Tekur so högt eát graata;
Ettirspurgdi Sjúrur,
Uj quuj hoon mundi so laata.
37. Gak tú burtur fra mujnun Ejun,
Graat ikkji laangur aa Sinni,
Inn veár Meávrur mentur firi Moig,
O aj veár Meávrur minni.
38. Sjúrur leip aa goua Gengari,
Han beár Draangji Meákji,
So rujur han aa Skogvar burtur
Firi Sistor sujna Seákjir.
39. Ujmal liggur aa grönun Völli,
Staddur uj Orma-Vanda,
Fejin eer han, eát han höjrir
Greâna Houar ganga.

34. Fram kom Swanhilda Soleglans,
Den deiligaste qvinna:
Har du fór Ísmal lagt det råd,
Att han skall bragder vinna?
35. Gæð du frá min' ðgon bort!
Jag vill dig icke hðra,
Det þassar ej mitt goda sward,
Í qwinnoþlod att rðra.
36. Det var Swanhild, Soleglans,
Så hðgt hon þðriar gråta:
Sigurd spurde henne ðå,
Hwi hon så mände låta?
37. Gæð du frá min' ðgon bort;
Gråt nu icke mera!
Han var en man wål wård sin mð;
Du finner ej sådana flera.
38. Sigurd sprang på gångaren god,
Med kampsward wid fida:
Så rider han át flogen bort,
Att fór sin systers qwida.
39. Ísmal ligger á grðnan wall,
Stadder i orma-wända:
Glad han blir så snart han hðr
Hur Oranes þofwar gångra.

86 Ujmal, Freâji Kjempa.

40. Ujmal liggur aa grönun Vödli,
Staddur uj Orma-Bloui,
Fejin eer han, eât han hujrir
Greâna prestir Houun.
41. Tekur han han uj Seâlin up,
O Saara um han quujar,
Lajtar nû uj Taskan sujaun
Smirsil aa han eât ruja.
42. Tekur han han uj Seâlin up,
Förir han hajm tiil Hadlar,
Teâk vi, Svanild, Soula Ljauma,
Grö tan Garpin snjadla.
43. Hoon gröddi han uj Deâ ajin,
Hoon gröddi han uj tvaa;
Fista Deâ uj fjouru Viku,
Four han uj Brinju blaa.
44. Fista Deâ uj fjouru Viku,
Four han uj Brinju nuiggju,
Lajti hoon han uj Hadlina inn,
So veânur veâr Garpi eât sujggju.
45. Loutu taa tiil Bridles leâa,
Taa veâr aj eât tvörra,
Aatjan Borgjir biin vouru,
Tölv hundra Mann ür quörju.

40. Æmal ligger å grðnan wall,
 Stadder i Orma-blod:
 Glad han blir, så snart han hør
 Hur Grane står i flo.
41. Tager han honom i sadlen opp;
 Før såren månd' han qwida.
 Letar så i wåskan sin,
 Att dem med balsam gnida.
42. Tager han honom i sadlen opp,
 Och før till fadrens gård:
 "Tag mot, Swanhild Coleglans,
 Din kämpe, och låt hans sår!"
43. Hon stötte honom i dagen en,
 Hon stötte'n uti två:
 Första dag i fierde weckan,
 For han i brynjan blå.
44. Första dag i fierde wecka,
 I brynjan ny han for;
 Så ledde hon honom i salen in,
 Den kämpe wån och stor.
45. De låta reda till Wællöpp då,
 Och ingen ting man spar.
 Aderton borgar budne woro;
 Tolfhundra man ur hwar.

88 Ujsmal, Freâji Kjempa.

46. Loutu taa tiil Bridles leâa ,
Nast veâr komin tiil sams :
Aatjan Borgjir biin vouru ,
O heâr veâr Kongur eâv Frans.
47. Ikkji fattajist Ujsmali
Bruar-Mannin aja ,
Vi högru Hand gjek Hjalprek Kongur ,
O vinstru Gunnar Svaja.
48. Ikkji fattajist Svanildu
Bruar-Konar prûar ,
Vi högru Hand gjek Gunild Bûla
O vinstru Grimild Jûka.
49. Ikkji fattajist Svanildu
Bruar-Mojggjar prûar ,
Vi högru Hand gjek Brinild Bûla
O vinstru Gurin Jûka.
50. Heâr veâr Meâvur , uj Harpu slerdi ,
Nemdur Örvur-Oddur ,
Kjaalmar , Kappi freâji ,
Vi Sjûra Mojggja Studdu.
51. Trujati vouru Silvursteip
O annaslujkt eâv Skaalun ,
Teâ leip eâv uj Kongjins Hödl ,
Tâaji alt veâr set uj Maali.

46. De låta reda till bröllopp då,
Med ståt och mycken glans:
Aderton borgar budne woro,
Och här war Kungen af Frans.
47. Ætte fattades Æsmal då
Af Brudemänner en:
På höger hand gif Hjalprek Kung,
På wenster Gunnar Ewen.
48. Ætte fattades då Swanhilda
Brude-främmor stolta;
På höger hand gif Gunhild Bula,
På wenster Grimhild Gjula.
49. Ætte fattades då Swanhilda
Brudetårnor fagra;
På höger hand gif Brynhild Bula,
På wenster Gudrun Gjula.
50. Här war en man, som harpan slog,
Drwar Oddur nämnder:
Sigurd och Hjalmar kämpe ged,
De woro brudens Swenner.
51. Trettie woro de sifwersfop,
Och skålar lika många.
Allt siddar öfwer i Kungens sal,
Då man till måltids mänd' gånge.

90 Ujsmal, Freáji Kjempa.

52. Trujati Silvurfööt
O nujsmujt vouru ödl;
Sjárur stendur aa Hadlar Gólvi,
Han siur fraa Görpun snjödlun.
53. So stardi han Sjárur
Aa Brinilda Maat,
Han brajt ivur Borunun
Firigjilta Mjöa-Skaal.
54. Drujkkji veár tajrra Bridleipi,
Hirin veár so fejin,
Sum tan Fuglar aa Vli situr
Eer um tan ljausan Deá.
55. Trujati vouru Kjerti tendra
O fjöríti vouru Luar,
Fildu tajrri rujku Frygv
Fistu Naat eát soua.
56. Trujati vouru Kjerti tendra
O heártiil Voxljaus.
Hjalprek Kongur o Hirin ödl,
Tej fildu uj Svövu-Huus.
57. Heár veár Urgan uj Geárin troin,
Harpar o mikkjil Majngji,
Hjalprek Kongur o Hirin ödl,
Tej fildu tajm tiil Sajngjir.

52. Trettie woro de fliswerfat;
 Nysmidda woro alle:
 Sigurd ständar å salegolf;
 Förtäljer om kämpar snälle.
53. Så häftigt sterrade Sigurd
 Allt på Brynhildas måt,
 Att han öfwer bordet bröt
 Förgyltan Njödestål.
54. Drucket deras bröllopp blef;
 Så lustigt war det lag,
 Som den fogel, sitter på qwist,
 Är wid ljusan dag.
55. Trettie sadlor tändes opp,
 Så mångt ljus der stin':
 Förlide de så den rika fru
 Att sofwekammarn in.
56. Trettie sadlor tändes opp,
 Och warljus mång dertill.
 Hjalprek Kung med håren all
 Till sångs dem följa will.
57. I gården Orgwerk trampadt blef,
 Man harpor slog i mångd:
 Hjalprek Kung och håren all,
 De följde dem till sång.

92 Ujsmal, Freáji Kjempa.

58. Drujkkji veár tajrra Bridleipi,
O kaat veár tajrra Lujv.
Báaji gingu uj ajna Sajag,
Ujsmal o hans Vujv.
59. Drujkkji veár tajrra Bridleipi,
Báaji veál o lajngji,
Koom so mengur ajn Hopmand tiil,
Sum Fjövur uj Eugla-Vajngjin.
60. Drujkkji veár tajrra Bridleipi,
O so eer komin tiil mujn,
Sujani four quör, sum biin veár,
Heáni hajm tiil sujn.
61. Nú skeál leáta ljauí eáv,
Ee qvöi ikkji laangur aa Sinni;
Nú skeál teáka up annan Taat,
O ujtarrí laggia uj Minna.
-

58. Druket deras bröllopp blef,
 Och gladt war deras lif;
 Båda gingo i samma sång,
 Ismal och hans wif.
59. Druket deras bröllopp blef
 Både wål och länge.
 Kom så mången en hofman dit,
 Som fjäder i fogelwinge.
60. Druket deras bröllopp blef;
 Så ryktet kom till mig.
 Hwar och en som buden war,
 For sedan hem till sig.
61. Här skall sången slutas af;
 Ej qwådes längre denna gång.
 Läggen det på minnet wål!
 Nu börjas en annan sång.
-

 Anmärningar.

Vers. 1. Hermund anses hafwa varit Ismål
Sven eller Wapendragare. Lyngbye.

6. Frambår bönen sin, d. å. sitt böneord,
frieri. L.

— Sitt hel starke Konung! Restur, isl.
hraustr, Sw. r öster (i en på Skoflo-
ster förwarad Swenskt handskrift af Wil-
fina Sagan, och flerstädes) d. å. stark.

8. Lyngbye öfversätter:

"Hvis han stod ved din høire Haand,
Man vilde knap dig mærke."

och förklarar det i noten: "Han vilde
synes att være dig mægtig, din Overs-
mand." Långre ned, wid v. 38 har han också
följande anmärkning: "Han bar Kæmpe-
pæsværd. Meekji, machæra, isl. Makir, See
Högnares Qvad, v. 76." På detta sistnämnda
ställe har han äfwen gifwit samma för-
klaring, men anmärker tillika, att bägge
dessa verser alltid sjungas: Han veår
Draangji Meækji, d. å. han war dräng-
gås (kämpars) make, hvilket han tror
böra så ändras, att man läser beår i
stället för veår. Örigtigheten af denna
förändring synes dock bäst af närwa-
rande ställe, på hvilket han, för att

förswara den påtrugade bemärkelsen af Swärd, nödgats tillgripa ett ganska konstladt förklaringslätt. Om wanliga bemärkelsen af make bibehålles, blir allt klart. Obemädat bör dock ej lemnas, att ordet meákji, i Högnars Qwäde v. 87, brukas om ett spjut.

- v. 9. Soula Ljauma, solsten, solglans, af isl. Liómi, glans. L.
- Inda, dansk. Ynde, tycke, lust, af unna, jfr. ynnest.
12. Gjördu see, omgjordade fig.
13. På nästan allt wet han skinnad, d. å. allt wet han urstilla, tyda.
14. Han den rike mannen, jfr. nedansföre not. till v. 32.
16. Brunabaj. blid att åse. L.
20. Frat, jfr. isl. frá, i gamla Sw. fra el. frå, d. å. fråga. Således ligger häruti, liksom i spörja och många motsvarande ord i andra språk, först begreppet af söka, forska, sedan, det deraf följande: så weta, erfara.
23. Trajur, börd, tungt och mddosamt verk. L.
24. Buxen öfwer alla kämpar. L.
29. Annar truggjar idla twaa, d. å. den andre tre eller två, hwilket strider mot

det sbregående och troligen är en oriktig
läsart. I öfversättningen har jag följt
Lynghbye, som dock icke anmärkt det fel-
aktiga i texten.

v. 30. Vaa, isl. véga, (imp. vóg) gl. Sw.
Wága, dda.

— Finna, eller Finnur, är namnet på
den ena ormen. L.

32. Lynghbye gifvar att Alva genom om-
kastning är bildadt af det Isländska
afl, styrka, hwilket också förekommer i
gamla Swenskan. Om så är, måste också
så ordet Alvar, se ofwanf. v. 14,
hafwa samma ursprung.

35. Rjaua, förmodeligen isl. rífa el. rífa,
wärt: ristwa.

37. An war Mannen wård sin Mð, och är
nästan lika så stark, som jag. L.

39. Fejin, Sw. fågen, glad.

41. Ruja, isl. rýða el. ríða, smbrja.

44. Sujggja, se.

45. Der var ei at fattes. L. Ordet tvör-
ra, isl. þverra, betyder fattas. Således
kunde det på Swenska, temligen nära
ester orden, betyda: Der fick intet fattas,
hwilket är samma mening, som den jag
i öfversättningen följt uttrycka.

46. v. 2. Jag är ej säker på bemärkelsen af ordet nast. Lyngbye öfversätter: "Næsten var alt kommen tillsammans", hvilket ej synes mig vara den ordagranna meningen.

— v. 4. Frans, en affortad form i stället för Frankrike, förekommer ofta i gamla qväden.

48. Prud i gl. Sw., på eng. proud, stolt, präktig, beslägtadt med pryda, således egentligen prydd, smydd, hvarför Lyngbye öfversätter: Smukt.

50. Studdur, en ledsman, som siddar och ledsagar bruden. Dertill väljas nu wansligen de närmaste i släkten. I fordnatider war det ofta en farlig och beswärlig förättning, emedan dessa brudswenner måste beskydda bruden, wid de ej sällan inträffande slagsmål. L. Förmodeligen menar L. härmed de fordom ofta företagna wäldsamma frietier.

53. Detta är första bekantskapen mellan Sigurd och Brynhilda, och häraf ser man, hvarför hon afflog alla andra friare, hwilket omtalas i Brynhildas qwäde.

56. Hir, isl. Hird, lifwakt. L.

57. v. 1. Man må ej söta sig derwid, att orgwerk här nämnas, ehuru de såkert blifwit bekanta i Norden långt efter den tid, då man kan antaga att dessa Sång-
 ger först blifwit författade. Det förklarar sig lätt, när man erinrar sig, att nyssnämnde Sång-
 er nödvändigt måste hafwa undergått en fullkomlig ombildning, och det desutom tillhör den lefwande öfverlemningens art, att ständigt ombilda, tillägga, utbyta wisa mindre wigtiga delar, ja ända till den grad, att det hela stundom blir alldeles oigenkännligt.
60. Så är det kommet till min (mig). Likasom den gamla dat. Mjån i Färdstån, förekommer äfwen min, i stället för mig, i de andra gamla nordiska dialekter.

Hertig Fredrik af Normandie.

Ett Qwåde från Medeltiden.

Utgifwet af G—s.

(Fortsättning från Idunns 9:de Häfte *).

942. Hertugh Fræderik thædhan reedh
 Thet mæsta han matte, the genaska leedh.
 Wæghin togh tha at wika 1).
945. Tha hordhe thæn hertugh rikæ

*) Sedan det föregående trycktes har jag, i Bibliotheket på Skoflosser, funnit en hittills obekant Handskrift af Hertig Fredrik. Ugaren, Hans Exzellenß Herr Grefwe M. Fr. Brahe, som med verkligan Mæcenatiskt sinne önskar att de rika litterära Statter, hwilka i denna Woksamling förwaras, måtte blifwa allmännare bekanta, har behagat bifalla min anhållan, att wid närwarande arbetes fortsättning fritt så begagna denna Handskrift. Den innefattar utom des en gammal märkwardig Swenskt bearbetning af Wikkina Saga, hwarom jag ämnar lemna en fullständigare underrättelse, tillika med beskrifning om Handskriftens beskaffenhet och ålder. Den text af Hertig Fredrik, hwilken deri innehålles, och som jag i det följande will åberopa med tecknet E, öfwerensstämmer närmast med Handskriften C.

1) begynte att wika af.

Ena quinno swa iæmerlika (fre 2)

Of sagdhe sig alla stundir ve 3).

Hon dypte 4) mz swa iæmerlik graat;

Swä ömkelik var hænna laot.

950. Tha han hördhe thæssa röft

Han gaff sit hierta godha tröft 5).

Jak skal vita 6) huath thet ær,

Huath thet mil til lofuo æller ledho gær 7).

Mz spora han örsith rördhe 8)

955. Thit han röstena hördhe,

Ehet aldra rassasta ther han ma.

En rifa *) han om sidher sa.

Han hafdhe sangith een ridbar riif

Och sbrdhe honum swa ömkelik.

2) impf. af skrta. 3) och wellagade beständig.

4) ropade. 5) tröstade sig, gjorde sig modig.

6) weta. 7) ehwad det går (länder) mig till

lyst eller ledt. 8) med sporrarna han hästen

rörde. *) rese.

946. swa. B. röft oc. C. röft aff.

948. iæmerlik. B. innerlig.

949. swa ömkelik. B. C. rådelig.

951. godha. B. glada.

953. B. C. aa äwintyr kom iak här.

954. C. mz sina spora han örsit i rördhe.

957. B. C. en rese om sidher han fore sig saa.

959. honum. C. han.

960. Han hafde bundith hans foter badha
 Om drfins bwf, thet var hans stadhe,
 Of swa hans hænder samuleedh.
 A hans liiff ei klædher beedh 9),
 Utan een ftiwrta all ij tædher 10);
965. Han togh honum fra badhe vapn of klædher.
 Han hafde a finne arl ena ftang,
 Ther badhe digher var of lang.
 Zi andre hand eet birkeriis;
 Han flo thæn riddara utan priis,
970. Thet blodhit ran om hans liiff;
 Thy græt hon fara 11) thet ædbla viiff 12)
 Of kærdhe 13) ouer hans nõddhæ,

9) timpl. af bida, d. å. drbja. 10) jag wet ei med
 wiſſhet, hwarifrån detta ord ſkall ledas. Samman-
 hanget tyckes wiſa, att det ſkall betyda: traſor,
 fõnder el. dylift. 11) ſwåra. 12) huſtru, tyſt.
 Weib. 13) klagade.

961. om. B. C. wnder.
 962. E. ſammeledh.
 963. E. lhwæ.
 964. 5. fattas i B. C. E.
 966. a. E. j. arl. B. C. E. hand.
 967. digher. B. C. E. ſtoor.
 970. om B. C. alt offuer.
 972. ouer — nõddhæ. B. C. E. m; kindhet rddes

Thet gudh læt honum fddha.

Thet var hænna hiærte fære,

975. Ther bundin fdrdhis there,

Hon vil fit aldre vidh han filia,

Sigher iak thif, mz hænna vilia.

Tha hertugh fræderik thetta sa,

Til thæn rifa fagdhe han swa:

980. "Thin onde man, thu figh thet mit,

Swath hafuer thænne riddare gjort thif,

Ther thu gdr tholik vanda?

Læt mit nw thet forftanda."

Rifen monde thet dighert forfma,

985. Thet hertugh fræderik taladhe swa.

"Daare) *) kom hit til mit,

Thu) ma fdrfdkia fiælfuan thif,

*) Kanten af Msc. vers. 986—993, tillika med bde-
jan af deſe verſer, fattas. Jag har kompletterat
dem ur Hfr. B. C. E. hvilkas ſafning jag
dock förändrat efter den i Cod. A brukliga.

973. honum. B. C. hænne. E. loth henne fddhe.

974. hiærte. B. C. E. herre.

975. ther, B. C. E. ſaa.

976. vidh. E. midher.

979. fagdhe. B. C. E. mälte.

984. dighert. B. C. E. myket.

985. taladhe, B. C. E. mälte.

Om) thu honom hiælpa ma;

Thu) aktan sidhan huru thet kan ga.

990. Tak) veet een ond dddh æt thif nær.

Mæ)ghan thu æst komin til mit hær

Ma) iak thif hær gripa.

Tak) skal swa m3 thif skipa 14),

Si vardhin ther badhe vara, 15),

995. Huru iak skal m3 idher fara 16).

Mit thykte thif vara ond skæpna 17) næra,

Tbet thu skal thif alla dagha læra."

Tha swaradhe hertugh fræderik:

"Tak later 18) til gudh ij himerik.

1000. Mit liiff mit iak hær vagha.

Tak rædhis ey thina agha 19).

14) stålla till. 15) I blifwen warse. 16) försara.
17) dde, dansk. Skiebne. 18) jag förläter mig,
d. å. förlitar mig, på Gud. Ifr. Ihre, under
förlåta. Kanste kunde man låsa: liter eller letar,
emedan dessa former såsom likbetydande oftare
förblandas. 19) fruktan. Här tyckes det hafwa
activ bemärkelse: försträckande, eller hot.

988. om. E. en. hiælpa. B. C. E. lösa.

989. aktan. B. C. achta.

990. een—dddh. B. C. E. ath olykka.

993. skipa. E. slipa.

996. ond skæpna. B. C. E. olykka.

104 Hertig Fredrik af Normandie:

- The fru gladdis of sit tha tröst,
Thet hænna anger 20) vardher æn lðst.
Han rykkir swærdhit of hðter hær.
1005. Thæn resa, thet 1) for honum stær,
Grep mot honum swa stiwtelik,
Of vænde drifith bort fra sit,
Of slo at honum m3 sinne stang;
Hon giordhe honum stora thrang 2).
1010. Of vræfer a hans sliold swa fast,
Thet han ij twænne stykke brass.
Hafðhe thet rætelika taghin han 3),
Tha vare dððh badhe drs of man.
Tha sa hertugh fræderik aff normandin

20) ångest, sorg, isl. ångr, lat. angor. 1) soue.
2) intrång, trångmål. 3) tråffat honom.

1002. The. E. Thæn.

1004. 5. B. C. E. Han rikker sit swærd oc gonges
(E. ridhe) fram.

Thæn reesen han thær fðre sit fran-

1006. stiwtelik B. C. starkelik.

1007. bort. B. C. E. om kring.

1009. B. C. E. thet haade war stor och laang.

1010. vræfer. B. C. hugger. swa E. sað, hwilket
gåffer altigenom.

1012. taghin. E. tagit.

1015. Sva opta a sit fingerlin 4).
 Han vände stenin i sin handa
 Of gladis thæn herra a frömedhe landa 5).
 Tha resin ænkte til hans sa 6),
 Tha reedh han nær, of gjordhe swa.
1020. Tha frön misse 7) herra fræderik,
 Sva at hon ey honum se fik,
 Tha dpte 8) hon swa iæmerlik:
 "Nwi! 9) huat skal nu wardhe aff mik,
 Mædhan thenne riddare thordhe ey bidha
1025. Of vidher 10) thenna resa stridha?
 Mædhan han then resa ey thordhe besta,
 Tha vardher thet ouer min herra ga.
 Hertugh fræderik kom tha swa skyndelik;
 Tha fik thæn rese, ij thet awik, *)

4) ring. 5) och gladdes åt den herre i främmande land, nämligen ringens gifware. thæn herra är dattv. 6) icke såg till honom. 7) saknade. 8) ropade. 9) we! 10) mot. tyff. wider. *) Wlg betyder strid, och så läsa de öfriga Miss. kanske awik skulle kunna betydja anfall.

1015. sit. E. sin.
 1017. gladis. E. taffade.
 1018. ænkte. E. inthe.
 1019. tha B. C. E. oc.
 1021, 22. fattas i B. C. E.
 1025. thenna. E. thenne fula.
 1029. B. C. E. Wiit.

106 Hertig Fredrik af Normandie.

1030. Get slagh swa stort thet badhe twa,
Han of hans stang, a iordhine la.
Get annath slagh then resen fik,
Thet arlen fra hans lifue gif.
Tha dpte han mz een rædhelik fære 11):
1035. "Nwi thet ial ær komin hære!"
Of til then fangna riddara sa 12)
Han hafde honum gerna fallith aa,
Thet the matto badhe ddbhe blifua,
Mædhan han kændis vidh, han matte
ey lifua.
1040. Bergh of dala stulsuo vidher 13),
Tha resen stol 14) a iordhina midher.
- bl. C. VII. Tha han fallin fbr honum la,
Hombhit slo han bukin fra,
Mz thet swærdh han hafde ij hænde.

11) fdrkræcklig flagan. 12) och såg efter. 13)
derwid. 14) fdl.

1030. swa. E. saa mykth.
1031. han — stang. B. C. hans hand oc stang.
E. hans hendher of stangh.
1033. thet. B. C. E. ath.
1034. rædhelik. B. C. E. dmekelig.
1036. of. B. C. lop. E. lap, fdrmodligen striffel.
1039. B. C. E. medhen han motthe ey længhet leffwa.

Hertig Fredrik af Normandie. 107

1045. "Nu sig ther, hin onde man thif skænde!"
Hesen hafuer nu mist liiff of æra,
Of l6st ær all the fruo kæra 15).
Tha han vænde om sit fingerin 16)
Och stenin gaff som f6rra fin,
1050. Tha sagho the hertugh fræderik,
Of thakkadho honum swa nadhelik.
The frua fiol a knæ for han;
Han halp hænne op som een ædyla man.
Of gingo badhin saman kaat 17)
1055. Thit thæn bundne riddare sat;
Skæro hans band all ij stykke
Of l6ste all hans ofhykke 18).

15) fruns, klagan. 16) se ofwanf. v. 1015. 17) båda tillsammans glæde. 18) i fall ordet är rått skrifwet, skulle det betyda obehag.

1045. B. C. E. nu ligger han (E. her) then fula skænde.
1047. E. of l6st ær all th; fruan kærdhe.
1048. E. fingerellin.
1049. som — fin. B. C. E. seæ sig sten.
1050. sagho. E. sagha.
1052. fiol. E. ffdl.
1053. han. B. C. E. tha. som een; B. C. E. then.
1055. bundne. B. C. E. unge.
1056. fattas i E.
1057. B. C. E. ofhykka.

108 Hertig Fredrik af Normandie.

- The fattis 19) ther a iordhina nidher:
Thet sigher bokin for sannind idher ,
1060. Han hafuer forglumpt nu all sin riddh,
Ther han fdrre hafde of bar fore ddbh,
Ther 20) han var vis op a 1) fit liiff.
Then riddare of hans stolta viiff
Thakkadhe honum badbhæ
1065. Fore manga handa nadhæ:
"Mit liiff skal til idhra thænist sta
Mædhan ial i værlbine lifua ma."
Ther the herra sato saman
The kalzadho mankt of giordho them
gaman 2).
1070. Tha sagdhe hertugh fræderik:
"Herra vilin ij nu sighia mit
Idhart nampn of huath ij beta;
Thet ær the bhñ ial æpter letar;
Alff huath slækt ij kompne æræ,

19) satte sig. 20) då. 1) vis om. 2) de santas
lade mycket och gjorde sig glada.

1058, 9. fattas i B. C. E.

1061. bar — ddbh. B. C. had fdr mødet. E. bar
före mödhe.

1068, 9. fattas i B. C. E.

1071. sighia, E. sægia.

1072. beta. E. hetthen.

1075. Mædhan wi swa hemelika 3) filia hæraæ ?
"Jaf vil thet storlika gerna gdra,
Om idher lyfter thet a hbra.
Min fadher het Ieuenein.
Jaf siælfuer heter gamorin.
1080. Jaf ær konung ouer skota hæer;
The hafua mik alle saman fær.
Huath vi formaghom badha,
Ther stultn ij herra ouer radha,
Duer folk of ouer land;
1085. Thet skal alt thæna vnder idhra hand
Æ mædhan vi maghom lifua.
Jaf ær idher skylbogher at gifua
Loff of priis ij alla stadha,
Thy ij holpin mik aff vadha
1090. Of fra thæn grummelika ddbh,

3) förtroligt.

1075. hemelika fattas i B. C. C. sira. C. sirlame
1076. storlika. fattas i B. C. o. C.
1077. om C. æt.
1078. B. Ieuenein. C. C. Ieuamin.
1079. B. C. o. C. gaymorin.
1080. C. C. Jach konungb dffuer skotta æt.
1085. thæna — hand. B. C. C. staa til ider hand.
1090. C. grymligba.

110 Hertig Fredrik af Normandie.

Ther mit war tedh, of annor noddh,
Aff thæn iaf hær nu liggia seer.

"Tha spde iaf idher æn herra meer:

Sighin mit thet for gaman 4),

1095. Huru komin ij badhe saman?'

"Jaf var ridhin nu for snima 5)

A æwintyr, som ij maghin nima.

Jaf hafde een wægh, var yfrith breedh,
Duer bergh of dala the genasta leedh.

1100. Jaf reedh then wægh, a mina san 6)

Thet iaf ænfte lifuandis for mit fan.

Daghin fast at qwældich 7) leedh;

Thenne frua alt m3 mit reedh.

Gen litin æng tha vordhe vi vara 8).

1105. Wi vordhom til radha thit at fara

Of then nat ther at blifua.

4) fdr ro full. 5) nyligen. 6) på min tro! 7)
åt qwällen. 8) warse.

1091. of annor. B. C. E. aff.

1096. nu. B. C. E. i fogh.

1097. B. C. E. fforinimma.

1100 wægh. B. C. E. dagh.

1102. E. qwældhen.

1104. tha — vara. B. war thar wi wore. C. E.
vorthom vi vare.

1105. E. of wARTH.

Slift vi hafdom vidher lifua 9).

Wi hafdom mz os brødh of viin,

Alff ra of da 10) of ville swiin

1110. Alla handa nadhe 11),

Lil dryf of æta badhe.

Tha vi satom badha

Duer mat of gjordhom os gladha;

Tha kom then rese sukkande 12) ihære,

1115. Thet iaf vardh honum ey vare,

Ëbr æn han genast griper mik

Of binder sidhan mik swa stærnellf

Widher eet fræ mz sinne makt.

9) wi hade sådant wi (kunde) leswa mid, el. af.
10) af rådjur och doshjort, da angels. da,
Danf. daa. 11) allehanda fdråd. 12) suk-
ka måste här betyda pusta, stänka, om ej läse
arten är origtig.

1107. B. fdr utan iämer oc fdr qvide, C. E. mz
tolka wi hafdom vedher at lewa.

1109. B. C. E. som iaf siger edher min fære (E.
gode) wen.

1111. æta. E. æthende.

1114. C. E. idlande, hwilket torde wara den rätta
läsarten, i bemärkelse af öfversalla. isr. Thre,
isl. sæfa á eller at.

1116. E. genstan.

1118. E. widh.

112 Hertig Fredrik af Normandie.

- Ther stodh iak alla the nat 13).
1120. Han bant thæssa fruo ij hær se ;
Thet giordhe mik ij mit hierta ve,
Thet hwart vara annath sa 14),
Of hwarte vara annath hiælpæ ma.
Rdt of brddh of thet til viin,
1125. Thet togh then rese alt til siin 15);
Nat of drað fore utan hoff 16).
Of lagdhis sidhan nidher of soff.
Ware hæssa gingo som iak them bant
Om qwældin m3 miin egbin hand.
1130. Han taladhe of aldre ordh til mik,
För æn nu ij dagh sool op gif ;
Of togh mit brs of ledde thet hær,
Of löste mina hænder thær
Of badha mina fdter,
1135. Mik til litle bster 17).
Miin vapn tok han mik al fra ,

Swä

13) hela natten. 14) att hwart såg wårt andra ;
d. å. att wi sågo hwarandra, och icke kunde hjel-
pa hwarandra. 15) till sig. 16) förutan hof.
17) liten förman.

1122, 3, fattas i B. C. E.

1128 gingo. E. stodha.

1130. han — aldre. E. han melte aldrif.

1134. badha. B. C. E. saq.

Swa at iak ænfte haldhe op a.
Han giordhe mik ænga nadha.
Thet thdr iak allum radha,

1140. Tholif thæniff umbære,
Som man giordhe vidh mik thære.
M; sorgh stodh iak alla the lango naf.
Mit drs ledde han thædhan brat;
Sak vardher ther fligha op a bak 18).
1145. Han bant mik utan alla sak 19)
Mina foter vnder hæstins quidh 20):
Elikt ær onda manna sidh:
Of swa mina badha hænder.
Thet giordhe han alt i sænder.
- Bl. C. VIII. 1150 Tha han hafde giort mik
thænne quidha,
Han ldsse the fru of badh hænne ridha:

18) på ryggen. 19) utan all orsak, el. fald. 20)
buk.

1137. B. C. E. jach hafde (E. tillægger: togh) in-
te litha apa.
1142. alla — lango. B. C. E. ther then longa.
1144. B. C. E. jach (E. iag) motte (B. mot) tha
fligha aa hans bak.
- 1148, 9. fattas i B. C. E.
1150. mik thænne. C. E. the.
10. Håff. H

114 Hertig Fredrik af Normandie.

“Thu ma ridha huart likar 1) thif.
Thænne riddare han skal fölgia mik.”
The ædbla frua ey vilde sik

1155. For henna toft skillas widh mik,
För æn hon matte vita fanga,
Huru mit maal 2) matte ganga.
Han förðhe mit fangnan, sigher iaf thif,
Ther ij herra löstin mik.” —

1160. Herra Fræderik sagðhe m3 sinna 3):
„Löstin ij idhar thing at sinna?“ —
“Ja herra! thet ma væræ,
Thet vi sinnom them æn hæræ” —
Han tok then fruo 4) mantel a.

1165. Til hertugh fræderik sagðhe han tha:
“vi villiom ey længer lidha:
Vi villiom genast ridha.” —

1) behagar. 2) sak. 3) med klofhet. 4) måste wäl
wara dativ. I alla fall är constructionen trown-
gen, och de andra Mss. gifwa bättre läsart.

1152, 3. fattas i B. C. E.

1156. vita. B. C. wisa. E. wiso.

1157. matte. B. C. E. kwinne.

1158. sigher. B. C. E. thet sæger.

1161. E. tingat. origtigt.

1164. B. C. E. then fruo togð sin mantil aa.

1165. sagðhe han. B. C. E. hon melte.

- Tha the hafðo ridhit ena litla ridh 5),
Tha varð swa myrk 6) the natta tidh,
1170. Thet the vardha bidha ther,
Eil dagher ater komin ær.
Urla om morghonin han thædhan foor,
Of fðlgde the sama fotspor,
Ther the hafðo fðrra ridhit a,
1175. Til the æng iaf sagðhe fra.
Han siin vavn all ther fan,
Of væpntis thaghar 7) thæn ædþla man:

- Tha sagðhe herra gamorin:
"Gudh fore alla nabha siin
1180. Gifui þonum lyfko at valda,
Ther mik halp lifuith at halda!
Þisse iaf hwa 8) thet monde væræ,
Ther mik hafuer holpith hæzæ,

5) fund. 6) mørk. isl. myrk. 7) væpnade sig þá.
8) þó, hvílfen.

1168. litla. B. stunta. C. stakuth. E. langhan.
1169. myrk the. E. mørkt om.
1170. B. C. E. ath the stulle.
1173. E. folde.
1176. siin — ther. E. sin sagra vavn ther.
1180. at valda. C. E. of velde.
1181. E. ther mik hafuer holpit beholdþa.
1182. hwa. E. haa.

116 Hertig Fredrik af Normandie.

Thet toghe ial for rifa gaffuo:

1185. Hans kenne 9) vilde ial gerna hafua.
Latin mik ey længer leta
At idhart namn 10) of huath ij beta!"

Tha swaradhe honum thæn hertugh rik:

"Jal vil thet gerna beratta trik.

1190. Aff normandia hertugh fræderik,
Swa ær ial kallath sannelik."

Tha the frua thet forstodh,

At thet var hertugh fræderik godh:

"Væl ær mik the lyfka ær mik stet,

1195. Thet ial hafuer idher mz dghan seet,
Min kære frænde herra fræderik!"

Hon kyste honum swa liosuelik,

Ok tedde 11) sidhan honum ther,

Aff huath stækt hon komin ær:

9) hans kænedom el. bekantskap. 10) forka efter edert namn. 11) uppenbarade.

1184. E. gaffuo:

1185. hans kenne. B. honum. C. E. hans.

1187. at idhart. B. C. E. ath wetha idert.

1189. beratta. E. sena.

1191—96 fattas i B. C. E.

1197. E. lymelik.

1199. hon. B. E. han.

Hertig Fredrik af Normandie. 117

1200. "Witin thet for sannind hær,
Thet konungin aff ængland min fadher
ær." —

Tha fagdhe om 12) thæn hertugh godher:

"Han ær of min fadher brodher."

En fagdhe hertugh fræderik:

1205. "Thet figher iak mz sanno thif;

Sak vil idher thiana mz alla mina mug-
ha 13),

For liofheet 14) iak hær til thænna frugha.

Thet ær tolff aar of æn mera,

Thet iak henne sa, of fruor flere,

1210. Si ængland mz fadher sin.

Nu forganger henna blanka sin,

Thet iak idher næplika kænna ma,

Fru belafir, iak figher swa.

Nu skulin ij gdra som iak bidher,

1215. Herra gamorin of swa idher 15).

Mit land thet ligger hær nær;

Si skulin thiit ridha of dwalias ther

12) swarade. 13) förmåga. 14) kärlek, tillgifwenhet,
thif. Liebe. 15) J. (fru B.)

1202. fagdhe om. B. C. E. melthe of.

1206. alla — mugha. E. allom maga.

1207. til. B. C. E. fdre.

1211. blanka. B. C. E. rddde.

1213. B. C. E. bolephir.

1217. dwalias. E. dwalias. E. wære.

118 Hertig, Fredrik af Normandia.

Ena stund of hafua maka 16).

Idher skal ænkte vætta saka 17).“

1220. “Gudh thaffe idher herra for idhra æra!
At thetta sin ma thet eij væra 18);
Thy at iak vardher eet hooff gestæ
Tj lædin os om stunda fressæ 19),
Mællan ængland of britan
1225. Op a een halla 20) sagher plaan.
Man ma ther se margh sagher skara,
The aff britania fara;
Marghin stoltan franzeis
The frome æro of forteis 1).
1230. Thiit komber of aff ængland thære
Of swa the aff yrland ære.
Ther komber of thet komperni

16) hwila. 17) eder skal inænting fattas. 18)
denna gæng fær det eij se. 19) om fort tid. 20)
af harla, d. år hårdeliga. 1) wansl. forteis,
frans. courtois, hðswif, artig.

1222. eet_gestæ. B. C. E. gæst.

1223. B. C. E. i leydos. stunda. E. stuntha. (fort).

1225. halla. B. C. E. ganffa.

1226. E. se sagra skare.

1228, 29. fattas i B. C. E.

1230. thiit. B. C. thet. E. ther.

1232. E. kompani.

- Aff thet sihwalsua bordh, the æra fri.
Ther koma skota, iaf sigber thet m3 skæl,
1235. The mi3 marghe vnaa væl.
Thet ær længe sidhan the mi3 saghe
Æller nakath vætta til mi3 siaghe 2).
Siær aar thet ær, æller meer,
Sidhan thet iaf heman 3) reedh.
1240. Nu ær mi3 vordhi3 swa til mote 4),
Thet iaf storlik nõdduk tote 5),
Thet iaf ij thetta sinna
Skulde thet torney ey finna.
Wi maghom ey længer bidha;
1245. Wi vardhom til landa ridha,
Thænne frua of swa iaf,
Ther vi vardha at hafua ma3.

2) eller siigo någon ting weta om mig. 3) hemifrån.
4) till mod3. 5) att jag ganska nõddigt underlåte.

1233. B. C. E. aff thet sidnale (E. the hæled).
ære the fri3.
1234. skota. E. the. fattas alldeles i B. C.
1235. marghe vnaa. E. kenne.
1236. E. saagho.
1237. B. C. æller nakath wetha mi3 thæt frua.
1241. E. Ath iac nokot th3 fõrelatha.
1245. vardhom. B. C. E. vilkom.
1247. B. C. E. ther wi magom hafua ma3.

120 Hertig Fredrik af Normandie.

Min fadher veet ther ænfte til,
Thet iak ær giffter; iak thet sigbia vil."

1250. Tha hertugh fræderik thetta forstodh,
Tha sagdhe om then riddar godh:
"Gudh ma mit land væl beuara!
Iak vil til thet torney fara." —
"Thet ær mik liofft, sagdhe gamorin.

1255. Var gudhi væl fomin min fære vin! —
Bl. C. IX. "Ær idher funnugh væl the leedh?" —
"Ja thæn vægh iak hingadh 6) reedh,
Han skulum vi hædhan fara;
Tha vardhom vi rasslifa varæ

1260. Get hvs, ther vi hærbergba ij naf.
Ds vardher ther ænfte vætta fat 7).
The borgh hon heter bramundant.

6) hit. 7) ingen ting fattas.

1253. fara. B. ath fara.

1256. B. C. E. ær (fattas i E.) idher mel fona
nucht thenne leedh?

1257. B. iak thæn wægh nw. E. Iach thenne wægh
hyngar redh.

1260. vi. E. wi skolum.

1261. vætta fat. B. C. aa fat. E. offath. ifr. Ihre
Tom. 1. sid. 64.

1262. B. C. E. Warmondant.

- Thet vil iak idher sigbia for sant.
Hon ær stark of omwinnelik.
1265. Grefue affalias, een herra rik,
Agber the borgh of sæste,
Ther vi ij affton skulu gæstæ.
Han badh mik, tha iak thædhan reedh,
Iak skulde thet lata ænga leedh 8)
1270. Sama væghin æter ridha;
Han vilde mik ther hema bidha.
Daghin fast at qwældith leedh.
Tha han wt aff skoghin reedh.
Han thaghar genast hufith sa,
1275. Som iak sðrra sagbhe fra.
The herbærghadho the nat thære
Of vordhe vntfangne ther mz æræ,
Man skop 9) them ther alla nadhe

8) att jag ingalunda skulle underlåta. 9) impf. af
skipa, skaffa, bereda.

1264. E. w minneligh.

1267. E. skolo.

1268. E. too.

1269. E. ingeled.

1270. B. E. E. aather.

1275, 6, 7. E. Ther jagh haffuer sðre fact i fra.

Ther herbærga ther then sama nat,

Of ware vntfangne mz goda act.

1278. E. skopedt.

122 Hertig Fredrik af Normandie.

Til dryk of ætan badhe;

1280. Ther til hofuitzlik katz of gaman,
Thæn qwæld the sato ther til saman.

Tha the glædhi een ænda fit,
Zi een rosin gardh thæn herra gif,
Of hans huffrua klara,

1285. Ther fina toft kunne væl beuara,
Of hans stolta ddtre twa;
Fru belafir hon giordhe of swa.
Man bær them badhe midbh of wiin.
Hufsbondin sagdhe til gamorin:

1290. "Huru hafuer thet standith mz thil,
Siddhan ij forin bort fra mit?" —
"Zak hafuer siddhan hast mykka nõddh,
Of stora angist fore min dddh,
Swa at aldre fom mit til handa

1295. Nakath sin tholfin vandæ 10);

10) någonsin dylik wanda.

1279. E. ætende.

1287. B. C. E. Tha th; ætende.

1289. E. sade.

1290. E. stendit.

1291. E. foren.

1292. E. myfin mōda.

1294. til. E. saa til.

1295. E. nokot sin fde tollit wandas

Ok sagðe honum alla leedh 11)
Huru honum var ij skoghin steet,
Ok thet herra fræderik giordhe swa væl,
Thet han slo then stora resa ij hæl." —

1300. „Væl ær mik thet swa ær gangih;
Ewa godha gæste iaf hafuer fangith.
Si hafuin mik ærath ij manga stykke
Ok lðst een deel aff miin vnyfke 12). —
Mælte om thæn gresue rif

1305. Vidher bertugh fræderik. —
Thæn rese giordhe alla stunde
Dð stora mddho ij margha lunde."

Hans huffru hðrdhe ther op a;
Ewa mddhelika græt hon tha,
1310. Ok swa hans ddtre badha,
Ewa at the hafðho ænga nabhæ 13).
Gresuin sagðe til gestin sin:
„Si vitin thet ey min fære vin,

11) alldeles. 12) tyff. Unglæf. 13) ingen hvita.

1298. B. C. E. ok han giorde wæl.

1303. E. olyfke.

1304. om. B. C. E. tha.

1305. vidher. E. her.

1306. H. C. E. mik alla.

1307. B. C. E. ok tolligh mddha i alla lunde.

1309. B. saa innerligh. E. sanerliga. E. swa jårs
merligha.

124 Hertig Fredrik af Normandie.

- Huath angist miþ ær for snima 14)
1315. Skeed ij stuntan tima 15).
Ji thorfuin ey herra vndra a,
Hwi the oc hon the grata swa,
Of iaf swa syrghiande mon væræ,
Of swa sara oð for idher færæ 16).
1320. Jaf atte 17) een son, een vngan man;
Jaf sigher thet idher a mina san,
At thet ær ængin herra swa rik,
Han matte m3 æro frygdha sig,
Hwar thæn tiidh han skulde han se;
1325. Hans hiarta matte aff glædhi lee 18).
Han var hðsvizk vtan kiiff,
Get hælædhe aff sit egbit kiiff 19);

14) nyligen. 15) på kort tid. 16) flaga. 17) åge
de. 18) jfr. tyska talesättet: Es lachte ihm das
Herz im Leibe. 19) en kâmp (hjelte) till sin kropp.

1314. angist. B. C. E. oghffa.

1315. C. E. i stakkotan.

1316. E. thðrffuen.

1317. B. C. E. ath the frwe (B. frwege) græ
ther ssa.

1318. E. of jagh sjâluer ssa sorgiande år.

1323. E. io frgdha sif.

1324. E. man skulle honum see.

1326. E. — sðr vtan alla kiiff.

Ther til mild of ysrith viis.

Uff fiwr of mddr hafde han priis.

1330. Thrættan aar of ey minna

Han riddare var, för æn han foor sinna

Si thenna skogh a æwintyr :

The vordho honum alt offdyr 20).

Han hafde ey ful timghu aar

1335. Tha han riddare slaghin var.

Tha mik var saft at han bort reedh

Sak viiste a the sama leedh

Mina riddara of sweno;

The varo alt offsenæ 1 !)

1340. Han var them swa lantk komin fra ,

Thet ængin thera kunne honum na.

Tha vordho the vare a een liidh 2),

Swar han mz resan hiolt 3) een striidh ,

Of sagho thet resen han 4) nidher slogh.

20) allt för dyra. 1) alltför sena, långsamma. 2)
backe, kulle. 3) hdl. 4) honom.

1333. E. affdyr.

1335. B. C. E. han til.

1339. E. aff sene.

1340. var. E. warte

1341. E. ath engben there matte honum koma til
eller na.

1343. hiolt. B. C. E. hafde.

126 Hertig Fredrik af Normandie.

1345. Mz the store slang han drogh 5),
Swa at han genstan 6) dddher la 7);
The matto honum ey hælpa tha.
Aldre var fbt een renare liiff
Nakar tima aff modher liiff,
1350. Sagdhe hans fadher mz gratande taara.⁴
Of sukkadhe fil tha halla saara 8).
Sina hænder han swa opta vreedh,
Of lærdhe fil swa margha leedh:
"The syretighi riddara, laf hafdhe wt sænt,
1355. Wordho alle aff honum stænd 9):
Han slo thæm alla saman ij hæl, —
Thæn dighre rese han giordhe ey væl —
Swa at aldre een aff allem thdm
Kom nakar ater til mit heem,

5) bar, jfr. tyff. tragen. 6) strax. 7) låg. 8) helt
sværtiga. 9) skændade, skynfligt behandlade.

1345. E. ther han.
1348. E. wiff. skriffel.
1349. B. E. E. naghæn tidh aff gwinnaliff.
1351. E. of sofkade sære. B. E. of sukkadhe
halffuo saara.
1355. E. kemph.
1357. dighre. B. E. E. store. lifaså på flere an-
dra ställen.
1359. E. tha kom ather hem til myn.

1360. For utan tva, the varo sare,
The mik thæsse tidhande bare." —
„Latin sara idhra qwidh
Of gdrin idher gladha of blidha;
Bl. C. X. Thet ær thet aldra bæsta,"
1365. Sagdhe hans godhe gæste.
„Latin idher ther ey meer æpter thra 10),
Ther ij kunnin aldre ater faa;
Ji thorsuin ey meer ther om færa.
Han ær væghin m3 mykin æra;
1370. Thy at han 11) thæn resa flo ij hæl,
Ther idher giordhe thesse offæl."
Honum thakkadhe riddara of swena
hadhe
Of giordho them sidhan alla gladha.
D3 dugher ey ther æpter langa 12),

10) træ, långta. 11) H. Fredrik. 12) långta.

1362. E. qwida.

1363. gladha. B. C. E. fath.

1366. E. lather-

1367. ther. E. th3. kunnin. B. C. mogen. E. maghen.

1369. B. C. E. slaghen.

etter 1371 finnes i E. folj. vers:

honum ærede te of gjorde honum wel.

1373. B. C. E. the ghiordhe honum sidhen gladhan.

(B. C. glade).

128 Hertig Fredrik af Normandie.

1375. Ther vi funnam aldre ater fanga.
The læto fara all hiærtans quidha.
The kalzadho mankt och giordhe them
blidha.
The hwiltos ther the sama nat;
Om morghonin ridhu the thædan brat,
1380. Mz hushondin la of hafðhe nadhæ 13),
The frua of thæn riddare badhæ.
Herra gamorin han fore reedh,
Thy honum var funnugh the sama leedh.
Bæter var honum funnuft thæræ,
1385' En hertugh fræderik monde væra.

Tha mælte om thæn hertugh dyræ:

„Sig“

13) medan husets herre ännu låg och hvilade.

1375. B. C. mogom. E. magom. hwilken anm. gäl-
ler fleresstädes.

1377. them. B. C. E. fl.

efter 1377 förekomma i B. C. E. två verser:

then quälðh the satha saman,
the hafðe ther hðalif gaman.

1379. thæðhan. E. tågden.

1381. thæn. E. the. råtta låsarten.

1382. han. B. C. fl. E. fðhen.

1383. E. thy han hade förre farith then ledh.

1384, 5. fattas i B. C. E.

Hertig Fredrik af Normandie. 129

"Sig hin os nafar æwintyræ 14),
Ther os til glædhe matte væra,
Wædhan vi swa ena ridhom hæræ,
1390. Min fære vin herra gamorin,
Swath idher ær timpt 15) nafath sin."

"Zak kan ænfte ther off fighia,
Swath miß ær timpt; thy ma iak thighia.
Tho timpde 16) miß eet sin iak bort reedh,
1395. Zak kom ij een flogh swa breedh,
Mællan skota of ængland;
Zak fan eet litith bergh aff sand;
Ther sat een frua vnderlik.
Hon hafde een dōdhan ridbara nær fit,
1400. Ther tha var nylifa slaghin ii hæf.

14) berätta för os något äfventyr. 15) händt. 16)
dock hände mig en gång.

1387, 8. E. säghen os äfventyr mere
ther os til fremptan wære.

1389. E. saa rida

1390. vin. E. wen.

1391. E. timath.

1394. tho. E. togh.

1395. swa. E. som war wæl.

1398. vnderlik. B. C. E. ðmfeligh.

1399. nær. B. C. hof.

10. Häft.

3

130 Hertig Fredrik af Normandie.

- Hon vnte honum aff hiærtath væl.
vidher 17) sit bryst hon trykte han,
Of thryste 18) swa then dddha man.
Hon bpte fast m3 hardha sri 19):
1405. Ami! at iak fdd var, ami!
Nu vare mik tiidh hæller wara dddh,
Æn iak thol hær swa stora nõdh!
Hon kærdhe han tha swa sara,
M3 gratande besta tara.
1410. Hænna klædhe varo m3 blodhit srrddhe 20)
Of swa hænna kinder rddhe.
Tha iak the fruo sitia sa,
Tha spordhe iak hænne huru thet var swa,
Thet thæn riddare var slaghin ii hæl,
1415. Ther hon vnte aff hiærtath væl?

17) mot. 18) synes lffbetnydande med thrykte, men
formen äs osäker. 19) hon ropade starkt med
hårda sri. 20) stånkte.

1403. of — swa. B. C. E. of kysse opta.
1405, 6, 7. B. C. E. at hon war fddh of sagde: omi!
th3 iach ey ddya maa!
nu vare mik time ddd apa.
1408. han tha. B. C. E. sff.
1410. E. blodhen.
1412. the. E. then. Så äfwen fleresådes.
1413. E. iach sporde then qwinne thaa.
1414. ther. B. C. E. ath. Så äfwen fleresådes.

Hertig Fredrik af Normandie. 131

Thet hafuer mik giort een myskin 1) man,
Thæn iak æffe næmpna fan.

Iak vilde æpter honum genast ridha;

The frua hon badh mik bidha:

1420. "Ney! min kære herra,

Han ær idher alt offiærræ 2).

Si moghin han ey sinna

Si tolf milur at thetta sinnæ 3);

Thy bidher iak idher, fdr fruor æra,

1425. Hælpin mik mædhan ij ærin hæræ,

Thet iak matte koma til landa,

Of frælsin mik aff thænna vanda."

Vi toghom thæn dðdha riddara thær la;

Frwan of iak vi giordhom swa;

1430. Fdrdrom han thædhan som vi mattæ,

Thiit the fruan hema atte.

Iak spordhe the fru swa innerlik,

Huath heet thænnæ riddar rik?

1) stor, måttig. 2) alltfdr langt bort. 3) i mågen
denna gång, d. å. nu, ej sinna honom på tolf mil.

1420. B. C. E. of sagde ney (ney fattas i E.).

1423. B. C. E. XV.

1428. riddara. B. C. E. man.

1429. E. frwn.

1430. som. B. C. huat. E. hwadh.

1431. E. heime.

- Hon swaradhe: "han heet lifant,
 1435. Een hertugh wt aff yrland;
 Thy ma iaf syrgbia salugh viiff 4),
 Thet iaf miste swa bradblifa 5) hans liiff.
 Swa smkelika som iaf far hær,
 Min modher brodher tho 6) een konungær,
 1440. Bældogh ouer alt yrland;
 Thet halda the herra til hans hand.
 Mit namn wil iaf ey fore idher lōna 7):
 Iaf kallas arilla sōna.
 Thæs 8) bidher iaf idher swa innerlik,
 1445. At Ji vilin ælle skilias vidh mik,
 For æn thænne sfogh han faar een ænda;
 Mina sorgh maghin ii alla forvænda."
 "Gaar thet æpter min eghin villa
 Iaf vil mik ey fra idher skilia,

4) fattiga qwinna. 5) brått. 6) doct. 7) dōlja.
 8) derom.

1434. E. lifant.
 1436. salugh. B. E. E. arme.
 1441. B. E. E. the tiāna (B. tiānte) alle til
 hans hand.
 1442. fore idher fattas i B. E. E.
 1443. E. aula.
 1445. E. wildhen.
 1448. min eghin. E. mynnon.
 1449. mik — idher. B. ey eder weder mik. E. eber
 ey veder mig. E. mik ey wider ider.

1450. For æn ij komin thæra,
 Thær ij vilin gerna flælfwa væra.⁹⁾
 Wi ridhum var vægh thædhan brat. 9)
 Wi komum æn the samo nat.
 Ji een stadh, ther fore os la;
 1455. Husbondin 10) kom of sagdhe swa:
 Ji ærin væl kompne badhæ.
 Han spidæhe os ræt alla nadhe 11),
 Mz all the thing vi kunnum radhæ,
 Wi kunno eij gdra the frua gladha.
 1460. Arla om morghin dagh var lims,
 Thæ kom een vagh fore thet hws;
 Ther lagdhum vi thæn riddare a.

9) brædt, hastigt. 10) wården. 11) hon beredde of
 ræt beqwåmlighet.

1452. var. E. wan. (sdr. af wåran).
 1453—9. W. C. E. of kommo en om samma nat —
 mz alle the ting jach kunne radha
 hosbondhen spidæhe os alle nadhe —
 j en stadh ther fore (W. C. of.) laa
 hosbondhen kom wth of sagde saa.
 i åren vel kompne badhe
 wi mattom the few en (fattas i E.) gd-
 ra (fattas i W.) glade.
 Berserna åro hær synbarligen origtigt om-
 fastade.
 1460. E. morgonen.
 1461. W. C. E. en vagh kom rede til (E. fdr)
 thz hus.

124 Hertig Fredrik af Normandie.

Husbondin fik os swena twa;

Of fyra godha hæsta

1465. Fore vagnin skulde fæsta 12).

Vi fara thædhan hwath vi for ma

Thæn genasta vægh til yrland la.

Hans drs beholt husbondin thæræ,

For thæn kost vi mondo thær tara.

1470. Thæ twa dagha forgangne vara,

Thæ hørðhom vi ij yrland swa sara

Riddara of fruor grata

Of swa iæmirlika lata;

Badhe arma swa of rika

1475. Rærdhe them 13) swa iæmirlika.

Han var begangin m; mykin æra

Aff thet folk ther monde vara.

12) spännas. Antingen måste sås här tagas passive, hvilket dock strider mot handskrifterna, eller också måste orden: som de, el. dylikt, tilläggas i början af versen, för att göra meningen fullständig.
13) sig.

1463. fik. B. C. E. fipade.

1469. mondo — tara. B. C. E. förtårdom tære.

1471. E. høgdom. Föremodeligen skriffel. swa sara.
B. C. E. fare.

1473. B. C. E. harmeligha.

1475. swa iæmirlika. B. C. E. hardeligha.

1476. B. C. E. han war (E. warth) begrawen.

- Bl. C. XI. Sak vilde thet eij længer bidha ;
 Sak bedis orloff heem at ridha.
 1480. Konungin wilde thet ænga lund,
 Utan iak skulde thet bidha ena stund:
 "Si skulin hær bidha atte dagha;
 Man skal idher gifua alla nadhæ.
 Si hafuin for waræ saka 14)
 1485. Giort idher digher omaka;
 Thy villiom vi m3 land of rikæ
 Thiæna idher hõfuitzlika."
 The plæghadhe mil væl ij the sama stund.
 Tha var mil annor tidhande kund 15),
 1490. Thet konungin atte dotter en,
 The vænasta thær som fool a sten.
 Hon var thær op a eet fæste.

14) wår skull. 15) kunnig, kånd.

1479. heem at. B. C. thådhen.

1480. 1. B. C. E. konungh wilde inaelundh
 ath iac skulde rida i then stundh.

1483. gifua. B. C. E. skippa.

1484. varæ. E. warit. förmodligen skriffel. fattas
 i B. C.

1487. hõfuitzlika. B. C. E. årligha.

1489. var. E. wart. kund. B. C. E. kund. Måste
 wål hær wara adjectivum, och således likbety-
 bande med kund.

136 Hertig Fredrik af Normandie.

- Hæne sagho ej frænder, ej næste.
Frwr of iomfrwr varo hæne nær,
1495. Swa at ængin annar komber thær.
Tha konungin lystet hæne at se,
Han ganger thit m3 frwr thre;
Dröningin thit m3 honum gaar.
Tho haföhe iomfrwn samptan aar.
1500. The vänasta ær the iomfrw ghodh
Thær æ 16) var fød aff fdt æller blodh
Et nafor man veet nu lifua.
Han vilde hæne ængom gifua.
Han atte ey barn ij værlbine flere,
1505. Thy ælste han hæne thæs mera.¹⁶

Tha thænkte hertugh fræderik:
Hæne lifar jak vidher mik, 17),

16) någonst. 17) henne anser jag påsande för mtg.

1493. E. hona sogha ey frændher næste. E. hon haff-
dhe ey frænder næste.
1495. annar. B. man.
1497. thit. C. E. til.
1499. B. C. E. tha haffde the mdd (E. wel) XV aar.
1501. æ. E. ee. æller. B. C. E. of.
1503. ængom. E. inghen man. B. o. C. tillägga: ath
1505. E. ålfade. thæs. E. til.
1506. 7. B. C. E. Tha hurade hertogh frederik
hemeligh m3 staluom ff

Of 18) a sit godha fingergull,
Thær honum ij sit hjæta var hull.

1510. Gudh ma miß æn the lyfko gifua!
Hon vardher æn miin, æn 19) iat
ma lifua.

The ridha thædhan hwath the forma
Til een stad thær heet bærna 20),
Thær eet torney vara skal:

1515. Man finder thær margh vnder sal 1).
Folk ær mykith komith thær
Uff frömedhe land of swa nær.
Thæn thridhia dagh the komo thæræ,
Tha, skal thet torney gangande væra 2).
1520. Thæn store stad var ouer all

18) efter et måske ordet så (såg) tilläggas, om det
skall blifwa menlog. 19) om. 20) Didrik i sa-
gorna berömda stad Bern, (Verona) är här
förelagd till England. Geographien har icke wa-
rit författarens starka sida, så framt ej deka
ständiga misstag tillhöra översättaren. 1) till
salu. 2) gå för sig.

1508. of fattas i B. C. E.

1509. B. C. E. som han haffde i hjærtat hull.

1511. æn min, æn. B. C. E. myn wen om.

1515. vnder. B. C. wedder. förmodligen striffel.

1517. frömedhe. B. C. E. särran.

138 Hertig Fredrik af Normandie.

Herbærgath, badhe bergh of dall.
The stræte 3) var badhe viidh of lang;
A them var swa mykith thrang 4)
Aff thet folk thær var op a,

1525. Thær gerna vilde herbærghe fa.

Herra gamorin tha kænde,
Hwar thær een skjold 5) han hængde,
Aff sit eghit sædherne rik.
Thiit reedh the fru of herra fræderik:

1530. "Hær skulum vi in fara;
Vi kænna thæn skjold, thær hær mon vara,
Man skal os thær plæggha wæl,
Of göra mang hemelik skæl 6)."

3) gator, Danst. stræde, jfr. Stråt. 4) trængsel, jfr. dock v. 1741 not. och v. 1596 nedanföree. 5) E. skjoldhr. isl. skjoldur, tyss. Schild, hwaraf wårt skilt. 6) hemlig, af hem, betynder: som hdr hems met el. huset till, förtrolig. Bemärkelsen af skäl är här icke tydlig.

1522. B. C. E. the widhå (B. C. wetha) gathe
vare (fattas i B. C.) hade bredh of langh.

1524. var op a. B. C. löpa or gaa. E. löpher of gaar.

1527. Thær och han. fattas i B. C. E.

1528. sit. B. C. D. hans. rik. E. rike.

1629. E. thid ride then frw m3 hertog fredrike.

1531, 2. fattas i B. C. E.

1533. hemelik. B. C. howelik. E. hdmisk.

Hertig Fredrik af Normandie. 139

The ridha fore the porta storæ.

1535. Jærnlænkior varo thær bundna fore
Mz mykith list och fôgha sin,
Thet thær matte ængin ridha in,
Stan thæn herbærgith hêrdhe til,
Of han in mz sif biudha vil.

1540. Tha mælte herra gamorin:
"Lat portin op, vi villiom hær in!"
Riddara kommo honum gangande ii
geen 7)

Mz them swa margh een stolter swen.
The kændo tha hans skild fulgôrta,

1545. Thær han a sinom arme fôrðhæ:
Konungsens vapn aff flota land.
Wæll ær os al the glædhi ær os komin
til hand,

Thet min herra gamorin
Ær ater komin heem till sin 8).

1550. The lupu alle rasselifa:
Badhæ han vara gudhi wæll komin i
himerife,

7) till môtæ. 8) sig. sftt. ifr. Sæmals quæde, sid. 98,
sftta noten.

1536. E. sinne.

1539. E. of the han mz.

1551. han. D. C. E. then. E. hymmerife.

140 Hertig Fredrik af Normandie.

Of alle the thær fore æra,
Mædhan han lyste at dwælias thæra.
Wæll ær os at wi hafua idher ater
fangith,

1555. Thær os hafuer opta æpther langhat.

The riddara of swena thær varo inne
Wntfingo the fru m3 fðgha 9) sinne.
Gen swen mot gamorin rænde 10), —
Han honum ræt fulgðrla 11) kænde;
1560. Han hafðhe honum sðrra thient,
Toft of æro honum kænt 12), —
Han halp honum aff ðrstith nidher:
"Wæll ær mið thet iaf hafuer sunnit
idher,

Thær all min glædhi of lycka a stær 13),
1565. Of ij ærin nu herbergadhe hær!"
The leddo thæn riddar of fruo hadhe

9) höfligt, artig; kanske af: foga. 10) sprang. 11)
rått noga. 12) lårt. 13) på hwilken all min
glädje och lycka beror.

1553. E. ath dwæltas mædhen idher lystet hære.
1555. opta. B. C. E. lenghe. langhat. E. langith.
1561. honum. B. C. E. aff honum; hwilket tyckes
wara en rigtgare läsart.
1564, 5, fattas i B. C. E.
1566. riddar. B. C. E. herre.

Hertig Fredrik af Normandie. 141

- Ji eet herbærghe; man fop them nadhe.
Man bar in fore the herra tha
Rika klædhe, the stullo ij ga 14);
1570. Man togh the herra thera wapn ij fra
Of loot them sidhan at sitia ga.
Wiin of middh man for them bar
Ji rika kostelika far.
Herra gamorin badh mera
1575. Thæn swen sin wapn redha.
Swaih thæn herra gbra badh,
Thet giordhis thaghar alt ij stadh 15).

Wilin ij hbra mera?

Thær kom folk æn flæræ.

1580. Thær kom ij thæn sama stadh
Margher stolte riddare gladh

14) hwari de stulle gå, d. å. klåda fig. 15) då allt
på stället, på stund.

1567. man fop. B. C. E. oc (E. the) skpade.
1570. man. B. C. E. the herra. E. them.
1571. loot. E. lotho.
1573. rika. B. C. E. dyre of.
1577. E. giordes alth i samma stadh.
1578.—81. E. margh en stolth riddare klar,
Ther kom i then samma stadh.
Wilin i hðre mere?
Ther kom alth riddare flæræ.

142 Hertig Fredrik af Normandie.

Aff hertugh fræderik comperni,
Thær wt varo farne aff normandi.
Herra Gamorin mæste thære:

1585. "Huru nær mon beuiand væra?"
"Han ær eij hædhan ena mila.
Vi thorsuum *) ey hær længer hwila,
Wtan genast mot honum ridha,
Of sa mæn hema bidha 16)."

1590. The drogho the rikasta klædher a,
Thær man æ mz dghon sa,
Bl. C. XII. Of ridha sidhan alla thæræ 17);
Wntfingo han mz mykin æræ.
The hellsadho han at thet sama fin
1595. Of fölgdho honum ij stadhin in.
Om the herra var mykith thrang;

*) tðras, fã. 16) och några fã mäfte dröja qwar
hemma. 17) thæræ, (i E. there) gen. pl. alla
thæræ, således dylit sammansättning som enthera,
någonthera. Dock kan det äfwen wara partis
fel: der.

1585. mon. E. mano.

1587. fattas i B. heter i E:

Vi tðrsuum (i E. tðrum) ey långhen hwila.

1591. æ. E. eã.

1595. E. földhe.

1596. E. mykin.

The lefara 18) giordho mykith bang *).

Væghin thotte them eij wara lang ,

Fore margha handa stian sang.

1600. Belafir the drötning rif

Hon var vntfangin hedherlif.

Genast hon thæn hertugh sa,

Ther iaf fbrra sagdhe fra ,

Thær komin war aff skotland ;

1605. Thæn herra han heet bewiand.

Thæn rife stadh , the stolta fæste

Herbærghadhe margha godha gæste,

The thiit til torney mondo fara.

Mz swa riddirlifa skara

1610. Komo thær alla væghna ,

Thær iaf een deel vil hær næmpna :

Bewiand thæn riddir rif ;

18) mustanter. *) bång, forl, buller.

1597. fattas i E.

1598. E. tychte.

1599. fdre marghen måsterlighen sangh.

1601. var. E. wart, och så flerestädes.

1606. rife. B. E. E. store. stolta. E. rife.

1607. E. herberge margen en stolte geste.

1609. E. mz råddeligh margh skare.

1611. E. nampna.

1612. riddir. B. E. E. hertogh.

144 Hertig Fredrik af Normandie.

- Hundradha riddara hafðhe þan m3 síl.
Thær fbrðhe Konungin aff ængland
1615. Thry hundradha riddara, m3 æra kænd,
Skal ial síghia meræ?
Herra arrif fbrðhe æn fleræ
Æn thryhundrath aff tæstergala *),
Thær vidher femora *) kunno tala.
1620. Thær kom of aff frankarife
Thæn stolte Konung rife;
Siæx thusand fbrðhe þan een,
Of thær til marghan stoltan swen
Aff thet gambla komperni,
1625. Thær forðhom m3 konung artw3 var frij:
Herra maliz aff tenalabrof,
Han

*) tyðningen af þessa två namn är omis. Det sam-
ma gäller om de flesta följande.

- 1615, m3 — kænd. B. oc wãriande hand. C. oc
wãllande haandh. E. till wãret de handh.
Swilka tre offta lãsarter äro swãra att tyða.
1617, æn. fattas i B. C. E.
1618. B. troster galã. C. t3stler galã. E. tyster galã.
1622. B. C. E. sey hundrat fbrðe then konungh en.
1623. of fattas i B. C. E. marghan. E. mangh.
1624. aff. B. C. E. alth.
1625. maliz. B. meliz. C. melz. E. nielz. tenalaz
brof. B. C. E. tenebroc.

Han hafde een riddhan vapnrof.

Thær kom of herra gafuian,

Thær fina tolt væl vara 19) fan.

1630. Herra segremors of orillus

Komo thær ridhande fore thet hws.

Lewis of herra visrezat,

Thær aldre ville utan ræt.

Herra orillus thæn riddar goth,

1635. Thær siællan kunne vara modh 20).

Bigolis thæn mare.

Hans tolff kompana komo thær m3 æræ,

Aff the taelrunda fara,

Of marghe riddara m3 them fara.

1640. Gen ridderlik leef m3 mykith gaman

Var byriadh thæn qvæld the komo til
saman.

Thær varo stoffi 1) brufin stark

Si stykke thæn qvældh op a thæn mark.

19) bewara. 20) trött. 1) spjut, lans, isl. spyt.

1629. vara. B. C. E. gðma.

1632—39, fattas i B. C. E.

1640. E. myfin.

1641. the. B. C. wi. til. E. ther.

1642. E. wartho spyt.

10. Hæft.

R

- Hva thar a ævintyr ville koma,
 1645. Han matte forsøkia sine froma 2),
 Aff een diost 3) man sigher fra,
 Thær man om thæn qvældin sa;
 Han 4) giordhe konung gamorin
 Bidder grefua puenzin;
 1650. Han var swa riddirlifa giordh,
 Som ial fran sakt hasuer hert.
 Thær vare lant fra at skrifua;
 The vilde hadde hos æro blifua.
 The stolte herra rikæ
 1655. Fbra sin skafft swa stoltelika.
 There skiolde varo rike aff gullet riddh;
 Hwar thera giordhe annan riddh.
 Herra gamorin stat leuiz tha,

2) tapperhet, styrka. 3) kamp. 4) den.

1646: E. dyff.

1647. om. E. aff.

1649. B. E. E. widdh grefue (fattas i B. o. E.)
 leuiz; aff pawenz in.

1651. fran sakt, B. aff stark. E. E. aff sakt.

1652. fra. B. E. E. aff. skrifua. E. scripfua.

1653. hos. B. E. E. wld.

1654. herra. B. E. E. haledæ.

1655. B. E. fforo saa kðstbelike.

At han lænkt 5) fra drifh la.

1660. Tha kom herra gasuian;

Sin kompan leuiz tha hampde †) han.

Of stal swa herra gamorin,

At han fiol 6) utan villa sin.

Tha herra beuiand thetta sa,

1665. At herra gamorin fallin la,

Han rænde swa rasselika

Mot herra orik thæn rika,

Of stal hwar thera a annars fiold,

At thera glasuior spindrado 7) a thæn
mold *).

1670. Thæn diuost vardh tha ridhin m3 æra.

Swar thera fore sin hærta læra

Bildhe sin priis thær høgghia.

5) förmodeligen bör läsas: lankt, långt. †) hämsnade. 6) föll. 7) spindra, spingra, spikra, utgående olika former af samma ord. *) mull, mark.

1659. W. C. E. longan wäg drifit i fræa.

1665. W. C. E. ath (W. han) Gaymorin (W. C. thær) fallen laa.

1668. Of stal. E. the stwndgo.

1669. E. ath glawanen spillraes aa then muldh.

W. ath glassinan spilldes ather i miold.

E. ath glassuen spilltes aa ten vaaldh.

1670. E. dyfth, vardh tha. E. war.

148 Hertig Fredrik af Normandie.

- Thet stodh them væl til fõgha 8).
 Thera skaffte gingo sunder ij stykke.
 1675. Hwar thera vilde hin annan thrykke,
 Thær varo annor skafft til redho,
 En the vilia dostera mera.
 Tha the herra skafftin fingo,
 Omaklika loto the saman springa,
 1680. Som the plæggha at gõra,
 Omwinstap vilia rdra 9).
 Herra orif thæn rikæ
 Staf swa riddirlifa
 Thæn stolttha hertugh beuiand,
 1685. At han stoll nidher a thæn sand.
 Thet sa wæl hertugh fræderik.
 Tha sagdhe han vidh siælsuan sit:

8) till voh. 9) uppræta, wæcka.

1674. E. skap, tyckes wara skriffel för skapt, om
 det ej förefomme nåskan öfwerallt i denna
 Handskr.
 1675. hin annan. B. C. E. annan nider.
 1677. en. E. om. dostera. E. dyltare, och så fers
 sådes.
 1678. Tha — herra. B. C. E. tha (B. C. ia) the.
 1681. B. C. E. ther omwinstap.
 1687. i stället för sagdhe hafwa de andra tre Hfr.
 mestadels melte el. målte.

- "Zak hafuer offlange haldit hær 10).
 Han tok thet skafft nær honum stær
 1690. Of mot herra orif rænde ;
 Han honum görta fænde.
 Smallika the hwar annan rærdhe
 M; thy skafft the hælædhe færdhe,
 Swa at the gingo all ij stykke.
 1695. Thet var tho een høghefik lyffe,
 At them skulde æntre skadha
 Aff margha handa vadha.
 The herra beddos skafft nu flere
 Of villia æn doftera meræ.
 1700. There swena tha til gingo
 Of starfare skafft them fingo.
 The giordho kregin vidha,
 Tha the hælædhe saman ridha.
 Bl. C. XIII. Tha thryktis wt than rædhe sweet.
 1705. Awintyrith eij sannare veet.

10) gansta lunge hælit.

1688. E. oflange.

1692. B. C. E. of hwar there annan rærdhe.

1693. hælædhe fattas i E.

1695. B. C. E. thegh (B. tha. E. taæ) var the
 hælif (B. hælæfik) luffe (E. luffe).

1693. B. C. E. the beddos skapthen flere.

1704. 5 fattas i B. C. E.

- Thet matte ængin finna,
 Hvilkin thera skulde vinna.
 The dofteradho længe utan skadha.
 Man gaff them thær priis babba
1710. Of loot them thær m^z at skilia,
 Mot thera eghin vilia.
 Nu the herra skilde æra,
 Tha kom tidonas rænnande thæræ,
 Thiit hertugh fræderik han hiolt ena,
1715. Honum m^z sin glaffino til mena.
 Tha herra fræderik tidonas lænde,
 Han genast sik mot honum vænde.
 Thæn doff var ridhin væl m^z æra.
 Tha matte tidonas væra
1720. Hæller ofomin at thet sama sin 11).
 Han siol thær utan vilia sin.
 Herra fræderik skaf thæn ridder tha,
 At han lantk fra skfith la;

11) då hade tidonas beldre den gången ej varit kommen.

1706. B. E. E. thet ingen matte finna.
 1707. E. hvilkom thet matte vinna.
 1708. E. dofteradho.
 1713. B. E. E. tudones.
 1715. B. E. E. of han m^z sinom (B. sin) glawen
 (B. glaffino (E. glawo) mena. (d. å. softade
 på honom).

- Dans drs lot han fara
1725. Of tof thet ælle vara 12).
Nu sa man ther toma
Margha riddara froma : 13)
Thet var thæn stolte konung rif
Aff ænglandh, som man sagdhe mit ,
1730. The som ælle vilia vifa.
Nu skal man thet torney lika 14).
Mot honum op a thæn annan sidhe
Monde konungin aff frankaril ridha.
Han for æfte ena ;
1735. Honum fblgdhe riddara of swena ,
Mz marghan stoltan skara ,
The a æwintyr plæggha fara.
Mællan thæssa riddara twa
Nargh ridderlik gerning man thær sa.
1740. Man matte hõra een vægh swa lang

12) till wra. 13) tappra. 14) jemma, gdra lika.

1725. thet. E. tes.]

1728. 29. B. C. E. medh them (E. E. then) stolte
herra (E. herre stolte) rif.
Konunger aff ængeland, man sagde (B. fde)
mit.

1737. plæggha. E. monde. fattas i B. o. E.

1738. 9. fattas B. C. E.

152 Hertig Fredrik af Normandie.

- Aff brytin stæft swa mylith thrang 15).
Swath skal ial mera sghia æn swa :
Thæn enæ staf, thæn annar flo.
The garfana 16) vordho thær swa thunne.
1745. The flyddo thæcan som thær brunne 17).
Ther vordh margh sadhil tōmpd.
Konungin aff ængland var cij glōmd.
Han vardher til ryggia vifa.
Han fan thær fina lifa,
1750. Aff frankarife morghin ædþla man,
Thær væl doffera of torneya fan.
Tha van ij thæn sama tidhe
Thæn priis op a badha fiddhæ
Aff normandi herra fræderik :
1755. Han var thær swa ridderlik.

15) tyckes här vara likbetydande med redet bång, hwilket de andra tee Hd Fr. hafwa, churu denna bemærkelse ei af etymologiska stå kan bewisas.
16) garf, wank. gary, kampf. Troligen af geir, Anglo: S. gar, spjut och ei af garfwa, som Ihre påstår. Meninger är: "kämparne blefwo der så få." jfr. wårt tunsådd. 17) som elden warit löd.

1743. E. en staf of annar flo. (B. E. annan laa).
1744. s. fattas i B. E. E.
1750. E. margh.

Hertig Fredrik af Normandie. 153

Herra gamorin thær værfsua 18) kan,
Swa at alle riddara prisa han.

Herra beuiand man thær of kænde,
Nu ær thæn dagh fomin til ænda.

1760. The ridha til herbærghe of hafua nadhe 19),
Riddara of swena badhe.

The giordho thæm thæn affron saat 20).
Them war ængin glædhi saat.

Eil dryk of ætan badhe

1765. Hofcho the alla nadhe.

The gingo ij sæng thy thet var nat.

Om morghonin klædis the herra brat.

Herra fæderik gif mæso at hõra;

Han var swa fõrra van at gõra,

1770. Aff thæn hælgha anda;

Of væpntis sidhan til foot of handa.

Han badh til gudh ij himerik

Aff hærta of hugh swa innirlik

Gõma 1) sik fra alla skadha,

1775. Thæn dagh fra last of vadha.

Arta om morghonin solin sken,

18) kassa, tysk. wersen. 19) hwila', ro. 20) glade.
1) bewara.

1762. them. B. C. E. sik.

1763. B. C. E. offarb.

1764. E. atþonde.

The riddara væpntis of varo ey seen.

Tha the morsæladh 2) hafðo,

Thera ðrs the krafðo;

1780. Mj margha vidha fara

Sa man the herra fara.

Thær var halla mykit þang;

1781. Af bambor of bosunar 3) mykit þang.

Af tumber 4) mæstara ðyre,

1785. Var thær ful oþyræ 5).

Til reðho var först herra gamorin;

Thær næst hertugh fræderik af normandin;

Herra beuiand thæn tridhi monde vara;

Thæn stoltaste riddare man weet til vara;

-
- 2) Detta ord, som jag på intet annat ställe funnit, tyckes betyda frukost el. dyl. och komma af morgon, morse. 3) trummor och basuner. 4) bemärkelsen osäker. Antingen kan det komma af fransyska ordet tamboor, trumma, eller fattas ett v, så att det skulle läsas tumber, d. å. trumpetare. 5) oerhördt el. ofantligt fullt.
-

1780. vidha fara. E. fara.

1782. 3. B. E. E. mj bombor of basun mykit þang;

Thær var ganska mykit þang. iff. v. 1741.

1784. 5. fattas i B. E. E.

1786. E. til regdo.

1788. monde var. B. E. E. år.

1789. E. stolta til vara. B. E. E. vilt thær.

1790. Of margher stolter ædla man,
Thær iaf æffe næmpna kan.
The holdo thet for eet høgghelikt gaman,
Tha thet torney thet kom til saman.
Aff thet sihwalsua bordh thet komperni
1795. Komo thær of varo fri,
Mz margha høgghelikt ffara,
The ridderlika plæggha fara.
Margh glasina aff hiartand luff
Thryktis thær fore thera byst.
1800. Tha tok herra gasuian var,
Hwar som hertugh fræderik far.
The hælædhe varo badhæ blidhe *)
The thordho væl hwar hin annan bidha.
Omakllka 6) tha hwar annan rördho.
1805. Mz the stora skaff the fbrdho

*) glade. 6) ei makligt, hårdt.

-
- 1792, 3. B. C. E. the hidde för eth høgghigt gaman.
mz dyssh (B. C. och torney) tha koma te samon.
1794. E. Af the sönale hōriades thz komant.
1796. høgghelikt. B. C. hoffuiffe. E. hōswiffigh.
1797. E. ridderfigh mondhe.
- 1798—1803, äro uteglōinda i E.
1699. thær — thera. B. fore the hælædhe. E. ffrē
te ädle.
1802. badhæ fattas i B. C. E.
1804. tha. E. te.

156 Hertig Fredrik af Normandie.

Staf tha hvar swa annan fast,
At thet alt ij stykke brass.

Segremors thæn rikæ

Kom thær swa riddirlifa.

1810. Han tok hertugh fræderik vara
Of læter fast mot honum fara.

Hertugh fræderik var ey seen.
Han rænnir honum rasslika ij geen.

Staf thæn riddara thaghar swa,

1815. At brs of man a iordhine la.

Bl. C. XIII. Tha var dosteraðh alla væghna
Aff the stolta thiæghna 7).

Hwar han wt a markena sa,

Man sa dostera æ twa of twa.

1820. Een fiol of annar sat,

Hwar som tha gat 8) komith at.

Thet vare alt offsent 9) at skrifua

The thær fiollo of sitiande blifua.

Tak ma thet sigbia sannelik,

7) kämpar, herrar. 8) impf. af gitta, förmd, fun-
na. 9) det wore alltsför långsamt, sinkande.

1805. stora. B. C. E. starke.

1810. han. B. C. E. tha.

1816, 17 fattas i B. C. E.

1818. E. hwart man aa marken ssa.

1819. man — æ. B. C. E. bysterode (E. byllare) samant.

Hertig Fredrik af Normandie. 157

1825. At ængin sladh han ær swa rif,
Man matte swa margh skafft ij sinna,
Som thær forgiordhis ij thet sama sinna.
Thær mz thænna dost for gif, 10),
Of torney burdhis riddirlik. 11)

1830. Tha the Konunga mondo fara
Mz margha stolta fara,
The herra thrændis tha til saman.
Thdm gif allom tha aff gaman,
Hwa thær var ridhin illa,

1835. Thet matte for honum spilla 12),

10) Slutades. 11) här tyckes skillnad göras mellan
dyst och torney, så att det förra utmärker stris-
den med lans mellan två och två i sönder;
det sednare deremot den allmänna kampen med
swärd. jfr. nedanf. v. 1840, 1855. En
måfärlig och häst upplysande målning på en
sådan tornering finnes i Walter Scotts roman
Ivanhoe. 12) för dem alla afgick, d. å. för-
gick glädjen; cho der illa red, har måste för-
spilla, d. å. förlora.

1827. thet sama. B. C. thet. E. thy.

1828. E. förgif.

1829. B. C. E. höriades.

1832, 3. B. C. E. trängde the herra samman.

ther aff gif (B. C. tha) mykit gaman.

1834. E. ridande.

178 Hertig Fredrik af Normandie.

Swa at han matte hælder vara
Annars stan 13) æn thæræ.

Thet torney var thær halda 14) godh:
Æpter priis stodh allas thera modh.

1840. The fianda thrængdo vnder sit
Beuiand, een hertugh rik.

Tha hertugh fræderik thetta sa,
Han hugger a badha hænder of sla,
At han matte honum til hjælpa koma

1845. Mz fina ædbla froma 15).

Tha thet forstodh gamorin,
Han vände sit thet sama sin,
Bildhe honum hjælpa mz kraffta sin,

For thy han var hans godher vin 16).

1850. Tha the fianda vordho thes vara,
The thrængdo saman thera flara.

13) annorstådes. 14) ganska. 15) kraft, tapperhet,
eller ock: bistånd. 16) wån.

1837. E. annars stas; (annorståds).

1838. halda godh. B. C. hard och godh. E. hardh
of stark.

1839. E. äffther. modh. E. acth.

1841. een. B. C. E. then.

1843. of sla. B. C. twaa. E. tha.

1848. B. C. E. wart honum til hjælpa
mz alla sinne macte (B. C. fina kraffta).

1850. vordho. E. ware.

- Thet ridderſkay var tha ſwa ſtark,
Si thæſe ſtund op a the mark.
The thrængdo ſik ſwa hardhelika ſaman;
1855. At thet var them at 17) liith gaman.
The vordho fina owinir vara,
Hwar the hædhan fara.
The bioggo faſt m3 ſwærdh een riidh 18).
Tha var man thær var vidh 19),
1860. At lanjalær var faſtath fra
Sit drs of han vidh iordhina la.
Segremors thæn riddara fænde,
Thaghar genast mot honum rænde
Of honum halp at thet ſama ſinnæ
1865. Sit drs alir vinna.
Mit ær langht at ſkrifua fra
Aff thæt ridderſkay man thær ſa.
Een ſa man iæggha of annan flp;
Some ſtridha of ſome flp.

17) till. 18) ſtund. 19) då blef man varſe.

1852. var. E. warth. ſtark. E. ſarkt.
1854. 5. E. the trængde ſaman ſaa hardeligh,
thet them wart ey rifelieth.
1860. W. E. E. lanjelo. (Lanzelot).
1861. of. — vidh. W. E. E. at han aa.
1866. E. ſcripua.
1869. flp. W. woro krij. E. worte flp. E. flp.

1870. Sva drifua the then dagh til ænda.
Hertugh fræderik man thær fænde.
Thæn priis van han a badha fíðha.
Thær mz tha mono the heem ridha.

Tha the herra thædhan vænda,
1875. Herra gamorin sagðhe til sin frænda
Omata tokielika 20):

"Eya herra frederika!

Ma iak thiggia 1) ena bñn aff thit?

At ij ridhin heem mz mik,

1880. Thit min fadher of modher ær!

Thet ær hær 1æt storlika nær."

"Gudh thakkæ idher for alla æra!

At thetta sin ma thet ey væra.

Tho

20) omåttligt tuktigt, d. ð. artigt. 1) bedja.

1870. drifua. B. C. E. striddo.

1871—74 fattas i B. C. E.

1875. sagðhe. B. C. E. talede.

1876. B. C. E. han talede til hertogh frederik.

1877. B. of sagðhe thet wtan alt swif.

fattas i C. o. E.

1878. ena — thit? B. C. E. aff eder en bñn.

1879. heem — mik. B. C. E. mz mik heem.

- Tho thænker iak idher bradhlika at sinna,
1887. Iak vil ridha at thetta sinnæ,
At gbra thet iak hafuer iæt 2).“
“Iak vil idher thjæna m; all min makt,“
Sagbhe thæn stolte gamorin,
“Of ridhin sidhan heem til miin.“
1890. Hertugh fræderik ridher ena,
For utan riddara of swena,
Thæn genasta vægh til yrland la,
Lil the iomsru iak sagbhe fra.
For hænnu skuld tha kom han thæra.
1895. Han var vntfangin thær m; æra
Aff alt thet folk nær konungin ær:
The hafua honum alle saman fær.

2) Iosmat.

1884. tho thænker. B. dogh huxar. C. taa huxer.
E. togh huxer.
E. brodtiga sinna.
1886. iæt. B. ey (ij) aft. C. akth. E. iact.
- 1890, 91. B. C. E. Gaymorin fbr (B. C. ffor)
hem m; sine swâne,
of hertogh fredrik rider al ene.
1893. til the. B. C. the. E. then.
1894. tha fattas i B. C. E. kom. E. kompr.
1896. aff. B. C. E. ath.
1897. the hafua. B. C. E. hade,
10. Hæft. L

162 Hertig Fredrik af Normandie.

Floria heet the stolta rena,
Konungins dotter, iak mena.

1900. Thær torn op a husith la;
Jomfrw. floria var siælf op a;
Mz hænne frwr of stolta quinna,
The vænasta man matte ij landith sinna.

Gen stadh for nædhan husith la,

1905. Thær lost var at se op a.
Get vatn wt fore stadhin fæst,
Thær sik wt ij hasuith fæst.
Til thæn stadh kom marghin gæst
Innan timgu natta fræst 3),
1910. Thær riddhne varo aff bærna,
Thær ij torney varo, iak sagde ij fra.
Tha the sagho herra fræderik,

3) inom 20 dagars tid.

1898. stolta. B. C. E. jompsfw.

1899. B. C. E. thær iak.

1900—4, uteglömda i B.

1901. E. thær then jompsfwon war oppa.

1903. E. weniffh.

1904. E. riddhen fde.

1905. E. thær lysfelig.

1909. B. C. E. tvåagga daga.

1910, 11. B. C. thær (E. ten) riddare war aff bers
naa (E. sarna)

til torney iac sagde i fraa.

The helsaðho honum swa innirlik,
Oð sagðho almænnirlika:

1915. "Nu lifuer ey ij iordherikæ
Stoltare riddare ij værlidne til;
Thæn priis iaf honum gifua vil." —
Sagðhe thæn riddir nær Konungin stodh:
Oð teknað til thæn riddar godh;

1920. "Sak han m3 miin bghon sa
Margh stolt riddara kasta fra
Drs of sadhil badhe;
The beddis aff honum nadhe.
Thær var folk aff alla rife,

1925. Tho sans thær ey hans life.
Han vardh thær prisath ena
For alla riddara of swena."

Bl. C. XV. Konungin sagðhe til han thæræ;
Badh han gudh væl komin væræ!

1930. Skipaðhe honum riddara twa,
Thær hertugh fræderik skulde sa
Herbærghe of alla mafa 4). —

4) som skulle skaffa h. fr. hærberge och all beqvåmlighet.

1914. E. allmænneliga.

1915. E. tillægger til efter jordherike; skriffel.
ordningen mellan 1916, 17 år i E. twårtom.

1918. B. C. E. måltthe thæn (E. en).

1919. oð. E. jact.

1925. E. togh.

- "Fore tholif handa saka
 Skulin ij herra radha
 1935. Duer land of goz badhæ!" —
 Man badh tio swena rifa
 Thiana hertugh fræderika.
 The vaktadhe ij hans herbærghe aat 5),
 At honum var ænkje vætta faat.
1940. Een dagh the herra varo faat 6),
 Tha spordhe hertugh fræderik aat
 The riddara nær honum æra:
 "Huru thet matte væra,
 At the iomfru var swa inne,
1945. Of hænne thiente ængin utan quinne? —
 "Skal ial idher sigbia fra?
 Hon ær the vænasta man æ 7) sa.
 Sannelika thet ær swa,

5) på. 6) muntra. 7) någonsin.

1933. E. tholkst.
 1934. Skulin. B. hullfen.
 1942. nær — æra. B. C. honum nær.
 1945. of. E. ath. ængin. E. ey.
 1946. E. sigge. E. j fraa.
 1947. E. hon ær then weniste thet dga asaa.
 æ fattas i B, o, C.
 1948. fattas i E.

- At ængin ma for hæne ga,
1950. Swarte riddara æller of swena; —
Tho ær hon ælle ena, —
Utan min herra, tha han vil 8),
Thær ær tha yriðh glædhi til.
Tolff iomfrwr toftelifa.
1955. Gðma 9) the iomfrw rifa.
Tha henna mater 10) redho ær,
Riddara bæra han toftelifa thær.
Frvor tagha thær sidhan vidher 11).
Thæra porta æru lufte, som thær år sidher.
1960. Man sigher of thær, herra! fra,

8) doef år han icke ensam, utan min herre, når han will, nåml. går inför (besöker) henne. 9) wårda, påsa upp på. 10) mat. 11) emot.

1949. ma — ga. B. C. E. man maa (E. for) henne når gaa.
1950. hwarte. B. C. antigia. E. antighe.
1953. B. C. E. togh (B. C. thaa) år ther skemptan dret (B. C. offrid) til.
1954. B. C. E. frwr.
1957. han — thær. B. C. E. henne mathen thær.
1958. ther sidhan. E. mathen.
1959. B. gðnom lyktan port, thet år thera seder.
1960. B. C. E. herre! ther i fra.

166 Hertig Fredrik af Normandie.

Thet mæsta goz thær konungen a 12),
Thet ær alt thær inne,
Bland the stolta quinne.¹¹
Thær m3 thæn riddar thagdhe, 13),
1965. Som aff the iomfrw sagdhe.

Thæn annan qwæld, iaf figher swa,
The iomfrw skulde æta ga.
The swena, thær hænne skuldo gðma 14),
Sina thænist the ey forglðmdæ.
1970. The bæra til the iomfrw riik
Dryk of æta toftelik.

Tha hertugh fræderik vardh thæs var,
Maklika han alt æpter gaar.
Han vænde om sit fingerin.
1975. Of gif thager ij tornith in,

12) som konungen åger. a år 3 pers. præ. af åga.

13) teg, tpsnade. 14) jfr. v. 1955.

1961. E. aa.

1966. E. nw saa.

1968. E. the Swene th3 skuldhe gðma.

1969. E. ey the aldma.

1973. B. C. E. toftelig (C. E. mælig) han åpther
ffaar (C. E. gar).

1974. E. fingerlin.

1975. gif. B. fom. thager. B. sit, C. seg. E. sigb.

Hertig Fredrik af Normandie. 167

At ængin sif se thæn riddar rif.

Tha sagdhe hertugh fræderik :

“Skal iak lyfko ij værlidne bæra 15),

Thet skal mik tima mædhan, iak ær hæræ,

1980. Aff the stotte iomfrw rif,

Han hwistadhe halla hemelik.

Sak mz æra sigbia ma,

Hænna lifa iak aldre sa.” —

Taladhe the iomfru nakath ordb

1985. Thæn gwældh, thær hon sat ouer bordh,

Tha kom thet fram swa toktelik.

The iomfru var aff dnskom rif, 16).

Hertugh fræderik stodh thær inne

Si bland the fruor of the quinne,

15) erhålla, vinna; jfr. lat. ferre, grek. *Φέρειν*

och i synnerhet *Φέρειν Δας*. 16) enligt dnskan rif.

Rif utmärker i allmänhet en sammanfattning af allehanda föträffligheter: makt, rikedom, anseende, m. m. hvarföre det också här öfversäskt förekommer som ett epithet, hwilket ej beslämndt kan öfversäsktas.

1977—80, fattas i E.

1979. mik tima. B. C. nu sse.

1981. han — halla. B. oc talade wid ff. C. E
han talede halla (C. halle).

1987. B. ath thær i lystes hertogh fræderik.

1990. At ængin thera thet viste.
 Thet var tho komith til off listæ.
 The iomfrw, ther laf sagdhe fra,
 Hon hafdhe rifa flædher a.
 Tha sagdhe hertugh fræderika:
 1995. At min angist skal hær vilka.

Tha the varo mættæ thæra,
 Rifa sæng the fruor inbæra;
 Of the fruor togha orlofua
 Of gingo sidhan at sofua.

2000. Tha the iomfrw affflædde sik
 For hænne stodb hertugh fræderik.
 Aff silke een særk hon hafdhe op a;
 Man hænna harund 17) thær genom sa.
 Hwitare æn nakar snio

17) h. 38. h. 40.

1991. var — aff. B. kom til m; C. E. var til
 komith m;.
 1995. B. mit hoppes min aangest fførgar nu mit.
 1996. B. the sruget.
 1997. sinor. B. mona.
 1999. sidhan. B. i thera sæng.
 2002. silke een. B. silken (silke en ?)
 2003. harund. B. C. E. årende.
 2004. nakar snio. E. nogor ny snio.

Hertig Fredrik af Normandie. 169

2005. Hon var til mata værin 18) mio 19).
Hwath skal iaf sigbia meræ?
Tho man letar at tholka fleræ,
Tha ma man ikke finna
Bland fruor ok stolta quinna,
2010. Aff the ij værlbine lifua ma,
Thær sik vidh hænne lifa ma.
Hænna mæstarinna 20) flæff fore hæn-
næ la
Ok thær til andra fruor twa.
Atta fruor liggia thær nær,
2015. Ji thet herbærghe thær hos stær 1).
The sofua nu ok gbra swa.

18) lagom till wårt. 19) md, ent. de andra
Handskrifternas förläring, owanlig form. 20)
läromästarinna, gouernaante. 1) i rummet
bredewid.

2005. mio. B. C. E. möd.
2007. at. fattas i B. C. E. tholka. E. toliga.
2008, 9, omkastade i C.
2009. ok stolta. B. C. eller.
2010. E. leffdo tha.
2012. B. C. E. mestare.
2014. B. C. E. X. rigtigare läsart. jfr. 1954-
2015. ij ety (B. C. tillägga: litbet) herbærghe thet
ey stær.
2016. B. C. E. alle nny.

- Tha hertugh fræderik thetta sa,
 Han sagdhe tha aff alskons nøddh:
 "Skulde thet of vara min døddh,
 2020. Tha skal iak at thetta finnæ
 Hænna døddha mun at minnæ 2)'.
 Han gif nu til thæn iomfru rik
 Of kyste hænne swa liofuelik;
 Han thryste 3) hænne vidh sit bryst.
 1025. The iomfru hon vardh ælle thyst;
 Hon togh 4) tha at falla:
 "Zi iomfruor sofuin ij alla?
 Hon thænkte thet een riddar væra,
 Thær hænna sidho la swa næræ.
 2030. Fastelika dpte the iomfru rik:
 "Uwi min mæstir hjælpin mik!" —
 Tha swaradhe hænne the stolta rena:

2) kyssa. 3) tryckte. isr. v. 1403. 4) begynte.

2018. alskons. C. E. ålskog, som är en rigtigare
 låsart.
 1820. tha skal, fattas i B. C. E.
 2021. E. mynna. rättare låsart.
 2023. E. livfflig.
 2024. hænne vidh. B. C. E. livfflig fðre (E. wid).
 2026. tha. B. C. E. saa høgth.
 2028, 9. B. C. E. hon hurade thz en iomfru ware,
 tha hon fan then riddare tære.
 2032. the — rena. B. then ena the ene.

"Huath skulum vi hær mǫ mena?" —

"Jaf veet ælke huath thet ær,

2035. Thær mik ligger hær swa nær." —

Tha matte man thær se innæ

Marght eet stolt liws brinna.

The letto thær ij hwarie vra,

Ok ij the sæng, thær han ij la,

2040. Vadhe meer ok minna;

The matto tho ey honum sinna.

Bl. C. XVI. Tha hertugh fræderik 5) ængin sa,

The iomsfru mæster 6) sagdhe swa:

"Hær var een man mik hiolt 7) op a" —

2045. "Fore gudʒ skuld hwi talin ij swa?

Si gbrin idher ok os qwala.

Min læra iomsfru ij lætin idher tala 8).

5) accus. hwaremot æugin ár nomin. 6) borde wa-
ra dativ. hwilket ok de andra Hdfr. hafwa.
7) hölt. 8) læten bli edert tal.

2036. 7. B. C. E. man saa (B. C. sog) ok thet inne
mang stor liws arh brinne.

2039. ij. B. C. E. om. han. B. C. E. hon.

2042. herrugh fræderik. B. C. E. honum.

2043. B. C. E. the jompsfru mælte til mæstaren
thaa.

2045. talin. B. C. E. læthen.

2046. ok os. E. skalf om. (sielsvom).

2047. fattas i B. C. E.

- At nakar man ma koma hæræ,
 Thet ær omgbelift at thet ma væra.
 2050. Gudh gðme idhart vit of sinne! —
 Sagðhe the stolta mæsterinna; —
 Spæn ij ij nat meer, ial skal idher fla
 A idhra hwdh, of gbra swa,
 At man ma se hær idhart blodh.“
 2055. The ordh thofte hæræ fræderik vara godh.
 The lagðhis alla sofua nidher.
 Hertugh fræderik gif ey thæs sidher 9)
 Thit han the stolta iomfru fan.
 Gen leef hænne tha kænde 10) han,
 2060. Fðr æn the fruor komo thet til.
 Tho at 11) hon mykith ðya vil,
 Hon vil hertugh fræderik ey wtgifua,

9) desto sednare. 10) lærde. 11) fastån.

2048. E. E. Ath nogor man motte hær nâr konna.
 (B. eder konna nâre).

2049. B. E. E. thz år honum omgbelig wara her
 inne.

2051. fattas i B. E. E.

2054. man — se. B. E. i see maa- E. j see.

2055. E. the talen (B. E. talan) tykke.

2056.—7. E. the alla samman nidher lagdes atþ soffua,
 honum tykte thz wel dogha.

2058. sidhen gif han tith han the iompsfru fan.

2060. fruor fattas i E.

2062. B. E. E. ðffuet gifua.

Hertig Fredrik af Normandie. 173

Ewa framt som han ma lifua.

The fruor komo ater thære.

2065. Stoor lius the m3 sit bææ

Of leta nu om alla stadhe 12),

Om port of vindögga 13) badhe ;

Huath hæller the leta vte æller inne,

The matto tho honum æffe finnæ;

2070. Of om the sæng thær han ij la ;

Of ængin thera honum sa.

The leta hade op of nidher.

Hertugh fræderik gaffs ey vidher 14).

Han la sit alt m3 nadha

2975. Of loot the stolta fruor radha.

Hon onte honum aff hiærtath væl.

Hænna mæster sagdhe tha m3 stæl:

“Zat skal idher aff thænna lima 15) gifua

Mædhan ij vilin ey m3 nadher blifua.”

12) allestädes omkring. 13) fönster. 14) fanns ej på. 15) ris.

2063. som han. B. C. atþ hon. C. hon.

2065. C. store.

2066. om. B. C. C. j.

2069—70. fattas i B. C. C.

2075. stolta fruor. B. C. C. jompsw.

2078. C. lunc. Åtvenså nedanf. v. 2080.

174 Hertig Fredrik af Normandie.

2080. Hon komber mig een lina hær,
 "Slaar mig ey min mæster fær!" —
 Get stort slagh hon gaff hænne tha,
 At hertugh fræderik sa thær a.
 Thæt giordhe honum ij hans hiærta ve,
2085. Tho at han thæt ey thorde tee.
 The fruor lþpa fram ij riidh, 16);
 Foræmpna 17) thagher thænne striidh.
 The iomfrw vardh swa brat til swar:
 "Skulde iaf lifua ij thusand aar,
 2090. Thæt lofuar iaf idher a mina tro,
 Iaf skal aldre optare swa,
 Fore tolka handa saka, 18).
 Idher alla saman gðra omaka 19)".
 Sil lagdhe nidher the frua rik.

16) på stund; eller of: i tåfning, med iswer. 17) förs
 lifa. 18) sådana saker. 19) omak, bestvär.

2080. E. han.
 2081. B. C. E. ney myn söthe mestare fær.
 2082. hon. E. han.
 2083. at. E. of.
 2084. honum ij, fattas i B. C. E.
 2087. foræmpna, E. of förtoga (d. å. hindrade)
 then striidh.
 2090. B. C. E. gðra saa.
 2093. alla saman. B. C. E. nogon tiid.

2095. Thet var liofft herra fræderik.
The fruor sompna ij stuntan riidh.
The vnga fru 20) lærdhe ij thæn tiidh,
For æn daghin mon op ga,
Swath hiæta liofue gðra ma.
2100. Thðm thylte slyt 1) forganga the nat;
Thy them var ængin glædhi faat,
Hertugh fræderik of the fru,
Thær the varo saman tu.
Arta om morghin, dagh op gif,
2105. Hertugh fræderik lot tha se sik.
The frua sagdhe til honum swa:

20) ist. Dyst. Jungfran, deraf wært jungfru, jomfru.
1) skynsam, hastigt.

2096. E. the frwr sompnade en (E. i.) lithen riidh.
2097. vnga — lærdhe. B. C. E. jomfru kærde.
Detta sista ord målte wål wara missekrifwet,
så framt det ej kan bewisås hafwa annan bes
märkelse, än den wantiga: Flaga, Åflaga.
2099. B. C. E. the giorde sik i (B. C. aff) hiæra
tat blide tho.
2101. E. cw skämtan.
2103. B. C. E. the laga (B. C. lago) saman bas
de tw.
- 2104—5. omkastade i E.
2106. E. målte till hanff.

176 Hertig Fredrik af Normandie.

- "Mit thuffir thær vnder varaſa,
 Huru ij ærin kompnæ hæ;,
 Thy thet nu tio vintre ær,
 2110. Thet iak aldre man hæ; fa,
 Btan min fadher, iak figher ſwa.
 Galdin thet herra ey forgaman 2)!
 Bi ærum vnderlika komin ſama.
 Nu maghin ij herra gðra vidh miſ,
 2115. Hwath hæller ij vilin væl æller ondelik".
 Hertugh fræderik ſagt he til ſloria:
 Thu ſtal ey væra amia 3).
 Hæller ſtal thu hertughinna
 Vara ij mit land normandia.
 2120. Thær ær iak een hertugh rik.
 Margha miſor æpter thiſ
 Hafuer iak ridhit ij thetta land." —
 "Ena bðn iak bedhis aff thæn hælgða and:
 Si ærin miin eghin hiæ;ta fær;

2125.

2) fðr lek, fðrluſtelle, eller fðr adkeri, ſkæmt, fðvæ
 fællning. 3) bihuſtru, ſkilla.

2107. E. the; ær vndeelig; hura aa.

2109. B. C. E. tva.

2112. E. fðr gaman.

2115. B. C. E. illælg.

2118. B. C. E. thw ware.

2119. B. C. E. j mith riſe j (i ſattas i E) norz
 mandla.

2123. thæn — and. B. C. E. edra (E. iber) hand.

2125. Latin miß forstãnda huru thet ær?" —
"Daghin ma vardha ey swa klaar,
Tha solin hðghyt a himilin gaar,
Sal vil m; lister fðgha thet swa,
At ænkte hgha miß se ma."

2130. The lagho længe a daghin saman,
Kalzadhø marght of giordho them gaman.

Thet var midher morghin, man sag-
dhe miß,

Ëbr æn hertugh fræderik klæde sif.

Han sa the fruor. thær varo inne.

2135. The giordho bliald of balafinne. 4)
Margha handa dyro thing

4) twånne dyrbara tigger af slden, broderade med
guld och silfwer. Ær Ære under blyant och
baldafin.

2126. Flaar. B. C. E. sår.

2127. fattas i B. C. lyder i E. således:
ath nogon miß sea her.

2128. lister. E. listom.

2131. them. B. C. E. sif.

2132. midher — miß. B. C. midlan morgon sag-
des miß. E. om halffganget miday tidh.

2135. E. bliadh. baldefinne.

2136. dyro. B. C. E. rife.

10. Håst.

M

178 Hertig Fredrik af Normandie.

Thær la alla væghna om kring,
Thær ma aff gull of silke gdra;
Thet læter bofin idher hðra.

2140. Han sa of liggia thære
Bisant 5) aff gullith stæræ
Margh thusand hundrath pund.
Han togh thær aff ij the sama stund,
Swa mykith thær han thdrffte vidher,
2145. Of gif swa ij herbærghe nidher.

(Slut i næsta Hæfte).

5) förmodeligen ett slags mynt: Byzantinare.

2138. thær. B. C. E. thær man. vigtigare läsart.
2145. ij. B. C. E. til sth.

Om

Odin och Budha.

S bland de Gudomligheter, som uppträda i Nordiska Mythologien, har ingen vunnit större märkvärdighet eller widsträcktare dyrkan, än Odin eller Wodan. Han är medelpunkten icke blott för denna Mythologi, utan äfwen för folkens egna Sagor, för deras Skalders Sånger och Romantiska berättelser, samt för sjelfwa samhällslifwets inrättningar. Äfwen sedan hedendomen gått under i Norden och dess kraftfulla Drama längesedan war utspeladt, bibehöll sig hielken i folktron, ehuru i ett annat förhållande till menniskorna; och ännu får man om honom i Skandinavien någon gång höra halfglömda och med Medeltidens Legendor bortblandade berättelser.

I hwad förhållande Nordiska Mythologien varit till folktron, låter sig endast genom jemförelse med bestämda Historiska uppgifter, den gamla Nordiska Romantikens Episka berättelser (Sagorna) och Sånger (Romanzerna), samt de upplysningar Skandinaviens sägner, sjelfwa språket, fornlemningar och ortbenämningar

lemna, med någon säkerhet bedömma. Folkets egentliga dyrkan synes inkränkt sig till ganska få Gudomligheter, förmodeligen de i Upsala Tempel afbildade Sver-Gudarna Odin, Thor och Frej eller Har, Jafnhar och Thridi, under hwilken benämning Konung Gylfe i Asgård såges åskådat dem *); de öfriga torde hafwa ägt en mera på tradition, än lefwande folks grundad betydelse. Eddornas Mythologi är derförre snarare att betrakta såsom en dyrbar minnesvärd af den Germaniska Stammens uråldriga bildning, en samling af strödda fragmenter, hörande till de Westasiatiska kulturfolkens kosmogoniska naturallegori, hwilkas upphof till större delen faller utom Norden, — än såsom ett intyg om Nordboernas sednare föreställningar, ehuru äfwen dessa ifrån en äldre odling ofta lånade ämnet för sina digter. Många af de Eddiska Sångerna äro författade i en så hemlighetsfull stil och hafwa så ringa samband med Nordiska samhällslifwet och föreställningsfättet **), att man wore böjd att anse dem såsom stycken af gamla Stam-Sagor och Sån-

*) Gylfaginning. 2.

***) E. ex. Fidlswinns Sång; Odins Korp-Sång; Spndskultod m. fl.

ger ifrån Asten, hvilka inom wisa Sångares släqter *) bibehållit sig, under det formen råttat sig efter språkets fortgående förändringar. Man vill dermed ingalunda bestrida, att andra haft en mera selskändig uppkomst utur Nordboernes egen fria och sinnrika phantasi, ehuru huswudämnet och grunden äfwen för dessa blifwit lånade af de gamla Stamtraditionerna, till hvilka man äfwen bär räkna Nordiska och Anglo-Sachsiska Attartalen, som sbregå Odens led, hvilka utan undantag äro af mythisk betydelse.

Enligt Eddiska föreställningarna om Odin, motswarar han icke sällan Solen. Ibland flera bewis för detta bestridda **) förhållande, torde det wara nog att påminna om den mythiska spådomen i Gylfaginning 12, 51, och

*) Liksom Konungarne i det gamla Swithiod tillika woro de högsta föreståndare för Offertjensten, så waldes enskilda Offerföreståndare ibland höfdingarna. I Hlade-Tarlarnes släkt war denna wärdighet ärfstelig. Man har flera anledningar, att gamla för folket okända traditioner ibland dessa warit förwarade. Jfr. Rigsmål 40, 42. Gwipis-Spa m. fl.

**) Swea V: 265.

Wasthrudniðmal 46 om Fenrisulfwen, som följa
 följer Solen och blifwer dess hane, hwilken i
 G. G. 12, 34, 51. samt Wasthr. m. 52 och
 följande str. låmpas på Oden. Utan twifwel
 är det i denna egenkap han föreställes med et
 öga. Odin motsvarar under denna betydelse
 Phrygiernes Attin, Adonis och Apollon. En-
 ligt en ännu wanligare föreställning war han
 det öfwerstanliga lifwets och wisshetens herre,
 själarnes beskyddare och ledsagare. I denna
 mening tillskrifwes honom konstens och wetens-
 skapens uppfinning, äfwen som makt öfwer
 menniskors lif. Den sednare föreställningen
 har i folkets gamla traditioner och Romantiska
 berättelser blifwit den rådande. Oden är den,
 som ger seger och råder öfwer lif och död; hel-
 gade grasskällen erhöles hans namn och hans
 bildstod upprestes på slagfältet *).

Då Oden fälunda war på en gång wisshetens
 och de astidna själarnas Gudomlighet, är
 det icke underligt, att forntidens författare
 jemförde honom med Mercurius eller
 Grekernas Hermes **). Sednare forfattare

*) Jfr. Idunas 9. sidan 80 och följande.

**) Jfr. Paulus Varnesfridi m. 8. af medeltidens
 Skrifveter.

hafwa trott sig i den Indiska Budha finna urbilden för båda; en mening, som redan ägt de största kännare af Indiska Litteraturen, såsom William Jones, Fra Paullino a S. Bartholomeo m. fl. till förswarare, men af några nyare författare, hvaribland Buchanan, A. W. Schlegel och von Klaproth *), blifwit häftigt bestridd. Till stöd för sin wederslägning hafwa dessa isynnerhet åberopat den skiljaktighet, som med skäl är anmärkt emellan Lamaismen samt Burmanernas Budhaiskiska Religion och Odhinsdyrkan. — Huru litet tillfredsställande likväl en sådan jemförelse är och till hvilka falska slutsatser den måste leda, inser lätt hvar och en kännare af Nordens Mythologi, för hwilken den Astatiska historien icke är främmande. Då ämnet tillika är af verklig wigt för Nordens bildnings-historia och språkforskning, har jag ansett en pröfning af förhållandet icke vara otjenlig.

Meningen om en närmare förbindelse emellan den klassiska fornålderns språk och Mythologi, samt de Hindostanska Brahminernas och de Germaniska stammarnas m. fl. har i

* Jfr. Allmänna Journalen 1823. No: 182.

sednare tider tillwunnit sig kännares nästan en, hålliga bifall. Likheten är omöjlig, men det torde vara swårt att afgöra, om Brahminernas Mythologiska system är grunden för den klassiska forntidens, eller, hwilket med hwarje jemförelse winner mera sannolikhet, båda äro lemningar af en förswunnen högasiatisk kosmogoni, hwaraf Nordiska Mythologien äfwen är en utgrening. Grunden för denna Asiatiska Mythologi, hwilken bär såsom en kosmogonisk Allegori betraktas, är et Emanations-system, som ifrån en enda absolut princip låter hela werlden i bestämda grader utvecklas. Historien om denna emanation är sannolikt innehållit af hela forntidens Mythologi, hwilken derföre icke kunnat undgå att i folktron öfwergå till Polytheism, då den lefwande och intellectuella förbindelsen emellan länkarna upphörde och dessa erhöilo ett eget och aföndradt bestånd. Öfvertygelsen om wädan af en sådan utveckling för folkens religiösa och moraliska kultur synes hos mera bildade enskildt, icke sållan i förening med ett hos hela kaster eller sekter till blind fanatism öfwergående nit, wärkat flera försök att på ruinerna af den gamla naturdyrkan upprätta en renare intellectuell Religion, hwartill i selska Emanations-systemet,

sådant det är oss af Brahminernas urkunder bekant, och isynnerhet i Wischnuaternas lärosatser, grundideerne redan ligga förberedda.

Omkring 500 år före vår tideräkning lärer denna Religionsreform kommit till fullbordan; en ny intellectuell bildning lyser då på en gång genom tidernas natt öfver Persien, Kaukasiska trakterna och Indiens norra och westra gränsländer. Ehuru i ett protestantiskt förhållande till den gamla Naturdyktan och dess kosmogoniska Mythik, kunde den likväl icke undgå att upptaga flera af den sednares ideer och mystiska benämningar *), hvilka man sökt återföra till sin första ideellare betydelse. För hvar och en, som med Brahmanismen jemfört Persernas i Zendbokerna, Babylons m. fl. framställda läror och berättelser, är detta förhållande tydligt.

Budha, som i Emanationsläran betecknar den ideella principen, först i naturen såsom Ljus (Krischna) och sedan i lifvet såsom Förnuft, Wisshet, — blef den nya lärans centrum,

*) Man jemföre endast berättelserna om Djemshied, Maha Bad och om Hom, Zoroasters lärare, med Indiska mytter.

likfom han länge förut i de Polytheistiska föreställningarna uppträdt såsom grundare af Prästordnar *) och läromästare i wisshet. Efter en sådan framställning, som, utan att här kunna närmare utvecklas, återopar för sig historiens eget och Asiatiske urlunders intyg, — lär det icke förundra, att Brahmaismen, som här föreställer Catholiska moderculten och står i det mest fiendtliga förhållande till Budhaismen, likväl erkänner Budha, såsom en incarnation (uppenbarelse under menniskoform) af Wischnu. —

Wid Alexander den Stores tid fann Megasthenes Budhaisterna i Indien organiserade såsom en egen Religions-Sekt under namn af Germaner, en benämning, som hos Asiatiske och Europeiske författare skrives ganska olika: Germaner, Scharmaner, Sarmaner, Samaneer **), och härledes ifrån

*) Se här nedanföre om Grekernas Boutes och Skandinavernas Odin.

**) Kitters Vorhalle Europäischer Völkergeschichten vor Herodotus, um den Kaukasus und an den Gestaden des Pontus. s. 450. Strabon berättar i 15. Boken efter Megasthenes, att i Indien äro twänne slags Philosopher, nämligen Brahma-ner och Germaner. Porphyrius indelar Indiens Gymnosophiker i Brahma-ner och

Budhas namn Sama, Dharma och Dherma *). — Kanste bde Brahminernas bosättning på halvön hänföras till följderna af den här omnämnda Religionsreformen, hvilken af de kraftiga och frigitta Persiska folkstammarna med svärdsegg utfördes **). — Det var först omkring början af nya tideräkningen denna Religion allmännare utspreddes i Indien, "än nu sednare i de inre delarna af Asien" och, efter Klaproths beräkning, först i 7:de Seklet åt Tibet. Att Budhaismen, öfverlemnad åt ett stilla och för ett begrundande lefnadsfatt böjdt folk, och föremål för en Theosophisk Prästskafes speculation och ständiga ombildning, efter twänne årtusenden undergått väsendliga

S a m a n e e r. Den sednare beskriwer Samas neena nästan lika med Megasthenes Germaner, ett tillräckligt bewis att dessa benämningar hafwa enahanda betydelse.

*) Buchanan i Asiat. Researches. VI: 264.

***) Denna förmodan vinner styrka både af gamla Indiska berättelser (i boken Serul:Udpurte), att Purasü Rama besegrade frigarlasten och eröfrade hela Indien åt sina Brahminer för 2350 år sedan eller omkring 530 år före nya tideräkningen, och äfwen af de frigitta infall ifrån Iran, som omtalas i de äldsta Puranas.

förändringar och erhållit en egen och ifrån sitt första uppböf aflägsen art, kan icke förundra någon, som erinrar sig den skiljaktiga karaktären i Afiaters och Westerländares äfwen ifrån samma grundide härledda föreställningar. Det är tydligt, att man wid ett sådant förhållande finner så öfwerensstämmelser emellan Burmas nernas och Singalesernas förmodeligen icke mycket gamla och Lamaismens ännu yngre utbildning af Budhaismen och Skandinavernas Odinsdyrfkan.

Budhas idé i denna lära, enligt hwilken han föreställes såsom en i himmelsta betraktelser fördjupad ensling, synes lånad ifrån Samaneernas lefnadsfatt, är helt och hållet Afiatiskt, och skulle, äfwen om den ursprungligen funnits i Odinsläran, hwilket är swårt att afgöra, icke länge kunnat bibehålla sig hos ett utvandrande bergesfolk, som af sin egen friska sinnesart, sina öden och det nya fädernekländets natur uppsofrades till ett strängt, hieltesmodigt och kraftigt krigareförbund. Förbindelsen emellan Afiens myther och Skandinaviens, hwilken, såsom wi redan anmärkt, äfwen omfattar den klassiska culturen, är af en mycket högre ålder, och för att inse den, måste man

begynna ifrån Brahminernas egen mythiska kosmogoni. Vid en sådan jemförelse äro siffrorna benämningarna ganska wigtiga och ofta den enda ledningen, sedan den poetiska omklädningen genom Skaldernas fria behandling, isynnerhet hos Europeiska folken, blifwit betydligt ombildad och sällan kunnat bibehålla sig utan främmande tillsatser. Egentliga representanterna för naturens utvecklingsgrader i denna mytologi tyckas ifrån början hafwa varit så *), men, betraktade under olika synpunkter, förhållanden och kännetecken, erhållit flera benämningar. Indiska Mythologien är sersdeles rik på sådana likbetydande Gudanamn. Derifrån härleder sig denna myckenhet af handlande personer, som uppfyller den klassiska forntidens mera poetiskt utbildade mythiska skådespel. Den i Indien så ofta framträdande ideen om de Gudomliga makternas Incarnation eller

*) I de äldsta mythiska fragmenter igenfinner man den Indiska Trimurti. Cabirena woro ursprungligen, enligt Arceflaus Argivus hos Strabon, liksom Hwer-Gudarna i Grekers och Romares Mythologier, endast trenne. Antalet af Gudarna, som i Upsala Tempel dyrkades, enligt Adam från Bremen, också tre. — Jfr. Gylfaginning n. 2. och Wöluspa str. 17.

förvandlingar uttrycktes sednare genom ett mera enkelt och menfulligt släktförhållande. Det missförstånd, som icke kunde undvikas, då samma naturmakt's incarnationer än betraktades såsom en enda personlighet, ifrån särskilda synpunkter åskådad, än under bilden af en hel släkt, utgår en af hufvud-svärigheterna wid jemförelsen emellan forntidens ifrån samma hufvudsystem utvecklade mythologier.

Såsom en följd häraf har hafwets eller wattnets Gudomlighet, så wäl i Indiens egna, som i Westerländska systemer, blifwit under flera ideer och benämningar framställd, hwilkas föreningsband är Wischnu. Det är allmänt känt, att i kosmogoniskt hänseende Brahma *) uti Brahminernas Trimurti eller

*) Brahma heter äfwen Wirmah. Enligt en förwerling, som troligen står i förbindelse med den gamla söndringen i Brahminernas system, har Odin, liksom Woutes i Erechteum på Attica, i Skandinaviska Mythologien in tagit hans plats. Likwäl synes en otydlig erinran om Brahma, såsom jorden, förefomma i Skandinavernes Trimer eller jorden, i Wdeluspa, 9, jemförd med Gylfaginning, No 14, raden 20 i Enattingii öfversättning.

Gudomlighetens heliga Trestal anses motswara Jorden, Wischnu *) watten och Schiwa elden **). Utom den inifrånka plats Wischnu i Trismurti innehar, finner man honom ofta hafwa blifwit, isynnerhet af Wischnuiterna, en herrskande Gekt ibland Brahminerna, dyrkad såsom den högsta Gudomligheten, hwadan han i Puranas kallas ***) Werldens Herre ****) ("Herr des Weltalls.") I samma urkund heter det: "Denne Wischnu är utan begynnelse och slut, oförstörbar, full-

*) Motswaras i Nordiska Gudomligheternas Trestal af Frej.

**) Hingeldens Gudomlighet och den strange Domaren; nordiska Trestalets Thor.

***) Se Abhandlungem über Asien etc. von Sir William Jones, herausgegeben von Meuser. 1: sidan 78.

****) Härmed kan jemföras Ynglinga-Sagan om Frej (cap. 12, 13.) "De Swenske kallade honom "Werldens Gud," och offrade åt honom allt sedan för goda år och frid." — samt "Uti hans tid begyntes Fredes frid; då war också god tid i alla land. De Swenska tillagade det Frej och blef han förden skull mera dyrkad, än andra Gudar, eftersom landsfolket blef i hans dagar rikare, än tillfröre, så wäl af friden, som af den ynniga årwården."

komligt ren *), och förklarar wisbet och ewig wälsignelse". — Under hans namn dyrkas således Werldens Gud; såsom Emanation är han i naturen wättnet; i intellectuellt hänseende Wisbetens Gudomlighet; och såsom menskelig Incarnation, Räddare wid werld's floden och sjelf menniskoflägtets ur wågorna räddade stamfader **).

Under sin betydelse såsom wättnets personifiering anses Wischnu äfwen såsom naturens och menniskoflägtets uppehållare **), ifrån hwil

*) "Stirre Frey" eller "den rene Frej" är en benämning, som förekommer i Grimmsmal 4: str. 42.

***) Priethu, Wischnus uppenbarelse under floden, är densamma som Satiawrata, den ur wättnet räddade Patriarken. Jfr. Svea II: sidan 121. — Satiawrata är, enligt Connerat (William Jones l. c. I: 175), Wischnus första incarnation.

****) "Hans arundkarakter är wättnets allt uppehållslande och allnärande urkraft." Fra Paullino a Bartholomeo Brahman. Religions-System, sammandrag af Kleuker, s. 52.

hvilken fruktbarhet, rikedom och allt slags ymnighet härledas. I denna egenskap har han under flera förvandlingar uppträdt på jorden *). — Det bär här anmärkas, att watten i Indiska symboliken ofta omwexlar med Månen, samt att det förra är sinnebild för Wisheten. Det sednare förhållandet har äfwen ingått i språket. Af Pan: watten, härledes P a n d a, wishet **). Den slägt, i hvilken Wischnus incarnationer under menstlig form föregå, kallas derföre i dubbel hänseende P a n d u e r eller P a n d a w e r, en benämning, som härledes ifrån P a n d u, en Konung i samma ätt. Panduerne kallas också M å n b a r n, till hwilket namn anledningen

*) De flesta Indiska urkunder, som afhandla detta ämne, omtala 9 sådane, nämligen: 1. Såsom Hwalff, 2. Sköldpadda, 3. Wildswin, 4. Lejonman, 5. såsom Brahman i strid med Resen Bely; 6, 7 och 8 såsom Rama, 9. såsom Krischna och Budha; den 10:de wäntas wid werldens slut. Jfr. Darstellung der Brahmanisch-Indischen Götterlehre, nach Paullinus a Bartholomeo, s. 104.

***) Derifrån Panditernas (Härda Brahminers) namn.

af det föregående upplyses. — I Atheniensarnes Stammsagor förekommer samma slägt under namnet Pandioner eller Pandionider, så benämnda af en mythisk Konung Pandion den 1 *). — Budha finnes i båda slägterna; ibland Panduerna, under namn af Budhen, såsom son **) och i Pandionernas, under benämningen Boutes (Bourno) ***) såsom sonson af Månen. — Panduernas strid med sin Farbroders söner, af hvilka de blifwit ifrån sitt fäderne-rike fördrifna †), igenkännes i den Atheniensiska traditionen om Pandion den 2, som af sin Farbroder Metions söner lifaledes förjagades.

*) I en gammal tradition, som Hygiuus (Præfat. pag. 13) antecknat, kallas Pandion son af Månen. En ny öfverensstämmelse emellan Pandioner och Panduer (månbornen).

**) Budhen, son af månen (Schandra), enligt Puranas, inledd i Darstell. d. Br. Ind. Götterlehre nach P. a Barthol. sidan 83.

***) Boutes, Pandions son. Apollodorus om Gudarnas slägt. Ed. Geneva 1599. pag. 196.

†) Enligt Maha Bhorot, som besjunger denna strid; ifr. Franz Wopp über das Sanskritan. Conjug. s. 239.

Såsom wattenets Gudomlighet har Wischnu i Nordiska mytologien sin motbild i Niord *). Dennes slägt heter Waner **), en benämning, som öfwerallt wisar sig i den ursprungliga betydelsen af wattenets ***)) blida och sköna Gudomligheter (avatars). Äfwen denna Stam är, liksom Panduerna, företrädeswis herbud för sin wisshet †). — En af Wischnus wanligaste benämningar är Na

*) Såsom Oceanens Gudomlighet är han Niorder, såsom Avatar eller ur hafwet människobildad Brighu eller Freco (Frei).

**)) Wasthrendismal Str. 39 m. fl. Gylfaginning n. 22. Galda 6 m. fl. — Benämningen förekommer hos Sturleson i inkränktare mening, i Eddiska Sångerna (Sæmunds Edda), som det tyckes, i en widsträcktare. Jfr. noten † nes dansöre.

***)) Tilläwentyrs härleder sig således benämningen ifrån något gammalt med Sanskritsordet Pan synonymt stamord, hwaraf forntyska och Danska ordet Wand: watten; i hwilket fall Wanduer och Waner äfwen i hänseende till namnet förete öfwerensstämmelse.

†) I Hammarshelmt n. 27 heter det om Helmdall:
"wål wis war han,
Som andra Waner."

Jfr. Wasth:mal 39 och f. Skrents:for 17, 18 m. fl.

rayana, ordgrannit: "wattnets rörelse," af nara: watten och näring *). Under denna betydelse är det, som han motsvarar Niorder **) och Grekernas hafsgud Nereus eller Neris. Om den förre berättar Gylfa-Sinning, att han blef "uppsödd i Wanahem (hafswet); han råder öfwer windens gång och stillar haf och eld; man åkallar honom på sijn och wid fiske. Han är så rik och mäktig, att han kan gifwa dem egendom och öfwerlödd, som derom anropa honom ***)." Ibland hans benämningar förekommer Hwalfiske-Guden †),

*) Förbindelsen emellan watten och näring uttryckes i Samaveda (Franz Bopp l. c. 301) på följande sätt: "Hunger och törst talte till honom: Anwisa oss vårt ställe. Kan tänkte för sig sjelf: dessa äro werldar och werldarnas herrskare. För dem will jag bilda Näring. — Han blickade på watten, och utur watten, så åskådade, framgick gestalt; närning är på sådant sätt frambragt gestalt."

**) I ordboken till arnamagnæanska Ed. af Sæmunds Edda härledes namnet af Nara; narrere, hwilket nära öfwerensstämmer med Wischnus benämning: allnärare.

***) G. G. n. 22.

†) Skalda 6. "Huru skall man beskrifwa Niorde? Han må kallas Hwalfiske-Guden."

hvar till anledningen, som Nordiska mytologien med tystnad förbigår, upplyses af Puranas's berättelse *) om Wisnu, att han under werldsfloden i stępnad af en Horn=hwalfisk (Monodon Monoceros) uppristade jätten Haja-Griva, som i hafwet uppslukat Bedas. Han säger derföre om sig sielf i Bhagwat=Geeta, att han ibland fiskarna är **) Hwal=fisken (Ma-ha-Kar).

Ibland mindre wanliga Synonymer, hwar under wattenets Gudomlighet i Indiska urfunder är känd, förekommer Borun eller Waruna **), som har Oceanen till boning och

*) I utdrag hos William Jones l. c. I: s. 176 och följande.

**) Horn=hwalfisken kallas allmänt wahrhwalen, kanske af hafwets äldriga namn *nara* och således icke af *na*: lif, såsom Eggert Nassen antager — Wahrhwalen är, i enlighet med allegorien, en fiende af Hajaen, samt andra äldre hafsfiskar och äfwen hwalar. Hornet är i Spizal (Orn=linia) djupt säradt eller lifsom wredet, hwilket troligen äfswit anledning till berättelsen, att det sartyg, på hwilket menniskogtätet räddades, med en sjöorm fästades wid horn=hwalfisken's horn.

**) Namnet Borun är äldre; Waruna wans

hwars himmelsstreck är, liksom Wischnus, Western *). — Brighu: betecknande wisbeten, är Boruns son, liksom Frej Nords.

Såsom folkens Stamfader uppträder Wischnu i Indiens mytiska historia under namnet Bharat, eller, som det äfwen läses, rättare Bhorot **), son af Bhärt eller Bhurru (Uranus), hela jordens beherrskare ***). *Who*

ligare. Den förstnämnde läsarten förefommer redan på ett i koppar ingraswet Donationsbref isfrån år 23 före vår tideräkning, der "Deceanen, Boruns boning" nämnes. *Jfr. William Jones Abhandl. 3: 180.*

*) Benämningen Borun är i Indiska Mythologien förmodeligen bortträngd af Wischnus namn.

***) Enligt en, på ett märkwärdigt sätt i Sanskrit och Fornskandinaviska tungomålet öfwerensstämmande Språkbildning, beräknas ofta härledning isfrån en person eller sak på det sätt, att ett långt a inskjutes framför stamordets vokal. Den derigenom uppkomna diphtongen förbytes på flera wis i en lång vokal; au i o eller ö, aa i ä eller å. Bhurru's ättlingar kallas Bhaurut eller Bhorot, och äfwen Bharat (Bhaarat) i Indiska, Burs son Baur eller contr. Bdr i Fornskandinaviska språket.

****) *William Jones l. c. 1: s. 4, 5. Asiat. Res. I: 500. Kitters Erklunde I: 432.*

rot war, enligt Maha-Wharat, Wanduernas Anherre *), hwilka efter honom äfwen kallades Whauruts (Whoruts) **). — I det högga Norden förekommer Whorot med hans ätt under fistberdrde namn redan under Alexander den Stores tid, enligt de märkwärdiga underättelser, Diodorus ifrån Sicilien "efter Milestern Hekataos och några andra af Ålderdomens författare" lemna om Hyperboreernas Ö, "som war belägen emot Norden, i Oceanen, midtsötre Gallien ***) och till storleken icke mindre än Sicilien . . . Latona sådes wara född på denna Ö, hvarsötre Apollo der dyrkades framför andra Gudar, och en stad war ät honom helgad, hvars styrelse jemte Tempelföreståndareskapet bestriddes af Boreaderne, Boreas's efterkommande, som i en beständig släktföljd emottaga regeringen" †). — I

*) Svea II: 62.

***) Lettre de M. Hastings, i Föreläset till Wilkins Whaguats:Geeta, Franska öfvers.

***) Diodorus Siculus, Ed. Hanovæ 1597. Lib. 11, Pag. 125.

†) Belägenheten af Hyperboreernas Ö torde icke mera med wisshet kunna bestämmas. Det bdr anmärkas, att Gallien hos de äldsta författarne, som icke kände benämningen Germanien,

Eddiska berättelserna *) heter den första mannen Buri (Indiernas Bhurru) och hans son Baur, eller Bdr **) (Indiernas Bhorot); dennes söner, ibland hvilka Odin var en, förkomma flerstädes under collectiv-namnet "Bdrs söner." — I Isländska och Anglo-saxiska ättledningar upptages Bdr under namn af Bor, Biar, Beav ***).

I Zenbböckerna igenkännes Bharat i skyddsanden Barro, som ifrån berget Bordsj eller Kaukasen utdelar watten på jorden †). På samma höga bergsrygg hade

lynes haft samma utsträckning i öster, som det sednare eller till Weirela. — Huruwida Boreadernas släktnamn återfinnes i Borgundernes (Burgundiernas; Gund: Slägt, folk.) eller något annat af Norra Germaniens, lemnas åt andra att undersöka.

*) Gylfa:Ginning N:o 6.

**) Namnet läses i Góranfons Edda Baur, i Enattingli och Alfelli öfvers. Bdr. Gamla diphtongen au läses efter nyare uttal å eller ö.

***) Suhms Crit. Hist. 6: sidorna 58, 510, 515. m. fl. fl. Fangebefs Scr. rerum Danicarum 1: sidan 8, not. o.

†) Afkallas af Varserna tillsammans med wattenet. Kleuker's Zendavesta III: 273.

Boreas, Nordanwindens skyddsmaft, efter en Grekisk Saga, sitt hemwist *). At honom offrades, liksom till Niord, för wind **), och han afbildades till nedre delen såsom en orm. Den äldsta idén om denna Gudomlighet, enligt hwilken han närmare öfwerensstämmar med Borun, synes hafwa varit en annan. Apollodorus omtalar Bōros (Βορος), som han kallat en Gtodbud; och med dennes namn har den gamla låsarten Bores (Βορησ) för Boreas mycken likhet. Öfvergången till Boreas ifrån Bores synes beteckna en härledning, i öfwerensstämmelse med windarnas uppkomst ur hafwet, hwartill anledningen redan finnes i Wischnus dubbla karakter, såsom det lugna och upprörda (stormande) hafwet (narayana). Afwen här återkommer den redan kända släktförbindelsen emellan Bhorot och Budhen, emellan Bdr och Odin. Buteas war son af Boreas (Diodorus Siculus).

*) "Kaukasiska berget kallades fordom Boreas läger (Βορεου κοιτη)" Plutarhos.

***) *Alian.* l. XII. c. 61. — *Herodot.* l. VII. c. 189. "Så många windar, som blåsa, äro Boreas's wingade tjenare." Nonnus.

Satiavrata eller människoflägtets urverldshoden räddade Stamfader war sjelf, såsom wi redan anmärkt, Wischnus incarnation. Till följe af Atheniensarnes traditioner war Erichthon, som, i likhet med Boreas, till nedre delen afbildades såsom orm, Pandionernas Ankerre *), och Attikas förste Konung. Hans son war Pandion och dennes son Boutes, Stamfader för Butaderna, en prästslägt **) på Attika, och sjelf, jemte Poseidon och Hephaistos, dyrkad i Erechteis wid Akropolis ***). Att denne Erichthon, som också kallas Erechtheus, varit densamma som Poseidon (Wischnu), synes otwifvelaktigt †), hwarfdre också sjelfo

*) Apollodorus l. c. Lib. III: 195.

**) En gren af Pandionernas ätt; kallades äfwen Eteo-Butader.

***) Pausanias Attic. I: 26. På väggarne i templet woro målningar hörande till Butadernas stam. l. c.

†) Poseidon, som efter Herodots tillförlitliga uppgift härstammade ifrån Eibyen, kallas hos Apollodorus (l. c. pag. 198) Poseidon Erichthonius (Ποσειδάων ὁ Εγερχθωνίος). För öfrigt är det bekant, att flera personer af namnet Erichthon förekomma i Grekernes Genealogier.

wa templet, der Poseidon isynnerhet dyrkades *), kallades *Erechttheis*, och *Boutes*, som på andra ställen **) heter Poseidons son, här är en ättling af *Erichton*. — Men kanske skall en jemförelse emellan denne *Erichton* och *Göthernas* af *Zornandes* ***) omtalade mythiska *Stamkonung Verig* för hvar och en, som icke genom långvarig bekantskap med ämnet öfvertygat sig om den ofta i de minsta omständigheter ingripande öfverensstämmelsen emellan *Brahminernas*, de klassiska kulturfolkens och *Germaniska stammarnas* äldriga traditioner, — synas ganska välgad †). Historien om *Go-*

*) *Apollodorus* (Lib. III.) uppgifwer följande anledning till *Erechttheis* benämning: "Poseidon war den förste, som kom till *Attika* och genomfår landet med sin treudd ända till flottet; det stället kallades *Erechttheis*."

**) *Etymologon magnum*.

***) *De rebus Geticis*.

†) Det medgifwes gerna, att denna parallellism ännu icke är utredd, hvarför den endast anföres såsom en gissning, hvilken tilläsväntors kan föranleda närmare forskning öfver ämnet och i allmänhet öfver föreningsbandet emellan *Indiernas* och *Göthernas* nästan alldeles okända mythiska.

ihernes utflyttning ur Skandinavien är en urs-
 gammal Stam-Saga, hvaraf fragmenter bi-
 behållit sig äfwen i det sednare landets tradi-
 tioner. Enligt en äldre Swenskt författare *)
 war Erik den wältalige (Ericus disertus)
 den förste Konung i Gautland, hwarmed den
 af Hadorphy utgifna mindre Rim-teknikan **),
 som slutar 1449, fullkomligt öfwerensstämmer.
 Wåda omtala den utflyttning, som under
 hans regering skedde till Danska barna och Jut-
 land; en händelse, som utgör ämnet för flera
 Nordiska fornberättelser, ibland hwilka en näm-
 ner Anfraren Bero ***) och äfwen Wor-
 re. Den gamla i obunden stil, omkring år
 1476, författade Chroniken, som Mesenius ut-
 gifwit †), berättar efter Biskop Ardar (For-
 dane eller Fornandes) ††), att Erik war
 Östhalands förste Konung och Gøderich
 (Gauderich) †††) hans Son, ett bewis, att

*) *Ericus Olai* Lib. 1. pag. 18.

**) Sidan 2.

***) Jfr. *Suhms Crit. Hist.* 6: 233.

†) Sidorna 3, 4, 5.

††) Detta är *Suhms* mening, hwilken är ganska sannolik.

†††) Enligt *Fornandes* (*Edit. Grotii*, pag. 643).

Ätminstone forntiden ansåg Erik och Berig såsom samma namn. Att Gauderich eller Gautherik, hwilken berömmes såsom en mäktig och eröfrande Konung, är Gaut eller Odin, hwilken sednare under namn af Geat i Isländarnes och Anglofachsernas mytthiska Genealogier kallas Biars (Bors, Beavs) son, är ätminstone icke osannolikt.

Ibland Wischnus Incarnationer är Brighu *), wisbetens Gudomlighet, en af Maharshis eller urwerldens helige Halfgudar, hwilken i många hänseenden motsvarar **) Frej i Skandinavernas Mythologi och

war Gandaricus Magnus (föremobeligen Gaudaricus) den tredje istän Berig ibland Götternas (mythiska) Konungar.

*) Skrifwes äfwen Brighu. Kallas i Swea (II: 57). Menus, hos Franz Vopp (l. c. s. 287). efter Tad. schur: Weda Warunas (Woruns) Son, i Bhagwat Geeta Wischnus Incarnation (Son).

**) Läsaren påminne sig, att Sanskrit-Språket, ifsom de flesta af det äldsta Grefiska Språkets dialekter, alldeles saknar bokstafwen F, hwilken ersättes genom B, P och W. Så synes förhållanz det warit i Indiska idiomet, der Fri (Liber), eller Tyfka ordet Frey, heter Briga (Beryæ).

under namn af *Phryx* och *Erux* synes säs rekomma i några af den klassiska fornäldrens mythiska berättelser. Grekernas beskrifning om *Phryx Marsyas*, att han war sässtens uppfinnare, grundare af *Samothrakiska Mysterierna* *), att han lefde i celibat m. m. **) inträffar med ideén om *Maharshis* och isynnerhet *Bana-prastas*, säsrebilden för *Samanernas Sekt*. Att denne *Phryx Marsyas* är en erinran om *Brighu* säsom den förnämste ibland *Maharshis*, synes otwifelaktigt, och i likhet med den sistnämnde anses han äsven säsom en *wis*, hwars fäderne-land hänwisar till *Orientalen* ***). Liksom *Frej*, genom en i gamla *Mythologien* ganska wanlig förwexling, efter *Nordens* äldsta skriftliga urkund †), är *Son*

Detta exempel upplyser i flera hänseenden förbindelsen emellan *Frej* och *Brighu*. Den förre fallas af *Kaniken Adam* ifrån *Bremen* *Grigco* (Grigg).

*) *Clemens Alexandrinus*, *Admon. ad gentes*, pag. 10.

**) *Diodorus* ifrån *Sicilien*.

**) *Eusebius* (Lib 1). upplyser, att, efter gamla berättelser, *Marsyas* war en *Philosoph* under *Halfo Gudarnes* tidehwarf, och att han kom ifrån *Colchis*.

†) *Arct. Frodes* släktal.

af Odin, hwars Gemål war Freja (Aphrodite); så är Eryx *) i Diodors från Sicilien berättelser son af en gammal mythisk Konung Buthas och Aphrodite **). Eryx eller Fryx och Fricco (Frej) öfwerensstämma äfwen deruti, att den förre skall hafwa uppbyggt ett tempel och en stad på Sicilien, och den sednare i Upsala.

Såsom Wischnus Incarnation kan Brighu, efter hwad wi redan påmint, både anses för samma person med Wischnu och för hans son. I sednare meningen är Frej Niords son, liksom

*) Han heter Eryks till följe af den gamla förwerpslingen emellan H (η) och digamma Eolicum (Ϝ). Liksom man i Norden ägde Frej och Freia, så förefomma i Grekiska Mythologien Eryx och Aphrodite Erycina, hwilken sednare bes nämning i ett gammalt Manuscript, enligt Salmasius, läses Erygina, samt Aphroditos (Aristophanes) och Aphrodite. Orsaken dertill synes ligga i Indiska föreställningen om Wischnus människobildning såsom Androgyn. — Brighu är Wischnus son, Frej Niords och Eryx Poseidons enligt Apollodorus, Eschtes och Servius.

***) Denne Buthas säges härstammat ifrån Athen och förde således till Pandionerna. Ritter, 400.

som Brighu Wischnus och Voruns. Men lik, som Brighu, såsom en af de helige urwerldens Herrar, sjelf är Wischnu, så har Frej, så wäl i den offentliga Gudstjensten *) som i den allmänna folktron intagit den sednars själs le, då deremot Niords mytbiska tillwarelse nästan endast **) är inifrån till Eddiska traditionerna. Det är derföre, Frejs mytbiska personlighet, efter traditioner, språk och folktrons nära öfwerensstämmor med Brahminernas idé om Wischnu ***); en förbindelse, som icke sällan sträcker sig till enskilda omständigheter. Så t. ex. steddde Wischnus femte incarnation, såsom Brahman, för att besegra Wesen Bely, hwilken han säges slagit till döds. Till denna berättelse hänföres sig förmodeligen Frejs namn "Weliges stende" i Skalda †) och "Weliges bane" i Wbluspa ††) m. fl. st. — En annan,

*) I Upsala tempel, enligt Adam ifrån Bremen.

**) Isländarnes befanca ed på Ringen är derifrån ett undantag, möjligen härledt ifrån sielfwa Eddiska berättelserna.

***) Såsom Awatar.

†) No 7.

††) Str. 54.

nan, kanske icke mindre märkvärdig öfverens-
stämmelse torde förtjena att nämnas. Wischnu
sionde incarnation sker wid världens slut
under skynaden af en hwit och wäl bildad
häst, hwilken föreställes sadlad. En obekant
Konung *) med blottadt swärd i handen för
att straffa och utrota det förderfwade mennisko-
släktet, bestiger denna himmelska häst och i
samma ögonblick han sätter foten till jorden,
förwandlas Wischnu i denna Konung, och be-
gynnar förstöra jordens Inwånare. Jorden
skälwer och störtar tillsammans; ormen See-
sen **), som håller hela världen i en krets in-

*) Tilläwventas Surt i Nordiska berättelserna. I
spetsen för Wanduernas släktledning står enligt fle-
ra Genealogier, såsom Menus Fader Surt eller
Solen (Sol marianus). Af Nordiska karak-
teristiken öfwer Surtur eller Surt (Widluäpa,
52; Oylsa: Ginning n. 4, 27, 51.) är det tydligt;
att denne Muspelheim's (Solhemmet's) Förfte repres-
senterar en ifrån Eddern lånad idé om Solen. —
Surtur och Wischnu äro synonymmer (William Jo-
nes Abhandl. 1: 229), och således den ribande
Surtur wid Ragnarök hämnaren Wischnu.

***) Kanske Zodiaken. Swarar fullkomligt emot Mid-
gårdsormen. Se tredje noten nedanföre.

nestuten, blifwer 168; werlden förstöres genom eld, watten och swärd; jorden sjunker, "hwar efter en ny jord och en ny himmel skola uppkomma" o. s. w. Emot denna ifrån den berömda Missionairen Fra Paullino a St. Bartholomes *) nästan ordgrannt öfversatta berättelse, kan följande beskrifning på werldens slut utur Nordens wigtigaste Mythologiska urkunder, Gylfa-Ginning och Wbluspa, ställas **):

"Stormålder, mordålder
tills werlden förstas;
då skall ingen man
den andra skona."

"Hafwet sjuder öfwer sina bräddar, ty midgårdensormen ***) råkar i jätte-raseri och lofnar; under detta gny remnar himmelen och Muspels söner komma ridande, anförde af Surt †).

*) Darstellung der Brahmanisch-Indischen Götterlehre, sidan 150.

***) Wbluspa, stroph. 46 och följande; G. G. 51.

****) "Midgårdensormen ligger midt i hafwet omkring all land och biter i sin skjert." G. G. n. 34.

†) Det undfaller icke den uppmärksamme läsaren, att Indiska Mythologien och Skandinavernas i denna emhändighet afwika ifrån hwarannan. I den förra förwandlas Wischnu i den stränge Konungen

Hans swärd är ganska förträffligt och finer
klarare än Solen."

"Sol bdrjar svartna,
jord siger i haf,
af himlen swinna
de klara stjernor.
Upp utaf elden
rdken stiger;
hdgt lågan leser
mot sjelfwan himmel.

Upp kommer sedan

och Håmnaren; i Wålusa strider Frej med Surtur, och faller enligt Gylfa-Ginning i striden. I händelse denna olifhet icke kan förklaras genom Wischnus förwandling (incarnation) i Konungen, hvilken icke blifwit allt mera främmande för Nordens föreställningar, och derför uttrycktes genom Frejs besegrande af honom, så synes en annan upp-lösning erbjuda sig af denna swårighet, hvilken tillfället icke medgifwer att här fullkomligt utveckla. Asarnes benämning, som i samma betydelse finnes i Pelasgiska Mythiken (t. ex. hos Tyrherneserna), förekommer i Brahminernas system i en alldeles stridig bemärkelse. Asura är utt Amaras sintha namnet för onda eller twetydiga wäsenden, hvilka enligt Indiska Myther wid werldens slut besegras.

andra resan
jord ur hafwet
herrligt grdn.

.
.

Då kommer den rike,
Den starke ofwan
till stora domen o. s. w.

Man tycker sig i dessa gamla myther upptäcka halfflocknade minnen af Indiska spådomarna om Wischnus sista Incarnation. Han är förmodeligen den ridande Surtur, som far "med swajande lägor", den starke och rike, som kommer till doms *). Att Frej här faller för Surtur, "emedan han bortgifwit sitt swärd" **) bewisar wäl endast, att de gamla idéerna genom nya myther, fria bildningar af Nordmännens egen phantasi, blifwit förändrade. Emedlertid är det alltid märkwärdigt, att en hänsefning på Wischnus i Indiska Mythologien wälbekanta och ofta tecknade

*) Man skulle kanske i slutet af Wälska upptäcka några ifrån Christendomen lånade, ehuru dunkelt fattade och uttryckta begrepp.

**) G. G. Enattings öfversättning, sidan 73.

håst *) intill sednaste tider bibehållit sig i Skandinavien, Danmark och på Island uti folktron, som sbeställer sig "Frej ridande i lusten;" hvarföre också en art grå hästar blifwit kallade Frejrsfara **). Man har också funnit små af bronz bildade hästar ***) , hwilka folksånger tillägna Frej. Ibland twänne af Professor Sjöborg †) tecknade, är den ena, liksom Wischnus ††), sadlad och utan ryttare.

Wischnus menstliga incarnation under werldsfloden, förut bekant under namn af Satiawrata m. m. kallas äfwen Prithu †††),

*) Darstellung d. Gr. Ind. Götterlehre, Tab. 21.

**) Sjöborgs Samlingar för Nordens Fornälskare; Del. 1. s. 131.

***) 1. c. Jfr. Nomenclatur för Nordiska Fornälsningar af samma Besättare, sidan 112.

†) Sjöborgs Samlingar 1: 130, 131. Tab. 35, Fig. 98, 99.

††) Herr Sjöborg uppgifwer 1. c. att man, enligt en tradition i Norrige, trodde, att Frej sjelf ridsade sig i lusten eller på jorden under bilden af en häst; hwilken märkwärdiga fornsågen gör äfwerensstämmelsen med Wischnu ännu fullständigare.

†††) Jfr. Svea II: 121. — Om denne Prithu beräta

hvilken benämning härleder sig ifrån ordet *Prithi*: blidhet, kärlek, förndjelse, och bbr efter *Westerländsk* art läsas *Prithu*. Hwen igenkänner icke *Anglo-Sachsernas* *Frithowulf*, hvilken i Nordens serfilda *Genealogier* heter *Frithowulf*, *Fridulf*, *Frithe-wold*, *Fride-wald*, *Fridleif*, *Friar-laf*, o. s. w., ett bewis, att endast den förra hälften af benämningen är wäsentlig och deremot den sednare ett tillfälligt härledningsord. Liksom *Prithu* är son af *Panduen* *Bein* efter *Indiernas* mytbiska *Genealogier* och identiff med *Wischnu*, *Budhas* *Fader*, så är *Frithowulf* Son af *Finn* och *Wodans* *Fader*. Af det föregående weta wi, att *Wischnu* och således också *Prithu* innehar samma plats i *Indiska* *Mythologien*, som *Wdr* i den *Skandinaviska*; häraf följer, att *Frithowulf* är en annan benämning för *Wdr*, hwilket *Edda* bestämdt förklarar *).

tar *Wilkins*, att han först skall jemnat jorden och gjort den tjenlig till odling samt derefter förenat menniskorna i samhällslifwet. *William Jones* 3: 174.

*) "Fria-laf kalla wi *Wors*; hans Son war *Woden*, som wi kalla *Odinn*." *Edda* *Kafs* *Ed.* sidan 368.

Men då B d r i Anglosaxernas ättlängd äfwen förekommer under namn af *Vi a r m. fl.*, så är det tydligt, att både dessa och Isländarne i en oafbruten släktföljd upptagit twänne i sjelfwa werket parallela genealogier, ett förhållande, som är ingen ting mindre än sållsynt wid Nordens ättlängder och som åtminstone fränfäger de äldsta, äfwen med förbiseende af deras fullkomligt mythiska innehåll, all historisk användbarhet. (Huru wanslällda dessa traditioner i sitt nåwarande stic äro *), sakna de icke öfwerensstämmelser med de Indiska; således är, för exempel, Budha i Indiska Mythologien Son af Månen eller *Tschandra* och soneson af *Utri* **); Odin under namn af Heremod ***) i Nordiska Langfedgatal †) Son af *Troman* ††), Soneson af *Utra*.

*) I de Indiska Genealogierna råder icke mindre förvirring, härledd, liksom i de Nordiska, isran en mångtydig synonymik.

**) *William Jones* 1: sidan 374. "Utri Brahmas son, Fader till Tschandra."

***) *Subms Crit. Hist.* 6: 362. — Heremods son kallas *Sceldwa*, Odins *Skto lb*.

†) *Edda*, *Enattingii* öfwersättning, sidan 100.

††) *Tre* betyder utmärkt, förträfflig.

Men att wdare fullfölja dessa parallellismer wore öfveröddigt och kunde lätt förantleda till mistag, då Rättorna för en sådan undersökning äro ingen ting mindre än fullständiga och tillförlitliga. Af det redan anförda är emedlertid fullkomligt klart, att öfverensstämmelsen mellan Budha och Wodan eller Odin icke inskränker sig till en flygtig likhet emellan dessa namn, utan omfattar hela deras genealogiska härledning och således förräder ett gemensamt ursprung för båda. Men häraf följer också, att så wäl Odin, som Budhas Genealogi är fullkomligt mythisk och utan all annan historisk betydelse, än såsom länken af en uråldrig förbindelse emellan Grekernas, Brahminernas och den Germaniska folkstammens Mythologi och bildning. — Hurwid denna jemförelse äfwen kan utsträckas till dessa Gudomligheters flersaldiga benämningar och mythiska betydelse, återstår att undersöka.

Budhas namn skrives Buddha, Buddha, i Puranas Budhen, på Tamul. Puden, på Singales. Budhum (Kämpfer), Baouth (Le Gentil), Woda (Ritter), hos Edrifi Wodda, af Clemens Alexandr. Butta (Βουττα), såsom hörande till Planetsystemet

Wod, Wudh, Budha, Wudhin. — Odin heter hos serskilda Nordiska författare: Oden, Othen, Othinn, Oda *), Woden, Wodin, Woddan, Wodan, Wotken, Wuotken, (Eihelwerd m. fl.), Wuoden och Wodo (Albinus **). Likheten emellan dessa namn, isynnerhet emellan Woda och Wodo ***), är omistännlig, och, om man har affeende på den ganska wanliga förwexlingen emellan W och W, äfwen emellan Wudhen och Wuoden †). I sielfwa härledningen rådes också i båda språken en icke alldeles bortglömd frändskap ††). —

*) I Folspråket.

**) Progyrnasmata novæ Saxon. Historiæ hos Gubm (Crit. Historia. 6: sid. 454, 55).

***) Det Sachsiska namnet synes icke alldeles blifwit bortglömdt i Norden. På Sland, liksom i andra landskaper, hafwa flera hoga Stenwårdar blifwit efter Odin benämnda. En bland dessa omtalas i Rhezelii Antiquariska beskrifning öfwer Sland (i Schwert: Inspectoren D. Neeschers Samlingor) under namn af Wudhezflisa.

†) Hos Grekiska författare heter han Woutos, Wutes, Wutas och Wudnas.

††) Wudha betyder i Sanskritspråket förstånd, ande, intelligens; Odins namn härledes ifrån Odr: lynne, snille. Samma bety-

heter i Grimnismal Gaut *), hvilket äger betydelsen klof. Budha kallas allmänt Gautama **), hvilket, efter en lärd Brahmins förklaring för Buchanan, betyder "ganska wis, ganska klof" ("sehr weise, sehr kluge"), och således förutsätter positiva formen Gaut ***) wis, klof. — Vidare förekommer ibland Budhas namn Sigemuni †), som har något tycke af Odins namn Sige, och Frankiska benämningen Sigemund, hvilken tilläfsventyras såsom mytbiff också tillhör Odin ††). Ett af Budhas namn är Shama, hvilket icke före-

delse har Ud, hvaraf han i Grimnismal kallas Udr. Schlegel ger företräde åt derivationen ifrån Eyska ordet Wuthen: rafa. Men jemförelsen emellan detta ord och animosus af animus synes hänwisa till ett stamord, som i ljud och betydelse liknat ordet Budh.

*) Strophen 55.

**) Enligt andra dialekter: Gautamas, Gotamas, Gaudama, Godama. Jfr. Swea II: 158.

**) Jof. gaut, compar. gauturu, superlat. gauttama, contr. gautama eller gotama.

†) Det Europ. S uttalas oftare i Asiatiske språk sch, dsch o. s. w.

††) Wolsungarnas historia synes till en stor del varit

kommer *) i Nordiska mytologien, om icke i afledd form uti Seming, namnet för en af Odens söner **), som i Norrige såges grundat några Konungadätter. Ibland de öfriga Odens benämningar, som tilläfsventyras stå i förbindelse med Budhas, är Svithur, hwilket har någon likhet med den sednares namn Svi samt Sadr, kanske en förändring af Sadabigna, Budhas namn. Oden kallas äfwen Buro Bors ***); Budha på Ceylon Buraoloun och Bura Jayndr, hwilka sednare, liksom det förskämnda, måhända uttrycka Odins och Budhas släktförhållande till Bdr eller Bhorrot. — Såsom Wischnus personifiering heter Budha Hari, Oden i Nordiska mytologien Har.

De tillförlitligaste Indiska urkunder öfwerensstämma deruti, att Budha är Wischnus

mythisk och Sigemund, släktens hufvud, Odin sjelf. Atminstone sjöngos hans bragder wid Nordiska hofwen redan i en hög ålderdom.

*) Det förtjenar dock anmärkas, att Awtinus om- talar en gammal Germaniska folkens stamkonung Samo och hans son Geta.

**) I Anglofachs. betyder ing son, ättling. Odin kallas der Frithowulfing, Feidulfs son.

***) Subms Crit. Historia 3: 14.

nionde incarnation; men då denna annars kallas Krishna, anses Budha såsom ett slags fortsättning af den sednare, eller såsom densamme under andra förhållanden och egenheter betraktad, ehuru Brahminernas system äter tillser dem *).

Denna idé är af högsta wigt och förklarar Odins dubbla plats i Nordiska Mythologien, der han emsamt såsom solens Gudomlighet och Krigsförste motsvarar Krishna, Indiens Apollon, och åter såsom wisshetens och det andliga lifwets representant Budha och Hermes. — Wi hafwa redan anmärkt, att Wischnu, såsom Naturens upprättthållare, symboliseras af solen, och kanske är det i denna framställning han wid sitt nedstigande på jorden bäres af den be-

*) "Deruti komma alla Budhas dyrkare med Brahmanerna öfwerens, att Budha eller Sammona-fodom är en af Wischnus incarnationer och ibland dessa, såsom man wänligen angifwer, den 9:de. Då nu den nionde incarnationen annars är Krishnas, så måste Krishna sålunda vara densamma som Budha, hwilket likwäl efter Brahmanernas mythologi swärligen låter sig göra, då bådas karakter, egenheter och bedrifter, enligt Amarasinhtha, äro ganska tilljaktiga." William Jones 3: 450.

fanta örnen eller höken *) Varudas. Såsom Solen är han incarnerad i Ramas och Krischnas person och framträder i båda fallen såsom krigare och segrare; under sednare benämningen bistår han sin slägt Panduerna i det stora kriget, som utgör ämnet för Indiska Hjeltebigten Maha Bhorot. Krischna tillhörde, enligt Indiska traditioner, Zadus "lyckliga slägt", som härstammade ifrån Solen och Månen. Zadu eller Zedu **), son af Sujat (Bharat?), hela jordens Herre, skall kunna anses såsom Eddans Jat, Viars (Vör) son, hvilken i Anglo-Sachsiska Genealogier kallas Ceata och äfwen Cat, och såges blifvit dyrkad såsom en Gud, och — då denne Ceata tydligen är Odin själf ***). — Zadus stam

*) Enligt de flesta uppgifter är Varudas en örn, men Malabarerna hålla höken helig och påstå, enligt Sonnerat, att han är Wischnus fågel. — Af Herwara Sagan är det bekant, att den endgode Oden (Solen) antog en hökhamn, då han försvann ifrån Konung Heidrek. — Vid de stora Nordiska offren blefwo hökar eller i deras ställe (Ditmar. Wersjeb.) andra fåglar offrade.

***) Heter i särskilda berättelser Zadu, Zedu och Judu.

***) Jfr. Subm's Crit. Hist. 6 Dehen.

såsom en mythisk frigaresslägt, identiskt med Gøthernas *) , hwilkas benämning af äldre Norska författare **) härledes ifrån en mythisk Konung eller Förste Gøtha, Gøti, Gøti, som ingen annan är, än Odin, ibland hvars namn man äfwen finner Gaut och Gauta Tyr. Äfwen ifrån denna sidan saknas således icke öfverensstämmelser emellan den sistnämnde och Krischna-Budha ***). — I Indiens traditioner förekommer en myth om Krischnas strid med ormen Nahu †), som har någon likhet

*) Wi hafwa redan funnit den gamla samsagan om Woreas och hans slägt i förbindelse med Gøthernas mythiska historia.

**) "Gothi a populi duce Gotha." Vittichind. Gøtarna hafwa blifwit uppkallade efter deras Konung Gøte. — Skaldan. 65. I en tradition om Gøthernas utflyttning kallas den unga Födesten, som anförde dem, Gøti, och folket säges efter honom blifwit benämndt.

***) Den starkaste af Panduerna, för hwilka Krischna stridde, war Whi ma. Namnet har någon likhet med Krigshöfdingen Weima, som i Skaldanämnes såsom Stamherre för en, förmodligen frigift, fram Wetmar.

†) Ormen, som af Sigurd mördades, heter, i Wiskinsagan, Reigin.

med den wackra Nordiska berättelsen om Sigurd Fofnis bane, uti hwilken redan Professor Müller funnit en mythisk allegori, förmodeligen en Frankisk variation af Odins eller Siges hos Germaniska stammen i mångfaldiga digter utbildade historia *), med hwilken man införlifwat sednare händelser ifrån Frankernas tidehwarf. Säsom Solens Gudomlighet föreställes Odin med ett öga **), es medan Solen är naturens öga. Till samman idé syftar äfwen berättelsen om hans långa resor ***) och hans makas Frejas tårar öfwer sin saknad, hwaraf guldb eller bernsten bildades, en myth, som äger den afgjordaste likhet med de södliga Phrygisk-Grekiska berättelserna om Adonis eller Atys.

*) Godruna, hwars namn icke förekommer, såsom Brynhilds och de flesta öfriga till Nifungarnas krets hörande, i Frankernas historia, — kallad i Skalda n. 6, Gudabruđen, och är kanske Freja sielf. Hon heter äfwen Odruna, hwilket kan betyda Odins följeslagersta eller gemål.

**) Krishna, äfwen som Wischnus andra incarnationer säsom Solen, tecknas ofta med ett öfver ensamt öga i pannan.

***) Sturleson uttrycker sig också om Odins resor, icke

Freja eller Frigga *), Nordens Aphrodite, Odins Gemål **), motswarar i alla hänseenden Indiska Mythologiens Latschmi eller Latschmi: skönhetens, behagens, fullkomlighetens och lyckans Gudinna. Bland den sednares benämningar, som beteckna skönhet, huldhet, qwinnlig fullkomlighet, wällust och afstring m. m. förekommer Locki ***): Lycka, och Siri, den rika, med hwilket Frejas namn Syr eller Siri (Edda †) har mycken likhet. Hon är Naturens qwinnliga prins

att han war bort i år, utan halfår (miseri).
Sfr. Ynglinga-Sagan.

*) Att Freja och Frigg äro benämningar för en Gudomlighet, är otwifvelaktigt. Frigg är i Ynglinga-Sagan Odins maka, ifrån hwilken han reser bort på långa walfärder; Odr är i Gylfa-Sinning (n. 35.) Frejas man, som far långwäga bort, och som hon begråter. — Folktradition skiljer dem icke eller åt. (Sfr. Minnes-Sånger ur Wärend af Wieselgren, 1: sidan 3: not. 5.)

***) Efter Sicilianska traditioner är Aphrodite Butes Gemål.

***) William Jones 3: 117.

†) S. ex. Gylfa-Sinning n. 35.

princip, Magna mater *), och, såsom den är hafwets flöte uppsigna och grönsfande jorden, Wischnus dotter **), liksom Freja är Nis ords. Hon är också Wischnus gemål, förmodligen såsom den af Solens strålar befruktade naturen. På samma sätt säges Jorden i Gylfaginning ***) vara Odins dotter och maka. Lakshmi, som wänligen anses såsom Wischnus gemål, kallas också Krischna †), hwilken uppgift, då det är i egenkap af Solens ††) Gudomlighet (Krischna) Wischnu äger henne, endast innebär en stenbar motsägelse. Ibland

*) "Hon kallas af Wischnus enskilde dyrkare den stora Modren (die große Mutter)." Darstell. Br. Ind. Götterlehre, sidan 117.

**) Hon säges vara Woruns (hafwets) dotter. Aphrodite anadyomene.

**) no 9.

†) L. ex. i det redan återopade gamla Indiska Diplommet hos William Jones 3: 880. I Amarasinthas kallas Krischna Lakshmis gemål.

††) Solen heter i Puranas och återstådes Surya, och enligt en berättelse i denna urkund war ett af Suryas tillnamn Wischnu. Jfr. William Jones I: 228, 229.

Lakschmis wanliga namn är ett, som har en märkwardig förbindelse med Frejas. Hon heter *Hari-pria*, hvilket ordgrannt öfversättes "Haris älskarinna," och således fullkomligt motsvaras af "Odins fridla", Frejas benämning i en Nordisk urkund *). Swerens stämmelsen är så mycket märkwardigare, som ett ibland Odens namn är *H a r* **) och det just är under namnet *H a r i*, Wischnu wid sin nionde Incarnation såsom *Krischna-Budha* framträder, hwarföre också *Budha*, i likhet med *Odin*, heter *H a r i*. Idr öfrigt är *Pria*, med hänseende till saknaden af *F* i Sanskrits Språket, samma namn som *Freja* ***), för hvilket ord *Westgötha-Lagen* bibehåller den gamla stamformen *Prea* †), och betydelsen alldeles densamma ††). — Det torde böra

*) Of *Erpggwasons Saga* i *Nalls Edda*, sidan 355.

**) Ordet har i Nordiska och Indiska Språken samma betydelse af höghet.

***) F en af *Gottlands Runinscriptioner* skrives ordet, i den betydelse noten †† uppgifwer, *Fria*.

†) Stamordet *prei* bibehåller sig i Sanskrit, hwaraf *pria*: älskarinna, *pristun*: älska, i *Moeso-Göth. frejun*.

††) Efter *Frejas* namn bleswo qwinnor kallade *Frea*

nämnas, att liksom Jorden i Nordiska Mythologien är Odens qvinna, så har Boutes, efter Atheniensarnes traditioner (hos Apollodorus m. fl.) haft Jorden (Chthonia) till maka, eller, efter andra Grekiska berättelser, Lyfaste, med tillnamnet Aphrodite, i hvilken man utan tvifvel igenkänner Loci eller Lakshmi. Jorden är i Indiska Mythologien, såsom Budhas Gemål, känd under benämningen Sla, Menus (Wischnu Satiawratas) dotter *).

Det är förmodligen isynnerhet såsom motsvarande Frischna, Odin i Nordiska Mythologien och Germaniska stammens folktriblifwit krigets och segerns Gudomlighet, hvar för sig också Freja med honom **) " rider i striden och äger hälften af de fallna" ***).

10 r. Edda. Freu heter också Freya, Freo och i W. G. Sagen Freia.

*) William Jones 1: 374.

**) Gylfaginning 24.

***) Pausanias beskriver Aphrodites väpnade bild i Sparta; Plinius och Plutarkos omtala Veneris Victricis tempel i Rom.

Man kunde likväl äfwen förbinda denna föreställning om Odin med begreppet om honom såsom Wisshetens och Underwerldens Herre (Budha, Mercurius), då det af Nordens mythiska och Romantiska berättelser är tydligt, att han mindre genom sitt hjeltemod, än genom sin wisshet *) och trollkraft beredde segren åt sina wänner **). Men äfwen om idén om honom såsom segrare ursprungligen varit främmande för Astatiska mythologien ***) , war det lika naturligt, att den skulle föstras hos ett fris

*) Han troddes först hafwa underwisat de Nordiska Hjeltarna att i kilformig ordning uppställa (swinsfolka) sina härar.

***) Tacitus (Annal. 13) berättar om Hermundurerna, att de "helgade serpilda härar åt Mars (Tyr) och Mercurius (Odin)", en plågsed, som i Norden både i krig och under enwigen war ganska wanlig. I sednare fallet hedde offerlöftet (votum) med en autagen formel: "nu gifwer jag dig Odin."

***)) Ester Nearchus, befälhafware öfwer Alexander den Stores flotta, ansår Strabon (15 Boken) "att Karmaniterne (inwånarne i Persiska landskapet Kerman), hwilkas språk och seder till större delen liknade Perjernes, i brist af hästar offerade åsnor åt Mars, hwilken war den enda Gudomligheten Perserne dyrkade. Enligt Procopius offerade inwäs

giffte folk, hvars hela lycka hvilade på swärdets egg, då han war stammens högsta Gudomliga lighet och herre öfwer des öden, — som att i motsatt fall den efterhand skulle utplånas hos ett swagt och fredligt släkte, hwilket i en lugn och begrundande lefnad trodde sig finna sin enda bestämmeelse.

Äf forntidens i klassiska litteraturen kunnige skriftställare jemfördes Odin eller Wodan i synnerhet med Hermes eller Mercurius *). Anledningen är lätt att inse, då den förre efter Nordiska Mythologien war uppfinnare af konster och wetenskaper och derjemte, såsom Walhalls Herre, de aflidnas Gudomlighet, i folktron blef rådande. Öfwerensstämmelsen emellan Odin och Budha får äfwen härigenom en ny wig, då det är allmänt

narne på den Thule (Norrige) till Mars deras högsta Gudomlighet." På båda ställena betraktas sannolikt under detta namn Oden eller Wodan.

*) "Wodan, som man med tillägg af ett ord kallat G o d a n, är i sanning densamme, som hos Romarne heter M e r c u r i u s och dyrkas af alla Germaniska folk såsom en Gud. P a u l u s W a r n e f r i d i." — Tacitus förklarar också (de moribus Germanorum), att Germanerna af alla Gudar i synnerhet dyrkade Mercurius.

bekant, att den sednare, så wäl i Planetsystemet, som i dagräkningen, motsvaras af Mercurius *). Afwen i Skandinaviska indelnin- gen af dagarna har samma dag, som bekant är, erhållit Odins namn. Man skulle wiserliga- gen kunna invända, att denna benämning först med Catholicismen inkommit i Nordiska språket, men utom det, att, såsom en skarp, finmig Författare **) med skäl anmärker, det är soga troligt, att munkarne, som med out- tröttelig omsorg sökte utrota hedensålderns min- nen, skulle beredt dessa en så waraktig ihåg- komst, så igenfinner man i Nordiska folkski- samhällsinriktningar med hänseende till Odens- dagens hemliga betydelse åtskilliga ännu i wid- spettlig helgd bibehållna, med de Indiska öfwer- ensstämmande idéer, hwarigenom en motsatt mening winner större sannolikhet ***). — Her-

*) Planeten Mercurius, heter i Indiska Planetsystemet Budhin; och Odensdagen (Dies Mercurii) är både i Brahminers och Budhaistens Calendrar upp- kallad efter Budha.

**) W. Fr. Palmblad de Buddha & Wodan sid. 19.

***) I Indien anses Budha-dagen så olycklig, att man då afhåller sig ifrån nästan alla godomål. Af- wen ibland Swenska Allmogen, som icke lätteligen

mes, hvars moder, liksom Budhas, kallas
 Maja, är förmodligen ett synonym till Vou
 tes, sistaren af Religions-brud och Prästord
 nar, ehuru han i Grefiska ombildningar af de
 gamla Mytterna slutligen nästan endast föres
 ställes såsom Gudarnes budbärare. — Asiatis
 ka berättelserna om Budha, såsom Lärare och
 Lagstiftare, att han undervisat folken i Astro
 nomi, Astrologi, Moral, Religions-ceremoni
 er, Medicin, Lagar och borgerliga inrättningar,
 öfverensstämma ganska nära med Ynglingas
 Sagans och Eddans uppgifter om Odin *),
 och i wiða hänseenden med forntidens om Hæ
 mes och Mercurius, hvilka äro för wäl kände,
 för att behöfwa upprepas.

Vi hafwa, i afseende på föreställningarna
 om Odin, såsom Solens, Wishetens, Se
 gerns och det öfwersinnliga lifwets Gu

då äro något gistermål eller andra högttblighe
 ter, råder i många trakter samma widspelsse. Ise
 Palmblad 1. c. sid. 10.

*) En i flera hänseenden anmärkningswärd forntiden
 om Odin från Wiserums Socken i Calmare
 Län beskrefwer honom med alldeles rätt hufvud.
 På samma sätt tecknas Budha i de flesta Indiska
 afbildningar.

domlighet, emellan honom och Wischnus nionde incarnation funnit märkvärdiga öfverensstämmelser; men ännu återstår att förklara hans wigtigaste plats i Nordiska Mythologien, såsom de Gudomliga makternas upphof och för- eningsband, i sålje hwaraf han kallas Allfa- der och i Gylfa-Sinning *) om honom säges, att "han är främst och äldst, att han råder öf- wer allting, och de andra tjena honom såsom barn sin Fader." — Första anledningen till denna widsträcktare dyrkan bör troligen sökas i den äldre och förmodligen ifrån en mera in- tellectuell forn-Religion lånade föreställningen om Wischnu, som ännu inom den efter honom benämnda sekt af Indiens Brahminer bibehål- ler sig, att han är "Wärldens Herre;" i sam- manhang hwarmed Puranas yttrar sig om ho- nom nästan i likhet med Edda: "Ingen Gud- domlighet är lik Wischnu, han, som är de lef- wandes grund, och den gaula i tiden."

Denna idé, som har en mera religiös och för Brahminernas Polytheism främmande syfts- ning, synes genom den förut omtalade Religi- önsreformen gjort sig fullkomligt gällande;

*) N:o 20.

och då egentliga skådeplatsen för den sednare eller Persiska Högländerna och Kaukasen tillika war Germaniska stammarnas första historiskt kända fädernestånd, så låter det lätt förklara sig, att representanten för denna lära: Budha, hwilken i den egentliga Brahmaismen träder i bakgrunden, i Germanernas mytologi och samhällslif intager en så vigtig plats och nästan i en brännpunkt förenar denna folksläkts mytiska idéer. Deremot innehar han i den klassiska mytologien, äfwen som i de äldre Nordiska folkens af samma stam, såsom Gellers och Simbrers m. fl. endast ett underordnadt rum, och om man kunde till Westerländska kulturen låmpa den välbekanta stiljaktigheten emellan Wischnuiter och Schiwaiter i Indien, så skulle man säga, att Schiwa, som i Grekernas mytologi motsvaras af Zeus, Ares och Dionysos, der erhållit en dyrkan, som alldeles utträngde minnet af Wischnu och hans förwandlingar.

Budhaisiska Sektens Myther antaga Maha-Budha och Maha-Dewa eller Schiwa såsom en Gudomlighet, hwilken mening endast i uttrycket stiljer sig ifrån Wischnuiternas om identiteten af Wischnu och Schiwa. Wåda dessa lärosatser äro förmodeligen af en hög

Ålder och hänwisa till Mythernas intellectuella urform. Kanste förklarardetta förhållande, hwar förre Asar och Gotter, som i historisk mening åtskiljas, i flera mytter äro namn af enahanda betydelse. Ett ibland Schiva, eller som han äfwen heter, Agnis namn är Gut, a-sta *) eller endast Gut, ett namn, som igenfinnes ibland Odins och i afledd form i Gauernas. Utom des synes den Anglosachsiska mythen om Scyf, hwilken omgisswen af wapen fanns swwande på en korn-kärfwe på ön Scanza, der wärte upp, blef Konung och erhöft Gudomlig dyrkan, erbjuda en märkwärdig förbindelse emellan Schiva, hwar's son Scanda såges intagit Smerga eller Nordpolölandet **), och Odin, Sweenas Gudomlighet, hwilken redan Suhm ***), efter jemförelse af åttlångderna och de mythiska berättelserna ansåg för densamme, som Scyf eller Sceaf. — Ifrån de redan afhandlade mythiska idéer kunna flera egenheter i Nordens samhällsinrättning på ett otwunget sätt förklarås. Wi wilja, då en

*) Jse. Ekenstams Bref ifrån London i Idunas 6:te Häfte, sid. 20 och s.

**) l. c.

***) Critt. Hist. 6 Delen på flera ställen.

undersökning deröfwer icke utgör föremålet för denna afhandling, endast fasta och wid en enda, nämligen Sveriges uråldriga wäpen. Medan äldre historiefkrifwäre och ibland dem Dof, Mudbeck, hyste den sinnrika förmodan, att i dessa tre kronor *) låg en allusion på de tre Ewergudarna i Nordiska Mythologien. Ingen ting synes mera sannolikt, och då Odin, efter Swearnas föreställning, i sin person förenade alla Gudarnes höghet, låter det förklara sig, att hans folk och land företrädeswis erhölo ett sådant wäpen. I Indiska Mythologien föreställes Wischnu sjelf med trene kronor på sitt hufwud, hwarmed, efter Brahminernas förklaring, man welat beteckna hans tredubbla wälde öfwer hafwet, luften och jorden; men hwad som härwid gbr öfwerensslämmelsen märkwärdigare, är den träffande likheten i kronornas form, med trene

*) Man känner den gamla twisten, om så wäl Wäpenkonstens ålder, som om Sveriges wäpen Tre Kronor. Öfwer den förwa frågan är här icke stället att uttra något. I afseende åter på den sednare, lærer wäl ingen numera wllja påstå, att Sveriges wäpen symboliserar Calmare Unionen, då flera med tre kronor märkta mynt af äldre Konungar blifwit funna.

ne spetsar, hwardera slutande sig i en knapp; en figur, som i det enskildta iaktager det symboliska antalet, som nästan på alla gamla Nordiska teckningar af Jörstliga eller Adliga kronor med utmärkt omsorg bibehålles, och som, i händelse man erkänner, att någon symbolisk idé här ligga till grund för wakens teckningen, i sednare tider undergått en mindre tientlig förändring.

Ganska många ortbenämningar och namn inom Nordens berömda ätter hafwa en likhet med andra i Indiska Mythologien kända, som förmodligen icke här anses såsom alldeles tillfälliga. Ett nästan oräkneligt antal, isynnerhet åt Odin *) helgade offerställen i Skandinavien och på flera orter i Germanien, hafwa erhållit benämningen *Wi* eller *We*, hwaraf flertalet är *We ar* **). Helgedomar, egnade åt Budha, kallas på Ceylon *We har*, hwilket ord troligen äfwenledes är pluralis, då Prästernas boningar till ett stort antal omgiffwa tempelbyggnaden. Herr Rask har redan anmärkt, att benämningen *Sigur*, *Lami* synes

*) Flera af dessa hafwa namn af Odenswi.

***) *Wi*, *We*: heligt rum, offerställe, *Asylum*.

hafwa någon förbindelse med den Budhaisiska Prästwärdigheten *Lama*, och beteckna en *Wodans* (*Sigurds*) Präst. Budhas Präster på *Ceylon* kallas *Gunnis*, ett ord, som ofta förekommer i Nordiska ätter i namnet *Gunnar*, o. s. w. — I Nordiska traditionerna omtalas icke sällan *Domare* och *Höfdingar* med namnet *Selling*, hwilket troligen är en appellativ benämning, kanske i förbindelse med Budhaisiska Prästwärdigheten *Selling*.

Den religiösa reformation, hwaraf *Parseernas* lära och äldre formen af *Budhaismen* endast woro serstilda utbildningar, och som i sina grundwalor skakade den gamla *Poly-Theistiska* naturdyrkan, uppträder, såsom wi redan förut anmärkt, omkring 550 år före vår tideräkning, med en segrande glans. Att den utgick ifrån *Persiska* *högländerna* omkring *Caepisiska* *hafwet* och *Indiska* *bergstrakterna*, bewisa alla omständigheter; och att den redan uti någon i enlighet med *Wischmuiternas* trosläror utbildad, i dessa länder herrskande *Religionsform* funnits förberedd, är ganska troligt. Den skarpa, ofta med swärdsegg afsjorda fiendskap, som nu uppvärt emellan anhängare af de serstilda *Religionsystemerna*, har utan twifwel

föranledt wigtiga folkörfreller och förändringar i dessa länder, och kanske utgöra samma handelser innehället af de krig, som i Indiska urkunder nämnas *).

Germanernas invandring är sannolikt icke mycket gammal, och torde stå i förbindelse med dessa Religionskrig och af dem blifwit förorsakad. Den egentliga Wodans dyrkan begynner med dem i Europa, och synes hafwa varit för alla Germaniska folk gemensam. Det sista af dessa vandringsståg och hvars tidpunkt nästan med historisk noggrannhet kan bestämmas **), är Swears och Sachsares, med hwilket Ostro-Gothernas eller Gautunernas (Greuthungernas) torde böra anses samtidigt; och det är i de förstnämndes Mythologi wi uppåtåcka de flesta spår af den Monothetism, som

*) Puranas omtala Sakernas infall ifrån Iran (Persien), ett folk, hvars benämning synes tillkännagifwa en åt Budha eller Sakka företrädeswis egnad dyrkan.

***) Författaren har redan för tvååne år sedan utvecklat detta ämne i en seckild afhandling, hwilken oföredeligen genom Kongl. Witt. Hist. och Ant. Akademiens försorg kommer att lemnas i allmänhetens händer.

under berörde Reformations utbildande till egentlig Budhaism blef desß herrskande karaktär.

Den under namn af Budhaism nu mera bekanta, till den strängaste Theokrati öfvergångna Religionsform, hvars medelpunkt är Liberté, har utom grundidéerna åtskilliga och ifrån de äldre systemerna lånade benämningar *), med dessa nästan intet gemensamt. Så mycket mindre bör man wänta att emellan den samma och Odins-byrkan finna några betydliga öfverensstämmelser, och alla ifrån dessa skiljaktiga art hemtade bewis emot förbindelsen emellan Budha och Wodan äro så mycket mindre af någon synnerlig wigt, som Budhaismen, i sin närwarande form, efter hwad Herr Klaproth anmärker, icke är serdeles gammal och sannolikt genom Mongolernas erbringar blifwit utspridd till Indien. Utomdesß råder man wid närmare granskning af denna Religionsform, att den emottagit och ombildat ganska många ifrån Christendomen, troligen genom Nestorianerne, lånade idéer.

*) Sådana upptäcker man synnerhet i Cingalesernas Religion, hwilken synes hwila på en äldre och mera mytologisk grund.

Eburu mi af det föregående tro det vara
 afgjordt och för hvarje fördomsfri Läsare tyda-
 ligt, att en ännu i grunddragen bibehållen öf-
 werenessämme emellan Nordiska och Indiska
 mythologien verkligens finnes, som dersföre isyns-
 nerhet är vigtig, att den leder forstningen till
 den forn-Nordiska bildningens källa, så är det
 långt ifrån oss att från Brahminernas system
 vilja härleda Nordiska myther, då vi tvärts
 om vid hvarje ny undersökning öfver dessa
 ämnen sunnit oss mera öfvertygade, att för-
 eningsbandet emellan båda har sitt sätte närs-
 mare western och att endast strödda och efter
 hvarje folks ferskilda art ombildade fragmen-
 ter återstå efter den kosmogoni, hvaraf de äro
 utgreningar. Äfwen så tydligt är det, att den
 poetiska anda, som är ett grunddrag i denna
 folkstams lyckliga natur, och som i sinnrika
 myther omklädde deras äldriga vishet, icke war
 fästad wid deras Asiatiske hemvist. Flera
 framställningar i Nordiska Mythologien, till
 hwilka man i den Indiska fruktloft söker mot-
 bilder, äro troligen blommor, upprungna på
 Nordisk grund, äfvensom den i det hela,
 till sin närvarande form, till-
 hör Norden, hwars med omverlande dristiga
 och

och milda drag tecknade anlete i dessa Söna.
Sånger speglar sin bild.

Mycket kunde ännu tilläggas, om wi icke fruktade att trötta Läsaren, ty det har icke undfallit oss, att den undersökning wi företagit oss, redan genom naturen af sitt ämne för de fleste Läsare måste hafwa ett aflägsnare intresse, hwilket i samma mån alldeles försvinner, som undersökningen sträcker sig till betraktande af mindre, ehuru för frågans kritiska behandling och utredning nödvändiga omständigheter. — Ämnets wigt för Nordens historia har likwäl förmått oss att derät egna en uppmärksamhet, hwartill en i Allmänna Journalen efter en berömd Wylf författare infördd uppsats gifwit närmaste anledningen, då den erbjuder ett nytt bewis för den ytlighet, hwarmed äfwen utmärktare utländske författare behandla Nordens Historia, hwilket i synnerhet gäller om de Skriftställare, som afhandla ifrågawarande, ämsom förswarade och bestridda öfwerensstämmelse, hwilkas gemensamma lott det synes varit, att utan compass irra kring obekanta och i böcken höljda kuster. — Det är emedlertid en glädjande förhoppning för histo-

riens wänner, att af den utmärkte Danske Professorn *Dr a sk*, som efter en långwarig forskningsresa igenom den Indo-Germaniska Folks stammens Asiatiske hembygd, lyckligen återkommit till sitt fäderne-land, så emottaga märkwärdiga upptäckter, som öfwer dessa ännu högst ofullkomligt kända ämnen utan twifwel skola sprida ett klarare ljus.

W—N.

Om
en gammal Swenskt Handskrift af
Wilkina Saga.

Peringsböld uttrar i företalet till sin upplaga af Wilkina Saga, att författaren till lilla Rims Krönikan ur en gammal Pergaments-Handskrift *) af nyssnämnde Saga utdragit, hwad han ansår om Konungarne Philmur, Nordian, Hernit, Osantrix och Hernit den andra, hwilka han insätter i Swea Konungalångd. Wisdare skola, enligt hans påstående, Ericus Olai, Johannes Magnus, Laurentius Petri och Olaus Petri i sina Historiska verk följt samma Ms. Den sistnämnde säger uttryckligt **) om Filmur hin Myckle, den "somblige kalla Wilcinum eller Wilkin," att "thet som wår Swenske Chronika håller om honom

*) Den ena af de bägge, som Peringsböld wid sin upplaga följt, och hwars ålder han då utsatte till wid på 460 år, så att den skulle wåra från medlet af 1200:talet och således en af de aldraäldsta Isländska Handskrifter, hwilket både af inre och yttre skäl är oriunligt. Det är i alla fall en gammal och wacker handskrift, ehuru med många lacuner.

**) Scriptorum Rerum Svecic. T. 1. Sect. II. sid. 225.

thet är utdragit utaf Tjilderik van Berns Fabel och kommer icke Sverige wid." Nu är det allmänt bekant, att isländska Sagalitteraturen ej war känd af Swenske lärde före 1600-talet, och att således Peringskölds påstående, såsom stödt på inga bewis, måste förfalla. Men då i alla fall likheten mellan Rim-Christians och Wilkina-Sagans uppgifter är i bogen fallande och af ingen betwiflad, hwartill äfwen kommer Olai Petri uttryckliga utsaga, så hade det wäl varit i sin ordning att någon af våra inhemska Historieforskare försökt att lösa denna swårighet. Till och med i *Scriptores Rerum Svecicarum* T. 1, der oswans nämnde likheter med Wilkina Saga äro anförde, är swårigheten att förklara, hwarifrån de härleda sig, ej med ett enda ord widörd. Professor N. E. Måller, som insett att Rim-Christians författare ej kunna begagna den isländska Sagan, påstår detsamma, att hwad denne uttrar om Wilkinus och hans efterföljare skulle vara hemtadt från kretsen af de Lyfska Sägnerne om Thidrek af Bern *).

*) Sagabiblioteket B. 2. sid. 185. Andra Bandet af detta förträffliga arbete — en frukt af den widsträcktare beläsenhet i isländska Sagalitteratur

En lättare förklaring gifwer en handskrift i Skoflossers Bibliothek. Wid ett besök, som jag förklidne höst der gjorde, för att granska ett Ms. af romanen om Hertig Fredrik af Normandie, hwilket der skulle finnas och som äfwen riktigt träffades, gjorde en af mina reskamrater, Akademi-Adjunkten S. Hylander från Lund, mig uppmärksam derpå, att samma Codex tycktes innehålla en Handskrift af Wiltkina Saga. Wi undersökte detta nogare och funno, att det verkligen war en gammal Swenskt redaction af berörde Saga. Emedan ingen af oss kunde erinra sig att någonstädes hafwa sett tillwarselsen af en sådan nämnd, ansågo wi dens na upptäckt ej wara utan wigt; och då jag, på

turen, mångsidiga lärda forskningar och en starkt sinnig kritik — innehåller en utförlig undersökning af Sägnerne om Wolsungar och Giufungar, samt i sammanhang dermed en widlyftig keltisk recension af Wiltkina Saga och de serkilda delar, hwaraf den är sammansatt. Professor Müller har derwidutom den Perlingsköldskas upplagan, begagnat 2 Arnemagnåanska Handskrifter, ur hwilka han anfört åtskilliga olösheter mot den tryckta Sagan. Jag tror mig böra anmärka, att närwarande artikel är skriven med ständigt afseende på denna Hr Prof. Müllers afhandling, till hwilken den är ämnad att utgöra ett supplement.

anhållan hos ägaren, H. Exc. Hr Orefwe M. Fr. Brahe, att få låna Handskriften till Upsala, erhållit det mest gynnande swar, söhelsatte jag mig, så fort andra gdomål det tillåto, med des undersökning, hwaraf frukten nu lemnas i Allmänhetens händer.

Denna Handskrift — tillika, såsom nyss sädes, innehållande en affskrift af Hertig Fredrik, hwilken jag för fortsättningen of min upplaga af denna roman jemfört och ofwanföre under tecknet E. Åberopat, — består af 159 numererade pappersblad i 4to, hwaraf 36 upptagas af Hertig Fredrik, de öfriga af Wilkina Saga. Den sednare är på 2 ställen, hwilka nedanföre skola angifwas, defect, så att ett blad på hwardera fattas. Bandet är mycket sönder och boken bär öfwerallt tydliga spår att den litigt blifwit handterad. Den är skrifwen med tre tydligt, ehuru ej betydligt olika stilar; nämligen Hertig Fredrik med en, Wilkina Saga till Bl. 117 med en annan, hwar efter följer en tredie, som blifwit fortsatt till slutet. Olikheten af affskrifware visar sig och deruti, att förre delen af B. E. i allmänhet är någa skrifwen, den sednare deremot ganska starkastigt, så att ord ofta äro öfwerhoppade, hwar på nedanföre i utdragen synas prof; ortho-

Graphien är så öfversliddande på bokstäfver, så wacklande och oriktig, att denna sludom tyckes ej kunna vara copierad efter ett skrifwet original, utan efter oredigt dicterande. På främsta permen står skrifwet: "Thenna krebneka är skriffuen om then Märkelige och widberymde Hielten, Konungh Dirick vhan Vårn," och på den eftersta med samma stil: "Denna book ähr migh föråbratt aff min Härre Hans Ericson till Brorvik och Jonsbårgh, Sweriges Ri-kes Råd, och ståthållare opå Calmare Slott medh dåß Ihån och lagman i wärmelandh, Anno 1609. Simon Anderson." På fifta bladet af Hertig Fredriks roman står Jacobus Halvardi anno dni 1606. Dessa äro de enda årtal, som finnas i boken, men som söga upplysa det ålder, ty redan wid första anblicken ser man att den stiger mycket högre. Både språkets och Handskriftens beskaffenhet wisar tydligt, att den ej kan vara yngre än slutet af 1400: eller början af 1500:talet *). Den sednare liknar nå

*) Pålitligheten af ett omdöme öfver en Handskrifts ålder, beror naturligtwis på den dömmandes mer eller mindre färdighet, wunnen genom kannedom af flere Handskrifter och deras inbördes jemförelse, samt undersödd af insigt i språkets historia. Den beror således, med ett ord, på något ins

ra det fac simile till en Codex af Gamla Swenska Profaiska Chrönikan, som är tillfogadt sid. 244 af Tom. 1, Sect. 1, af Scriptorum Rer. Suec. På flere ställen i brädden står med en gammal hand antecknadt:

dividuelkt. Det wore derföre önskligt att wi ägde en paläographisk afhandling öfwer våra äldre MSS. upplyst af fac similia af de wigtigaste från olika tidehvarf, hwarigenom en såkrare wäglledning kunde beredas öfwen för dem, som ej hafst tillfälle att använda tid och möda på många Handskrifterns jemförande i Bibliotekerna. Ett annat ännu angelägnare werk wore en grammatisk öfwer vårt Medeltids-språk, grundad heldst på ett enda eller på flera jemnåldriga arbeten från denna tid, t. ex. någon af Landskapslagarne, Rimchrönikan, o. s. w. hvars med borde förbindas Språkets bildningshistoria, grundad på ständiga jemförelser med denna grammatik. Derigenom wore, i hänseende till språket, en säker grund lagd för förklarandet af vår Medeltids minnesmärken, och tillika wore utarbetandet af en god Swensk Grammatik förberedt, hwilket utan fullständig kännedom af Språkets utvecklingshistoria lika så swårigen lyckas, som en efter blott theoretiska begrepp, utan afseende på de råd och upplysningar historien funnat öfwa, gjord constitution, beständ att öfwa gållande wid en viss tidpunkt.

"detta finnes ej i det gamla Exemplaret." Jag har jemfört dessa ställen med den tryckta upplagan, hvarest de alla finnas. Således har det då; såsom det tydes af stilen, wid slutet af 1600: eller början af 1700:talet funnits en annan äldre Swenssk handskrift af denna saga, och kanske torde den i något enskildt Bibliotek en gång åter träffas.

Detta må wara nog rörande sjelfwa handskriften. Hvad deremot den deri innehållna text af Wilkina-Sagan angår, så har jemförelsen med den isländska föranledt följande anmärkingar. Den saknar alldeles titel *) och företal, och börjas omedelbart med de orden: "Her begynnas at sye aff en riddare, som födder war i appolii, i en stad som salerna heter." I allmänhet kan wid jemförelsen mellan dessa bägge redactioner den skillnad lätt finnas, att den swenska är mera sammandragen, dess stil mera enkel, torr och afklädd alla oratoriska prydnader. I allt hufwudsakligt följer han den isländska; men olikheterna i bifaker äro oräkneliga. Dessa olikheter äro i alla fall så betydliga, att den ena ej kan anses för en öfvers-

*) Titeln, såwensom Capitelswerveisterna, äro tillagade af Peringsköld.

fättning af den andra, äfwen om andra omständigheter skulle medgifwa möjligheten deraf. Emellan de förekommande namnen är skilnaden öfwerallt betydlig. Antingen äro de i swenska texten helt andra, eller åtminstone skrifwas de olika, och närma sig serdeles till de motsvarande tyska namnen, t. e. Wibise, tyff. Wittich, isl. Vidga; Heyme de Kleyne, Walter aff Wasckensten, tyff. Walther von dem Waschen Stein, .jfr. Rosengarten Str. 62; Eisdriß van Berne; Seweke, tyff. Sibich; Hagen aff Trönia, tyff. Hagen von Troneg; Rödgher, tyff. Rüdiger; Folkordh eller Folqwardh, isl. Foller; m. fl. dyl. Andra åter äro mera nordiska, t. e. Wallburg, i tryckta Sagan Fallborg; Siogard, (dock äfwen Sägard), i tr. S. Sögardur, m. fl. Bland namnolikheter, som för ögonblicket falla mig in, kunna äfwen ansdrås: Skimling el. Skymling (Vidgas häst); Rogard, i tr. Sagan Cap. 45, o. 147 Holmgård; Attilius, Attilius, el. Attilia, för Attila; Thetmar (Didriks bror) för Thetter; Hunar och Hymer, för Hunner; Norantin för Lorentin; Nordingh, för Naubung; Mähreth, för Herrad; Brastinga Borgh, för Bertanga borg; Britania, för Bertangaland; Sigurd Swens smågrar beta Gunnar, Gernholt, Gynier; hans hustru Arimilda;

oftaft Sverige i stället för Wilkina-land, eller
 åtminstone tilläggas alltid de orden: som nu
 kallas Sverige. Dessa namnligheter gälla dock
 ej öfverallt, ty orthographien i namnen om-
 wexlar ständigt och betydligt. Många ord när-
 ma sig till tyskan, t. e. starkheit, manheit;
 heym (hem); betida (bey zeiten); hellit (Helt);
 väijidith (inmåte, t. Eingeweide) banner, stodz-
 liga. Många flere deremot äro gamla Nordis-
 ska, t. e. wåröld el. wårild; imperf. hiolt, fjöll,
 biog; hiält och hålt (handtag); lita (får-
 ga); jamalder; illradug; famalog; diarffniel-
 ter; rbster; fågiordell; fill och fiil, ej Elephant
 såsom ofta i isländska texten; snæd (Inep); m.
 många fl. I allmänhet innehåller språket i
 denna skrift så många egenheter, både i affeen-
 de på ord, (hwarigenom Thres Glossarium
 mycket skulle kunna utwidgas, t. ex. bidzse,
 moren, doll, dolliga, arda m. fl. samt former,
 t. ex. sammansättningarne: mattw, wiltw,
 skaltw, åstw, wastw, o. s. w. sammandrag-
 ningarne: togan, d. å. tog han, sleptan, d. å.
 släppte han, som nu heter tog'en, släppt'en)
 och constructioner, så att den utgör en ganska
 vigtig länk i språkets historia. Endast derföre
 wore den redan wäl wärd att genom trycket all-
 mångbrås, om den också icke tillika ågde den

serdeles märkvärdighet, att vara en, med den isländska samtida inhemsk bearbetning af en Saga.

Åtskilliga punkter, hwari Swenska bearbetningen skiljer sig från den utländska, torde äfwen böra i korthet omtalas. Jemförelsewis äro heropas på så ställen tyska skrifter eller wittnesbörd för berättelsens trovärdighet, och Wäringarnas språkbruk, så widt jag kan erinra mig, på intet enda ställe. L. e. Bl. 42, som motsvarar Cap. 17 af Wisk. S. heter det: "The wener, som han haffde, them älskade han aff hiärta. The wändade hans namn ok kallade honum Heym; forty en orm heter heym. Han är froll aff ether. Alla orma räddes for hanum." o. s. w. Om Heym, som här kallas Studder, heter nyss förut: "Han haffde langa arma oc Ill alboga oc tiwfla händer oc sagra finger. Han war en liten man, rät fyrerfoten" (dansk. firskoaren, tysk. vierhörstig?). Hans swärd kallas här, liksom i Cod. Arnsmagn. 178, "Blodgang." Han sjelf nämnes också "Heim hin grymma." Hwad i tryckta Sagan Cap. 169 berättas om Heimer, näml. att han red hem och skaffade Thidrik hästen Falki (i vårt Ms. Falke,) det förekommer här mycket naturligare i berättelsen om Thidriks och

Heims första sammanträffande. — Ordningen uti händelsernas berättande blir härsefter of lika mot tryckta sagan. Berättelsen om Wilkinus börjas sålunda: "En K. het Wilkinus. Han war en sultaka man. Han wan m3 stridh Wilcina land, som nu är kalladh Sverige oc gdtaland, oc Skane och Siäländ oc Winland oc all the rike ther till lade. The kallades ty Wilcina land at konung het Wilkinus. Thet war tha siber, at landet kallades effter them som landet regerade." Derefter berättas om hans krig mot Ryssland och huru han besegrade dess konung, samt wid återresan derifrån träffade hafsfrun, med hwilken han aflade Wade Rese. Derefter fortsättes berättelsen om Wilkinus och hans efterträdare, om Attilas uppkomst, Rodolfs frieri m. m. som i tr. S. förekommer Cap. 45—83. Denna berättelse slutas med följande ord: "oc haffua i nw hört hwadan theses orlig begyntes, oc begynnas her nw et annit capitulum aff wada rese oc hans släkt." Emedan lilla Rimkrönikan kallar både K. Nordians besegrare, och Osantrix's son, för Hermit, bör anmärkas, att de här mestadels heta Herding el. Herdink; dock äfwen ett par gånger Herdind och Hernid. Resen Widwiff kallas här W. med then slang el. slangen," hwilket bewis

far rígtígheten af Prof. von der Hagens förmodan, att tillnamnet *Mittumstangi* i isl. sagan är bildadt af det tyska: *mit der Stange*. *Osantrix* lät, äfwen enligt vår Saga, på fríare tåget till *R. Melias* kalla sig *Fráderik*. I vår Saga är det *Osantrix* síelf, ej *Aspiltan*, som slår *R. Melias* wid drát, andra olíkheter att föríga. *Attilas* broder heter här *Herding*, ej *Drtnit*. — Härefter följer historien om *Weland* och hans son *Widefe* el. *Widga*, hwíllen i tr. S. láses i Cap. 19—39, samt *Lhidriks* kamp med *Elkta*, och hans bror *Fasbolt* hin stolte, och huru de befriade *Sintram* ur *Draens* munn, tr. S. Cap. 40—44. *Weland*s hámdebragder berättas här i annan ordning: 1:o ddar han *R. Nidungs* söner — derpå omtalas *Eygills* ankomst och huru han stöt áppet af sonens hufwud — 2:o kránker han prinseskan. Slutet af berättelsen om *Eygills* másterstoft lyder i handskriften sålunda: "R. sporde: hwi tog tu III píla ut? *Eygill* swarede: *Jak* will ekki líwga for ıder herra. *Haffde* *jak* rakad myn son mę then ena píll, tha skulde i *haffua* *hafft* cheffe two. R. sade: *thette* *ware* ekki oret, oc *hiolt* *sıden* *myket* *aff* *eygill*." — *Wıdare* följer berättelsen om *Heıms* förwısnıng, och *stallbro*derstap med *röswaren* *Yngram*, om *Wıterolff*

på twmbatorp i Skana, "then beszte kämpe i Danmark" och hans son Detzleff (också Danzleff) i tr. sag. Cap. 86—106. Wid den senares besöd hos sin fars wän Sigiord, nämnes ej att denne bodde i en håla. Om hans dotter säges helt kort: "Oc siot sa there kerlek till hopy, at hon lag när Detleff om nattena, utan faders oc moders wita, oc wilde böta mot hanum thet hon brutit haffde." — Sedan om Amlungs, Hornboge Jarls sons ankomst, om Thetmars död och Didriks uppsigande på thronen, om Wildesers ankomst, och om Herbrand, "som somma kallade Widferning (också Widfarling och Widferling hin wise) ty athan war en landfaring." Widare om Attilas krig med Osantrix, om huru Didrik hielpte Attila, om Widgas fångenskap och befrielse, och Osantrix's död, huru Didrik hielpte K. Ermentrik mot Jarlen Runsten i Gerimshem, tr. S. Cap. 107—130. Om Sigurds, konung Sigmunds i Earlwunge land, sons födelse och ungdom, huru han uppfostrades af smeden Wymmer, dödade des broder, ormen Regen, och "sblade sik all i ormens blod. Et lönnaldiff lag mellom hans hårdar. Ty kom ther engen blod wpa. Sa wart han hard som horn, utan ther som löffwit hade legad". Widare huru han af Wymmer er-

håll wapenrustning, deribland swärdet Græmer, hvarmed han strar öddade sin fosterfar; huru han besökte Brynilda och erhöå hæffen Grane, samt derifrån kom till Konung Ysung i Britanea, hvars banerfbrare han blef. Derpå berättas om Hagens och de andra Nislungarnes härkomst. Cap. 131—150. Den andra berättelsen om Nislungarnes härkomst, som finnes i isl. sagan Cap. 151, förekommer ej i den Swenska. — Sedan följer en uppräknig af Didriks Kämpar, samt beskrifning på deras wapenrustningar, tr. S. Cap. 152—165, med den olifhet, att de här uppräknas i annan ordning, och att Gernholt, Gunnars och Hagens broder, äfwen bland dem är upptagen, då det deremot rigtigare heter i tryckta Sagan, att Guthorm för sjukdoms skull ej kunde medfölja till Thidriks gästabud. Om Wildefer hin Hugsmodige heter det: "Tha förde ty en willegalt, thet heter oppa tydsste Wildefer." Slutet af beskrifningen på Hagen lyder: "Hans skoll war silffuerit. Thet war tha sid at engen bar silffuerit skoll, utan han war födder aff R. slakte. Han förde en örn och engen krona." Det som i tr. S. innefattas i Cap. 167 o. 168 saknas här alldeles, och innehållet af Cap. 169 är här förut

fbrut upptaget i berättelsen om Dridrik's och Heims första möte. Cap. 166 deremot förekommer ej förr, än sedan Thidrik berömt sig af sina kämpar, då "Brand Widfarling" föreskällde honom hans öfwerdåd och berättade om Konung "Yswinger i Bretannia" och hans söner, samt hans banerförare "Sigorder Swen," hvar wid han tillika bestref denne och hans wäpnrustning. Denna anordning är så mycket naturligare, som Sigurd alldeles icke war med wid Thidrik's gästgub, och således ej omedelbart borde upptagas i förteckningen på hans kämpar. Cap. 209—219. — Derefter Thidrik's tåg till Bretannia, Cap. 170—203. — Sigurds och Gunnars giftermål, Cap. 203—8. — Herberts och Hildas kärlek, samt Thidrik, Fasolds och Detzleffs giftermål; Cap. 209—219. Derefter följer berättelsen om Attilas wänskap med R. Ermentrik, och huru Walter af Waldsten (Waldstenken) bortförde "Hildegulla, Jarlens dotter af Greken," hwilket i tr. Sagan förekommer långt förrut, Cap. 84—87. — Berättelsen om Fron Jarl handlar blott om hans kärlek till Wolfrina och hans ödd. Hans och hans broders Apolons öwänskap med Konung Salmon i Frankrike nämnes deremot här blott med ett par ord

(tr. S. Cap. 220—247). — Vidare talas om Siffas händ, om Thidriks landsflykt, om Attilas krig med Konungarne Esantrix och Walde-
 demar, om Thidriks misslyckade försök, i sällskap
 med sin bror "Merkar Thetmarson", att af-
 vinna Ermentrif sitt rike, utan några betydliga
 olikheter; jfr tr. Sagan Cap. 248—318. —
 Någon särskild afdelning eller titel finnes här
 ej, hvarigenom Niflunga Sagan skulle vara
 affild från Wilkina Saga. — Sigurd Swens
 bdd berättas ungefär lika som i isl. sagan, och
 berättelsen slutas med de orden: "Hans wapen
 (lås: namn) tappas aldregg medhen wärldhen
 star." — Vid berättelsen om Konungens i
 Wilkinaland Herdings strid med Isung må
 anmärkas, att Lilla Rimördnikan säger om
 Herding, att han fick sådana sår af R. Didi-
 rikis kämpar, att han dog i Götthaland. Här der-
 emot säges uttryckligt, utasom i isl. Sagan,
 att han tillfrisknade af sina sår, och lefde lå-
 nge sedan. I Sw. Handskriften nämnes ej ett
 ord om den stora historia, som, enligt isländska
 Sagan, skulle finnas om R. Herding. I berät-
 telsen om Niflungarnes resa till Attila, mellan
 Bl. 133 och 134 *), fattas ett blad, hwilket

*) Numereringen på bladen är mycket yngre än hands-
 kriften och gjord mycket förhastadt.

innehållit det som i tr. Sagan läses Cap. 342
— 5. — Efter Bl. 139 finnes ett onumererat
blad. — Slutet af berättelsen om Niflungarnes
undergång, hwilket svarar mot slutet af Cap.
367 i tryckta Sagan, lyder i vår Handskrift
således:

Ther epther dödde Haghen. Tho war of
mestedelen dödde aff Attilius folk, wel 4000,
of här dödiks. Nyfflinga fiddo merh, 1000.
Thet sågia tyske men, ath efke haffuer födre
stridh warit i ganglom saghom, än then war.
Epther thenne stridh warth saa mykyn ritedom
i hymelandh, thy folkit warth mesth i hål slaas
git. Tha war thet santh, som ärtha drotninga
sådhe Attilius Konunghe tha hon dödde, ath
hymelandh maa fa skadhe, om Konungh finge
nogher giffthe aff nyfflinga landh. Thet maa
en tesse se, som til susa komber, the widw
dher, som tha stedhe, badhe gordhen, som kals
las nyfflinga gordh, och orma tornet of wägen,
som en kallas Irwyr wägh, of mongh ander
yndelighen tingh, som tha stedhe. Här äro fle
re böker aff scripne, of holla allth thet sama.
— Om några köpmän från Bremen och Möns
ter, nämnes här alldeles icke.

Prof. Müller har i Saga-Biblioteket sid.
281, 82, enligt Arnemagnånska Handskrifterna

R:o 177, 8, Fol. fortsatt Yeringstombs upplaga, hwilken fortsättnings första afdelning han gifwit öfwerstriften: Thidreks kamp med Drager." Ehuru denna berättelse är tryckt med anförings-tecken, synes den dock ej wara annat än ett utdrag. Jag har derföre trott mig böra lemna den fullständig, sådan den finnes i den swenska Handskriften, då den tillika kan tjena till ett prof på språkets beskaffenhet.

"En Konungh war i eth landh, som brugare heter. Han heth ortniddh. Han war en mactha kämpe. Hans hustru heth issäl. Han plåghadhe of gerna rida ensam ber i jächt. Enghen wilde han haffua mz sit. Han war en sulthagha man. Honum war facth aff en stogh; ther loo en stor drake wti. Thiith widdhe han ridha of förskia sit. Honum tycthe of saa, ath enghen man war hans like. Han redh i then stog, som draken loo. Ther kom draken moth honum. Han war hadhe tiot of langh. Han hadhe stort hwoodh of starka stiber. Konungh ortniddh rende til draken mer aff daars heth än wistheth, ty ath draken war saa stark ath han togh honum strax mz sina eldr of Abgh mz honum i en dyopan dal of in i eth bårgh. Ther laga Ill hans wngba före. Dan fasthedhe

Konunghen ddbhen för wngana. Sidhen warth han snart op äthin. Sydhen lastadhe draken hans harniff of ten wthen för bodh. Thette spordhes widha öffuer all landh, ath Konung war bortha of enghen wisthe hwar han war bliffuin. Tha slo sik saman en hdy m3 tiwffua of skalka saa ath the wora III M (3000) of bestalladhe Konung orkñidh sloth, thy ath the wisthe ath rikit war höffdinga löst.

Her didrik aff berna redh ath wedha diwr. Han for länge wil i then sama skogh. Han kom a then samma wagh, som thesse skalka of tiwffua hadde framdragit. Han redh eyther of wildhe sinna them of menthe ath winna noghen priis. Tha han kom hart eyther them, tho hördhe han bortho i skoghen myket buller of brast. Han sloo sin hesth blanka m3 sporona of reth thilt som bulreth war. Hans hesth styddhe för enghen tingh; saa stort hiärtha hadde han. Tha sik han see hwar en drake hardes wisth en leon. Tha kom h. didrik i hugh hwadh wapen han förddhe i sin stid; thy wille han hiälpa leonet, of stegh wt aff sin hesth of drogh sith swärdh of högh oppa draken of thet beth ey oppa, thy ath ef, fia sax, hans goda swärdh, laa hemma i ghen. Thet wngalt han, thy ath swärdit brasth syn

dher i hiåltana. Tha ropadhe h. didrik: Thu en hålghe gudh hjålp mik nw! Myt kan enghen annan hjålpå. Thette år then förstha bbn jach badh til, sydhen jach togh ath troo oppa til. Myn gudh hjålp mik! wtan thw lser mik nu, tha wardher jach aldrågh lss, wtan tu lser mik nw. Sydhen togh han op eth storth trä m; røther. Tha warth draken saa wredh, ath han fil leonith i sin mwon, of stiårthen sloo han om fringh hår didrik, of hylth saa badhe hår d. of leonet og sløgh i bergit til sina wngha. Han kastadhe leonet för yngarne. Thet warth snart op åthith. Tha draken war māt, tha ræcth han ut sin stiårth. Tha wart h. didrik lsss of krop fraa draken. Ther war saa moreth, han kwnne inthe see. Han fan lodhe clådhe of harnisk. Om sidher fan han eth swårdh. Han togh swårdith op of hōgh i stenen. Tha warth saa limst, ath han saa hwar draken laa of hans wngha of soffua. Han trodde of wel oppa swårdet sydhen thet holtth thet första hugh. Han wille tha antighe winna priis eller dds. Sydhen gif han til draken of hōgh honum halsen of rygghen syndher, thy ath swårdet beth ganska wel. Tha rōnthe bonshen, hwadh gesth han hadhe sangith. Tha draken war ddsdh, tha saa han hwar hans wngha logha of tånkthe saa, ath the mande ew

bättre wardha än there fadher, än the matthe
 liffua. Thy sloo han them alla i hel. Sydhen
 högh han i bergit; tha soo han hwar harnist
 loo, gansleggha wel giorth, som herra pläggha
 haffua. Han togh harnistith of fan oppa dö-
 rena of gif ther wi of op off dalen. Tha saa
 han oppa hiälmen, som han fan i bergith.
 Ther stodh oppa säm karbunchula stena, of stid-
 lin war för gollth. Han ladde thet sama harn-
 ist oppa sit, of bantth hiälmyr oppa sit
 huwdh. Herre gudh nadde tin siäl konungh
 ornidh! Mit tycker ath thet war tith harnist.
 Sidhen gif han of löcthe epther sin häst. Han
 fan oppa en annan häst. Han war swarth of
 hade sadelin wnder hwken. (Then) hästhy war
 stor of wel skapter. H. d. loy länghe epther
 honum of kwinne ey saa honum. Tha cleff
 han opp i etth trä och hängde ther sin stid of
 sin hiäl of loy sydhen epther besthen, thet
 mestha han kwndhe. Om sydher sit han hä-
 sthen m3 stora mödha, saa ath besthen sloo först
 til honum m3 bodden benen. H. didrik togh om
 badhen benen of slo honom saa til jordena of
 sit sydhen om hans hals m3 bodha sina ben-
 dher of höltth honom wtan hans taf. Thet
 stulle näppliggha XII men haffua giorth. Han

wendhe op sadelin a besthen. Han war al för gylth. Sydhen stegh han oppa besthen of redd tith hans harniss hängde of wapnadhe sif m3 konung ornidh harniss. Sith egith hängde han i eth thre, thy han westhe ath enghen torde koma i then stogh medhen then drake han liffde. Sydhen redd han til festith manneligha, som Konungh ornidh atte. Tha laa ther före III M. (3000) folk, som för war sacht. Han redd till festith. Drotninghen stodd i eth torn of saa honom koma. Hon kendhe strax harnissit of menthe ath the (thet) hadde warit henne herre, konungh ornid. Hon wart ganzsta gladh of gif snart nid til sina men of bad thdm wapna sif of sagde: Zach sa myn herra koma. Ridder wt of hiäly honum, thy han kan ey koma ath borghen, wtan han ridder gynom herän. Sidhen toghe the sin wapen of rida wt moth honum, of förde Konungh ornidhs baner m3 sif. The som borghen hadde bestallat rida strax moth thdm of striddo m3 them. Tha kom h. didrik of kändhe konung ornidz baner. Sidhen drogh han sith swärdh of stridde manneligha of halp them aff stottith wara. Tho, the thet sagho, tho menthe the wish ath thet war theres herra of war dho sidhen halffua gladhena of diärfsuane (lås:

gladhare och diärfuare), thv ath the wiffhe ath hätre war thöm konung ortnidz hialp än C (100) wapnade men. Här didrik hōgh oppa hadhe hendher, som han war wan ath gōra, saa ath inthe harniff häctadhe fdr honum. Han sloo saa manghen man i hell, thet wn, dher war. The aff stottit̄ waro holpa honom trōstelig. Tho motthe the fiande fly, of hade thaa misth XV C (1500) folk. The ther flyd̄ do singho stor sar. R. didrik wendhe i ghen mz thöm aff stottit̄ wore. The menthe thet hade warit theres herre, saa lange han bant aff sin hiālm. Tha saghe the ath thet war en manligh man, mz eth grymth anlethe, en theres eggen herre. Tha drotninghen fik thet see, tha gif hon til didrik of spordhe: Godhe herre hwar är tith wapen, eller hwar fik tu myns herra wapen? H. didrik swaredhe: Mith namn haffue i wel fōrra hōrth; thet wil jach ey dōla fdr edher. Jach hether d. aff berna, of nw är jac konungh hffuer rōm (Rom) of flere stādher än berna. Thenna vāpen tok jach i thenna sfogh lancet nidher i jordena, of ther war en stor drake. Han hadhe drāpit idhen herre. Ther ligia en all hans been. Ther togh jach thette harniff, of hesthen togh jach lanceth i sfoghen. Tho gif drotninghen til ho

num of togh honum i sin sampn of kyste honum, of badd honum ware gudhi wel komin. Hon ledde honum i en sal m3 sif, loth honum tianare til handh of skancthe honum myddh of min. Thet behagedhe har didrik wel; thy dwaldes han ther ena stundh. Drotninghen war ganzca sagher. H. didrik beddes til henne m3 hedher of ara m3 allas henne godha men radh. Hon giordhe hans wilie of giorde strax stort brölp m3 mysin wårdhogbeth. Tha thet war öffuer standith, tha satthe han ther en jarl son som Artws heth til höffuisman öffuer thet landh. H. didrik of drotninghen ridha til berna m3 5000 riddare. Han hadhe saa lenge borttho warit ath inghen hans man wisthe hwar han war. Tha the spordho hans komo of hwadh pris han hadhe wynnith, tha ridho the wt aff rom moth honum m3 5000 friburna men. Tho redh didrik in i rom i m3 stor werdogheth of haffde han nw myfit öft sith rife. Öffuer alla werldena stodh hans rycthe, loff, hedher priis of ara."

Härefter följer i Handskriften berättelsen om Attilas ödd, som i tryckta Sagan utgöres Cap. 381. Emedan detta i början är ofullständigt, har Prof. Müller, anf. st. född.

276, 7, utur ofstånämnde Arnamagnðanske Hss. fykt denna lucka. I den Swenska Hs. äro åtfylliga olikheter i denna berättelse, och jag vill så mycket hellre anföra den, till den tryckta Sagan widtager, som de flesta Swenska läsare ej äga tillgång till det i Sagabiblioteket lemnade supplement.

”Konungh Atilius i hunelandsk war i then tina en gamal man. Han föddhe op aldrian hagens son aff trönia, som han aflade mz then quinna, som när honom lagh ena nath för en han dödhe. Konungh Atilius hadde of en son. Han war XII ara gammal. Sa war of aldrian hagensson. Hans modher modher födde them badha op. Thet war en qwål konungh atilius sath wih bordh. För honom stodh Aldrian hagensson of höltb bloss för honom. Tha sidd en brandh aff blossit of oppa aldrians soth och bran gynom skon of nidh i forhin. Ther kände Aldrian inte til. Tha talade Konungh til honom: Hwad tänker tu Aldrian? Kenner tu ey ath eldhen bränner til? Aldrian swarede: jach saa thet ath för til liggher goth hwethebrödd of kressliga rättther, of tu drikker goth win. Tha täncthe jach ath then dagh skulde koma, ath thw äther bywgröddh of drifer vatn, äpther om thu kan thet faa.

Ronungh Atilius swaredhe: Hwi tänker tu
 thet, ath iach skulle äta byugh eller dryka watn?
 Thet skedde mig offtha i här färdh i myn wngs-
 dom, tha iach hade hungrade och törste. In-
 nu är iach saa gamol ath aldrigh komber
 iach bytare i tolka nbdh. Ther taledeß inte
 mera om, of täncthe Aldrian ther stabeliga
 oppa, hwru han skulle sin sadher hempnas of
 flere hans frändher. Thet war en dagh ath
 Ronung atilius redh i skoghen ath för löftha
 sil of bethe dywr. Alle hans men wilstes fraa
 honom utan Aldrian, hagenßon. Aldrian sag-
 dhe til atilius: Huro mykit gull of silff atte
 sigordh swen? Thet som lallas nyfflingha skath,
 thet är thet mestha gul, som iach weth wa-
 ra en skadh. Aldrian spordhe: haa gömär
 thet gul? Atilius swaredhe: iach weth ey haa
 thet gömär. Iach wenther thet gömer enghen
 man, thy thet är gräuiti midh i jordena.
 Aldrian swaredhe: hwadh wil tu gifffua then
 man thil wiser nyfflingha skath? Ronungh
 swaredhe: iach wil gbra honom rikare än no-
 gan man i mith rike. Tha sagdhe Aldrian:
 Wil tu holla tin ordh, taa wil iach wisa
 til nyfflingha skath. Ronungh had wisa sil
 han" o. f. w. Slutet af denna berättelse ly-
 der i Hs. således:

"Konungh Atilius dödde i bergit. Spdhen wart nyfflinga stat aldrigh swunnyn, thy ath Aldrian kom aldrig i thet bergh, Spdhen epther Konungh Atilius. Tha anamadhe d. (idrik) Konungh aff berna hymeland of warth ther Konungh öffuer, thy ath landzfolkit wildhe honom gerna haffua. Han (war) och tho saa fulltagha en man, ath hwar han redh mz sin wapen, tho torde enghen Konungh ath stridha moth honom. Hans manheth spordis öffuer all landh."

Profesor Müller anmärker, att det strider både mot de Nordiska och Tyska Sägner, att Nislunga-Östatten föreställes innesluten i ett berg, ej långt från Atilas borg, emedan bägge låta statten vara gömd wid eller i Aben. Det är märkligt att en ännu i Merike lefwande tradition, såsom Hr Prof. Geijer berättat mig, innehåller, att Nislunga-Östatten finnes förwarad någorstädes i Riksbergen och att nyckeln till bergsalen skall vara gömd under en Rosenbuske. Då detta wetherligen är den enda i Sverige muntligen fortplantade Sagen om Nislungarne, torde denna öfwerensstämmelse med den skriftliga berättelsen förtjena uppmärksamhet. Att nu mera afgöra, huruvida

den muntliga Sagen kunnat hafwa sitt ursprung från den tryckta och som folksbok såm-
ligen bekanta Wilkina-Sagan, eller om den ej
snarare är en lemning af en förr widsträcktare
utspridd tradition, torde wara wanfligt. Me-
ra upplöfande underrättelser i detta ämne skall
man utan twiswel erhålla i den snart utkom-
mande första delen af Prof. Geijers Swenska
Historia. — Hvad den i Hs. berättade om
ståndigheten, att Didrik, efter Attila blef Ko-
nung i Hunaland, angår, så synes den, så-
som af Müller förbigången, alldeles saknas i
de Arna-Magnånska Hss. af Wilkina Saga.
Jag känner ej, om den någorlades annars i
Medeltidens skrifter förekommer. Den synes
dock här tilldiktad af författaren, för att så
mycket mera förherrliga bokens hielte, som nu
af alla hufvudpersonerna står ensam qwar.
Den är likwäl så mycket mer orimlig, som just
i det föregående berättas att Attila sjelf hade
en nästan fullwärdt son, hwilken således borde
blifwa hans efterträdare.

Sedan följer i Hs. berättelsen om Håne
bin Klene (Heimer), huru han under Didriks
frånvaro i Hunaland, lefwat ensam i stogen
och härjat Konung Ermentriks land; huru han

sedan lät Wifina sig och gick i ett kloster, som hette Wadhinkufan; huru han i twekamp förswarade klostrets ägande rätt till några gods, som en rese Aspilian i "Lumberbi" hade från tagit det; huru resen kom ridande på en fisl, och blef besegrad; huru Didrik kom till klostret, genom frågor bragte honom att erkänna att han war Heimer, och tog honom med sig derifrån; huru han, på Didriks wagnar, kräfsde stätt af detta samma kloster, öddade Abboten och munkarne, borttog deras ägodelar och brände klostret (utan hjelp af Didrik); huru han i twekamp mot en rese, hwars egendom han wille bemäktiga sig, blef slagen af dennes jernstång och "slög för stangena som en kolff för eth arborskh of war ödd för en han kom til jordena"; och slutligen huru Didrik hämnade denne sisse af sina kämpars ödd på samma rese, hwilket allt Prof. Müller, medelst utdrag ur merandämnde isländska Handskrifter, redan bekantgjort. Jag kan derför förbigå det här, så mycket mer, som midt i denna berättelse fattas ett blad, och den desutom här skulle för sin widlyftighet wyptaga alltför mycket rum. Med fullt skäl har Müller anmärkt, att denna framställning af Heimers sista bedrifter utan twifwel ursprungligen tillhört sagan, emedan alla

de andra kämparnes ödd fullständigt blifwit
skildrad.

Den derpå följande berättelsen, huru Di-
drik blef bortförd af djefwulen på en svart
häst, förekommer också i tämligen utförligt ut-
drag i Sagabiblioteket, hvarföre den här kan
förbigås. Men emedan deri ej med ett ord
nämnes om Didriks hämd på Widga, hvilken
företälles i slutet af Swenska Handkriften, vill
jag affskrifwa denna slutberättelse hel och hällen:

"Som hii (S) för haffuer horth huru wis
befe melansson flydde för d.(idrik) aff bern
of sandh i syon wid granzport, tho kom til ho-
nom en haffru, hans fadher fadher modher of
togh honom of förde honom til sålandh of (han)
war ther longa stundh. Tho han sporde ath
didrik aff bern war wordhin kesar i rom of
mectogher öffuer konunx rike, tho for han oppa
ena öd som Gimber (Semern) hether, of bygde
fik ther en gordh of byggde et litchith torn widh
fundhit of satte ther widh en färre karl of loth
göra eth liknisse saa skapth, som didrik aff ber-
na war of föröddh färre karren ath föra na-
ghan then man öuer, som saa war skapther.
Didrik

Didrik aff hern for of lette eyther wideke of
 lönlegha, of wilde gerna hempnas sin brodher,
 of hade ey mz sik wtan twa suāna. Tho kom
 han til thet sama fund of wart strax öffuer
 fördher. Tho saa färre mannen ath the woro
 bodhe ens flaphe, liknillsith of han, of sagde
 til honom: Zach wardher thit sбра hädhon i
 ghen. Thegh är för bwdith ath komo i tesse
 öö. Sidhon förde han honom ather til rygia.
 Tho för stodh didrik wel hwadh thet betydde of
 wilde han heldher öö en ey hempnas sin bro-
 dher. Sydhon gif han til en köpstad of loth
 brytha sik eth öga wth när en läklärå. Tho
 thet war läcth tho for han ather til fundith i
 ghen of warth strax öffuer fördher oppa öna
 of färre mannen loth honom gonga hwarth han
 wilde. Tha gif han oppa hoff gordhen of kom
 i wedekis herberghe lönligha of (han) stodh för
 sina sängh of cläbde sik, of ther war enghen
 inne wtan han ena. Tho didrik kom i gynom
 öören, tho sa han hwar widekis suårdh mimingh
 loo ya ena listo. Han togh suårdet of drog
 otass sidhena of stöat op i takith, saa ath
 thet bleff stondbonde. Tho wideka saa här di-
 drik of kende honom, han sagnadhe honom wel
 of siöl aa knå för honom of öödh sik of alth

903 i waldb. H. didrik suarede: Siff wi stils
 doms fran grans porth, tho tu hade slogit
 myn brodher of the wngba herra, Konungh
 Atilius söner, tho täncthe iach sa stadeliga
 thet in i mith hiarta, ath thu stulde aldrif
 haffua fridh aff mit, hwar iach tegh finner.
 Thy wayna thegh snarth of lägh tith harnist
 oppa of wär thegh thet besthe thu kantz. Wi
 dese suarede: faa mit mith egith swärdh mys
 mingh. H. didrik sagde, ath ther staar ens
 ghen radh til. Thagh est annat godh swärdh,
 thet besthe thu haffuer. Tha waynade widhes
 le sik, of saa gingo the samon of slogas saa
 lenge ath widela sidrthe of lagh dödh för sin
 eghin längh. H. didrik hade magh sar of stoa
 ra. Tha togh han nidher swärdhit mimyng
 of gif saa gynom hösthen of gynom sassen.
 Hans saar the sulnade of rotnadhe fasth. Tho
 han kom i suawen, tho kende han ath han ey
 kunne längher liffua. Tho gif han fram mz
 en aa eller en syb. Tho drogh han swärde
 aff sidhe mymmingh of kastadhe wth i syon,
 som han längst kunne, saa ath thet kom al
 drif i nagars mans handh. Eydhon gif han i
 en stadh som bether hofferdh of lagh ther om
 nattena. Tha han kende ath fasth ledh ath
 dödhin mz honou, tha för dödh han the twa

swána, honom foldho, ath ságia nogan man (hac d. k. ho) han war. Lithuh ther eyther tha bleff han dddh aff the sar wideke melanson ha de honom giffuith, of warth jordath i then sama stadh fór en kopman. Hans swána fore hem til rom of tordho ey mykit ságia aff there fárdh, wtan fdr máctogha herra. En thet wisto alle i danmark, ath wideke wart slagin i sith egith herbärge of enghen wisthe hans bana man. Thet wisthe of tyffe män, ath Ronungh didrik kom aldrigh i sith rike i ghen, sydhen han reddh fran thet badh som en kallas didriks badh, thy halla alla romara thet fór santh, ath didrik bleff dddh som fdr scrifuith stor."

"En Kesare war i rom, som hánrik heth. Hans fadher heth foppoldht, hártogh aff borgwondia. Han sadhe saa, ath h. didrik loth fdbba op en hást i eth mdrech hus nid i jorden, thil thess han war VII ara gamal, of too han war i badhit loth han sláppa honom of en annan hesth, som alabrandh gaff honom loth han bindha hant ná, of en annan hesth uz sama leth satte han i sith egith stal. Ther reddh swánona oppa ápthe honom. Of war thet giorth lbhliggha eythe h. didrik radh, ath han kom saa borth fran sith rike. Thy ath

haffde han varit oppenbarligha, thaa haffde ther mer röfke aff gongit, of hade han entha swornit widhefe welanffon. Deo gratias.

Här didriks bok haffuer nu ändha.
gudh maa honom fina nade fändha,
them som hona a swånffa wendhe.

Prof. Müller har *) en undersökning om denna Sagas ursprung, och om sättet och tiden för dess öfverflyttning till Island. Hans slutsatser äro följande. Sagan är af tyfkt ursprung; dess grundläggning är en prosaisk berättelse; med afseende af de med hufwuds handlingen, blott på längre afstånd sammanhängande episoder, och åtskilliga andra sednare tillägg, är det återstående, eller sielfwa hufwudsabeln, enligt Tyfka köpmåns muntliga berättelser, i Bergen i Norrige mellan midten och slutet af 14:de århundradet af Isländare upptecknad, efter handskrifna tyfka Sånger tillbladt och bearbetadt, med upptagande af åtskilliga utur den motsvarande Nordiska Saganfloeken hemtade drag. Bewisen för dessa sats

*) Anf. ff. sid. 294—316.

ser äro så bindande, som de möjligen kunde blifwa när de endast kunnat södas på sannos likheter. Antagandet af ett tyfvt ursprung bekräftas äfwen af Swenska Sagan, dels genom det helas närmare öfwerensstämmelse med den Tyfsta än Nordiska fabelkretsen, dels genom namnens närmande till de motsvarande Tyfsta, dels ock genom återopande af Tyfsta vittnesbörd, ehuru i allmänhet de synbara spåren af en tyfvt härkomst i Swenska texten äro färre, än i den isländska. Äfwen är påståendet om ett, och detta profaiskt original, enligt min tanka antagligt, ehuru jag nedanfbre äfwen will framställa den motsatta meningen. Men bewisandet af den satsen, att Nordiska bearbetningen stett efter muntlig berättelse, synes mig deremot förenadt med stora swårigheter. Om den isländska öfwersättaren i hufwudsakerna följt en muntlig utsaga, så tyckes det wara beynnerligt huru han, med förtigande deraf, till berättelsens bestyrkande så ofta återropat muntliga efterrättelser. Utminstone måste då dessa anses såsom sednare tillägg, tillfogade af en annan sedan sagan redan erhållt sin Nordiska form. Detsamma synes mig äfwen gälla om företalet, som, med sin resonnerande ton, har det gemensamt med ärfilliga

interpolationer, t. er. om Sigurds dotters nattbesök hos Lettleif, att synas vara af yngre uppfömsi än sjelfwa Sagan. Dertill kommer, att den öfwerensstämmelse, som i allmänhet råder emellan den Swenska och isländska berättelsen, och hwilken ofta sträcker sig ända till enskilda uttryck, gör det nödwändigt att låta den härstamma från en och samma berättare, hwilket måste anses för en högst besynnerlig tillfällighet. Ty att låta den Swenska härstamma från den isländska, förekommer alldeles osannolikt, i anseende till den ringa gemenskap, som wid ofwan bestående tid ägde rum mellan Sverige och Island; och det omvända förhållandet wore ännu mindre troligt. Att deremot antaga ett skrifwet, Tytt original är icke så orimligt, ehuru nu mera icke något spår af ett sådant finnes. Flere tyfka medeltidsqwäden äro så alldeles förswunna ur tyfka litteraturen, att de nu endast finnas qwar i andra länder, hwarpå såsom exempel kan nämnas Romanen om Hertig Fredrik af Normandie, som nu endast på Swenska och Danska är bibehållen. Men det kan dock alltförwål vara misligt att den förste, som öfwerflyttat den på Nordiskt tungomål, haft för sig flere tyfka historier, hwilka innehållit ferskilda afdel-

ningar af fabelkretsen om Ehidrif af Bern, och af dem sammansatt hela Sagan i dess nuvarande Nordiska form. Detta synes wara så mycket sannolikare, som hon ofta innehåller motsägande underrättelser, hwilka således förutsätta olika källor, och tillika många Nordiska drag, hwilka alltigenom så sammansmälte med den tyska grundläggningen, att hela arbetet snarare wisar sig som en helt och hållet Nordiskt bearbetning, än som en blott öfversättning. Skulle jag wäga en gissning om Sagans uppkomst, så föreställer jag mig henne i Nordiskt gestalt något äldre än Hr Müller antagit, och att på den tiden, då så många tyska romaner genom Drottning Euphemias försorg på Norriska tungomålet öfversfördes, då tycket för denna läsning i Norrige synes varit något allmännare, äfwen denna Saga efter ett tyskt original blifwit på Norriska bearbetad, och sedan derifrån öfversatt på Swenska och Isländska. Fastän dessa ursprungliga Norriska öfversättningar nu mera ej finnas qwar, är det dock högst sannolikt, ja nästan säkert, att de verkligen warit till; ty man kan wäl ej förmoda, att Drottning Euphemia på någon annan Nordiskt dialekt, ehuru obetydlig skillnaden dem emellan

Ännu war, skulle lättit öfversöra de arbeten, som hon för sitt hof och sitt folk önsjade gdra läsbara. Tiden har ju också i Norrige utrotat så mångt annat gammalt minne, som, enligt analogien med Sverige och Danmark, otvifvelaktigt en gång der lefwat, t. e. Kämpewisorna. Huru Swenskarne ifrån Norrige kunnat erhålla Sagan, upplyses lätt af det lifliga samband, som den tiden mellan bägge rikena ägde rum, och förklaras ändå tydligare derigenom, att wi verkligen ännu äge Drottning Euphemias Romaner på Swenska i många Handskrifter, hwilka wi, enligt hwad nyss sadet, fått öfwer Norrige. Om man nu antager att den isländska öfversättningen enligt den Norriska blifwit förfärdigad ungefär ett halft århundrade sednare, det will säga, wid den tid som Müller bestämmer, då tyska köpmåns handelsförbindelser med Bergen redan blifwit lifliga, så kan derigenom lätt förklaras, huru öfversättaren efter muntliga, af Tyskar erhållna underrättelser, mera interpolerat Sagan, än hon i sin Swenska, enklare, kanske också ursprungligare, gestalt ännu är bibehållen. Derigenom inses också lätt anledningen till åtskilliga andra olikheter i bägge redaktionerna, t. e. stilens prydlighet och målningarnes större utför

lighet i den isländska. Isländarne woro mera
öfwade att berätta, hade i allmänhet en genom
öfningen redan munnen förre skicklighet som
öföfattare och ett för historisk framställning me-
ra bildadt språk, än både Norrmän och Swen-
skar wid denna tiden, hwaröföre öfwerlägsne-
ten i stilistisk färdighet nödwändigt måste blif-
wa synbar i den isländska bearbetningen. Ett
annat, ehuru wisserligen icke serdeles wigtigt,
skäl för öfwan framställda sats kan öfwen
hemtas deraf, att Slutskriften i wårt exemplar
något liknar den, som finnes i Euphemias ro-
maner, hwartill kommer, att det just är sams-
manbundet med en af dem, nämligen med
Hertig Fredrik. Afskrifterne af bägge synas
öfwen wara nära samtida.

De tillägg, som för Swenska Sagan äro
egna, äro förmodeligen hemtade från tyska
Sågner; men naturligtwis till en del, t. e.
Slutberättelsen, yngre än sielfwa Sagan och
tillfogade, för att alldeles befria hjeltens minne
från den wandrande besöfningen, att af djef-
wulen hafwa blifwit bortöförd, samt tillika låta
honom lyckas i utförandet af sin blodhäm,
denna hos Nordens gamla inwånare öfstergif-
liga skyldighet.

Tillägg.

Under tryckningen af föregående uppsats, har man på Kongl. Allmänna Biblioteket i Stockholm funnit ett annat exemplar af Dirdriks Saga. Det är wäl icke så fullständigt, som det nyss beskrifna; men underrättelsen om dess tillwarelse och hufwudsakliga förhållande till Manuscriptet på Skottoster torde dock icke sakna allt intresse.

Handskriften, hwari denna Saga förekommer, förwaras i nedre Galleriet, skåpet 28 och är märkt med: K. 45. Den är in 4:to, på papper, troligtwis från början af 16:de Seklet, och innehåller följande stycken: 1) Anmärkningsar och reglor i affeende på månaderne och 300 diakal-tecknen (fragment). 2) Hertig Fredrik af Normandie, hwilken, wid den tryckta uppsagan uti Iduna, under tecknet C blifwit beagagnad till variantsamling. 3) Dirdriks Saga. 4) Berättelse om Riddaren Lungulus af Irland. 5) "Æffuentyr aff namnlös och salentin" (besfect i slutet). Med undantag af Romanen om Hertig Fredrik, äro alla dessa stycken profaiska.

Uti berättelsens gång afwiker denna Handskrift ifrån den Isländska Sagan, som Perings

Följ utgifwit under namn af Billina Saga. Deremot öfwerensstämmar den nära med det andra, på Skotlofter förwarade, Swenska exemplaret. Äfwen språket wisar, att det är alldeles samma Saga wi hafwa för oss i båda Manuscripterne, ehuru olikheter i slafningsfätt ständigt förekomma; en följd af det wacklande i orthographien, ja i sielfwa språket, hwilket ägde rum under Unionstiden och Danstans mäktiga inslytande på vårt modersmål. För att gifwa ett begrepp om dessa öfwerensstämmelser och stiljaktigheter, skola wi ur vårt Manuscript meddela några ställen, som motswara de i föregående uppsats anförda. Första bladet är till första delen bortrifwet, men af det återstående: "Her begynnas ath siga var i apolij i en" m. m. ser man att begynnelsen är lika i båda Handskrifterne. Genom afskrifwarens förseelse är berättelsen från Samsons strid med Hælsung till beskriwningen på Didrik öfwersprungnen. Om Heyn eller, som han här ofta kallas, Heyn, såges det att "han haffde laanga arma och iiii alborga och tiucka hender och fager finger. Han var en liten mandh och sprer skuten." — "The wæner som han haffde them ælskade han aaff biertadh; the vende hans namn och kallade

honom beyn for thy en orm heth beym, han er full aaff eter, alla orma vere rædda for honom." Heyms swård kallas "blodgaang" och äfwen här omtalas strax efter beskrifningen på enwiget med Dibrif, att han red efter hästen "falkee." Wilkinus och hans rike beskrifwas sålunda: "En Konung heth Wilkinus, han var en sultaga man, han var medh stridh wilcinalandh, götheland som nu kallas swærige *), och skaane, siælandh och sindlandh och all the rike ther till laago. thet kallades taa velcinalandh ath K(onungen) heth wilkinus; thet var så seder ath landeth kallades epter then som landeth regerade." Hermit, som i det andra exemplaret kallas Herding, m. m. heter här Herduedh, Herdvidh, ett namn, som äfwen tillägges K. Uttilas broder Ortnit. Resen Bidolffs epithet uttryckes genom omskrifning; t. ex. "Zaa kom vidolff med sina staang, med en jernstaang" o. s. w. Såså här låter Osantrix, under sin färd till Hunalandh kalla sig Frædref, och ger slutligen sjelf Konung Melias ett slag för drat. Den öfwerensstämmels

*) Denna anmärkning, som med samma hand är tillskrifwen i brädden, bör snarare hänföras till wilcinalandh.

se, som beständigst råder i framställningen af händelserne, fortfar äfwen i den följande berättelsen om Wellandh och hans son Bidka, Bidka, Bidke eller Bidke. Wellandhs hämd på K. Midung beskrifwes så, att han först slog ihjäl twänne af hans söner och sedan fränkte hans dotter; hwarester Egills ankomst omtalas. Bid slutet af historien om dennes målslutning anföres: "K(onungen) sporde hui tok tu iij pila uth? egeß swarade: iag vill ecke liuga for eder herre; haffde iag raakadh min son medh then ena pill taa skulde i haffua haffth the tuua. K. sagde ath thet var ecke oræth och hulth sidan mskedh aaff eegill." — Om Detleff, Bitterolffs son från Tumbatorp i Skane och Sigvords dotter, heter det här: "Theres kerlek lop saa til hoga ath hon laager detleff om nattena utan faders och moders vittha och ville bda moth honum thet hon brutedh haffde." — Om Herbrandh, som ibland andra gaf sig till Didriks hof, säges att "som kallade honum vidferdung, thi ath han var en laangfærdung." — Sigmundh kallas Konung öfwer Darlungalandh. Hans son Sigvordh uppfostras af Myner eller Mynner, dräper ormen och erhåller sedan swärdet Grammer m. m. af sin Fosterfader. Bland kända

parne på Dibrisk gästabud nämnas Åsven bröderne Gunnar, Hagen och Gernholth, men icke Sigurd, hwilken då war banersförare hos K. Fung i Britanja. Wår handskrift bis behåller Åsven i det följande fullkomligt samma ordning, som den Skoklostersta; men slutar redan med berättelsen om Iron Karls kärlek till Wolferiana, Åkes död och hennes sednare giftermål med Wibeke (Isl. Sag. E. 247). Att det öfriga fattas måste wi beklaga; men af det föregående tro wi oss dock med skäl hafwa slutat, att det med så varianter är samma redaction af Sagan, som finnes i båda Handskrifterne. Likheten i några nomina propria har redan wisat sig. Åsven skrives i wårt Manuscript: Heyne de Hæyne, Wolter aff wede wafekensfen, Wolter van Waskinsfen eller Walter aaff waldsken, Aktilius och Actilia, Tæckmar (för Thetmar). Brynhildas slott kallas Segardh, Widgas häst Skymbliug, Holmgården Roggaardh och Wilkinaland heter på de flesta ställen Suxerige. Att närmare granska språket i denna Handskrift har tillfället icke medgifwit; så mycket tro wi oss likwål kunna lägga till det wi oswan yttrat, att man swärmligen kan säga, hwilken af de båda handskriffterne det är, som behållit de äldsta eller riktigaste ordformerne,

ty än finnes en sådan i det ena, än i det andra. Elephantens namn är också i vårt manuscript förbytt i det mera Nordiska: fil.

Vi beklaga att tiden inifrånkt våra undersökningar, men hoppas att denna anvisning kan föranleda till grundligare forskningar, hvilka ett så märkvärdigt Sago- och Språk-monument wiserligen förtjenar.

H__R.

Beskrifning öfver en Wikinga-Wård på Sland.

Ett Tillägg wid Anteckningen i Zdunas 9:de
Häfte, sidan 350.

Den länge omtvistade frågan om Runornas användande under Hedendomen är af en icke ringa wigt för Nordens bildningshistoria, och hwarje omständighet, som lånder till dess upplysning, af betydenhet. I 9:de Häftet af Zduna är inskriften på Runstenen N:o 850 i Bautil, efter en förnyad noggrann afteckning, granskad och, såsom en sannolik följd af denna undersökning, stenens höga ålder och ristningens bedniska upprinnelse antagne.

Inskriften förwarar minnet af en tapper härskare, benämnd Toke, som blef slagen på Sland.

På Nordwestra kusten af Sland, i Wdda Cocken, ligger Tokens gamla hamn, i en trakt, der flera hamnar och landningsplatser för Skärgårdsbåtar isfrån Galmare Län och andra orter finnas. Nära hamnen förekommer

mer, 100 fot från hafwet, en fornlemningsplats, hwilken redan genom sitt ensliga läge, affides ifrån öns allmänna grassfällan, förrader, att främlingar äro här högade. Man kan knappt ett ögonblick twifla att dessa främlingar i hårnad äfoblit den på Runstenen nämnde Toke ifrån Östergötland, med honom kämpat och fallit på den främmande stranden, som till minne af bardaleken efter ansbraren erhållit sin benämning. Denna sällsamma förbindelse emellan Runstensens Chronik och Fornlemningarna wid Tok-näs, är funnen af den insigtssulle forskaren öfwer Islands natur och historia, Magister Ab. Ahlquist, och påkallar för de enkla minneswårdarna en serfild uppmärksamhet.

På den höga *) och jemna strandwallen norr om hamnen synes en sträckning af kummel, stenbundna ättehögar samt snärre stenkretsar, hwilka samla sig i twänne sammanhängande grupper. En nästan förhörd oval steypsform af 28 fots längd, hwaraf endast halfwa omsänget är öfrigt, begynner i norden ledjan;

*) Stranden har der ifrån 24 till 30 fots höjd öfwer wattenytan.

Sedder om denna ser man en grupp af 9 kumel, ifrån 10 till 20 fots diameter, 6 åttehögar om 10—20 fots diameter, tvåanne stenskräfsar af 8, 10 f. diam., samt närmast skeppsformen en låg Bauta sten. Sedder om alla dessa minnesmärken och i fortsättning af dem en annan skeppsform, äfwenledes till förra delen förstor, 20 fot i diameter, med en quarstämpe, 2 fot 6 tum hög, flisformig framsläp, vertikalt wänd emot N. D. Denna skeppsform begynner en ny grupp af 13 åttehögar, ifrån 10 till 24 fots twärline samt en nästan förstor fotangelform. På något afstånd, S. W. ifrån fornlemningsplatsen, närmare hamnen, är en ensam, $6\frac{1}{2}$ fot hög, 4 fot bred kalkstenshäll, vertikalt ställd emot N. D. t. D. En enda tradition kallar den Odens-flisa; en wanligare benämning är: Höga flisan.

Vid närmare öfverwägande af alla dessa omständigheter erbjuder sig genast en förmodan, att de tvåanne grupperna af fornlemningar äro minneswårdar öfver besättningen på tvåanne serfildta fartyg, och att anförarne hvilat i de skeppsformiga grafvarna, hwardera i speisen för sina män; — sielfwa sträckningen af dessa monumenter är parallell med stranden, som böjer sig i N. D., och i anord

ningen upptäcker man en sinnrik sifting på ärtetäget till hembygden, föremålet för Nordboernes fromma, men ofta bedragna wäntan. — Den hoga hällen inwid hamnen betecknar kanske landningsstället och walplatsen, och är förmodligen af segerwinnarne upprest åt Walsfader Ddin *), efter hwilken den burit sitt gamla, bortglömda namn. — Monumenternes form och art hänwisa till hedniska tidens sista århundraden, hwilken tidpunkt inträffar med den redan förut beräknade **).

Ensamma Minneswårdar af liknande inrättning och förmodeligen samma anledning förekomma flerstädes wid hafskusten på Sland samt i andra landskaper. En af de märkwärdigaste finnes wid Skatelds i det fordna Fylkisklandet Wärend (i Kronobergs Län), nära stranden af den stora sjön Åsnen. I Flydd af Ålbriga elar hdier sig wid södra spetsen af en stor och wacker Steppsform en åt hembygden ***)

*) Jfr. Idunas 9:de Häfte, sidan 96.

***) I. c. sidan 353.

***) En i Sjuttonde Århundredet ännu bibehållen forn-sågen påstår, att U b b e eller C b b e i: från F r i s l a n d; hwilken i det bekanta kriget emellan Harald Hildetand och Sigurd Ring, för

292 Om en Wikingawård på Sland:

lutande framstäf, hwilken synes wisa wägen för
de trogna söljeslagarna, hwilka lågrat sig i fa-
sta stenkummel wid sidan och norr om ansbras
rens betydelsefulla minneswård.

hwilket stådeplatsen synes ämsom hafwa varit
i Hstergöthland och Wärend, deltagit såsom Has-
valds hundsbrwandt, ligger begrafwen i denna
minneswård.

W—N.

Lemningar efter gamla boningar

ifrån hednatiden, på Sland.

S Slands "Norra Mot" förekommer en egen art dubbelrandade stensättning, som med hittills kända och i Nordens öfriga trakter sedda fornminnesmärken äga nästan ingen likhet *). Figuren föreställer en rektangel med rundade gafflar, och begränsas af en mur eller dubbelrand af grässtenar, utan murbruk, ofta i tvåanne hvarf, af 1 till 3 fots höjd. Muren innehar vanligen 5 fots bredd; Stenslenarna äro af betydlig storlek, med omsorg valda och sammanlagda, på utsidan i en jemn linia sammanstående. Emellan båda stenränderna är ett rum lemnadt, som merendels finnes uppfyllt af småsten och jord, såsom afförningen

*) Prof. Liljegren har i Nordiska Fornlemningar, efter Hülshelms teckning, utgifvit ett i sentryck (N:o LXX: 2.) öfver en fornlemning af denna beskaffenhet vid Petgårde i Lötts socken på Sland (icke Gotthland, såsom der genom ett tryckfel uppgifves). De öfriga på samma Tabell tecknade minnesmärken, äro emellom de i texten omnämnda ifrån Westergötthland, hafwa med de Sländska ingen gemenskap.

294 Lemningar efter gamla boningar på Island.

(Tab. 1, Fig. 1, c) wisar. Längden är ganska olika, ifrån 40 till 90 fot, hwaremot bredden, nästan utan undantag, förhåller sig lika och utgör 16 fot. Stensättningen är ofta tvärs öfver genom en eller flera dubbla stenränder afdelad i rum, och alltid försedd med åtminstone en ingång, af 4—6 fots bredd, wid hwilken icke sällan högre och kuggelformiga stenar bilda ett slags dörrpostor. Några äro på ensdera gasweln alldeles öppna (Fig. 1, d d), och synas hafwa blifwit begagnade till hofskapsskjul. Dessa förekomma aldrig, såsom de wanliga, ensamma, och äro ofta något bredare än de senare. Invändigt är platsen nästan alltid mer eller mindre fördjupad och utan stensläggnings. — Wid flera undersökningar har jorden inuti fornlemningen alltid befunnits innehålla en djup och ren svartmylla, oftast till halfannan fot, då den på marken utomkring sällan upphinner en half fots djup. Svartmyllan bibehåller stundom en brunaktig färg, sannolikt efter multnad tåwirke. Dessa minnesmärken förekomma både ensamma och flera på samma ställe; någon gång, ehuru sällan, äro de försedda med tillbyggnader (Fig. 3. b b; c c.) Hela boningsplatsen är ofta omgifwen af en widsträckt, med mindre sorgfällighet lagd, enkel och oregelbunden stenvägg (Fig. 1, a a);

eller förekomma i grannskapet af stensättningarna flera i oregelbundna figurer inrättade stenhågnader och smärre rör af kaststenar, kanske ämnade till försvar i händelse af fiendtliga öfversfall. Det är icke sällsynt att träffa långa stenrader i trakten af boningsplatserna, hvilka i en sträckning af $\frac{1}{2}$ fjerdingväg förtlöpa och merendels sluta i grannskapet af en hamn eller ett landningsställe. Man skulle kunna förmoda, att dessa tjänat till en anvisning för landande på en tid, då hela Norra udden af Sland troligen war öfvervuren af barrskogar.

Man har ansett, dessa stensättningar för grafminnesmärken *), men ingen enda upptäckt har under de noggrannaste undersökningarna blifwit gjord, som kunde bestyrka en sådan förmodan **). Lwårtom tillkännagifwa deras spridda läge, den föränderliga riktningen efter vädersträcken, hwarom nedanföre, hwilken strider emot de strånga föreskrifter, som i detta hänseende, wid upprättandet af grafminnes-

*) Ståndska Allmogen benämner dem "Jättegrafwar."

***) Flera hafwa wid odlingar och nybyggen blifwit rubbade; andra under Författarens tillsyn undersökta. I en af de sednare upptäcktes endast en hästtand.

296 Lemningar efter gamla boningar på Island.

märken med så mycken omsorg iaktogs, och sielfwa structuren, att dessa stensättningar ägt en helt annan bestämmeelse.

Swenska Folket, som aldrig upphört att minnas och älska den framsfarna tid, utur hwilken, såsom ett moderligt stöte, deras kraft, frihet och bildning hemtat sin första näring, lemna ofta om landets fordna tillstånd upplysande underrättelser. De urgamla sägner, som ifrån föräldrar till barn, genom mansåldrar blifwit fortplantade, utgåra tillsammans en stor och wördnadsbjudande Commentarius öfwer Nordens historia, som af Häfdatecknare aldrig bör förbises. — I Högby Coeten på Island bibehåller sig en tradition om dessa stensättningar, som upplyser, att de äro lemnningar efter fordna boningar, hwilkas inrättning säges hafwa varit följande. Sielfwa boningsrummet war till någon del under jorden fördjupadt; wäggarna, som woro ganska låga, utgjordes af den ännu qwarstående fasta stensmuren, på hwilken en hög och spetsig takresning hwilade, ungefärligen såsom fig. 4 föreställer. Det yttre synes till följande häraf ägt någon likhet med våra wanliga Feskällare. Taket belades med torf; och emellan murens yttre och inre wägg fylldes med jord och

småsten. Fönstren woro förmodligen, efter den tidens bruk, på taket *). — Nästan på samma sätt beskrifwer Isländaren Arngrim Jonson forntidens byggnader **): "Man byggde hus af trä och gråstorfwor. Wäggarne uppfördes dels endast af torflager, dels af ohuggne stenar, mellan hwilka man i stället för kalk lade torf. Inwånbigt blefwo både wäggarne och sparrläggningen, belådde med bräder,

*) I Astrands Beskrifning öfwer Slands Norra Mot, sid. 162, förekommer om dessa stenfästningar följande: "Här finnes också en art af stenkretsar, 12, 16 å 20 alnar långa; men allenast 8 å 9 alnar i bredden, hwilke af Allmogen kallas Fästegraswar, och har en del trott, att de kunna föras till kummelåldren; men sådant åger ingen grund, ty när någre af dem, antingen för ny åfers uppodlande, eller andra orsaker blifwit undanbjude, finnas der rundt omkring murade (?) wäggar, och art det werkligen warit de äldsta Inwånarens boplatser och wåningshus, grafne neder i jorden; hwartill de der fundne kol, aska och stycken af stenkäril bära ojäfwiga mittnesbörder. Der finnas ock dörrposter wid ingången af grofwa stenkällor."

***) Crymogæa, Cap. 6. Lib. 1. Uti Molbechs Uthetne, 3 Bind, sidan 423,

298 Lemningar efter gamla boningar på Island.

ferdeles i byggnader af något anseende, och utwändigt med gråstorf, så att både tak och väggar om sommaren woro gröna och gråsbewurna." Af Nials Saga finner man, att dessa hus på Island måste hafwa varit mycket låga, då sären betade på taken *).

Wädersrecken ansågos wid anläggningen af forntidens minneswårdar och byggnader af mycken betydhet. De flesta grafmonumenter, som hafwa någon utsträckning i längden, ligga i Norr och Söder, när de innehålla brända lemningar, i annat fall i Öster och Wester. Nästan alla byggnadsruiner af betydligare ålder, som icke ägt en religiös bestämmeelse, hafwa sin längdsträckning, med mer eller mindre afwikelse, i Norr och Söder. Så är icke förhållandet med dessa stensättningar, som sbrekoma i nästan alla möjliga riktningar. Likwäl råder man äfwen här en affigt och plan i anläggningen, som tyckes stå i sammanhang med närmaste landningsställe och hafsstrandens sträckning. Dersöre är också ingången alltid wänd utåt närmaste hafstrand, liksom till ett bewis, att innewånarne woro derifrån komna och endast såsom främlingar besökte dessa boningsställen

(*) Cap. 80.

len. Denna regel är så allmän, att ibland 50 st. af Förf. tecknade intet undantag äger rum, såvida icke flera ligga tillsammans och innesluta en gårdsplats, då ingången wanligen wändes åt densamma.

Genom den emot längden på intet sätt swarande bredden, som gifwer figuren ett besynnerligt och eget utseende, ådraga sig dessa fornlemningar hwarje forstares uppmärksamhet. Det synes, som de mindre varit egnade åt det stilla och inifrånka husliga lifwet, än för att under en kortare tidsrymd emottaga folksamlingar; då hwar och en af de större, efter en i forntiden wanlig anordning af bänkar på långs sidorna af rummen, beqwämligen kunde inrymma 100 man. Gi mindre förundran wäcker den utomordentliga likheten i stilen och breddens dimensioner hos alla minnesmärken af denna art, en omständighet som sällan återkommer wid byggnadsstomningar. Man kan knappt twifla, att de blifwit anlagda af en genom samhällsband på det närmaste förenad folkskam, som icke stått i någon omedelbar politisk förbindelse med de främlingar eller infödda, som lemnat minnen efter sin wistelse i Slands Öddra Mot, hwarest inga fornlemningar af denna art, så widt Förf. under flera res

300 Lemningar efter gamla boningar på Sland,

for erfarit, förekomma, ehuru denna del af
den utan twifwel varit längre bebodd och tomt-
ningar eller grundwalor efter forna boningar
derstädes icke saknas. Idunns läsare påminna
sig utan twifwel en af Författaren redan *)
framställt och med flera grunder understödd
gissning, att i forna ålderns aflägsnare tidehvarf
fasta landets innewånare på denna ö samlats
till Offer-högtider och Lagstipning samt derstä-
des högat sina böda; hvarföre också den blifwit
indelad i tvåanne "Mot, Moten," eller mötes-
platser, hwilkas forna gränslinia inträffar **)
wid samma höjd, som det gamla Fylkeslandet
Möres nordliga gräns. Möre, som ifrån
det forna häradet Ambyrde (nu Handbörd),
hwilket äfwen innefattade Stranda härad, stils-

*) 9 Häftet, sidan 108.

**) De gamla gränsmärkena emellan Norra och Sö-
dra Motet woro, såsom Redf. på ett annat stäl-
le will wisa, Folkunda-stenen i Långlöds Socken.
(Aftecknad i Sjöborgs Samlingar för Nordens
Fornälsare, Tom. 1, Fig. 89) och Odins flisa
i Högstrums Socken (Liljegrens Nord. Fornlem-
ningar, No XVIII.) En igenom dessa punkter
tvärshwärf Sland dragen rät linia står, om den
utdrages öfwer hafwet, gränshöjden emellan Mö-
re och Ambyrde.

des genom landthöjden på gränsen emellan Nyssby och Ålhem's Socknar, tyckes ifrån äldre tider utgjort en egen och afsondrad stat, hvars till möjligen grunden redan wid första bebyggandet blifwit lagd. Samma gränse, som natur och samhällsförfattning uppdragit emellan Innevärnarne i Mdre och Emmdalen (Ambyrde och Åsboland), widmakthölls förmodligen äfwen på Sland, sedan båda delat denna ö emellan sig och derstädes efter hand bosatt sig.

De här beskrifna boningsplatser förefomma i synnerhet på Westra sidan om landtborgen, och i myckenhet nära Westra hafsstranden i grannskapet af gamla hamnar och landningsställen *). I Norra trakterna af ön hafwa för-

*) Byggnadslemningar af denna art förefomma wid hemmanen: Brånsele, Hyarum, Skästekäre, Vinsnarbäck, Vorgen, alla i grannskapet af (Norra) Sandwiken, en af Slands förnämsta hamnplatser, der färabåtar ifrån Stranda härad och Lina Län landa. För öfrigt träffar man sådana wid Lorp, Melby, Getterum, Lagerum, Melböda, Åsvara och Strandtorpet i Vbda Socken; wid Dödevi och Blåsnge i Högby Socken; wid Källa; wid Perönäs, Hallnäs, Hjelmestad och Erosnäs i Perönäs Socken, wid Petgårde i Pöth och på flera andra ställen.

dom funnits flera Tings- och Offerplatser, såsom wid Weborm (Wiborgskrum), Gara och Oddewi i Högby Socken, wid hwilka grasplatser äfwen, såsom wanligt, funnos: men den första och märkwärdigaste har utan twiswel varit wid Wi, i Källa Socken, der förmodligen hela Norra Motet hållit landsting, och der icke mindre än 64 wäl bibehållna Tingskretsar ännu återstå *). Wid Tingwalla på Island, der Landstinget hölls, ägde böerna ifrån hwarje bylag eller gård sina serfilda Tjällbodar (Tjällbudar), som endast under Tingen beboddes **). Måhända har förhållandet varit detsamma med dessa boningsplatser, ehuru det icke är ombilligt, att flera deribland utgjort Tjälllagen eller de första nybyggarnes boningar. Den förre meningen tillwinner sig likwäl, efter hwad redan blifwit anfördt, en högre grad af sannolikhet och bestyrkes i någon mån af byn Blåsinges benämning, hwarest på Sta'backen, en höjd inwid byn, flera boningsplatser af denna art förekomma. B l e s a

*) Författaren vill öfwer denna af honom noga undersökta och geometriskt äsmätta fornlemningsplats, en af de märkwärdigaste i Sverige, framdeles lemna en serfild beskrifning.

***) Se Nials Saga på flera ställen.

betyder i fornspråket *lofsjunga*, prisa, och *Blesinge* sålunda ett ställe, der högtidliga andaktsbönningar, på ett med forntidens bruk enligt sätt, under sånger anställdes. Vid *Vi* träffas dessa *Tjallbodar* nära och wid *Öbbewi* inwid *sjelfwa* grafvarna och tingskretsarna, hvilka sednare annars merendels äro anlagda på något afstånd ifrån bebodda ställen.

Byggnader af en enklare och mera praktiska beståfvenhet, kallades ofta i forntiden *Skali*, och motsvarade nästan vår tids *Stugor*. Sådana utgjordes oftast blott af ett enda rum *), som på en gång war egnadt åt samkväm, spisning och hvila. De inrymde icke sällan en betydlig folksamling, hvarföre också i *Sagorna* ofta nämnes "*Mikill Skali*." Någon gång ägde man sådana på obebodda öar, der man plågade under sina *wikingsfärder* landa **). Till denna klass af boningshus höra de *Isländska* *hånsdras*. Med forntidens så kallade "*jordhus*", hvilka woro underjordiska rum, ämnade till en tillflykt wid oförmodade fi

*) "På vår allt eitt skali så; er menn sato i at mat of svofo i." *Droplauga-sona* s. Cap. 11.

***) *Thorsten Wifingsons Saga*, Cap. 10, sid. 49.

endliga anfall, och medelst en lönngång stodo i förbindelse med de wanliga boningshusen, hafwa dessa deremot ingen ting gemensamt.

Angående dessa minnesmärkens ålder, kan man endast gissningswis yttra någon mening. Att de, åtminstone till större delen, äro ifrån en hednist tid, och förmodeligen inrättade för än man på Sn begynte bryta kalksten, är ganska sannolikt, hvarsföre man lika litet i dessa boningsruiner, som i Sns stensättningar ifrån bränneåldern, finner sistnämnde stenart wara använd. Ett bestämdare intyg på deras höga ålder torde man kunna hemta af ett 1822 wid Trosnäs, i Persnäs Socken, 250 fot ifrån twänne boningsplatser af denna art, wid en stenmur funnen lerkrufa, uti hwilken förwarades wridna två- och treslåtade armringar, trådar af silfwer och en betydlig mängd af Tyska, Anglosachsiska och andra mynt, ifrån slutet af 10:de och första början af 11:te Seklet *); och

*) 50 st. af dessa mynt, som undkommit guldsmedsdegeln och hwilka till Författaren öfwerlemnades, woro till större delen slagna under Henric d. I.; Otto den store; Conrad d. II., Påfwen Leo (d. VIII?); Böhmska Hertigen Wenceslaus; Ethelred och hans måg Hertig Edrik af Mercien 3

Lemningar efter gamla boningar på Sland. 305

då alla dessa mynt, enligt hvad trovär-
diga ögonvittnen försäkrat, varit olika, då
intet enda ibland de 60 st., som Författaren
granskat, är yngre än 11:te århundradet, och då
en gammal folksågen berättar, att wid Tros-
näs i forntiden varit en förträfflig hamn och
Kronofiske, hvarsöre stället af ålder blifwit be-
sökt, så är det troligt, att byggnadsstomnin-
garna derstädes åtminstone icke äro yngre än
elste Seklet, men väl mycket äldre.

Fig. 1 är den wanliga grundritningen af
Slandska byggnadslemningarna, aftecknad wid
torpet Kullen på Melböda flog; Fig. 2 wid
Skästekårr; Fig. 3 wid Weborm.

Än ut den före; samt ett enda under Merowingen
Childe ric; förutan flera sällsynta och ännu obes-
stämda mynt. Ibland alla dessa, äfwen som 10 i
annan ågo, fanns intet enda likt det andra.

W—N.

Anmärkingar öfwer Skandinaviens for-
na handelsförbindelser med Orienten ;

i anledning af ett i en ättehdg funnet Gufstt
mynt ifrån Persien.

Erakten omkring **S** d r a **W** i är för forns
forskningen den märkvärdigaste i Calmare Län.
Inom en fjerdedel mils rymd, upptäcker man
icke mindre än 4 gamla grasplatser, hwaraf
trene äro i grannskapet af Byn **S** k ä r s t a d ,
och den fjerde fordom upptagit en betydlig
sträckning norr om Kyrkan wid marknads-
platsen. På de förstnämnda af dessa äro kum-
mel och stensättning ar icke sållsynta; wid **S** d r a
W i marknadsplats förekomma endast ättehdgar.
Alla dessa grasplatser äro belägna på en hdg
och bppen trakt wid sjön **A** r d n , jemte hwilken
sjs man förmodar, att **W** i m m e r b y fordom wa-
rit anlagdt *). Så wäl stället benämning **),

*) *Utr. Erælii Beskrifning öfwer Luna Län, sid. 39.*

***) *Öfwer bemärkelsen af ordet **W** i, se **F** d u n a 9 S.
siderna 113 och 224. Benämningen så wäl af
byn **S** k ä r s t a d , som af **S** k ä r k ä l l o r n a ,
twänne inom en Amphitheater af hdga sandåsar
inneslutna springkällor på **F** o g e n **N. W.** om **S** h r*

som de uti ättehölgarna i myckenhet funna fruntimmersprydnader, som alldeles saknas på walplatser, tillkännagifwa ett stort och för hela Sefwedes härad förmodligen gemensamt offerställe, hwars område inneslutit de redan omtalade grasplatser och efter hwilket en fristående kulle af betydlig höjd ännu bibehåller namn af Lundsbacken. Ättehölgarne wid Ryrkan blefwo för några år sedan, då marknadepplatsen utwidgades och planerades, till en stor del förstörda, wid hwilket tillfälle smycken af metall, pärlor af glas, sluß m. m., brynstenar af schiffer, tvåeggade knifwar af jern, liknande lancetter m. m., i stor mängd funnos *). En slät cylindrisk sten med obekanta bokstäfwer, såges då blifwit ur jorden uppgräfwen, men efter någon tid åter öfwerhölid. — Vid närmare betraktande finner man ännu på

kan, — torde härleda sig ifrån det gamla bruket att genom twagningar rena ej mindre öfren, än folket, som deltog i andaktssöfningarna.

*) De flesta af dessa fornsaker förwaras i Herr Kammarjunkaren P. Fr. Rååfs Samlingar; några på Linköpings Bibotlihet, distänka af Ryrkoherden Wallander. — 1822 fanns i en af hölgarna en hufwa af malm, fullkomligt liknande ännu brukeliga mindre slädbjellor.

marknadsplassen och i des grannskap lemningar efter de flesta af dessa ättebdgar, uti låga, nästan omärkliga, cirkelrunda upphöjningar på marsken. Några af dessa undersöktes år 1823 om sommaren. I de flesta upptäckte man lancettknifwar, brynstenar och mer eller mindre staddade fragmenter af ovala spänn-smycken. I några funnos pärlor af glas, sluf m. m. Bland de sednare förtienar en isynnerhet närmare beskifning. Hjden tyktes hafwa ägt 10 fots diameter; sammanlagd af sand och små klappursten, utan afstånd. Nästan i midten funnos ibland ganska få kolbitar en i stycken sönderfallen urna af brändt ler, tecknad med en rand nära brädden och flera parallela wägiga streck på foten. Ibland fragmenterna af urnan upptäcktes brända ben, omkring 30 pärlor af glas, sluf, bergkryssall, marmor, o. s. w., en kopparnål om två tumms längd, liknande wanliga, så kallade Eråd-nålar, stycken af en metallkedja, ett giutet metallspänne med ett hundansigte i ciseleerat arbete, tvåanne till förtore delen förtårda plåtar (medaillons) af kopparbläck, till storleken som wanliga Eufiska mynt, båda slåta, utan figurer, med krusad bisingning nära kanten *) och ögla, samt flutli-

*) En sådan plåt fanns wid samma tillfälle i en an-

gen en Eufiskt penning af silfver med lemning efter en widlödd ögla af koppar *). — Det synes utom all twifwel, att högen tillhört ett fruntimmer, då deremot wapenlemningar och brynstenar icke otydligt anwisa männens grafwård. Lector Lidman har upplyst, att funtimren i Orienten ännu pryda sig med städepennyngar, burna i halskedjor. Att seden är äldrig, finner man af de i Skandinavien funna Eufiska mynt med öglor eller hål **) och

nan ättehögd wid Öddra Wi, och en alldeles öglolik, men med spår efter mycket upphöjda figurer, någon tid förut wid Tuna Sättegård af Herr Carl Leonhard Hammarfeldt.

*) År 1821 fanns under brända ben i en urna i trakten af Groß Jena wid Naumburg i Thüringen, ett Eufiskt blymynt med figurer och en swärläst inskrift, som icke hunnit utredas. *K r u s e s A r c h i v*, Leipzig 1822. 2 H. sid. 135.

**) Bland de af Författaren förleiden sommar från Gothland hemförda mynt befann sig en Samandisk penning med råfflad silfverögla, en annan med ett wid brädden qvarsttande stift efter en lös ögla, samt en ibland Romerska mynt af Hadrianus, Antoninerna, och Faustina sunnen silfverpenning, i gjutningen försedd med ögla, på ena sidan alldeles slät, på den andra med otydliga figurer i upphöjdt arbete, som buro tydliga spår

att den äfwen spridt sig till Norden tyckes man kunna sluta af den här beskrisna penningen. Den sednare widhödda öglan torde också förråda Nordiskt arbete, då det icke är troligt, att man i myntets hembygd dertill användt en mindre ädel metall. Penningen öfverensstämmer alldeles med N:o 2 i Hallenbergs Nami orientales, är slagen under den rygtbara Chalifen Walid Ibn Abdulmalek, i Staden Deragierd i Persien år efter Hedschra 92 eller 710 e. Chr. f., och således ett af de äldsta bekanta Euassiska mynt. Att den kort tid efter myntningen inkommit, synes man ej mindre af den ganska wäl bibehållna prägeln, hwars nötning under ett längre bruk och fortsatt gnidning emot klädebräkten icke kunnat undwiskas, — än af återhögens åldriga beskaffenhet, kunna med wisshet sluta.

Smycken af den här öfwanföre uppgifna beskaffenhet, med ofta bibehållna spänntornar, men af stersaldig skapnad, äro funna på ganska många ställen i Calmare Län, i Horns Gøten af Östergöthland nära Calmare Läns

etter förghllning. Rudbeck omtalar också en Hasbrant penning med öglan, funnen i en af Upsala högar i en urna.

gräns, $1\frac{1}{2}$ mil ifrån Södra Vi, på västra kusten af Sland, wid Näsvelsjö i Östra Härad af Jönköpings Län, äfwen som på walplatsen wid Brävalla i Östra Husby Socken (Östergötland) m. fl. Tvänne slag af dessa spännsmycken äro i synnerhet vanliga, det ena ovalt, liknande en stöld i förminskning, det andra längre och smalare med en ledgång på midten *). Det förra träffas merendels tillsammans med lancetknifswar och brynstenar och synes varit brukadt till kappors eller gördlars sammanfästade **). Båda äro arbetade i en tämligen grof stil med figurer och zirkler, hvaribland nästan alltid hundansigten förefomma ***).

*) Ett ovalt Spännsmycke finnes tecknad i Atlantica III: sidan 21. Fig. 21. Jfr. sidan 69.

***) Rudbeck (l. c.) förmodar, att detta slags smycken utgjort prydnader, anbragta wid stölar. Erolizgare synes, att man dermed sammanhäftat kappor eller gördlar, heldst man på åttilliga medeltidens bildhuggarearbeten i trädd finner spännen eller fibula: af nästan samma form. Den merändels behållna spänntornen bestyrker också denna mening.

***)) Figuren synes, såsom en sinnebild med ofänd betydelse, tillhöra någon wis frigisk folksam, t. ex. de äldsta (Chazariska) Hunerna, med hwilkas namn

Pärlor äro mera sällsynta och hittills, Författaren wetherligen, endast funna wid Edda Wi, Lille Wi i Djursdala Socken, wid Luna Sättegård, wid Högsby Kyrka i Calmare Län, Horns Socken i Östergötlands land, samt i Östra Härad af Jönköpings Län, men på dessa ställen i betydlig mängd. Några äro konstligt arbetade, med i mosaik inlagda rosetter och andra figurer, samt mångfärgade, af ett slags hårdt porcellaine. Dessa och isynnerhet andra af grönaftig slus likna de pärlor, man finner på Mumiernas halsband och förråda i allmänhet en främmande och Egyptisk stil *). Alla dessa fornsaker träffas endast i

den tilläfwentyras ägt någon förbindelse. Hit synes den berättelse af Paulus Warnefridi (Lib. 1 cap. 10 sq.) höra, att Longobarderna, för att injaga fruktan hos sina fiender, wid ett tillfälle föregåsw, att de hade i sitt läger folk med hundehufwuden (Cynocephalos) hwilkas grymhet war känd. Hos Ammianus Marcellinus (Lib. 31, Cap. 8) hafwa wi ett exempel, att de äldre Hunerna tjente för sold i främmande härar och stridde med Ost-Gotherna emot de sednare widtbekanta Hunerna.

*) Författaren har derom öfwertygat sig genom jemförelse med Egyptiska pärlor i Lector Lidmans märkwardiga och dyrbara samling. Swänne pår-

ättehdgar med brända menniskolemningar, och ibland dem mindre ofta tillsammans med Uznor; aldrig jemte obrända Sverleswor. Man har äfwen häraf anledning att hänföra dem till hedendomens sista århundraden eller Åttonde och Nionde Seklerna.

I Åttonde århundradet innehades länderna ofwansföre Kaspiska och Swarta Hafwen, samt Kaukasen, ända till floden Dniester, af Chazarerne, ett i historien rygtbart folk, hwaraf enskilda stammar på serskilda tider under namn af Turkar *), Hunner **),

lor, den ena ifrån Öddra Wi, den andra ifrån Thebes grafwar, som åtföljt denna Afhandling till Zdunas utgifware, kunna endast med swårighet urskiljas.

*) "Οι Τσχοι από εως, ες Καζαρσ όνομαζον." Theophanes ifrån Byzans.

***) De Turkar, som enligt Kejsar Konstantin 8 den Purpurbornes bestånda uppgift sdrut bodde tillsammans med Chazarerna, och omkring 890 flydde för Petschenegerna åt Ungern; kallad af den tidens Skribenter ömsom Hunner (όυνοι) och Turkar (τσχοι). Man får icke förwexla

Hunogarerer blifwit i Europa kända. Under det deras wälde i Norden sträckte sig till det nuwarande Preußens och Lithauens landamä-
ren, gränsade de i söder till de fordna Persis-
ska besittningarne, som då hörde under Chalis-
ferna. Efter Europeiska stammar af detta folk,
benämndes landet omkring Kiow Chuni-
gard *) eller Quænnugard **). Huswud-
staden war Kiow eller kanske snarare Wis-
segröd nära Kiow ***). I siette Seklet ut-
sträcktes Chazarernas wälde ända in i Pohlen,

desa med de bekanta Hunerna, som under Balas-
mir och synnerhet Attila gjorde ett lika stort,
som flyktigt uppscende i Europa. De sednare
kommo ifrån Sibirien och tillhörde Ungernerna, en
den Finska sdoordnad folkstam.

*) Helmodus m. fl. Saxo kallat landet Co-
nogardia.

**) Göthrick och Nolls Saga, cap. 4. I likhet här-
med kallat Marcian ifrån Heraclæa Turkarna i
Ukraine Choaner (Χοανοί).

***) Wissegröd heter hos Ptolomæus Wisagard
(Ἰσαγαριον) och har förmodeligen erhållit sin
sednare benämning af den bekanta Turkiska Titeln
Wisir, hvilken redan i medlet af 6:te Seklet
nyttias om Hunernas anförare hos Nordiska Skrifts-
ställare. Jfr. Hervara Sagan cap. 19.

der en gren af dem, som Tornandes kallat Acatzjirer och Nordiska Historiefrifware Hunner, bodde i Mazowien, Podlesien och Wolhynien under de dåwarande Esterne, med hwilka de ännu i 9:de Seklet synas hafwa varit grannar. I åttonde Seklet förde Chazarerna ofta krig med Araberna, ifrån hwilkas område deras land skildes genom Kaspiiska portarna. År 720 besegrades en Arabisk här i Aderbidjan af Chazarerna, och ifrån denna tid till 799 härjade de sednare ofta i Chalifernas landskaper. Ommaijaderna, som under samma tid innehade Chalifatet, residerade i Damask i Syrien, hvarifrån Egyptiska waror lätt kunde spridas ut till Arabernas Norra provinser och derifrån genom handel eller krigsbytte till Chazarerna. De sednare woro af ålder en handlande Nation och emellan de Europeiska och Asiatiska stammarna underhölls, enligt Arabiska och Byzantiska Skrifställare, ständiga handelsförbindelser. I deras land, i det nu warande Asrakanska Gouvernementet, woro flera berömda stapelstäder och nederlagsplatser för handeln *) , som derifrån gick dels

*) Sfr. Masnubens Afhandling om Arabernes och Persernes bekantskap och handel under medeltiden med

Volga uppföre åt Bulgarien och Wiarmaland, dels förbi Kiow på Dniepern, Niemen och Weireln, till Östersjön. Det är isynnerhet åt denna folkstam man, wid undersökningen om Skandinavien's foräna handelsförbindelser med Orienten, bör rigta sin uppmärksamhet.

I medlet af 6:te Seklet finner man af en gammal Nordisk urkund *), att Chazarerna, som der kallas Huner och hwilkas land, enligt den beskrifning urkunden lemna, inträffar med Jornandes's uppgift om Acazirernas hemvist **), — blifwit besegrade af Mid-Götherna, hwilken händelse Saxo synes med förändrade omständigheter omtala ***). I bdrjan

Ryßland och Skandinavien, öfversatt af Friherre J. Adlerbeth, sidan 12, 21, 26, 28, 29, 30.

*) Hervara Sagan Cap. 17, 18, 19.

**) "Wid Weirelus utlopp bo Widioarii; näst dem wid Oceanens strand Esterna, intill hwilka i Öder Agazirernas utmärkt tappra folk gränssar, hwilka icke odla jorden, utan lefwa af boskapsfödsel och jagt." (Jornandes de R. Get. 5 Cap.) I ett annat Manuscript läses Acatziiri. — "Chazurios' Jornandes Agaziros vocat." Geograph. Ravennas Lib. 4. Cap. 1.

***) Saxo Gram. Lib. 5, pag. 86.

af 9:de Seklet skall Swenska Konungen Eric Emundsson under sina hårtåg åt Orienten härjat i Tyrkland, som här också sammanfogas med Estland, och ungefär wid samma tid war Ryfka Staten skattskyldig under Chazarerna. Det är redan af dessa omständigheter tydligt, att Skandinaviens urkunder icke äro ofunnige om detta märkwärdiga folk, som icke blott synes ägt med Nordboerne mångfaldig gemenskap, utan äfwen sjelfwa såsom handlande, eller kanske någon gång såsom krigare i sold, framträngt ända till Sverige, der i de flesta nedre provinserna många fornsägner om Huser äro ännu bibehållna. Chazarerne bilda således mellanlänken för handeln emellan Skandinavien å ena sidan och Arabernas widsträckt område samt Indien och China å den andra *) Ibland waror, som åt Norden inför-

*) Ifrån Serernas land, Tibet och China samt Indien, fanns en ganska lätt och beqväm handelsväg till Chazarernas på floden Oxus (nu Amu, eller Gihon) som flyter igenom Samanternas forna land, samt derifrån på Kaspiiska hafwet. Om denna uttrar sig redan Strabon (2 Boken): "Floden Oxus säges wara så tjenlig för segelfart, att waror, som ifrån Indien föras på densamma, utan möda fortköras till Hyrcanien (Kho-

des på denna handelsväg, förefommo isynners
 het dyrbara smycken och prydnader af guld,
 silfver och andra metaller, pärlor *), wa-
 pen **), winer, specerier och råbälsker ***), fi-
 na kläder af linne och siden och förmodligen äf-
 wän råämnen till inhemsk bearbetning †) m. m.
 De utgående warorna woro förnämligast: (Sö-
 na pålsverk, hwaraf de Nordiska Stogarna då
 lemnade en rik tillgång, äfwen af djur, som

rasan.) En sådan segelfart sfer äfwen på de ans-
 dra floderna ända till Swarta hafwet.”

*) Pärlor nämnas uttryckligen ibland Chazarernas
 handelsartiklar. *R a s m u s e n* sidan 22.

***) Rasmusen sidan 82. — Detta synes äfwen bewis-
 sas af ett i Calmare län funnet swärd med Cu-
 siska karakterer, hwarom mera längre fram. Sfr
Crælius l. c. sidan 49 och följ. samt sid. 180.

****) I Skandinavien har man flerstädes i ättehögar
 upptäckt råbälsker. Sfr *Eduna*, Tredje Häftet, sid.
 91. *Hilfeling* omtalar i sin *Resjournal* något
 dyligt ifrån Garde Socken på Gothland.

†) I Gladhammars Socken, Calmare län, fanns för
 få år sedan i en Stenkista med kummel en gul sil-
 keshärva, som bibehållit sig tämligen wäl. —
 Skandinaviska fruntimren hafwa af ålder utmärkt
 sig genom sticklighet i söm och wäfnader, liksom
 männen i konstrik smide.

numera alldeles försvunnit *); vidare: horn, wax, berrsten, och tillåfventyrs jern **), fiff ***), hudar och andra inhemska artiflar.

Från Chazarerna gick handeln på Skandinavien sannolikt genom det forna Estland, på östra sidan om Weixeln wid Östersjö-kusten i det nuvarande Preussen †), samt derifrån öfver Gothland och Sland åt Skandinavien's östra kuster. I Estland funnos i 9:de

*) Fornandes omtalar Jobelstinn, "utmärkta genom sin röda swarta färg, hwilka genom handel kommo ifrån Swethans," ett folk på ön Scanza (Scandinavien). Det är bekant, att Jobelar nu knappt förekomma Wester om Ural-bergen.

**) Fernhandteringen är ganska gammal i Skandinavien. I Calmare län, isynnerhet wid sjön Huslingen och i trakten omkring Södra Wi m. fl. finner man derpå åtskilliga bewis.

***) Rasmusen, sidan 82 och f.

†) Att man under denna benämning i 6:te, och ännu i 9:de Seklet förstod det nu warande Preussen, bewissas tillräckligen af Konung Theodorik's Bref till Esterna hos Cassiodorus, af Fornandes, Wulfstans Resa m. fl.

Århundradet flera städer, ibland hvilka Wulffstan *) nämner Truso, en hamn och Stapelstad för Røpmansskepp, på stranden **) af sjön Drausen. I Skandinavien woro flera nederlagsplatser på kusten eller inne i landet wid större segelleder, såsom Birka, Kalmar m. fl. — Om man får lemna witsord åt folks-traditioner, har en sådan Stapelplats äfwen funnits wid Staby i Högshy Socken bredwid Emmån ***), der Wimmerby handlande, enligt samma fornsågen, haft sin lastageplats. För denna handel i det inre of landet erbdd Emmån, som upprinner ur sjön Tjurken i Näs-welsh Socken (Tönsöpings län) och framflyter

*) Wulffstans Resa, Forsters öfversättning, sidan 96, 98. — Wulffstan synes hafwa varit handlande. Han lefde i Hælfriids tid, i sednare hälften af 9:de Seklet.

**) Måhända war denna stad hos Skandinaverna känd under namn af Troshd. En Svensk Folkwisa, upptecknad i Hærgöthland, begynner: "Det bodde en Fru på Troshd rika strand. Hon hette Malfred." Att här skulle menas Troshd wid Carlshrona, är wäl mindre sannolikt. Sjelfwa tillägget rika tyckes anwisa någon nederlagsplats för dyrbara handelswaror.

***) Angående denna å kan Iduna 9 H. sid. 111 jemföras

ter nära intill Hwettlanda, en beqwämlig båtfart, och utur denna å kunde man med båtar komma uppföre Hultsfredsån in i sjön Hulingen, hwilken genom mosar och sbländta ångar sammanbindes med Wimmerby-trakten och sjön Krön. Märkwärdigt är det alltid, att det endast är i grannskapet af dessa sammanhängande wattudrag de redon beskrisna pärlor, och med få undantag, äfwen spännsmycken förekomma. På ett grund i sjön Hulingen, utan för Låckebo=udd, fanns år 1759 på en fots djup under wattnet, jemte twänne jernyror, ett af rost ganska skadadt swärd, med inlagda Eufiska karakterer i guld *). Det bbr icke heller alldeles förtigas, att man i denna trakt igen finner ätskilliga benämningar **), som före-

*) Crælius l. c. — Swärdet inlemnades till Antiquitets-Archivet. En undersökning om den derpå inlagda skrift skulle utan twiswel af den wextenskapsåtskande allmänheten med tillfredsfiällesse emottagas.

***) En dryg mil ifrån Emmån och Högsby ligger på en plateau eller höjdsätt byn W o k a r a, hwars benämning påminner om den berömda staden W o k a r a wid Sogd, Samanidernas Residens, hwars belägenhet äfwen lärer wara lika, i hwilken stad
10. Häft. X

komma i de af Chazarerna beherrskade eller of-
ta besökta länder, hwilken i sig sjelf-likgiltiga
namnlighet icke saknar all wigt, då man af
historiska omständigheter kan bestämna dess
grund *).

Man synes, efter hwad redan blifwit an-
märkt, äga fullkomlig anledning till förmodan,
att den här beskrifna Eufiska penning ifrån
Persien, under Chazarernas segrar öfwer A-
raberna äfslit krigsbytet, och ifrån de förre
antingen genom handel eller under Skandina-
vernas friggståg, t. ex. under Erik Emundson,
infommit, samt att, under en tidigare epok af
Österländska handeln, metallsmycken och pär-

en stor del af de i Norden funna Eufiska mynt
äro präglade. — Sogd är en gren af floden
Amu, som också kallas Gihon. Amm-ans
benämning har härmed någon likhet, ännu märks
wärdigare derigenom, att sijnämnde wattendrag,
närmare hwetlanda, i Alsheda och Sina Sock-
nar kallas Ghån.

*) Det är icke såklint, att på flera ställen, af
samma folkstam bebodda, ställen återfinna deras
ortbenämningar. Chazariska folk ägde ett Resi-
dens Chiva i grannskapet af Amu-floden i Kho-
waresm, ett annat i Ukraine wid Dniepern (Kie-

lor *) varit bland de waror, af hvilka ett riktt förråd blifwit infördt till Ealmare Låns kuster.

De flesta i Norden funna Eufiska mynt äro slagna under Samaniderna, hvilka ifrån år 874 till 999, beherrskade Mavarranahar eller länderna Norr om Amu-floden, hvilka sistnämnde är eröfrades af Turkiska stammar. Det är så mycket mera troligt, att dessa mynt igenom Chazarerna inkommit i Norden, dit Araberne sjelfwa förmodligen aldrig framträngt, som man aldrig finner några sådana mynt ifrån Egypten, Syrien och andra länder wid Medelhafvet, hvilket utan twiswel borde wara fallet, om Araberna sjelfwa idkat denna handel. Då Eufiska mynt i sibiriska myntenhet förekomma i Preußen, Pommern, Meklenburg och Danmark, äfvensom på Gotthland och Söland, samt jemväl någon gång i Östhalands Östra kusttrakter, men deremot ganska sällan

ow, Chiva, Chulavah); W i s e g r o d wid Dniepern, W i s e g r o d wid Weireln, i Mazowien o. s. w.

*) Enligt hwad Pector Bidman upplöft, förfärdigas ännu pärlor, som likna de Egyptiska, på en ö wid Benedig. sannolikt en lemning af Venetianernes fordna handel på Egypten.

i det öfre Sverige, och, så widt bekant är, aldrig i det westliga Ryssland ikring Finsta wiken och sjöarna Ladoga, Peipus och Ilmen, så synes det äfwen sannolikt, att den Österländska handeln på Skandinavien ifrån Kiow gått Dniepern och Pripetz uppsöre igenom Preussen och Pohlen på floderna Niemen och Weixeln, intill des förändrade förhållanden efter 10:de Seklets slut och Ryssa Statens tilltagande uppkomst och byföning gaf den flera eller andra riktningar.

W—N.

Göth en *).

(Med Musik).

An äro Göthens bygder
 Det gamla sagoland,
 Der i hwart bröst gro bygder
 Och swärd finns i hwar hand,
 På Göthiska ruiner
 Står nordens sångförbund,
 Och minnets fackla skiner
 Kring ättekullars rund.

Kom, främling! och sitt neder
 Vid fädrens ärfda ek:
 Lär ensald uti seder,
 Lär mod i bardalek.
 Kring våra berg och dalar
 Har hwarje sinne stål,
 Och Nordens ungdom talar
 Blott hjeltars tungomål.

Den fädrens jord, jag brukar,
 Är kär och nog för mig;

*) Detta Skaldestycke, hwartill Musiken nu är uti
 månheten öfwerlemnad, meddelas oförändradt, så
 dant det redan år 1823 den 15 Maj varit i
 Dagbladet Stockholms Posten infördt.

Kom! gästfriheten dukar
 Sitt lilla bord för dig.
 Uppå en bänk wi taga
 Vår plats, och orda se'n:
 Vi eldas af en saga
 Mer än af brasans sten.

Den forrne Göthen flydde
 Ej kamp och wapenbrak,
 Han såg dit swärden gnydde,
 Och fann der hem och taf.
 En son utaf naturen
 Han sållan hemma låg,
 Men på sin drake buren,
 Han plöjde hafwets wäg.

Der hjelm och brynja blänkte,
 Der trufdes han så godt;
 På flykt han aldrig tänkte,
 Men uppå seger blott.
 Han under sig såg jorden,
 Han slogs, och trädde se'n
 Till hieltars hem: i nordens
 War wägen dertill gen.

De kämpar sågo samman,
 Som fallar, — hwilken strid!
 Men krig war fädrens gamman,

War deras gyllne tid.
 Bildt ljudde stridens lurar
 Bland Götters tappra flock;
 Då föllo stad och murar,
 Och fienden föll också.

Valkyrian red i striden,
 Der slaget betast brann,
 Och till Einheria-friden
 Hon inböd mången man.
 Och Valhalls portar sprungo
 I ljus och sällhet opp,
 Och välkomst-skålar klungo,
 Vid sång af Barders tropp.

Der stå de gamla gudar,
 Som de på jorden stå,
 Med wapenklädda skrudar
 Och gyllne hjälmor på.
 De råcka vänligt handen
 Ut hvarje kommen gäst
 Från höga nordanlanden,
 Och säga honom häst.

Väl! jag är redebogen,
 Att dö för fosterland,
 Min Gud och Konung trogen,
 Jag lyfter stridens hand.

Allt segra eller falla,
Det är den konst, jag lärt:
Jag längtar till Valhalla,
Och Geirsodd är mig kärt.

De wilda horder samlas
Med klinga, ej med röst,
Och Thor och Baldur samlas
I ett och samma bröst.
Hur modigt då jag tågar
I kampens öppna led!
Der striden djerfwast lågar,
Der vill jag wara med.

A. L—D.

(Sinfändt.)

Sång i ett Lusthus.

Den höga Ednnen breder
 sin tyfsta skuggas lugn kring mig,
 och Astrild sliger neder
 i detta tjäll, att swalka sig.
 För honom tyft jag biftar,
 o sköna hemlighet!
 och fantasien diktar
 blott lust och salighet.

Se trädens fronor närmas,
 så närma twänne hjertan sig
 intill hwarann, och värmas,
 o wår! af himlen och af dig.
 De unga löfwen smyga
 blott kyssar till hwarann,
 och westanwindar flyga
 i lekar af och an.

Hör på hur winden tager
 de ljufwaste accorder ut.
 Här blir det aldrig dager
 och aldrig uppå kärlek slut.
 Här mins jag, skild från skården,
 de offuldsfulla dar.

då hela wida werlden
ett enda lusthus war.

På dunkelgröna toppar
står Maj med wafnad blick och ler,
och guld och azur droppar
uppå hans ungdoms hjesa ner.
En morgonhälsning bringar
mig allt, hwad känsla har,
och ur mitt hjerta klingar
ett tacksamt återswar.

Hwad wären dock är witter
och full af nya sagoljud!
i hwarje träd ett qwitter,
på hwarje knopp en kärleksgud.
Hur stönt dock allt förklarar,
wid Lärkans ömma driff,
att sång och kärlek warar,
så länge Gud är till.

A. L. D.

De drogo Skaldens wagn, som allt fdröder,
Med gny, som höres grannt från Norr till
Edder.

Hans harpa, den war sländ på Gudawis,
En mäktig klang hon öfwer jorden fände; —
När silfverssträngen ljöd till Gudars pris,
Han Herttha söng till sönn och Man till is
Och kärleken i Drifwas hjerta tände.
Men Windswal wäckes när Bores harpa klingar,
Och skakar snö af sina swarta wingar.

Då leker stormen djerst med Hertthas frans,
Och Drifwas Tårnor yrande kring heden
Begynda hwirflande sin winterdans;
Från wandrarns blick de skymma månens glans
Och willa honom fjerran bort från leden. —
Ur klyftorna Hels tomt hundar titta: —
Då bäst för welig man är inne sitta.

Men hwem är det, man nu sig sänka ser
Med majestätiskt gång från fjellens branter?
De pra Tårnor wördsamt blicka ner; —
Hur glindra mot den blick, från Freja ler,
De ljusa lockars frostiga demanter! —
O! det är Drifwa. — Ifrån Gudasalen
Hon går till Bores möte ned i dalen.

"Gwi bröjer hjelten! — icke än hané gång
 "Bland ödmjukt bējda tallarne jag stådar:
 "Mitt hjertas sal den blir så qwasd, så
 trång! —
 "Hur slumt är allt! — ej hörs den friska sång,
 "O Skalders öföding, som din ankomst bādar. —
 "Men — är du fallen; — O! att Drifwa wore
 "I trånga huset, slumrande med Bore!"

Allt längre bort från Snios hwita land
 Långt jagad af sin oro irrar Drifwa:
 Hon stådar Österwägens gröna strand,
 Hon ser hur Ågers länge burna band d)
 Utas den blida Westan löste blifwa;
 I Öder fjerran emot hafwets spegel
 Men blänkte Solens gullinwäfsda segel.

Vid stranden, der uti den salta sjö
 Ur Ellivåg den mörka flod sig rullar,
 Satt i sin ungdoms sföndhet Bores mō;
 Sig barmen höjde, bländande som snö,
 Nyss fallen öfwer Salas ättkullar.
 O Bore! kallat Dig den flod ej åter,
 Som Drifwa i den falla forsen gräter?

Så henne såg den ljusa Österns Gud e):
 Med gyllne sföld på stranden Ddin träder:

"Du fåfångt wäntar, Bores hwhita Brud!
 "Jag hörde gängen utaf stormens ljud,
 "Den sång, som Froste under striden gläder;
 "Hwar håren drog förbi, den mörka, falla,
 "Jag trädens löf såg blefna bort och falla.

"Så Bore spordes bland de dystra män
 "I striden, som den forð från bergen brusar;
 "Då såg jag blefna mången Glinas wån —
 "Men Thor blef wred; hans slag ej felat än,
 "När genom swarta molnen blixten susar: —
 "Det hördes wål, det slag, i Balhall höga,
 "Som släkte lifwets glöd i Bores öga.

"Ei mera Hjödingen till strömrift land
 "Skall återwända uti wagnens åra:
 "Han fallen är på främlingarnes strand;
 "Hans Lejon steto sina gyllne band,
 "Att dödens bud i Snios salar bära:
 "Förtärd hans rustning är af ljungeldslågor;
 "Hans ande irrar stum på molnens wågor.

"Kom, Gudadotter, att i Fyrisdal
 "Till Gudagillet wid min fida följa:
 "Du dyrkas skall i gyllne Tempel-sal;
 "Ditt spåda lif i lysande Sindal f)
 "Och Österlandets pärlor skall jag hölja.

”Så höfves Dig, o himlaburna Driswa!
 ”Att Odins brud och Balhalls Drottning
 blifwa.” —

I gråt på klippan Driswa stöt: — ei fler
 Hon hört af orden, än sin hjertes öde:
 Den bleka kinden smalt i tårar ner,
 Det spåda lif upplöstes mer och mer:
 Jag går, hon sad', att söka mina öde. —
 Från Odins blick nu Driswa snabb försvinner;
 En liten båt blott utför kullen rinner.

Ett förebud till stora hjeltars fall,
 In Bore visar sig bland fjellens dalar
 Och Driswa klagar uti flodens swall:
 Den hvita fjellhund gnyr med sorgligt skall,
 När midnattstid han ser från Bindhems salar
 Hemvandra på sitt moln den bystra Anden
 Till fordom låra sdomsbljda landen.

 II.

Klagande från kullen
 Driswa förtar sig:
 Okänd båt i mulden
 letar wät sin stig;

Flar stygg och rädd
öfwer mofans bädd.

Wågen wäl fördröjde
sten och ekens rot ;
Men hon ödmjuk bösde
sig omkring dess fot ,
och fick wågen fri
sten och ek förbi.

Wid dess sorl i dalen ,
mången sommarnatt ,
tjusad Näktergalen
på en tuswa fatt ;
men ej höll hans sång
bäckens friska gång.

Bestan såfångt sänder
suckande , sin wind :
Ängens blomsterhänder
smeka hennes kind ;
Woljan silfwerklar ,
ingen hwila har.

Maj af tårar quäfwes ,
suckar Driswas namn ,
se'n han hödd förgäfwes

mid sin rosenfamn
till ett kort förbund
i sin myrtenlund.

Lilla Böllan seglar
genom dal och lund:
Freja glad sig speglar
i dess rena grund;
huld sitt bifall ger
och från Windhem ler.

Herrligt der i qvällen
hvimla molnen grå;
Fortids hjeltar tjällen
bygga deruppå.
Drifwa såg bland dem
sina Hjeltars hem.

Hwita Fjell bland stiernor,
strömar blå hon såg:
Älfwen Frejas Tärnor
ha ett Elivåg. —

”Hene Heimdal såg:

”Hwar går Windhems wåg?”

”Säg Du, när bland dimmor
Solens öga log?
Wåg af tusen strimmor

det ur hafwet drog,
 Odin för på dem
 fina walde hem."

Fjerran re'u det hoga
 Hafwets blåa flod
 skönjer Drifwas öga;
 och med nyfåndt mod
 skar hon sin fart,
 att dit hinna snart.

Brusen, stolte Floder,
 I med makt och namn;
 Alla floders moder
 är min långtans hamn:
 Fastän tyll jag går,
 samma mål jag när.

Nöjd ur mörka flogen
 skriar nu des väg.
 Blicken öm och trogen
 upp mot Windhem såg;
 Dit från hafwet blå
 tusen vägar gå.

Frejas blida stjärna
 gläds i astonglans,
 att en jordens tårna
 wärd des huldhet fanns.

Heimdal brynar fort
Walhalls gyllne port.

Sagan icke talar
mer om Driswas flykt;
Men i Windhems salar
hon med Bore byggd.
In hon leswer såll
uti molnens tjäll.

-
- a) *Elivåg*, den samling af strömmar, som från fiellen störta sig i Nordhafwet.
- b) *Enio*, hin gamle, omtalas i Sagorna såsom Nordens femte fabelregent. Han nämnes äfwen i Sturlesons Ynglinga Saga såsom Konung öfwer ett rike i Finland, några århundraden sednare: måhända war detta anledningen att gifwa honom en ålder af 300 år. Sannolik är den gifning, att Sagan om Enio och hans barn, Froste och Driswa, är blott en Natur-myth, och att hans hoga ålder erinrar om Sjell-Enön, som aldrig smältes.

- c) Bore Nordenwinden.
- d) Iger hafwet; hans band, isen, hwarmed han blifwit bunden af Froste och Bore, upplöfas om wären.
- e) Sfterns ljusa Gud, Odin (Solen).
- f) Sindal, dyrbart tyg, flereslades omtaladt i Nordens Sagor.
-

Om tiden då den af Konung Magnas
 Ladulås utgifne, så kallade Stenninge
 Stadga, blifwit utfärdad.

Af

G. W. AF TIBELL.

För hvarje Swenskt måste det wara tillfreds-
 ställande, att af fornåldrens officiella handlin-
 gar finna, det i en tid, då krig och Kloster-
 sifstelser nästan ensamt upptogo alla Regerin-
 gars uppmärksamhet, en Swenskt Konung gen-
 om en följd af märkliga Författningar sökte
 att stadga allmän och enskild säkerhet inom
 landet, befordra dess oppling och wälmåga,
 samt sträcka sin skyddande omtänksamhet äfwen
 till enfors, faderlösa barns och den wårnlösa
 ålderdomens hägn och förswar.

Stenninge Stadga utgör en vigtig länk
 af Konung Magni Lagsifstning, men dess ståt-
 le i ledjan är osäkert, emedan den är odater-
 rad; dessa rader äro derföre egnade, att i
 förthet undersöka, huruvida man med histo-
 rist wissbet kan utreda tiden, då den blifwit
 utgifwen.

Skenninge Stadga är, jemte Konungen, beseglad af Biskop Brynolf från Skara, Biskop Peter från Westerås, Bengt, Hertig af Finland, Konungens Broder; Peter, Konungens Cansler; Swantepolk Knutson, Bengt Magnu-
 son, Hstgötha Lagman, Magnus Jonson, Anund Haraldson, Algot, Westgötha Lagman, Knut Matson, Drotzet, Magnus Håkanson, Marsk, Ulf Holmgeron och Carl Estridson.

Hadorph, som aftryckt denna Stadga wid Björkda-Rätten, har gifat att den blifwit utgifwen år 1280, men utan att uppgifwa sina anledningar. Att den likwäl är sednare utfärdad, bewises af följande:

I. Konung Magnus kallar sin Broder Bengt, Hertig, både wid uppräknandet af dem, som beseglat Skenninge Stadga och inuti sjelfwa förordningen. Men i Bengts eget bref, dateradt die S. Apollinaris martyris 1282, rörande dem, som deltagit i Jngemariska dräpet, kallar han sig blott Konungens i Sverige Broder; Wfwen i Konung Magni Gåfwoes Bref till Gudhems Kloster, dat. Skara 15 Kal. Junii 1282, kallade Konungen sin Broder blott: *Frater Noster Benedictus*; (Veringst. Dipl. i Ant. Arch.) således war han

då ännu icke Hertig och sbljakteligen ofwans nämnde Stadga sednare än dessa Bref.

2. Man har ofwan anmärkt, att Biskop Peter från Westeras beseglat Skenninge Stadga; men hans sbrerådare i Embetet, Biskop Carl, har ännu år 1283 die Kal. Dec. beseglat en vidimation af Cardinalen Guidos bref (tryckt i Sbrretalet till Monum. Ecclesiast. af Benzelius); således är nämnde Stadga äfwen sednare än denna vidimation.

3. I Annales Visbyenses, tryckte hos Benzelius, och i Langebeck's Scriptorum Rerum Danicarum, såges Konung Magni Broder Bengt, år 1284 blifwit Hertig af Finland; men som denna berättelse ansöres olika af ferskilda Utgifware af nämnde Annaler, ty hos Ludwig, L. 9. sid. 179, såges, att Eric, Birgers Bror, blifwit Hertig af Finland och Bengt omnämnas icke, (Lagerbring 2 D. s. 787. not. 16), så synes deraf att Munkarne i Wisby ej haft redig underrättelse i denna sak, utan att utgifterne blifwit af sednare utgifware jemkade. Man winner dock en säker upplysning här om af den, som bäst kände förhållandet, nämligen af Konung Magnus sjelf, som i Ålens Stadsgan, hwilken är med fullt utskrifna boksläswer,

baterad år 1285, ännu kallat sin Broder blott: Vår kära Broder Bengt, utan Titel af Hertig, hvarken inuti Stadgan eller wid uppräknandet af dem, som beseglat den samma, hwaremot Konungen bestämdt kallat honom Hertig af Finland i Det Bref rörande två gårdar i Wastuna Socken, som tillförskrades Herr Bengt Petersons Fru, af den 23 Aug. (X Kal. Sept.) samma år, (Broocmans Dipl. i Ant. Archiv.) hwaraf följer, att Hertig Bengt erhållit denna Titel år 1285, emellan Ålsnö Stadgas utgifwande och Brefsret af den 23 Aug. samt således icke 1284, som Annales Visbyenses förmena. Häraf följer också, att Skenninge Stadga, deri Bengt kallas Hertig, är sednare än Ålsnö Stadga 1285, hvari Han ej ännu benämnes med denna Titel.

4. Men att Skenninge Stadga äfwen är sednare än nybnämnde Bref af den 23 Aug. bevises af följande omständigheter:

Riks-Rådet Magnus Hagwaldson (Tre Rutor), har som Drottet beseglat Konung Magni Gåfwo-Bref på en gård till Magister Elardus, af den 12 December 1282 (Peringe stads Diplomatarium i Ant. Arch.); äfvensom ett Konungens Bytel-Bref med Biskopen i

Strengnäs 1283, der han ock kallas Drotzet, (samma Diplomat.); ytterligare Konung Magni ofwannämnde Bref af den 23 Aug. 1285, allt med samma Titel; (samma Diplomat.), och sluteligen anfbres om honom i Chronologia Vestusta Ex Codice Reg. Bibl. Stockholm., tryckt i Scriptores Rer. Svecic. sid. 63. Anno 1285 obiit Magnus Dapifer. Han har således innehafvt Drotz-Embeteet från 1282 till sin död 1285.

Under den tid Magnus Ragwaldson beklädt Drotz-Embeteet, har deremot Riks-Rådet Knut Matson, hwilken i Skenninge Stadga kallas Drotzet, icke brukat denna Titel; ty i Konung Magni Bytek-bref, 1283 (se cit. här ofwan) kallas han Lagman i Nerike, och i Allens Stadgan 1285 finnes han blott bland Riks-Råden, utan någon tillagd benämning, hwar af således inhemtas, att han först efter Magni Ragwaldsons afgang erhållit Drotz-Embeteet; och som denne ännu war Drotz den 23 Aug. 1285, då han beseglade det ofwannämnde Konung Magni Bref, så följer deraf, att Skenninge Stadga, deri Knut Matson nämnes som Drotz, är sednare än beröfde Bref.

5. Som Konung Magni Broder, Hertig Bengt, ei nämnes Biskop i Linköping, uti

Skenninge Stadga, men han, enligt Annales Visbyenses, blef wigd till detta Embete i Stockholm år 1286; (Lagerbring 2 Delen, s. 787, noten 20) synes deraf, att Skenninge Stadga före denna Epok blifwit utgifwen.

Man äger således två nne med historisk wiffhet bestämda tidpunkter, emellan hwilka denna Stadgas utfärdande infaller, nämligen den 23 Aug. 1285, och Hertig Bengts utnämmande till Biskop 1286; men närmare kan man med ledning af de hittills kände forntidens handlingar ej komma.

Som en blott sannolik förmodan, torde dock så tilläggas, att då man känner, det Konung Magnus Ladulås war i Calmar wid slutet af October månad år 1285, för att som Fredsmedlare bilägga twisten emellan Konungen i Norrige och Hansestäderne, hwilket den af Konungen beseglade Tractaten bewisar, hwilken är daterad Calmar All Helgonadagsafton 1285, (Torkelin's Diplom. 2. D. s. 106), så kunde det wara troligt, att Konungen wid återresan till Stockholm sammankallat Des Råd till Skenninge, för att under wägen wara honom till mötes, och att den i fråga warande Stadgan då blifwit öfwerenskommen.

Öf denna, som i flere andra historiska omskändigheter, torde man winna en närmare upplysning, och en ledning för många handelsfers Chronologiska ordning under den äldre medeltiden, om de många ännu oaffrisne Perme-bref, som i Arkiven förwaras, blifwa af säkra fornkännare copierade för att utgå för sättning af Örnhielms, Yeringsteds och Broocmans med fleres Diplomatarier, då dessa Bref med mera lätthet kunde af forskaren jämföras, granskas och begagnas, än nu är möjligt, enär äfwen deras tillwarelse, för många, torde vara obekant.

Sländsk fornlemning.

För hvar och en, som icke åtnjutes med en yttligare kännedom af sitt fosterlands fornlif, eller lätt sinnigt tjuSES af det owanliga, måste förnyade beskrifningar och anmärkningar wid föregångne arbeten icke vara utan allt värde. Fast mera lärer han, med hvarje dag, vinna såkrare öfvertygelse, att intet mera hindrat vetenskapens fortgång, än ett blindt förtroende till föregångares ofelbarhet, — hvarigenom förslagsmeningar, oupphörligt utan granskning åberopade, småningom, liksom genom hård, blifwit uppslegrade till bewiste sanningar.

Detta, som onekligt gäller om vetenskap i allmänhet, är för Fornforskningen af särskild wigt. Här finner man sig stundom omgifwen af förremål, hwilkas bruk och öfriga betydelse endast problematiskt kunna bestämmas. Ofta möter äfwen den swårigheten, att tidens lemningar så sällan ofskadade komma i våra händer; — wanligen äro de, mer eller mindre, af tid eller åwerkans stympade. Stundom saknar man äfwen all anteckning om stället, hwar est fornlemningarne blifwit upptagne, och i äldre samlingar uppstå härigenom hinder för

en noggrann undersökning, som sällan eller aldrig kunna afhjelpas.

Vår tids rena forskningsanda och de stora uppoffringar flere enskilde vetenskapsälskare göra, till fornminnens bewarande och bestrifvande, tyckes vara den säkraste borgen, att lättfinnets eller liknöjdhetens tidevarf för alltid försvunnit ifrån Norden; en oväldig granskning, lika skild ifrån förakt, som förkärlek, har blifwit sträckt äfwen till de minsta omständigheter, som kunna upplysa våra framgångne Sittfäders lif. Man söker icke blott att känna dessa fäder uti Sagornes berättelser eller Lagarnes stadgar; man har äfwen velat intränga i deras husliga lif, att der se deras prakt, konstfäst och öfriga förhållanden. I detta äfseende, har man i synnerhet granskat de fynd af redskap, wapen, smycken, husgeråd o. s. w., som ännu förefinnas eller kunna uppspanas; och dessa granskningar hafwa redan spridit en god liusning uti ämnen, som så ofullständigt blifwit tecknade i Sagorne, der frigslifwet och kämpalusten nästan utträngt allt öfrigt.

Att i någon mon kunna bidraga till en sådan teckning af Fornnordiska gästlifwets prakt, har jag uti denna uppsats företagit mig be-

skrifswandet af ett jordsynd, utgbrande en gaffel *), som händelsen fört ostympad i mina händer.

I Tidskriften Iduna, 8 Häftet, sid. 89, finnes en teckning med beskrifning på en qwinnobild af bronz **), som till alla delar fullkomligt öfverensstämmer med skafvet på nämnda gaffel. De smärre olikheterne, i synnerhet på fotställningen, framställas äfskädlige på bifogade, i naturlig storlek utfärdad teckning. (Tab. II, Fig. I.)

Gaffelns skafv utgör en qwinnobild (af fornmetall ***), som är $3\frac{1}{2}$ tum lång. Denna bild är likväl icke helgjuten; utan långsamt bägge sidorne synes en fin sammanfogning, som tydligt visar, att figuren blifwit arbetad i tvänne stycken, hwilka sedan blifwit sammans-

*) Denna gaffel blef år 1805 funnen i jorden wid Swarteberga Borg i Repplinge Socken af Kunstens Hårad på Sländ.

**) Den blef funnen om sommaren 1816 i en Trädgård i Gessie by, Örie Hårad af Malmöhus Län.

***) Metallen utgör blandad koppar; alldeles lika med wäntliga Romerska kopparpenningar.

lödda. Inuti är den således ihålig. Hufvud
 det lutar något åt högra sidan *). Håret är
 upplagdt i flåtor, rundt omkring bakhufvudet,
 och en större flåta är fästad öfver pannan.
 Quinobilden är klädd i en kort tröja med
 nedliggande frage, att den är brynen vid hal-
 sen och till en del öfven i bröstet. Vid hand-
 leberne och på armlarne af tröjan äro uppstå-
 ende walfar, alldeles lika de så kallade fårör,
 som infördes till bruk på jactorne under K.
 Gustaf 3:djes regering. Framtill och i bröstet
 tyckes tröjan wara kantad eller med bräm för-
 sedd. Omkring lifwet är den sammanhäftad
 med dubbla band. Brösten framskjuta betyd-
 ligt under tröjan och bilda en fyllig barm.
 Wänstra handen håller den slutet på ryggen och
 under samma arm ett instrument, som fram-
 till är rundt, slätt och liknar en trumma eller
 snarare pufa; men baktill försedt med 3:ne,
 små, spetsiga upphöjningar eller stöter. Bil-
 den håller i högra handen en trummpinne, hwars
 med den tyckes slå på instrumentet. Öfver

*) Den lutande ställningen åt höger på hufvudet,
 som finnes hos alla ännu kände bilder af detta
 slag, synes utmärka ett lyfnande till taktslagen
 på instrumentet; och icke blott afse beqvämlig-
 heten att hålla stafet i handen.

höfterne är en upphöjd list, hwari tröjan sutar. Nedra delen (fotskällningen) är på de bredare sidorna prydd med zirater; men de smalare äro alldeles släta. Dese zirater äro fyllda med en mörkblå emaljmassa; utom midt på fotskällningen, der en större teckning synes af fyra blad, som äro utmärkte med hwit emaljbefäckning.

Emellan sielfwa bilden, som utgör gaffelkastet, och den med indrifwen rak ten wid satta gaffeln, synes en brist, som förmodeligen utgjort en ring, af något förgångligare ämne, horn, ben eller dyligt och nu genom tidens åtgärd alldeles saknas. Gaffeln, af hårdadt stål, äger tre raka tänder med en ofwan tänderne i slälet infattad Perlemossiswa, som wäl ännu är i behåll, men af tiden något gulnad. Ståls tillfatsen utgör $2\frac{1}{2}$ tum och hela gaffelns längd $5\frac{1}{2}$ sw. tum.

Författaren känner trenne dyliga metallbilder, som äro funne i Norden; nämligen den Sländska, Stånka och en tredje, upptagen ur Bordingborgs Slottsruiner på Seland, hwilken förwaras i Kongl. Antiquariska Commissionens Samlingar i Köpenhamn. Dese föreslå

ställa qwinnofigurer och äro sijn emellan alldeles lika, utom storleken och en eller annan obetydlig afwikning på fotställningens prydnader. Till desse komma en Manesfigur *) af malm, funnen på Sn Femern i iorden. Den är till storleken och fotställningen alldeles lik med den Sländska, och har varit synbarligen nyttjad till dylikt ändamål. På sitt sätt höder den till Scandinaviska jordsynd, hvarsbre en kort beskrifning öfver samma metallfigur torde af Swenske Läsare upptagas med välbehag; måhända kan tiden och den wäldta uppsmärksambeten gifwa oss något dylikt.

I likhet med nu beskrifne qwinnobild är äfwen mansbilden gjuten i 2:ne halvvor och efter längden sammanlödd. Hufvudet och hela Kroppen luta något åt höger. Håret, kortklippt, framskjuter på bårdelen af hufvudet, som är täckt af en rundslympad conisk hatt eller mössa, med kant eller skygge, hwilkets

*) "Det anses for at være een Mejerhest." Conzlie Rådet Thomsens ord i Kopenhamn. Männe ej knifskaft ägt mansbilder och gaffelkaft qwinnobilder?

främsta del är uppfästad. Hatten är för öfrigt omgifwen af ett band, såsom wanligt brukas. Bilden är klädd i tröja med nedfälld kra-ge och uppslag wid handlederne. Tröjan sammanhäftas med ett enkelt bälte, emellan hwilket och tröjan, på högra sidan, en väska är insatt med nedklippt boppning för handen, och baktill finnes under bältet ett wanligt instrument (oboe) instucket. Armorne omfatta en säckpipa, hwilken genom ett wanligt munnslycke uppblåses och fingrarne äro utsträcke på det wid säcken häftade, med ljudhål försedda röret.

Uti min Sländs Historia och Beskrifning, 1 Del. sid. 18, har jag förklarad, att de flere Borgar, som på Sländ blifwit uppförde, äro Wikingsåten. Deras byggnadsätt och ännu mera de synd, som tid efter annan der blifwit upptagne ur jorden, vittna härom. Hit samlades Wikingarne, för att under lekar och gästabud njuta den tid, då hafwet war ofarbart, och wid wärens ankomst flyndade de åter nya faror till möte. Att bestämma den tidrymd, under hwilken Borgarne ännu woro bebodde, låter swärligen sig gbra; men något torde upplysas af de mynt, som i och omkring

ruinerne blifwit upptagne. Dessa mynt, wans-
ligen af guld, begynna wid år 306, då Con-
stantinus Magnus innehade Kejsarewärdighe-
ten och sluta med Kejsaren Zeno, omkring
490. Att Borgarne likwäl äro mycket äld-
re, torde man med säkerhet kunna påstå, helst
Wikingafärder ifrån Sländ ganska tidigt blif-
wit företagne.

Sjelfwa gaffeln wisar ett arbete, som rå-
der största skicklighet hos konstnären. Den lä-
rer således icke vara af Skandinaviskt ursprung;
utan sannolikast ifrån Orienten. Desz dyrbar-
het synes äfwen gifwa tillkänna, att den till-
hört en högre person, hwilken den blifwit af-
händ och af en Sländst Wåringssfarare hem-
förd, för att pryda hans taffel *).

Sländs förbindelser med Orienten woro
icke obetydliga under 4:de till 10:de Seklerne.
Detta bewises lätteligen genom de fynd af
guldmynt (slagne under Österländska Kejsarne),

*) Författaren inser ganska wäl, att flere invändnin-
gar kunna göras mot denna förslagemening.
Men att konstskännet i Norden, under den tid Sländs
Borgar woro bebodde, saknade en sådan grad af

som blifwit upphemtade ur Sländs jord, att ei förtiga andra dyrbara smycken. Så fanns år 1815 en Grekisk Ägtenstaps-stefan *). Genom mellanhandel erhöi Sländ i sednare tider silfvermynt **), i synnerhet af de Arabiska Dynastens, som bodde omkring Swarta hafwet. Den otroliga mängd som, isynnerhet af de Samanidiska, upptages, wisar att denna händel måtte warit för Sn ganska fördelaktig.

Till äldre tiden af nämnde period synas de nu beskifna gaffels och knifskaffen höra. Dräfterne antyda en Grekisk hembygd och sielfwa instrumenterne återkalla de gamle Tracernes bruk wid deras högtidligheter. Så omtalar He-

utveckling, som dessa figurer wisa, kan aldrig nekas af dem, som sett de grofwa, illa arbetade Metallidoler, hwilka i sielfwa Borgarne blifwit upptagne.

*) Se Canzlerädet Hallenbergs berättelse om twänne fjynd, det ena träffadt på Sländ år 1815, det andra i Bohus Län år 1816. Stockholm 1821.

**) Utfordrigare om Sländs handelsförbindelser med Orienten kan inhämtas af Sländs Historia och Beskrifning, 2 Del. s. 222. följ.

nonhon *) en Σάλπιγξ ωμοβοΐνη, som så-
 kerligen bdr öfversättas med Säckpipa. Dio
 Chrysostomus **) fallar en sådan Säckpipblå-
 sare Ασκάυλης. Hos Romarne, som tyckas
 hafwa erhållit kunskapen om detta instrument
 ifrån Grekerne, förekommer namnet Utricula-
 rius ***) på den som blåser Säckpipa. Trum-
 ma, eller rättare Puka, svarar fullkomligt mot
 Grekernes τυμπανον, ett väl kändt instru-
 ment. Detta instrument sloges både med han-
 den och serfsild puffklubba.

ABRAH. AHLQVIST.

*) Xenoph. Anab; L. VII, Cap. III. Μετὰ ταῦ-
 τα εἰσῆλθον κεραιί τε, ὀμοιοι σημαίνουσι
 αὐλῆντες. καὶ σάλπιγγιν ὠμοβοιοιαι.
 ῥυθμοι τε καὶ ὄιον μαγάδι σαλπί-
 ζοντες.

**) Ασκάυλης. Dio Chrysostomus Orat. 71. αὐ-
 λῆν ταῖς μαροχάλαις ἀσκὸν ὑποβάλλοντα.

***) Utricularius, qui inflat ex utre fistulam. Sueton.

=====

Beskrifning öfwer en forntida Stridsyxra
med Runor.

Uti Kongl. Academiens i Upsala rika Mineralie-Cabinett förvaras för närvarande en icke obetydlig samling af Nordiska Antiquiteter af sten och flinta, hvilka under Herr Professorens och Riddarens Joh. Afzelii embets-tid, och till större delen genom hans friskostighet tillkommit.

Märkwärdigast deribland är utan twifwel en liten Stridsyxra eller — om man så vill kalla den — en Strids hammare med inristade Runor, hvaröfwer wi här meddela våra Läsare en kort beskrifning, med åtskillande teckning (Tab. II, Fig. 2.).

Denna fornlemning har wid början af 1700:talet blifwit funnen i Upland. I hvilken nejd deraf, är nu icke mera bekant; men det wet man, att den blifwit uppgräfd ur jorden af en Bonde, som röjde sin åker. Den fick derpå ett rum i Afsefors Elias Brenners Antiquitets-Cabinett, och i detta förvar sinna wi den nämnd af Berch, i dess Afhand-

ling om Fordna Swenska Strids-
wåpn *), Fbrsta Stycket om Anfallswåpen,
der han talar om Stenyror, och öfwen näm-
ner en sådan "med Runor uppå" som war i
framl. Afsefor Brenners Cabinet, utan att
derom lemna någon vidare beskrifning. Ifrån
Brenner kom denna Antiquitet i Archiater Mag-
nus von Bromells ägo, och blef förenad
med det i förra hälften af 1700:talet så be-
römda Bromelliska Museum **), då öf-
ägaren widfogat följande handskrifna anteckning,
hvilken wi här intaga:

Cuneus fulminaris, niger, perforatus,
rarissimus, ex saxo communi effectus, cu-
jus marginem, quod rarum, Literæ Runicæ
FICII. . . F + cingunt. A Rustico effos-
sus ex agro in Uplandia.

Ifrån Bromelliska samlingen har denna
Antiquitet, med flera andra, kommit i Pro-

*) Tryckt framföre Andra Delen af G. L. Gahm s
Samling af Kongl. Bref, Stadgar och Förord-
ningar, angående Swea Rikes Landt- Milice till
Håll och Tot. Stockh. 1765. 4:o.

***) Sc Acta Litteraria et Scientiarum Sveciæ, Vol.
IV. A:o 1736. pag. 208.

fesoren och Middaren J. Afzelii ägo, och har af honom blifwit lemnad i Academiska Mineralies Cabinetts förwar, i hvars Catalog densamma under N:o 23 finnes upptagen.

Sedan wi således, efter för handen warande upplysningar, sökt att utreda de tre omständigheter, som wid hvarje fornlemningsbeskrifning först och främst böra komma i fråga, nämligen när? hvar? och huru? den samma blifwit funnen, fortgå wi i vår beskrifning och nämna vidare, att denna Stridsyra är $3\frac{1}{2}$ tum lång; bredden är, på midten tagen, $1\frac{1}{2}$ tum, i öfre ändan $1\frac{1}{2}$ tum och i den nedre $1\frac{1}{4}$ tum. Den är för öfrigt i båda ändarne affstött och skadad, som synes wara ett bewis, att den i fordna bardalekar, eller eljest till husbehof varit begagnad. På undersidan befinnes wid ena kanten en Runerifning som, ehuru kort den än är, icke derföre är den lättaste att utreda. Att den i von Bromells nyss anförda anteckning gifna instrift war alldeles oriktig, fordrades icke mycken möda att upptäcka. Efter sorgfällig och ofta förnyad granskning hafwa wi funnit den böra läsas sålunda:

...†N†...†P†R†

Churu denna instrift har twänne lacuner, i anledning deraf, att Stridsyran är, såsom

vi nyss anmärkt, i båda ändar Skadab, våga vi dock en förklaring deraf. Om vi icke allts för mycket sela, synes inskriften innebära namnet af denna Stridsbyras fordna ägare. Efturu detsamma nu mera ej kan bestämmas, sedan Runskriften iust här blifwit på två ställen Skadab, torde man dock af tillnamnet **PIRI** d. å. den digre, kunna sluta, att han varit en wäldig och aktad man, då vi tillägga att det i fordna dagar war ett hedersnamn, som till och med tillades Konungar. Så säger Sturleson om Norrsta Konungen Olof den Helige i Hans Saga: "Olof Haraldsson, er hann vor upp, var efi här, medalmadr, oc allpreklig, sterk at affi. -- Hann var iþrottamadr mikill um marga luti, kunni vel vid boga, scaut manna best handscoti, oc syndr vel, hagr oc sönandr vid smidir allar, hvart er hann gerdi edr adrir menn. Hann var kalladr Olof Digri. -- Hann var kappsamr i leis kom oc villdi fyrir vera illum þdrom, sem vera átti fyrir sakir tignar hanns oc burda, *); d. å. Olof Haraldsson, när han wärte upp, war icke reslig, utan medelmättig, undersättig och mycket stark. -- Han war en stor idrottsman i margehanda stycker, kunde wäl stjuta med

*) Olof Helg. Saga, cap. 3.

båge och handspott, och samm wäl; han war händig och kunnig i allt slags smide, och grannsynt derwid, antingen han eller andra män gjorde det. Han wardt kallad Dlof Digre. Han war ifrig *) i lekar, och wille wara före alla andra, som ock tillbörligt war, för hans wärdighet och börd.,,

Fornlemningar af Sten och Flinta, af det slag, som denna nu beskrifna, äro i våra Antiquitets-Samlingar icke så sällsynta. Likwäl förkomma de mindre allmänt i Swea rike, än i Göttha. En uppgift, som skulle leda till den förmodan, att metallers bruk tidigare varit bekant i den öfre delen af Skandinavien, än i den nedre. I alla fall äro dessa Stenyror, Stridshämrar, eller hwad man will kalla dem, icke i öfra Sverige så sällsynte, och äger jag i mina samlingar flera sådane nästan lika den nu beskrifna, hwaribland må nämnas twänne, som äro funne i Upland, och en i Södermanland. Men någon runeristad fornlemning af detta slag lärer hittills wara alldeles obekant. Den närmast hitdrande skulle wäl

*) Kappsam. I Swenskan säger man ännu kappas, kappas, i lek.

annars vara den bekanta offerknifven af koppar i G. F. von Bestphalens Monumenta Rerum Germanicarum præcipue Cimbricarum inedita, *) med följande Runeskrift: **ÞURUR ÞORUR ÞORUR ÞORUR** d. å. Fur (Skulle vara fir eller firir) þorur (þors) Blóta (Blóti eller Blótum), hvilken genom de deri föreskommande fel mot gamla språket, redan länge varit i kännarens ögon misstänkt.

Om densamma således icke af oss kan med någon säkerhet åberopas, så sakna vi dock icke i de gamlas skrifter wistnesbörd derpå, huru deras wapen i forntiden woro med konstiga figurer och inskrifter försedde. De Runor, som ristades å Swård och Hjelmar, kallades af sin förmodade kraft att gifwa seger i striden, Segerrunor. Så sjunger Brynhilda om dessa Runors makt, då hon rådde Sigurd dröfleshornet:

”Sig runar skaltu kunna
 Ef þu vilt sigr hafa,
 Of rista á hiallti hjörðs:
 Sumar á vetrímom,

*) Lips. 1739. Fol. Tom. 1. Tab. wid sid. 585. Ifr. E. D. Rhode, Cimbrisch-Holstein. Antiquitätens Remarques. Hamb. 1720. 4:o sid. 93—96.

Sumar á valsbaustrum,
Öf nefna trisvar Tyr. *)

D. å.

Se ger. Runor skall du kunna;
Om du vill seger vinna,
Du dem å Svärd skall rista,
Å stidan några,
Några på fästet,
Och nämna tvåfaldt Tyr.

Om Herwaras spjut heter det i Herwara-
Sagan, att derå war rissadt "Gótamalum,"
d. å. Gudarnas mål. Så quod Angantyr ur
Kämpahögen på Samsö strand, då hans dotter
der gjort landgång och under nattens tystnad
med rysliga fånger betwang sin faders wålnad
att utlemna swärdet Tirfing:

"Mær fued ef unga
Mönnum lifa,
Er um hauga
Hvarflar á nóttu,
Gröfnum geiri
Med góta malum
Hjalmi of bryniu
Fyrir hallar dpr." **)

*) Brynhildar-Lulda (Sigurdressö; Mal) i Samundar-
Edda.

**) Herwara Saga Cap. 7.

D. A.

Den unga Sköldmö,
 Lit mån jag aktar,
 Som kring högar
 Trerar i natten,
 Med Gudarunor
 Å spjutet stungna; *)
 Med hjälm och brynja
 För dödens salar.

Bländ Westergötlands Runstenar före-
 kommer, i Bantil under No 941, ett Svärd
 med Runeskrift ristad å klingan **) , en om-
 ständighet, som för oss icke är lifgiltig, då wi
 sammanhålla den med de nyss anförda gamla
 sagoavädens vittnesbörd i detta ämne.

Frågar man oss sluteligen, hwad wi tänke
 om denna Stridsbyras ungefärliga ålder, så för-
 klare wi i förhand, att hwad wi oswansföre sagt,

*) Berellus öfversätter dessa rader således:

— — "Hafwandes spjute
 Riktat med runor."

Åfwen Köpenhamnska upplagan: Gestans hastam runis
 Gothicis cælatam.

**) Ödman, Bantil sid. 264.

om sådana fornlemningar af sten och flinta och deras ålder före metallernas bruk, icke må så förstås, som skulle wi med detsamma wilja utsträcka denna fornlemnings ålder in i det Hedniska tidehvarfwet. Det är skada, att wi icke känne de närmare omständigheterna, huru och hwar denna runristade Stensöyra blifwit funnen. Om, till exempel, den werfeligen blifwit funnen i en orubbad ättehögd eller en dylik forntida stensättning, så wore frågan äfwen genast beswarad. Nu, då dessa närmare omständigheter, hwarpå afgörandet beror, icke äro till alla delar bekante, måste wi innehålla vårt slutliga omdöme, till dess man i andra Antiquitets-samlingar får tillfälle att undersöka likartade monumenter, som här kunna gifwa anledning till jemförelser. Emedlertid hafwa wi trott oss böra underställa en allmännare ömspröfning detta, som wi hoppas, icke omwigtiga bidrag till våra Rune-Monumenters Historia, som ännu är långt ifrån att wara så granfskad, som den förtjenar.

Innehåll *).

Första Häftet.

Anmålan	Sid. 3.
Manhem	— 11.
Gustaf Erikson	— 15.
Wifingen	— 20.
Doblbonden. (Med Musik)	— 24.
Swegder	— 28.
Frode och Uiba	— 31.
Den siffte Kämpen	— 36.
Den siffte Skalden	— 42.
Hakonar Mal, Konung Hakons döds- sång. (Sfversättning)	— 52.
Thormoder Kolbruna Skald. (Sfver- sättning)	— 58.
Wegtams Dvida. (Sfversättning)	— 60.
Recension af Edda eller Skandina- vernes hedniska Gudalära	— 69.

Andra Häftet.

Gdunas Applen	— 3.
Carl den Tolfte	— 7.
Skogs-Bruden	— 9.
Drages Harpa, eller Harmoniens makt	— 13.
Bergsmannen	— 20.
Om några Fornlemningar i Nordwes- tra delen af Småland	— 24.
Om Historien och dess förhållande till Religionen	— 30.

*) Då de hittills utkomna Gduna-häftena numera utgöra ett jemnt tiotal, torde en allmän Sfversigt af deras innehåll icke befinnas otienlig.
10. Häft. Ma

Beskrifning öfver ett Manuscript af den Prosaiska Eddan, som förwa- ras å Kongl. Bibliotheket i Stock- holm	Sid. 94.
--	----------

Tredje Häftet.

Völu Spa med Öfversättning	— 3.
Upplysningar till Völu Spa	— 48.
Maj-Sång. (Med Musikknoter)	— 73.
Elden	— 77.
Skidbladner	— 80.
Herthas Barn	— 83.
Flyttfoglarna	— 85.
Necken. Romanz	— 87.
Chemist utredning af ett föremål för Nordist fornsforskning	— 91.

Fjerde Häftet.

Sólar Liód med Öfversättning	— 3.
Upplysningar till Sólar Liód	— 50.
Den gamle Hedningen	— 55.
Ödsöffer	— 60.
Maj-Betraktelser	— 62.
Prästvigningen	— 71.
Skaldens Morgonpsalm	— 74.
Krigslång	— 76.
Om Diarmataland	— 78.
Fornlemningar	— 174.

Femte Häftet.

Öjufungarnas fall	— 3.
Sång för Swenstar	— 10.

Stål	Sid. 12.
More	— 13.
Om de i Danmark och Sverige wid- tagne åtgärder till Antiquiteters upptäckande, vård och bibehållande	— 20.
Anmärkingar rörande Öbransöns Dautil	— 36.
Anmärkingar om Sttehdgar	— 43.
Försök till beskrifning öfver ett gam- malt Dryckeshorn. (Med kopparski.)	— 61.
Den 3 Junii 1814	— 70.
Några ord om Gymnastik	— 79.
Till Idunäs Utgifwars om en af Hr Friedrich Rühls nyligen fungjord Skrift	— 82.
Tänkar om sättet att uppsöka och vär- da fäderneslandets fornlemningar	— III.

Sjette Häftet.

In Tepe	— 3.
Nordiska Hälfsöns Förening	— 7.
Kämparne från Trondhem	— 8.
Wid Carl Joh. Adlerscreutz's Graf.	— 11.
Wid tidningen om Öfverste-Lieutenan- ten Lars Silfversholpes ödd wid Fredrikshall d. 13 Aug. 1814.	— 19.
Utdrag af 2:ne bref från London af d. 24 Sept. 1814 och 3 Mars 1815	— 20.
Beskrifning på några Antiquiteter af Koppar, funna i Skyttis Härad, Malmshus Län. (Med kopparski.)	— 45.
Den Scandinaviska Hälfsön	— 71.
Anteckningar om Swante Sture och des Graf i Wessersås Domkyrka. (Med kopparski.)	— 118.

Berättelse om Konung Carl XII, af Doctor N. P. Skelund	Sid. 125.
Beskrifning öfver ett Eufiskt Mynt, funnet på Björks i Mälaren	— 128.

Sjunde Häftet.

Wastbrudnismat	— 3.
Till Fornforskaren Tholander	— 20.
Drage den gamle	— 21.
Skål till S. R. S. Prins Oscar den 4 Julii 1817	— 23.
Skaldens Hem	— 25.
De Tre Bröderne	— 29.
Polar-resan	— 37.
Stjernsången	— 40.
Ättehögen	— 42.
Floden	— 44.
Om Fornlemningar i Nubien	— 46.
Betraktelser i afseende på de Nordiska Mytternes användande i Skön konst	— 86.
Recension af ett Poem: De Danorum rebus gestis Secul. III & IV	— 133.
Archæologiska Anteckningar rörande de i Svensk jord funne Guld-Bractea- ter. (Med Kopparstick)	— 160.
Antiquariskt Annålan. (Med 14 i kop- par stuckne figurer)	— 182.
Nordiska Fornlemningar. (Med kop- parstick)	— 189.
Fornlemningar uti Rasbo Soeken i Upland	— 206.
Tillägg wid Anmärkningar om Ätte- högar	— 211.

Atttonde Häftet.

Sången	Sid. 3.
Wintern	— 6.
Wid en främmande Ynglings graf	— 9.
Skaldebref	— 12.
Den drunknade Gossen	— 16.
Kloster-ruinerne	— 18.
Sång på Carl XII:s Minnesfest 1818.	— 22.
Sång på Oscars-dagen (med Musik- bilaga)	— 25.
Fragmenter ur en poetisk behandling af Frithiofs Saga:	
Frithiof och Wädrn	— 27.
Frithiof kommer till Kung Ring	— 31.
Färdarten	— 38.
Frithiofs frestelse	— 40.
Om Historiens nytta. En Föreläsning	— 49.
Nordiska Fornlemningar. (Med Kop- parstick)	— 89.
Om Renninge Borg	— 106.
Beskrifning öfwer en forntida Stengrift i Westergöthland. (Med Kopparst.	— 110.
Anmärkingar om Edda-Mythernes fordna allmänlighet i Norden	— 113.
Annålan	— 128.
Utdrag af 2:ne bref från Köpenhamn. (Med ett Kopparstick)	— 135.
Fornlemningar från Angermanland	— 158.
Runsten wid Oppeby i Östergöthland. (Med Kopparstick)	— 160.

Nionde Häftet.

Ur Frithiofs Saga:	
Kung Rings ödd 1.	— 3.
Kings Drapa	— 7.
Kungawalet	— 10.

Fritthiof på sin Faders hög . . .	—	14.
Försoningen . . .	—	19.
Sång för Sjemtlands Fält-Jägare . . .	Sid.	31.
På morgonen af Descars-dagen 1821 . . .	—	33.
Skadis Klagan. Romanz . . .	—	35.
Om Striden på Samö. Ett Historiskt och Geographiskt bidrag till Nor- dens fornkunskap . . .	—	38.
Hertig Fredrik af Normandie. Ett Qvä- de från Medeltiden. Vers 1—941 . . .	—	119.
Om den gamla Swenska Förbundsför- fattningen . . .	—	189.
Nordiska Fornlemningar från Skåne. (Med Kopparstick) . . .	—	285.
Kunstenar tecknade och beskrifne. (Med Kopparstick) . . .	—	334.
Ett Indiskt skrifttecken bland Runorne . . .	—	359.
Beskrifning öfver en gammal Silfver- patén i Linköpings Domkyrka. (Med Kopparstick) . . .	—	371.
Anteckningar om K. Carl Knutsons Bemål, Drottning Catharina och des Grafsten i Wadstena Kloster- kyrka. (Med Kopparstick) . . .	—	375.
Fornids-Minnesmärken i och wid Chri- stiana. (Med Kopparstick) . . .	—	382.
Musik-Bilagor :		
Noter till Sång för Sjemtlands Fält-Jägare. — På morgonen af Descarsdagen. — Skadis klagan. — Flyttfoglarne (se 3:die Häft- tet, sid. 85).		

Tionde Häftet.

Skålar, affjungne i Helsingborg wid H. K. H. Kronprinsens återkomst från Des utrikes resa 1822 . . .	—	3.
--	---	----

Till Norrskä Stor-Thingets Deputera- de den 8 Julii 1823	Sid. 5.
Skålar wid Christianstads Hof-Rätts Insistelse den 4 Julii 1821	— 7.
Till Minne af Grefwe Joachim Beck- friis	— 10.
På Grafven i Hieres	— 15.
Mathilda	— 18.
Runor af Norna Gest:	
Frejers Ur	— 20.
Urdarbrunnen	— 21.
Thorgny	— 22.
Öscar	— 24.
Ryfsgraf	— 25.
Kungshatt	— 27.
Hjalmars Brud	— 29.
Norna Gest som Yngling	— 31.
Islands Minne	— 34.
Arnliot Sellina	— 36.
Solen i Lappland	— 40.
Erik Wasas Runa	— 42.
Bjarkamal	— 45.
Lögarens Lugn	— 47.
Mannen i Rosengården	— 49.
Ur eller Yttersta Runan	— 52.
Anmärkningar	— 56.
Den gamla Musikammaren	— 63.
Ismals Bröllopp, ett Färbiffet Qwåde, med bifogad melodi	— 67.
Anmärkningar	— 94.
Hertig Fredrik af Normandie, ett Qwåde från Medeltiden. Vers 942—2145	— 99.
Om Odin och Budha	— 179.
Om en gammal Swenskt Handskrift af Wilkina Saga	— 243.
Tillägg	— 282.

Beskrifning öfver en Vikingawård på Öland	Sid. 288.
Remningar efter gamla boningar ifrån hednatiden, på Öland	— 293.
Anmärkingar öfver Skandinaviens fordna handelsförbindelser med O- rienten	— 306.
Östhen. (Med Musik)	— 325.
Sång i ett Lufshus	— 329.
Bore och Drifwa. Romanz	— 331.
Om tiden då den af K. Wagnus La- dulås utgifne, så kallade Skens- ninge Stadga blifwit utfärdad	— 341.
Sländst Fornlemning	— 348.
Beskrifning öfver en forntida stridsyra med Runor	— 358.
Bilaga: Musik till Stjernsången (se 7:de Häftet, sid. 40).	

Ordtælling:

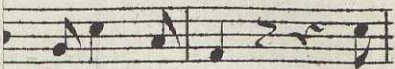
Sid.	43,	rad. 23,	står: Kungafoten. Läs: Kungafoten.
—	118	— 4	— sn — sn.
—	133	— 4	— nat. — nat
—	135	— 7	— vara — vara.
—	136	— 8	— ggodh — godh.
—	137, Not.	18	— så — sa.
—	138, rad	5	— vilde — vilde.
—	—	27	— howekit — howekit.
—	165	— 6	— toftelisa, — toftelisa
—	166, Not.	12	— perf. — pers.
—	—	13	— jif. — ifr.
—	168	rad. 9	— togba — togbo.
—	169	— 12	— herberghe. — herberghe
—	171	— 5	— stolt — stolt.
—	172	— 28	— öffuet — öffuer.
—	244	— 26	— widsträcktare — widsträcktare.
—	266	— 19	— i m ₃ — m ₃ .
—	339.	Efter Romanzen Bore och Driswa hade författarens namnteckning: A—z — bordt utfattas.	
—	350,	rad. 10,	står: utfärdad. Läs: utfärdad.

Z
Z

Index

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13
14	14	14
15	15	15
16	16	16
17	17	17
18	18	18
19	19	19
20	20	20
21	21	21
22	22	22
23	23	23
24	24	24
25	25	25
26	26	26
27	27	27
28	28	28
29	29	29
30	30	30
31	31	31
32	32	32
33	33	33
34	34	34
35	35	35
36	36	36
37	37	37
38	38	38
39	39	39
40	40	40
41	41	41
42	42	42
43	43	43
44	44	44
45	45	45
46	46	46
47	47	47
48	48	48
49	49	49
50	50	50
51	51	51
52	52	52
53	53	53
54	54	54
55	55	55
56	56	56
57	57	57
58	58	58
59	59	59
60	60	60
61	61	61
62	62	62
63	63	63
64	64	64
65	65	65
66	66	66
67	67	67
68	68	68
69	69	69
70	70	70
71	71	71
72	72	72
73	73	73
74	74	74
75	75	75
76	76	76
77	77	77
78	78	78
79	79	79
80	80	80
81	81	81
82	82	82
83	83	83
84	84	84
85	85	85
86	86	86
87	87	87
88	88	88
89	89	89
90	90	90
91	91	91
92	92	92
93	93	93
94	94	94
95	95	95
96	96	96
97	97	97
98	98	98
99	99	99
100	100	100

Rösten

1° Bass

Sytemarna hinka nor till sig

1° Tenor

2° Bass

The musical score consists of three staves. The top staff is for Bass (1° Bass), the middle for Tenor (1° Tenor), and the bottom for Bass (2° Bass). All staves are in treble clef with a common time signature (C). The music is written in a key with one sharp (F#). The lyrics "Sytemarna hinka nor till sig" are written between the Tenor and Bass staves. Dynamics include *p* (piano) and *f* (forte). The notation includes various note values and rests.

Göthen.
Musik af Crusell.

Allegretto maestoso.

Rösten.

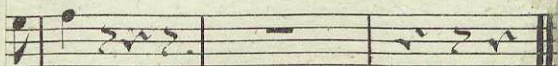
En å-ro Göthens bygger det gamla Sago-land, der

i hvar bröst gro dyg-der, och svärd fins i hvar hand. På Göthis-ka ru-

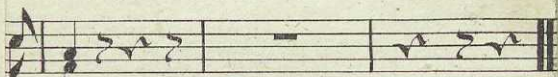
ner står Nor-dens Sång-förbund, och minnets fackla ski-ner kring

Chor

Ättekullars rund. På Göthiska ru-ner står Nordens Sång-förbund,

irs rund.

Iduna. II. VII. sid 40.

*iscan
Alt*

nu vinke tröt tude vandrar'n till sig.

och mörkrets fück — lu — sti — ner bring Alle — kul — turs rund.

crese. f

Stjernasången.
 (Musiken af C. E. J.)

Iduna. II. VII. sid 40.

Maestoso.

mf *p* *f* *p* *mf* *f*

Stjernorna blinka ner på min ödsliga stig Stjernorna vinka tröttrade vandrarn till sig.

mf *p* *f* *p* *mf* *f*

Stjernorna blinka ner på min ödsliga stig Stjernorna vinka tröttrade vandrarn till sig.

f *p* *f* *p* *mf* *f*

Samla Melhamn af N. S. Winding
den 6 Febr. 18. P. Grönland.

Niurleái.

Great-an-di eáv Ra - ji,

The image shows a musical score for a piece titled 'Niurleái'. It consists of two staves. The top staff is in treble clef with a common time signature (C). The melody begins with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note D5, and a quarter note E5. The bottom staff is in bass clef with a common time signature (C). It begins with a quarter rest, followed by a quarter note G3, a quarter note A3, a quarter note B3, and a quarter note C4. The lyrics 'Great-an-di eáv Ra - ji,' are written below the first staff.

Samta Melodien till Sjära Qveát (Sigurds Qvæde). Upptecknad i Köpenhamn af N. F. Binding
den 6 Febr. 1818, efter Färd-boen Povel Johnsens Sång; med Harmoni af P. Grönland.

Niurleái.

Greá—ni beár Gudli eáv Ha—ji, Braa han suj—nun Bran—di eáv Ra—ji,

Sjú—rur vann eáv Or—mu—rin, O Greá—ni, beár Gud—li eáv Ha—ji.

Fine.

Taatt.

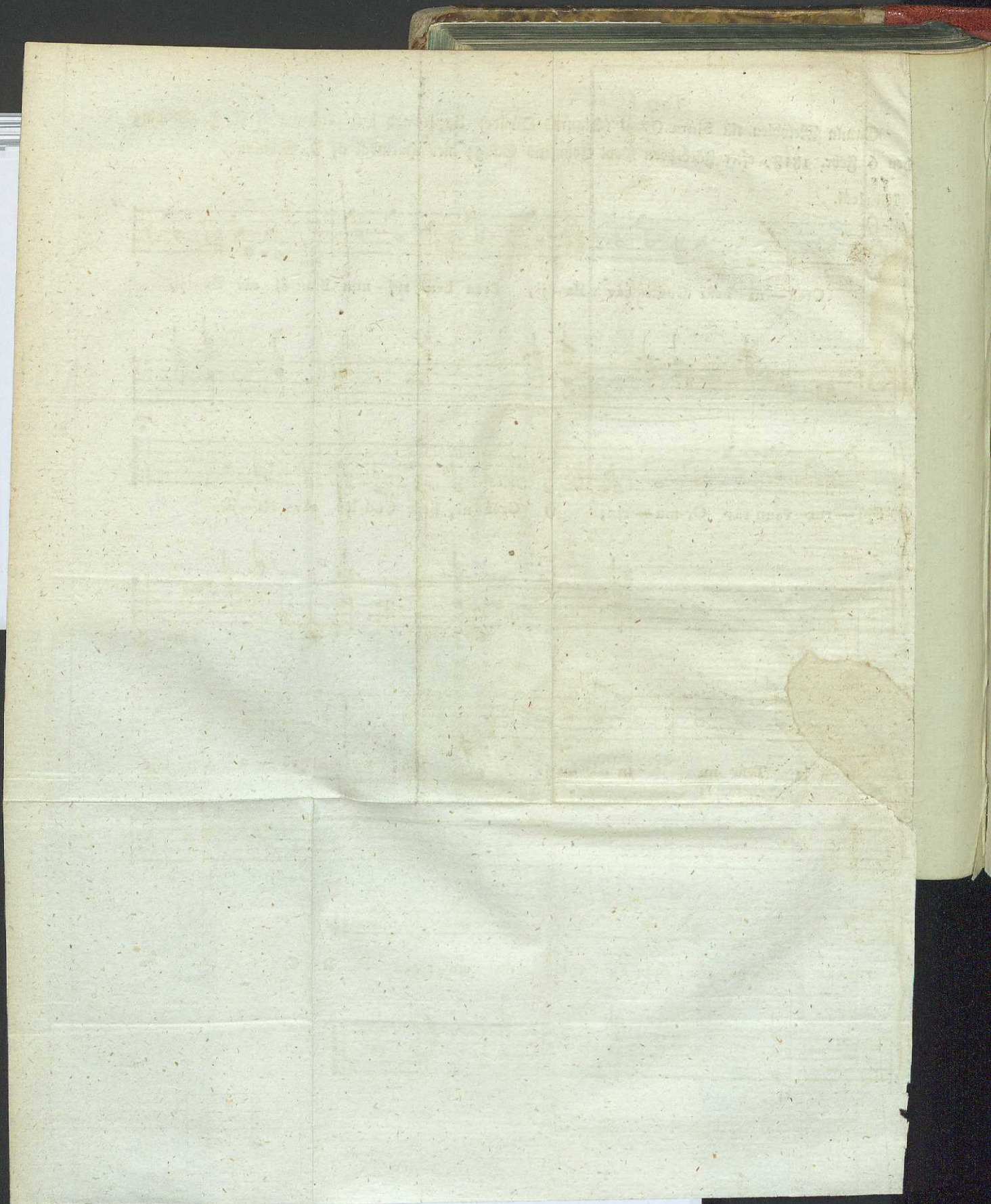
Vill — ja Teár nu lu — — ja aa, Meni Ee man qvö — a Ulu tajr

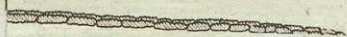
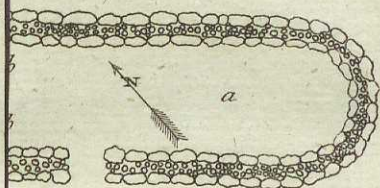
ruj—ku Kon—ga—nar, Sum Ee vil nu om—röa. D. C.

na vinke tröt tude vandram till sig.

Tab. I.

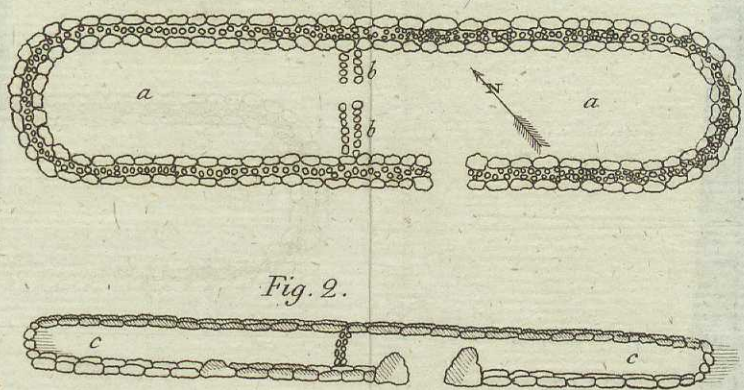
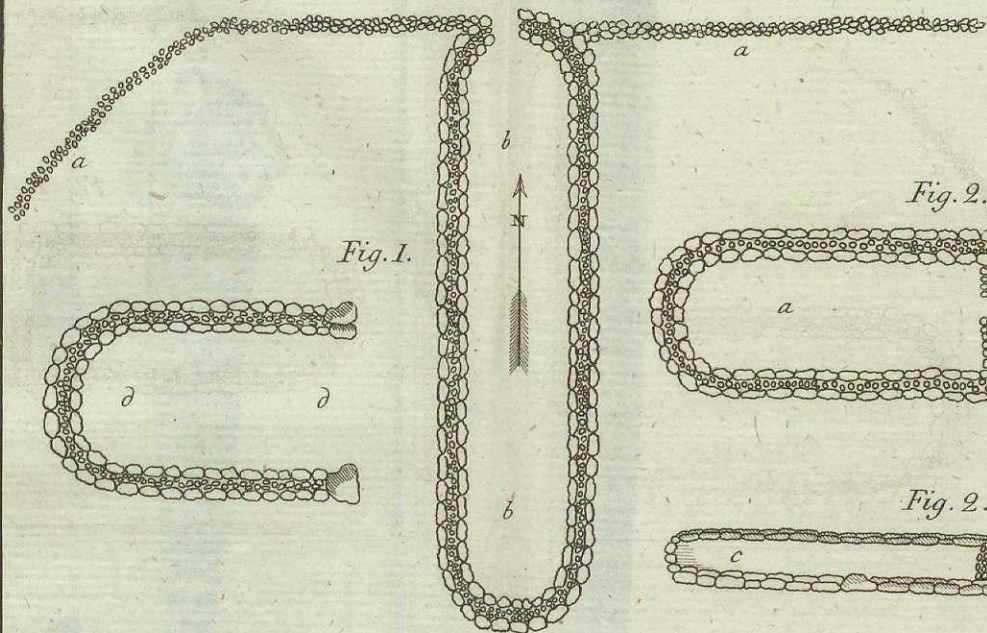
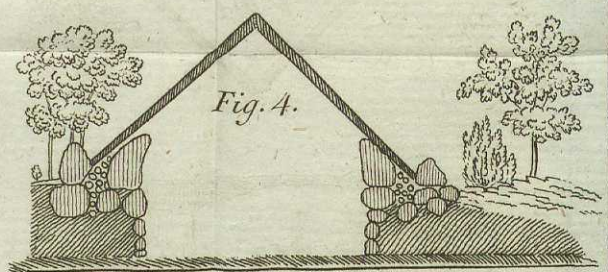
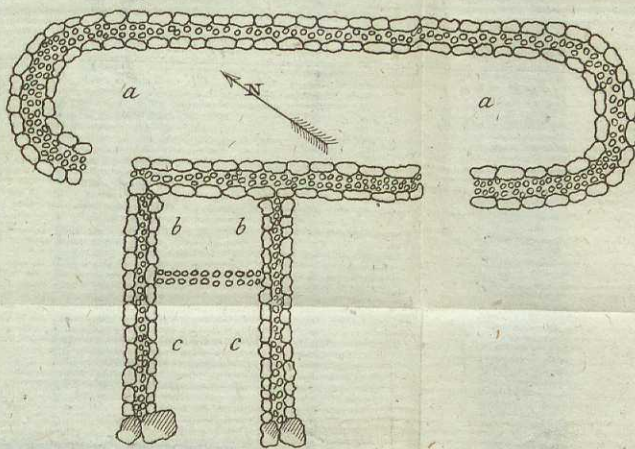
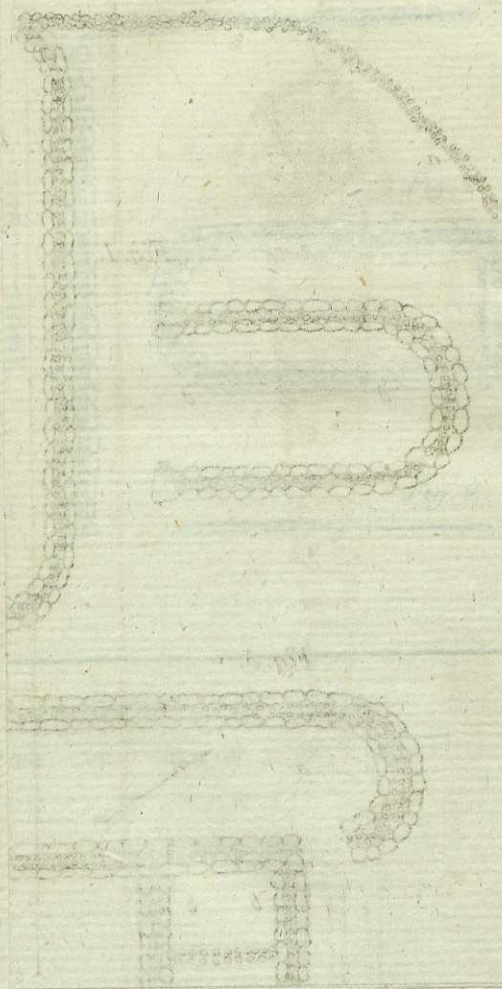

Fig. 3.

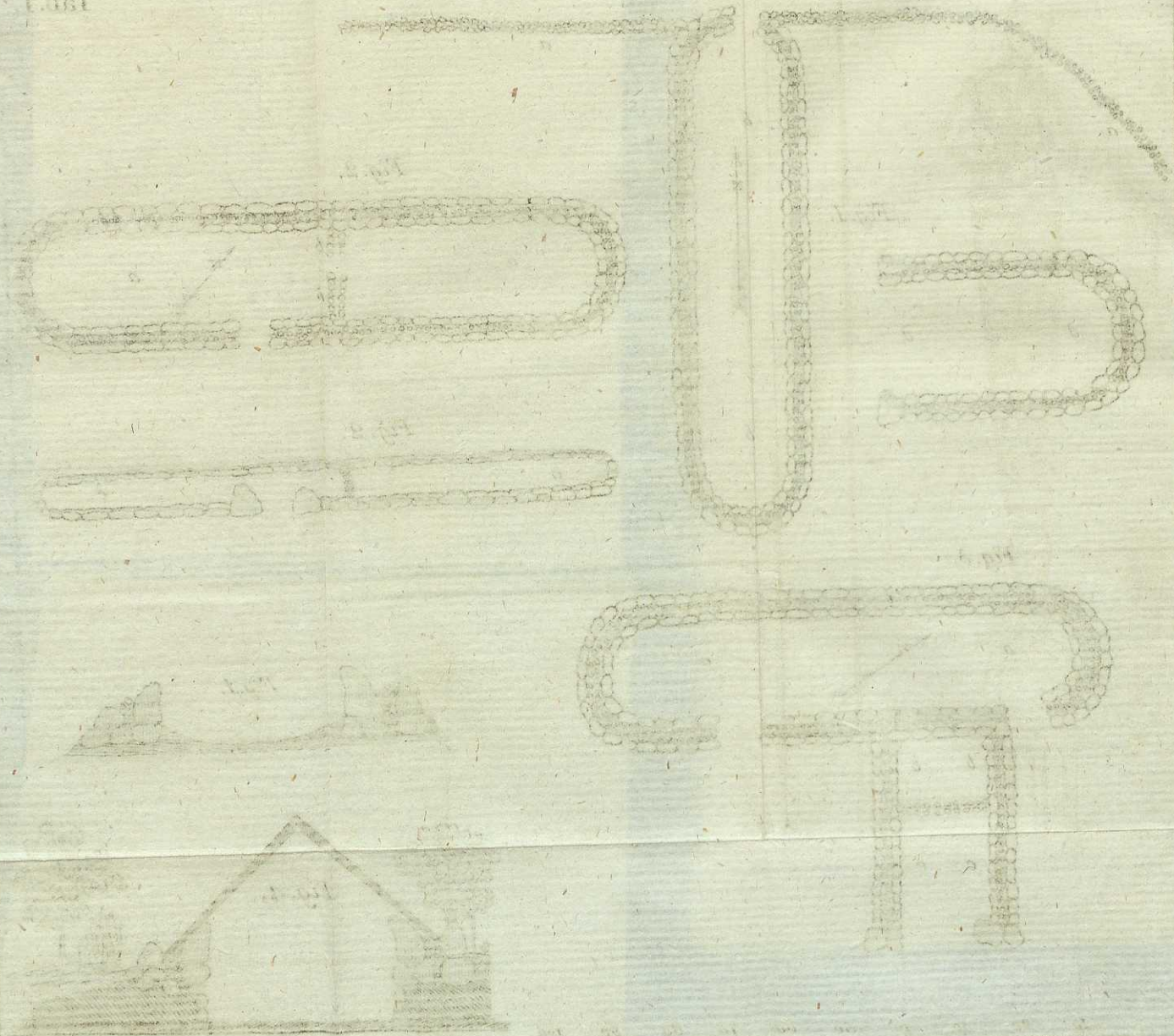
10 20 30 40 50 60 70 80 90 100
 Scala för Fig. 1. a. b. och d, för Fig. 2 och 3. Sv. Fot.

Scalan är dubbelt större för Fig. 4. och Fig. 1. c.

nu vinke tröt tude vandvorn till sig.

L. 68

Hand-drawn sketches of various decorative patterns and motifs.

Hand-drawn sketches of various decorative patterns and motifs.

Tab.II.

r. 1.

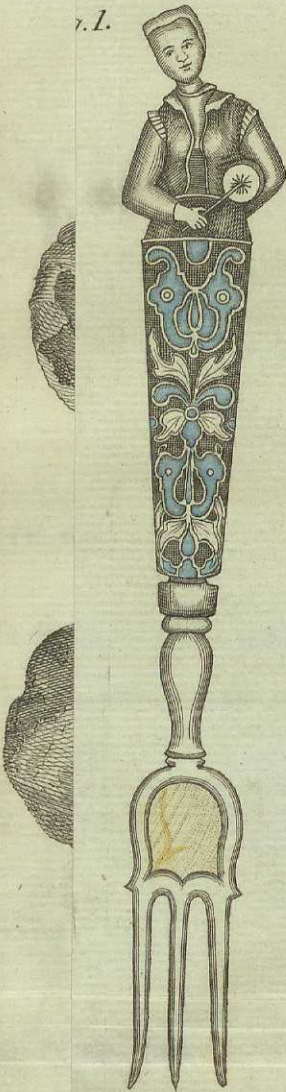

Fig.1.

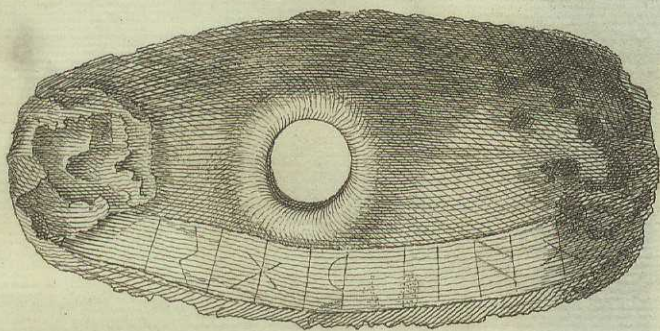
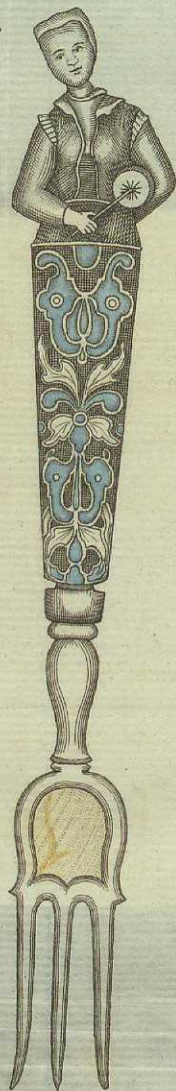
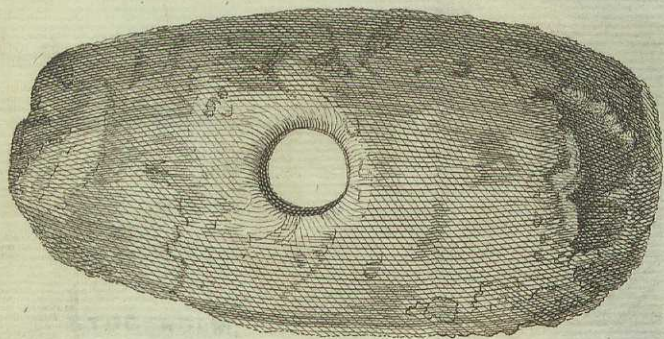

Fig.2.

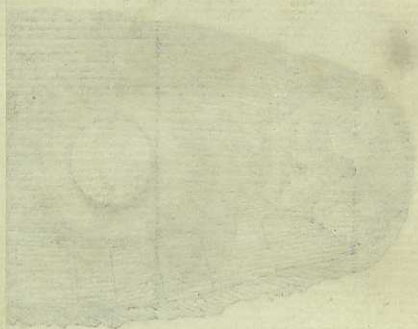
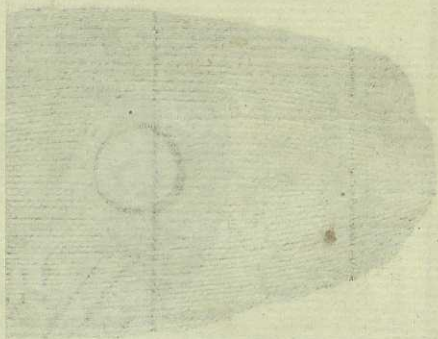
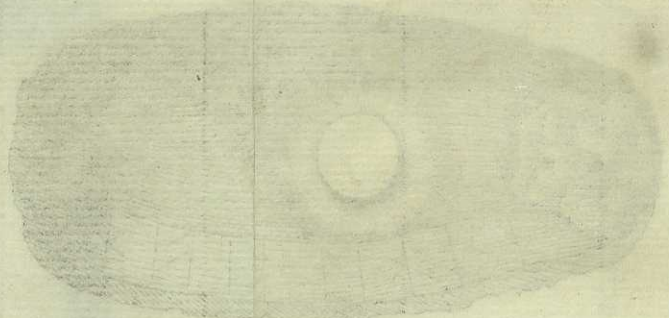

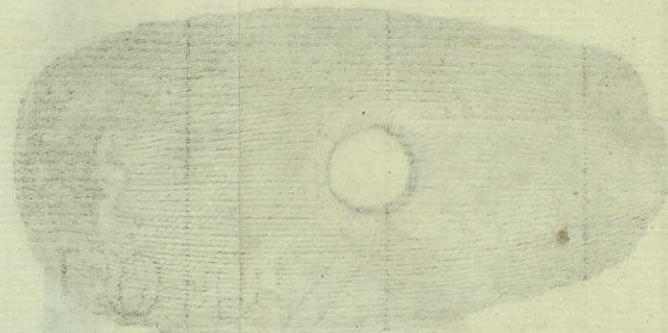
Fig. 1

11. 11. 11.

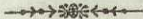

11. 11. 11.

I D U N A.

ELFTE OCH SISTA HÄFTET.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS L. J. HJERTA,
1845.

EDUN A.

KLITT OCH SJÄLA HÄFTET

STOCKHOLM

ALM. BOK- & FÄRDIG.

1801

FÖRORD.

I allmänhetens händer öfverlemnas nu Elfte och sista Häftet af Tidskriften Iduna efter ett uppehåll af 21 års tid. Det var genom denna tidskrift, som det sällskap, hvilket kallade sig Gøthiska Förbundet, först gjorde sig af Svenska allmänheten känt och aktadt. Detta sällskap, som sedan något mer än ett decennium kan anses helt och hållet hafva upphört, har, efter sin egentlige stiftares Expeditions-Sekreteraren och Riddaren, Friherre Jakob Adlerbeths fränfälle, vid en i Oktober 1844 hållen sammankomst, formligen upplöst sig, och vid samma tillfälle bland annat beslutit: att efter meddelade årsberättelser och protokoller m. m. låta författa och utgifva en kort berättelse om sin verksamhet, jemte bifogade handlingar, poemer, som i Förbundets ägo befinnas, smärre biografiska notiser

om Ledamöterna m. m. Förbundet har hedrat mig med detta uppdrag, hvilket jag, så långt min förmåga medgifver, sökt fullgöra. En öfverlägsen penna, tillhörande en af Förbundets mest verksamma ledamöter, har tecknat den detaljerade berättelsen om Förbundets stiftelse och verksamhet, vid hvilken jag anser mig hvarken böra eller kunna något tillägga.

Stockholm i Maj 1845.

KNUT GEIJER.

INNEHÅLL:

Bidrag till Göthiska Förbundets Historia.

Inledning	sid. 3.
Berättelse om Göthiska Förbundets stiftelse och verksambet af E. G. Geijer	» 14.
Göthiske Förbundsbröder	» 36.

Förut otryckta Dikter, förvarade bland Göthiska Förbundets Handlingar.

Invigningen af E. G. Geijer	» 61.
Svanen och Fjelltrasten af E. Tegnér	» 63.
Skål i Göthiska Förbundet den 18. Januari 1829 af E. Tegnér	» 65.
Hälsning till Göthiska Förbundet den 30 Oc- tober 1829 af Nicander	» 67.
Stiftelse-Urkunden jemte stadgarne för Göthiska Förbundet	» 71.
Berättelse angående den af Göthiska Förbundet anställda konstexposition 1818	» 82.
Protokoll, hållet i Göthiska Förbundet, då be- slut fattades, att det skulle upplösas	» 87.
Tillägg rörande de af Göthiska Förbundet an- ställde täflingar i behandling af Nordiska My- ther i bildande konst, samt konstexpeditionen 1818	» 97.
Författare i Idunas föregående häften	» 100.

INNEHÅLL

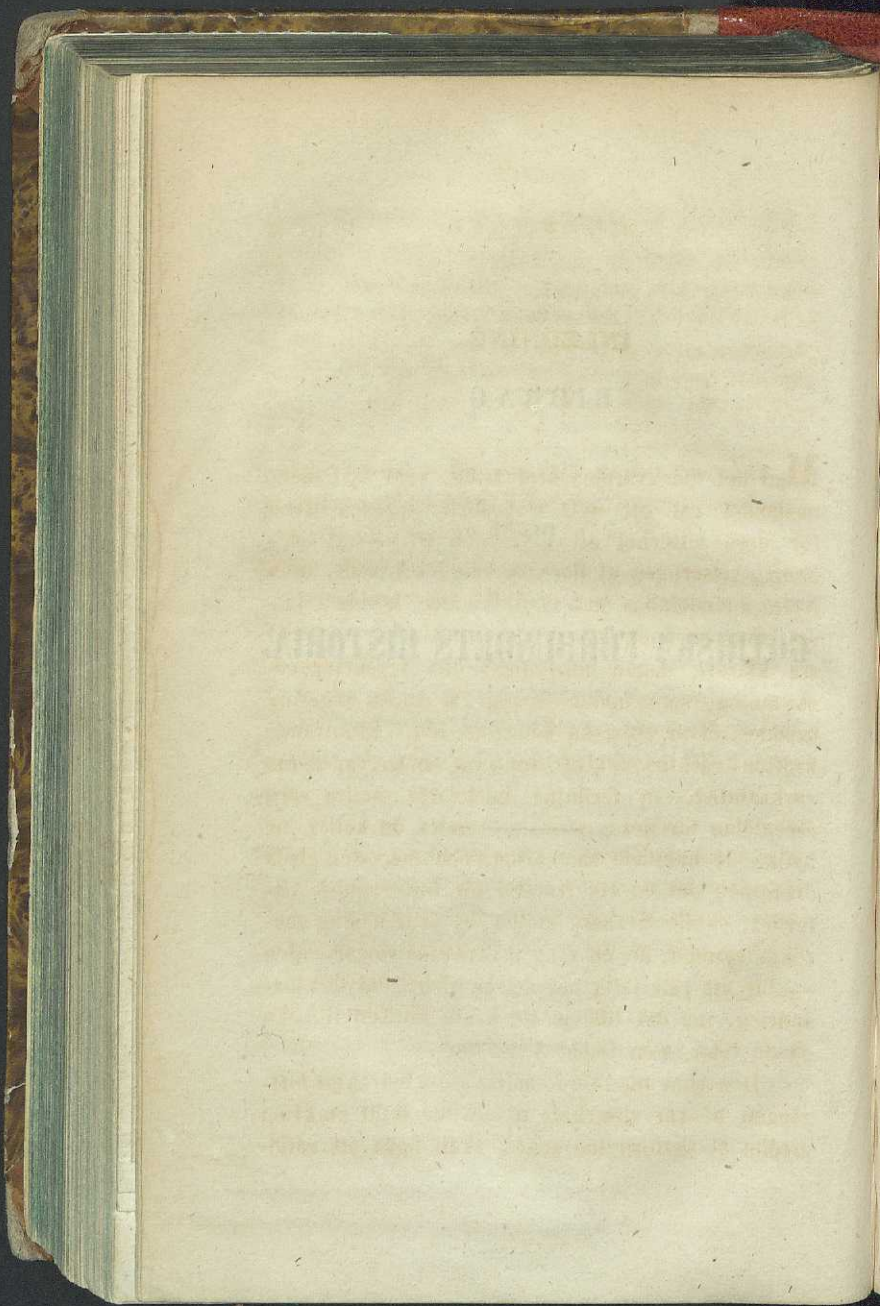
Bidrag till Sällskapet för Nordiska
Historien.

111.	5.	Inledning
		Beskrifning om Sällskapet för Nordiska Historien och
	a 11.	vidskänkt af N. G. Geijer
	a 20.	Guldne Förtjänstbrev
		För att utlysta tillhörande
		Sällskapet för Nordiska Historien
		Meddelningar.
	a 21.	Invitationen af N. G. Geijer
	a 22.	Styrelsen och Förtjänsten af R. Tengström
	a 23.	Säll i Guldne Förtjänstbrev den 20 Januari
	a 24.	Styrelsen af R. Tengström
	a 25.	Hälsning till Sällskapet för Nordiska Historien den 20 Oc- tober 1828 af Nilsander
	a 26.	Styrelsen för Nordiska Historien jemte styrelsens för Sällskapet Förtjänstbrev
	a 27.	Beskrifning angående den af Sällskapet för Nordiska Historien konstituerade 1828
	a 28.	Protokoll hållet i Sällskapet för Nordiska Historien, då be- skädfästades, att det skulle upplösas
	a 29.	Tilläggs berättelse om af Sällskapet för Nordiska Historien utgifna tillhörande i beaktning af Nordiska His- torien i tillståndet samt konstituerade
	a 30.	Förklaring i tillståndet för Sällskapet för Nordiska Historien

BIDRAG

TILL

GÖTHISKA FÖRBUNDETS HISTORIA.

INLEDNING.

Med det märkvärdiga året 1809, som åt Fäderneslandet gaf ett nytt statsskick, uppgick äfven för dess vitterhet ett nytt tidehvarf — ett tidehvarf, visserligen af flera tecken förebådadt, men hvars egendomliga art ej fullkomligt trädde i ljuset, förr än andan af en friare statsförfattning med sin klarare dager genombröt den trycktvångets skymning, som under Gustaf IV Adolfs regering breddes öfver Svenska odlingens fält. Slumrande krafter väcktes till lif, men en annan var deras verksamhet, än förflutna tidehvarfs, andra voro föremålen för deras sträfvan, andra de källor, ur hvilka de hämtade sin näring, och med den glada drömmen om en rik framtid för fosterländsk vitterhet, skulle Svenska snillet, i förut nästan obesökta rymder, än en gång pröfva sina vingar. Men — för att rätt fatta betydelsen af här antydda förändring, må det tillåtas att kasta blicken tillbaka på de tider, som födde densamma.

Den som med fördomsfria ögon betraktar fortgången af vår vitterhets utveckling intill omkring medlet af sistförflutne sekel, skall finna att natio-

nens framsteg i denna riktniing ingalunda gått i jembredd med dess framsteg på bragderns bana till politisk betydenhet. Sjelfmant framställer sig den frågan: hvar är grunden att söka till ett slikt missförhållande? Svaret gifves af Svenska folkets historia. Hon lär oss att, allt från den hedniska sagans halfdunkel, detta folk varit en nation af krigare, utrustad med stor inre kraft och dristigt hjertelag. Hon lär oss, att denna kraft, då den ej i den fosterländska frihetens namn stormande satt sig till motvärn mot inre förtryck, hufvudsakligast vänt sig utåt. Folket, liksom flera af dess regenter, törstade efter den ära, som vinnes genom ett allt trotsande mod och kastade sig så oförskräckt i ridderliga äfventyr, för att pröfva sin lycka på eröfringarnes vexlande bana. Under sådana omständigheter kunde någon egentligen sjelfständig och fosterländsk konstpoesi ej slå i blomma. Af vapenklängen och härskriet förstummades ju skaldekonstens genius. Dock — Svenska folket, rikt på handlingar, men fattigt på ord, grep sig an och skref med svärdet sin egen hjelledikt. Och sannerligen, der en så allt fördunklande poetisk verklighet finnes, der behöfves ej dikten.

Reformationens ljus skingrade medeltidens töcken. Gustaf Wasa störtade Hierarkien och med detsamma den Catholska bildningens stöd inom fäderneslandet. Omständigheter gjorde, att under denne store konungs regering de allmänna uppfostringsverken rönte föga uppmuntran och fram-

gång. I följd deraf stod nationen på en ganska ringa bildningsgrad, och konungen sjelf klagar i slutet af sin regering öfver sina embetsmäns okunnighet. Han måste i sin tjenst använda utlänningar, hvarföre äfven denna tids förvaltning till en del framter bilden af ett tyskt skrifvar-regemente. Efter honom blef nationens andeliga intresse förnämligast upptaget af theologiska tvistigheter. Men det kom en tid då Sveriges vigt betydde mycket i det Europèiska Statssystemets vågskål, då en af mensklighetens hjeltar visade Svenska folket vägen till dess egen storhet. Den stolta känslan deraf genomlågade nationen, sedan hjälten fallit, och Oxenstjernas politik var äfven egnad att underhålla elden. — En af Gustaf den store Adolfs odödliga förtjenster är äfven den, att, genom upprättandet och ordnandet af fosterländska bildningsanstalter, hafva lagt grundvalen till svensk odling. Endast detta vore tillfyllest, att berättiga honom till sitt folks evärdliga tacksamhet. Tiden för den glada vetenskapens fredliga idrotter hade dock ännu ej inträdt. *Stjernhielm* var blott en uppglimmande stjärna i natten, som inom kort slocknade på svenska vitterhetens himmel, ehuru visserligen må medgifvas att hans arbeten utgöra en svag morgongryning till fosterländsk poesi. Kristinas vittra hof, om ej hämmade, åtminstone bidrog ej till att utveckla nationens anlag för vetenskap och konst, ty med rätta må inkallandet af utländske lärde anses för ett föga verkande bildningsmedel.

Ändtligen, med Carl XI fick Sverige fred; det var nu mächtigare än någonsin och hans regering var egnad att bota statens inre brister. Känslan af politisk styrka måste nu gifva sig luft. Men det var ej skaldekonsten som förherrligade fäderneslandet och dess minnen. Prosan hade bemäktigat sig sinnena. Det var den nyktrare vetenskapen förbehållet att lifva patriotismen. Den historiska forskningens och i synnerhet fornforskningens område beträddes. För lifvandet af denna forskningsifver må Sverige med tacksamhet minnas sin störste mæcenat, *Magnus Gabriel De la Gardie*. Genom sitt deltagande för vetenskapligt sträfvande, genom sin oegennyttiga uppmuntran åt lärdomens idkare har han en obestriddig rätt till denna tacksamhet. En *Olof Rudbeck*, en *Stjernhök*, en *Loccenius*, *Schefferus*, *Verelius*, *Hadorph* m. fl. voro hans skyddlingar. Inseende att samsfälda krafterns förening bär bättre frukt, stiftade han för en då företrädesvis odlad gren af den historiska vetenskapen ett *Antiquitets-Collegium* *).

*) Det inrättades i Upsala d. 20 Nov. 1667. Dess förste Ledamöter voro *Georg Stjernhielm*, såsom Director, samt *Joh. Axehelm*, Professorerne *Loccenius*, *Joh. Schefferus*, *Ol. Verelius*, *Magn. Celsius* och Secretarius Academiae *Hadorph* såsom Assessorer. Enligt instruktionen voro dess göromål följande: 1:o Författande af ett Dictionarium öfver det »gamble Svenske och Göthiske tungomåb»; 2:o gamla Hist. Monumenters uppletande, samt utgifvande af publika

som sedermera genom sina ledamöters slitiga forskningar och vidsträckta kunskaper vunnit ett välförtjent anseende. Dock var denna vetenskap ännu i sin linda. En samvetsgrann kritik fattades henne. Man framkastade med en godsinnad och själfbehaglig naivetet de djerfvaste och vidunderligaste hypoteser om nordens fornålder, allt, för att det gamla Sveriges höga anor, dess storhet och ära, skulle desto lättare falla i ögonen. I litterärt afseende skulle detta tidevarfs hufvudriktning kunna utmärkas med en på fornforskningen stödd patriotisk entusiasm, men af helt prosaisk natur. Någon högre poetisk lyftning af mera genomgripande art inom litteraturens område varsehlfver man förgäfvat. Men änyo inträdde en poetisk verklighet, rik på minnen af ärofulla bragder. Den eld, som brann i djupet af svenska folklynnnet, måste åter svalka sig i blod. Carl XII, den siste riddaren föll, och med honom det gamla Sverige.

dokumenter rörande Nordiska Historien, Norska och Isländska Manuskript, Sagor m. m.; 3:o en Historia Juris med Glossarium; 4:o en Historia Ecclesiastica Regni; 5:o uppsökande och beskrifning af runstenar inom riket; 6:o beskrifning af de gamlas begrafningssätt; 7:o mynt; 8:o sigiller, familjernas genealogier &c. 1690 flyttades detta Collegium till Stockholm, fick förnyad Instruktion d. 23 April 1692, då det förändrades till det så kallade Antiquitets-Archivum, och slutligen förenades med Vitterh., Hist. och Antiqu. Akademien vid dess återupplifvande d. 20 Mars 1786.

En ny tid kom. Redan i det matta skenet af det gamla Sveriges sjunkande aftonsol hade aristokraterne brottats med konungamakten och med begärlighet gripit efter spiran. Nu låg den i deras händer. Slut på krigets olyckor, slut med enväldet var dagens lösen. Nationen såg sig med ens hänvisad till sig sjelf. Med afläggandet af den krigiska rustningen, med bortskakandet af enväldsmagtens besvärliga fjättrar skulle hon nu börja ett nytt lif. Fredens värf skulle begynnas, men med desamma också den inre fejden emellan partier. Det var naturligt, att, under sådana omständigheter, en sjelfständig, nationell litteratur ej kunde med ens bilda sig och uppblomma. Någon tid måste först åtgå, tills elementerna till en sådan fått sätta sig.

Den första gryningen till något bättre är onekligen *Dalin*, som har den evärdliga förtjensten om svenska språkets pånyttfödelse. Dermed var också ett stort steg gjordt till ernåendet af en nationell vitterhet. *Dalin* sjelf hyllade dock i sitt författarskap den nu i nästan hela Europa rådande fransyska smaken, som äfven blef kännetecknet på efterföljande vitterhetsidkare. De æsthetiska begreppen voro föga utvecklade och *Boileaus* smaklära var företrädesvis det rättesnöre man följde. Så väl genom hela riktningen af sin uppfostran som genom sitt snilles höjelser var äfven *Gustaf III* i grunden tillgifven denna smak och gynnade följaktligen en på denna grund uppförd konstlära.

Deraf fick äfven det allmänna lynnet af nationens skaldekonst sin prägel. Visserligen voro fosterlandet, dess natur och dess minnen ofta ämnen för denna tidens vitterhets-alster, men den poetiska formen och sjelfva ämnets behandling röjde ett för det fosterländska sinnet mera främmande ursprung. Dock — ofta under den lånade ytan klappade ett svenskt hjerta.

Det var ett glädjerikt, ett snille-eldigt och skimrande sångarlif, som fördes i Gustaf III:s hof, ty det var ett snille som sjelf satt på thronen, omgifven af en vänkrets af skalder. Hvad denne konung gjort för fosterländsk konst och dess idkare, hvad han gjort för den nyfödda svenska vitterhetens utveckling, skall aldrig förgätas, och *Creutz's*, *Gyllenborgs*, *Oxenstjernas*, *Kellgrens* och *Leopolds* namn äro med hans i denna vitterhets häfder oskiljaktigt förenade. Redan hade toner blifvit anslagna, som omiskänligen röjde en sjelfständigare anda, ett äkta Svenskt sinnelag i förening med en snillets friare flygt och ett klarare medvetande af konstens djupare betydelse. Föraktande reglornas tvång, ett barn af den fria naturen, tjuste *Bellman* folk och land med sina odödliga qväden, der man under larmet af den mest yrande jordiska fröjd stundom tycker sig förnimma dödslockans dofva klämtslag. I den öfversvallande känslans, i hänryckningens, i förtviflans stunder lockade *Lidner* toner ur sin lyra, som ej förut varit hörda. Eldad af Rousseaus naturdyrkan och af Ossians

sublimitet, uppträdde *Thorild*, för att predika en ny konstens religion. Med blicken riktad på antiken förkunnade *Ehrensward*, att »smaken är känslan af naturens allrahemligaste sanningar». Och med denna begreppsbestämning var ock konstens innersta väsende tydligare insedt.

Af tvenne nya hufvudriktningar inom den fosterländska konstens värld skönjer man nu spår till en redan inbrytande och snart allt mera i dagen framträdande förändring. Den ena riktningen utgöres af det nationella elementet i poesien, hvars första och förnämsta representant är Bellman. Den andra åter yttrar sig i behovet af en innerligare och varmare skönhetskänsla, i en fördomsfriare smak och i följd deraf i en från den fransyska Encyclopedismens ytlighet sig lösryckande speculation öfver konsten, dess väsende och ändamål. Af flera tecken visade sig att aftonen till ett af den svenska odlingens tidskiften inbrutit och att morgonen till ett annat var i antågande. Gustaf III var den sol, som ännu med sina lifgifvande strålars kraft värmden den fosterländska konstens späda blomma. Men hans egen lyckas sol hade gått ned. Genom sorlet af den glada tällingsstriden emellan de Gustavianske skalderna trängde stundom det aflägsna dånet af franska revolutionens stormande böljor. Det lysande skådespelet af svenska snillet torneringar lyktades med hjeltens död. Han stupade i sitt blod på tiljorna i den svenska konstens tempel.

Den franska revolutionen, som för mennisko-
släktet skulle öppna nya utsigter och bereda nya
medel för dess verksamhet, hotade nu att om-
störta det Europeiska samhällets grundvalar. Snart
fylldes Napoleon världen med häpnad och förvåning,
och Sverige blef åter inkastadt i krigets faror.
Hans skoningslösa hand räckte omsider det olyck-
liga fäderneslandet. Men stora faror uppväcka of-
tast stora krafter och stora uppoffringar. Rege-
mentsförändringen 1809 räddade Sverige. Och nu
äro vi vid den tidpunkt, som, enligt hvad i de för-
sta raderna af denna uppsats antyddes, börjar ett
nytt blad i svenska vitterhetens historia.

Vi hafva velat försöka en kort öfverblick af
den fosterländska vitterhetens närmast föregående
utvecklingsperioder, för att gifva ett klarare be-
grepp om orsakerna till den omhvälfning, som nu
inträffade äfven inom litteraturens område. Vi
hafva anmärkt att i slutet af 18:de århundradet
tvenne nya smakriktningar eller egentligare tvenne
skilda yttringar af i grunden samma riktning bör-
jade att uppenbara sig. De kommo först i början
af det nittonde till mognad och utveckling. Man
begynte nemligen inse att den sköna konsten hade
ett högre mål än blotta naturens härmning, att
poesien ej uteslutande var en förståndets lek. Ge-
nomträngde af andra åsigter om konstens väsende
och af den romantiska anda, som flägtade från
Tyskland och Södern, hade redan i början af detta
århundrade åtskilliga ynglingar närmare förenat sig,

för att med gemensamma krafter uppträda i opposition mot den hittills rådande smaken och inför den svenska allmänheten vindicera den nyvaknade Romantikens rätt. 1807 stiftades i Upsala det så kallade *Aurora-förbundet* *). Väl bekanta äro de fejder mellan den så kallade gamla och nya Skolan, hvilka förorsakades genom denna förenings uppträdande i *Phosphoros* samt andra periodiska skrifter och Calendrar m. m.

Striden var häftig och väckte ett länge saknad lif inom svenska Litteraturen. Det tillhör ej oss att teckna dess lynne eller bedömma dess utgång.

Med fredligare medel sökte ett annat något sednare (d. 16 Febr. 1811) stiftadt och samtidigt för litterära ändamål verkande ynglingaförbund att nå sitt mål. Det kallade sig det *Göthiska Förbundet* och uppträdde äfven i opposition mot den fransyska smaken, men gick dervid mera positivt till väga. Dess hufvudsyftning var nemligen att genom en på samma gång rent vetenskaplig och poetisk behandling af fornnordiska minnen lifva kärleken för vår forntid och derigenom rena smaken, samt i någon mån väcka en slumrande nationalanda till medvetande. Till ett sådant företag var den tidpunkt, då Göthiska Förbundet uppträd-

*) De förste Ledamöterna voro: *Atterbom, Palmblad, Jac. Axel Stenhammar, Ingelgren, Elgström, Hedborn, Sondén* m. fl.

de, företrädesvis egnad. Fäderneslandet hade nyligen gått räddadt ur stora faror, hoppet vaknade ånyo hos nationen om bättre och lyckligare tider och en friare författning göt ett friskare lif i statens lemmar.

Rörande förbundets stiftelse och verksamhet må en af dess stiftare och verksammaste ledamöter förtälja.

BERÄTTELSE

OM GÖTHISKA FÖRBUNDETS STIFTELSE OCH VERKSAMHET
AF E. G. GEIJER.

I slutet af 1810 funno sig i Stockholm flere unge män tillsammans, som närmare slöto sig till hvarandra för att fortsätta det umgänge, som redan tidigt förbundit dem. Med undantag af tvenne voro de från samma hembygd, Wermland. De fleste voro barndomsvänner, alle sedermera i Upsala Akademi-kamrater, nu i hufvudstaden unge arbetare på den civila eller militära tjenstebanan. Äfven jag, år 1809 anställd såsom E. O. Canzlist i Kongl. Riks-Archivet, men följande året nämnd till Docent i Upsala, befann mig, efter återkomsten från en resa till England, i denna krets af vänner. Med mig och min bror voro vi tolf, af hvilka hälften nu mera är af döden skördad. Huru ibland oss förslaget att kalla oss ett *Göthiskt Förbund*, våra sammankomster *stämmor*, och i dessa utmärka oss med *Göthiska namn* först uppkom, erinrar jag mig ej. Hvad jag minnes är, att det från början var ett skämt och troligen ej blifvit annat, hade ej en af vännerna påtryckt uppfinningen en annan stämpel.

Denne var då varande Canzlisten i Ecclesiastik-Expeditionen *Jakob Adlerbeth*. Af en högst

bestämd karakter, som yttrade sig i det största som det minsta, gaf han denna bestämdhet åt alla sina företag, ibland hvilka man äfven kunde räkna hans tidsfördrif och nöjen. Ty han bedref allt med en viss grundlighet och stannade i intet på halfva vägen. Dermed förente han det varmaste, redligaste hjerta och en trofasthet utan gräns, som gjorde honom dyrbar, och ännu gör honom oförglömmelig för sina vänner. Att i vänskapen upplifva det gamla nordiska fostbrödralaget, dertill var han framför alla kallad och värdig. Han tog saken ganska allvarsamt, och fann öfverensstämmelse, då han framställde den såsom en *moralisk-patriotisk* tanka. Man kan anse honom såsom Göthiska Förbundets egentlige upphofsman. Han författade inledningen och uttalade grundsatserna till de stadgar, som uppgjordes och antogos. Göthiska Förbundets första stämma hölls under honom såsom Ordförande den 11 Februari 1811; då han äfven valdes till vårdare af Förbundets Skrifter och Handlingar. Under Förbundets utvidgning och snart framträdande verksamhet förblef han i detsamma den egenteligen personliga principen. Efter avslutandet af hans allvarliga föredrag vid våra stämmor voro samtal, sång och ett gladt dryckeslag, der mjödet på förfädrens vis tömdes ur horn, våra tidsfördrif. «Götherna fordomdags drucko ur horn» var en älsklingsvisa. Jag diktade en egen *invigningssång*, som Förbundet förbehöll för sig. Huru många af de Göthiska Sånger, som

sedan utgingo bland allmänheten, uppstämdes ej först i dessa glada vänskapliga lag. Vi hade ibland oss goda sångare; i synnerhet en förträfflig röst, tolk af ett lika förträffligt hjerta. Så som jag hörde förbundsbrodern *Johannes Dillner* sjunga Idunas första sånger, skall jag ej höra dem mer.

I tolf år var förbundets verksamhet i mer än en riktning liflig. Derefter begynte den mattas och upphörde småningom. Omständigheter, deltagare, interessen hade förändrat sig. Endast Jakob Adlerbeth var ännu densamme, som år 1811, och ville ej erkänna någon förändring. Han pålyste sina Göthiska stämmor, visserligen ej så ofta som förr, men regelmässigt. Han fortfor att behandla de gamla formerna med lika högtidligt allvar. De mer än en gång gjorda framställningarne att upplösa förbundet, sedan det mest blott till namnet fanns kvar, gingo honom mycket till hjertat. »Förbundet upphör ej, men det hvilat,» sade han mig sluteligen, efter en för detta ämne, såsom han tillstod, tillbragt sömnlös natt. Det var det beslut, hvartill han ändteligen såg sig nödsakad att komma. I förbundets 22:dra år inställde det helt och hållet sina sammankomster, »intill dess förändrade omständigheter påkallade dess förnyade verksamhet,» hvilka omständigheter skriftvårdaren förbehöll sig att få pröfva. Dess handlingar, dess tillhörigheter fortforo att vårdas med lika noggrannhet. Sjelf tycktes Adlerbeth med Göthiska Förbundet draga sig ur verlden. Hans

lif blef allt mera ensligt, men omfattade med lika ståndaktighet de föremål, åt hvilka han egnat sin ungdoms kärlek. Han hade öfverlevvat Göthiska Förbundets *verksamhet*: till *namnet* kunde det ej öfverlevva honom. Den 2 September 1844 bortrycktes af döden en af de redligaste menniskor jag känt, lika utmärkt genom sina egenskaper, som genom sina egenheter. Göthiska Förbundet har upplöst sig öfver hans graf, och förordnat om sin qvarlåtenskap.

Då ibland de få qvarlevvande af Göthiska Förbundets stiftare jag ännu finnes öfrig, och förbundet har hedrat min son med förtroendet, att efter meddelade handlingar teckna en kort förbundets Historia, har jag såsom ett bidrag dertill, velat lemna närvarande minnesteckning af denna förening. Jag har den mycket att tacka; fäderneslandet skall ej heller ihogkomma den utan tacksamhet. Då jag sätter mig ned till denna teckning, har först framställt sig för mitt sinne bilden af den bortgångne vän, som med denna förening mer än någon af dess medlemmar hade införlifvat sig sjelf.

Göthiska Förbundet var ett frö, hvaraf blef mer än dess stiftare förestälde sig. Fröet föll i en tacksam jord. I denna förening, som hvarken var eller ville vara något ordenssällskap, var ingenting annat bestämdt än den *fosterländska* riktningen. Men denna hade i allmänhet blifvit nylifvad af flera orsaker. Fäderneslandet hade nyss

stått på branten af undergång, och hade i detta ögonblick blifvit dyrbarare för alla sina söner. Dess öde var ännu oafgjordt, dess räddning tvifvelaktig. Det sökte ett stöd äfven i sina minnen, och svenska hjertan voro stämnda mer än förr att lyssna äfven till de halft förglömda äldsta, som talade om nordisk kraft och ära.

Under sådana inflytelser skref jag i Stockholm vintern och våren 1811 sångerna: *Den siste Kämpen — Vikingen — Den siste Skalden*. Jag satte dem äfven i musik. Endast melodien till Vikingen har blifvit bibehållen. Musiken till de bägge andra är förkommen, till föga skada, då denna uppgift öfversteg mina krafter. Dessa Dikter författades i och för den nämnda kretsen af vänner. De voro en öfverraskning för dem och nästan för mig sjelf; ty jag hade ditintills föga försökt mig på det poetiska fältet. Dessa försök följdes innan kort af *Odalbonden*, *Manhem* med flera andra. I förbundets stämma den 20 Maj 1811 föreslog jag utgifningen af en Tidskrift till befordrande af förbundets ändamål. Den 31 påföljande uppläste jag en Anmälan till en sådan. Första häftet af *Iduna, en skrift för den Nordiska Fornälderns älskare*, af mig ensamt författadt, utkom genom förbundets försorg under loppet af sommaren 1811, då jag befann mig hemma i min födelsebygd. Jag minnes ännu, huru jag en vacker afton gjorde mina föräldrar och syskon första gången bekanta med min nya värdighet såsom poet med att upp-

läsa dessa skaldestycken under en stor alm i den till min faders gård gränsande skogshöjden.

Det tillhör ej mig att dröja vid verkan af detta försök, hvars flera upplagor vittnade om att det slog an på allmänheten. Men äfven hvad som i sin början framstår mindre betydande, blir det mer, om det hänvisar på ett sammanhang af fortsatta bemödanden. Derföre inskränker jag mig till den anmärkning, att här vidrördes strängar på Svenska Lyran, som länge varit stumma, af *Ling* anslogos samtida med mig, om ej förr, och hvilkas ljud sedan *Tegnér* lät klinga öfver Europa.

Iduna, hvars *andra*, innan samma års slut utkomna häfte äfven till största delen var af mig författadt, fortfor sedan att med förenade krafter uppehållas, tills Tidskriften år 1824 med det 10:de häftet upphörde. Den upptog, jemte sin poetiska beståndsdel, för hvilken den hade flera skalders att tacka, äfven andra ämnen, och utbredde sig småningom, ej utan frukt, öfver åtskilliga delar af den nordiska fornforskningens fält. Våra fornlemningars undersökning, vård och beskrifning låg förbundsbrodern *Rolf* (det var det namn Adlerbeth i förbundet förde) synnerligen om hjertat. Hans egna uppsattser, om man undantager en om det gamla Bjarmaland, rörde mest detta ämne. Hans uppmuntran till arbeten deruti var ifrig, hans kostnad ospard; ty han bekostade af egna medel flera antiqvariska resor och undersökningar inom fäderneslandet. Förbundsbröderna *J. H. Schröder* och

Bruzelius, sednare *Wallman* och *Liljegren* voro i synnerhet hans medarbetare på detta fält. Den vård Regeringen begynte taga om våra forntida minnesmärken, var en stor anledning till fägnad, och han anmärker i en af sina årsberättelser till förbundet, att detta ej skett utan förbundsbröders medverkan. Det nya deltagande, förbundet väckt för nordisk fornkunskap, gladdde mången undan-gömd forskare. Så blef en enslig lärd Skolmästare på Ulriksdal vår förbundsbroder, och vi besökte honom, då hans sjuklighet nekade honom att infinna sig i våra sammankomster. Han dog innan kort, och öfverlemnade till förbundet, mot en ganska billig lösen, sin icke obetydliga samling af böcker, handskrifter, mynt och kopparstick. Förbundet uppsatte en enkel bautasten å hans graf på Solna kyrkogård med inskrift: »*C. W. Tholander, död den 15 Nov. 1815. Hans vänner reste stenen.*» Bidrag af honom finnas i *Idunas* 4:de och 5:te häfte. I allmänhet blef förbundet en föreningspunkt för flera förut spridda bemödanden. Samlare af fornsaker, traditioner, permebref, historiska dokumenter trädde med oss i förbindelse. Förbundsbrodern *Rääf i Småland* var genom sina betydande samlingar, och sina allvarliga studier, verksam för våra ändamål. Mycket af hvad för dessa sedan skedde i offentlig väg, blef genom förbundet först föremål för allmänna uppmärksamhet och deltagande.

Iduna är den hufvudsakliga urkunden af Göthiska Förbundets verksamhet. Men till den sluta sig äfven andra verksamhetsyttringar, som, om de ej omedelbarligen ifrån förbundet sjelft, dock mer och mindre från dess medlemmar utgingo, med det trädde i nära sammanhang, rörde sig på samma grund och syftade till ett gemensamt mål. Ingen ting visar bättre att det var tidens egen riktning, som i fäderneslandet uppbar alla dessa bemödanden.

Med tredje häftet begynte *Tegnér's* bidrag till *Iduna*, hvilken han sedan fortfor att pryda med de skönaste blommor. Hur många af hans här först ljudande sånger blefvo ej nationens egendom och lefva än på allas läppar. Frithiofsagans harpa klingade här först. Dess särskildt i *Iduna* meddelade sånger voro de äpplen, genom hvilka *Gudinnan* ännu bevisade sin förmåga att odödliggöra.

En poetisk kallelse af annan art lät först höra sig i detta häfte. Förbundsbrodern *Afzelius* var då lärare vid Frimurare-Barnhuset, der min bror, *Carl Fredrik Geijer*, en af de ibland oss så kallade *Stamgötherna* och tillika förbundets skattmästare, bodde, och der förbundets stämmor länge höllos. Han hade varit den förste som ökade tolltalet af bröderna. Han begynte ibland oss blifva verksam med tredje häftet af *Iduna*, der han framträdde med romansen *Necken*, diktad till den herrliga folkmelodien *Neckens polska*, hvilken äfven såsom musikbilaga till detta häfte utgafs. Sällan har man hört ett innerligare och ljusligare sam-

manhang emellan ord och musik än i denna sköna dikt. Det var också en ny ton lockad ur den Svenska Lyran, eller rättare det var den gamle *Strömkarlens* toner, som väcktes ibland ett yngre slägte. Det var den *Svenska folkvisans* ton, som åter var träffad och upplefde. Den som först anslog den till det bildade och förbildade slägtets förvåning, var en man från barndomen med densamma förtrogen och som var i besittning af stora samlingar i detta afseende, hvilka han plockat från folkets läppar. Han föreslog mig, ehuru jag i början ej var synnerligen gynsamt stämd för honom och hans bemödanden, att vi bägge gemensamt skulle utgifva en samling af gamla Svenska folkvisor. Jag lockades af de gamla herrliga melodierne, af hvilka han äfven samlat ett stort antal, och kom derigenom in i ämnet. Jag skref Inledningen till *Svenska Folkvisor från forntiden, samlade och utgifne af E. G. Geijer och A. A. Afzelius*, hvaraf 1:sta delen utkom 1814 och 2:dra och 3:dje 1816 och 17. Ett arbete, hvarpå mitt namn mycket oförtjent står främst; ty, ehuru jag, eller rättare min fästnö, meddelade några bidrag af Wermlandsvisor, och jag genom min vänskap med Kapellmästar Häffner af honom fick melodierne redigerade, samt skref en i tredje delen införd afhandling om *Omqvädet*, var arbetet i sjelfva verket Afzeli. Dermed begynte vår *medeltids* poetiska skatter att astäckas; ett bemödande, som sedermera blifvit fortsatt af *Afzelius* sjelf, af At-

terbom, af A. I. Arwidsson, af Wieselgren, och sednast af Cavallius, Stephens och andra, samt lemnat rika frukter.

Ännu en annan riktning blef ifrån 3:dje häftet af Iduna märkelig och fruktbarande. Vi voro entusiasmerade öfver den nordiska fornålderns Sånger och Sagor; och vi kände dem i sjelfva verket ganska litet. En kort framställning af Nordiska Mythologien hade jag försökt i 1:sta häftet af Iduna i en recension af Adlerbeths Ifrån Danskän öfversatta *Edda* eller *Skandinavernas Hedniska Gudalära*; men denna mythologis urkunder kände vi endast genom Göransson och Resenius. År 1812 kom den unge, men redan då rättvist berömde Danske Språkforskaren Rask till Stockholm och lefde der en längre tid i Afzelii hus. Deras vänskap bar frukt i en kedja af arbeten, som i kändedomen af den hittills hos oss mera åberopade, än kända gamla Isländska litteraturen, gjorde epok. Med Rasks biträde meddelade Afzelius i tredje Iduna-häftet efter en handskrift*) den Isländska texten af den djupsinnigaste bland den gamla nordens mythiska sånger, *Wöluspå* och bifogade en Svensk öfversättning. Derefter utgaf Rask i Stockholm sina bekanta upplagor af den *äldre* och *yngre Edda* samt af *Skalda*; hvilka alla Afzelius genom öfversättningar gjorde äfven för mängden af läsare tillgängeliga. Det var ett stort och viktigt steg,

*) Se anmälan i 3:dje häftet.

en obestriddigen stor förtjenst. Sålunda blefvo den *Nordiska Gudasagans* poetiska skatter äfven afslöjade. *Snorre Sturlesons* *Nordiska Konungasagor* hade redan förut, af oss oafhængigt, genom patriotiske mäns åtgärd börjat att i text och öfversättning allmängöras. I *Lings* stora poetiska arbeten, i hans sinnrika framställningar och förklaringar af vår mytologi, framstod en verldsåskådning, i hvilken den nordiska forntiden syntes på ett eget sätt åter upplefva.

Det är omöjligt att, äfven i den kortaste behandling, sysselsätta sig med närvarande ämne, utan att mer än en gång stöta på denne märkelige man, som sjelf var ett Göthiskt förbund i sammandrag och derföre ej heller på bästa sätt sändes med det andra. Bäst sympathiserade han utan tvifvel med Adlerbeth. De hade en stor väsendtlig likhet. Bägge utmärktes genom en stor beständighet och ihärdighet i karakteren. I alla andra afseenden voro de högst olika, och kommo kanske just derföre så väl öfverens. Adlerbeth hade ej en gnista af inbillningskraft, men stor respekt för den, om den betedde sig rätt fosterländskt. Hos *Ling* var inbillningskraften en volkan, men den ville endast kasta sina lågor ibland isar. *Nordens* natur var det fält, inom hvilket han strängt höll den bunden. Den fick ej förirra sig åt de väderstreck på den poetiska kompassen, der *Lings* hand hade varnande tecknat: *söder* och *veklighet*. Sjelf kunde han till kropp och själ väl

gälla för en den nordiska kraftens representant. Han var till profession en fäktmästare, till hjerta och inbillningskraft en skald, till förstånd och hufvud en skarp och uppfinningsrik slutare, om ordet mig tillåtes, och hade den klaraste, mest träffande blick, på både saker och personer, men allt inom vissa *gränser*. Begränsningen var hans eget *jag*, med hvilket han i sina dagar haft nog att göra, och som skaffade andra äfven tillräckligt att göra. Ödet hade varit hårdhänt emot honom och tillhuggit honom i råa former, hvilka han aldrig kunde öfvervinna. Han var en *sjelflärling*, och att i kampen mellan honom och hans öde *sjelfvet* stod segrande fram, var på en gång kanske hans största förtjenst och fel. Han kom till Stockholm för att ombilda Svenska nationen genom Gymnastik och fosterländsk skaldekonst. Adlerbeth hade med honom trädt i förbindelse, och beredt, såsom jag tror, sjelfva denna flyttning. Vi besökte honom gemensamt mången gång under den närmast följande tiden, då han med sin första hustru ännu bebodde ett par små rum i Bergstralska huset. Ingen menniska har från början på mig öfvat på en gång en så fängslande och en så tillbakastötande inflytelse, som Ling. En fortsatt bekantskap förde oss närmare till hvarandra. Man kunde ej lära känna honom, utan att älska honom. Det mildaste, blödigaste hjerta bodde i sjelfva verket under den råa ytan. Vi drogo sluteligen väl öf-

verens, dock först sedan det kommit derhän att, liksom genom en tyst öfverenskommelse, våra oförenliga meningar blifvit lemnade på ett neutralt gebit emellan oss, på båda sidor om hvilket vi räckte hvarandra handen. Det höll hårdt med erkännande af denna först beväpnade, sedan vänskapliga neutralitet, och vi voro en gång på god väg, såsom jag snart skall berätta, att blifva fiender.

Ling, som ej utan Adlerbeths och flera Göthiska vänners trogna medverkan slutligen fick sitt Gymnastiska institut i hufvudstaden inrättadt, hade emedlertid med öppna armar blifvit emottagen i Göthiska Förbundet, men var likväl ingen flitig besökare af våra stämmor. Jag kommer ihog att han var närvarande, då en vår nykallade Ledamot Öfver-Intendenten *Pehr Tham* i förbundet högtidligen emottogs. Den gamle, vördade antiqvariske mæcenaten lät oss genast förstå, huru det egentligen förhöll sig med rikets antiqviteter, hvars förnämsta minnesmärken skulle befinnas vid och omkring hans eget gods Dagsnäs i Westergöthland. Det tycktes som till och med sjelfva asken Ygdra-sill der skulle hafva stått. Nu räckte ej Lings tålmod längre till. »Den står väl i helfvete heller!» utropade han och gick ur salen. — Snart bröt likväl Ling med Göthiska Förbundet; och anledningen gaf jag emot min vilja. Med den stora omfattning, som han i allt gaf åt sina sträfvanen, ville han äfven uppstå såsom reformator af den bildande konsten i fäderneslandet. Det samman-

hängde med hans Gymnastiska idéer och hans stora kännedom af människokroppen i alla dess lägen och ställningar. En af hans älsklingstankar var en ny på naturen grundad konst, med ämnen hämtade ur Nordiska Mythologien, och således såsom hans egen poesi nordisk och fosterländsk. Man kunde ej i detta, såsom knappast i något ämne, höra honom, utan att hänföras af hans eld och beundra hans skarpsinnighet. Han umgicks med artister. Han gjorde proselyter. En ny bana började utstakas för konsten, och ett och annat försök på densamma skedde. Jag hade sjelf emottagit ett ganska smickrande prof deraf. Efter att någon tid hafva hållit offentliga föreläsningar i Upsala öfver Skandinavians gamla historia, emottog jag af mina der studerande landsmän en hedersskänk, ett göthiskt dryckeshorn, prydt i drifvet silfver med lika sinnrika som skönt utförda framställningar ur de nordiska mytherna, efter min vän Fogelbergs ritningar. Jag var högst tacksam, men trodde mig likväl på denna nya bana böra äfven fästa uppmärksamheten på en afväg, och framställde mina betänkligheter i några *Betraktelser i afseende på de Nordiska Mythernas användande i skön konst*, som infördes i Idunas 7de häfte, 1817. Jag ville varna för en allt för uteslutande Nordiskhet i både Skalde- och Konstlära. Ling tog det såsom ett *crimen læsæ* emot den *fosterländska konsten* och trädde ut ur Göthiska Förbundet, till förbundsbrödernes stora bestörtning.

I sitt afsägelsebref återopade han sina göromål och sin hälsa. Till någon som frågade honom om egentliga orsaken, skall han hafva svarat: »Skulle min herre t. ex. vilja förblifva medlem af en kristelig församling, om någon der uppstode och med allmänt bifall förnekade vår herre Christus.» — Jag träffade honom kort derefter hos Adlerbeth. Han sade hårda ord. Jag hade godt af min lyckliga förmåga att ej lätteligen blifva stött. Vi blefvo småningom åter vänner. Det var en af de flera erfarenheter jag haft, att med verklig aktning och kärlek för en person, tillfälliga miststycken ej häfta eller tränga till själen.

Emellertid hade fältropet af nordiskhet, af fosterländskhet äfven inom konstens verld, väckt uppmärksamhet och deltagande. En schism begynte äfven här uppkomma, en protestantisk församling att bildas, som ville lösgöra sig från slentrian och auctoriteter. I Juni månad 1817 öfverlemnades till Göthiska Förbundet af en konstälskare, som ville vara okänd, en summa af 50 Dukater, att till de Svenske och Norske Konstnärer, hvilkas arbeten vore utförda enligt nordiska mythen, utdelas såsom belöning eller uppmuntran, enligt vilkor, hvilka innefattades i en särskild anmälan, om hvars kungörande den okände gifvaren anmodade förbundet, som tillika borde välja en pröfningsnämnd, att besluta öfver utdelningen. Kungörelsen skedde i allmänna tidningarne. Nämnden valdes och bestod af konstälskare och littera-

törer så inom som utom förbundet, och Carlsdagen den 26 Januari 1818 beständes för fullgörandet af det gifna uppdraget. Flera af våra utmärktaste hemmavarande konstnärer (*Byström*, vår förbundsbroder, var frånvarande) — den så djupt kännande och så samvetsgrant arbetande *Fogelberg*, som redan i sina modeller af Frey, Odin och Thor visat, hvad en ren och lycklig uppfattning kunde skapa af dessa nya ämnen — den grundelige tecknaren och målaren *Sandberg* — den genialiske skildraren af nordisk natur, *Fahlerantz* — intresserade sig lifligt för uppgiften. Tjugusju större och mindre konstalster i skulptur, målning och teckning inkommo till bedömande; deribland arbeten af *Fogelberg*, *Sandberg* och *J. von Breda*. De sistnämnde afsade sig allt anspråk på belöningar, hvilka tilldelades yngre konstnärer.

Den häraf föranledda schismen, som vi påpekade, blef ej heller för öfrigt utan sina synbara tecken. Fråga uppstod om en offentlig exposition af de nämnde konstalstren. Förbundet kom derigenom i kollision med de Fria Konsternas Akademi, som ensam hittills besörjt sådane expositioner, och denna Akademis dåvarande Präses hade i ett offentliggjordt Tal utdömt de nya ämnena från konstens gebit, »såsom råa och vidunderliga foster af de äldsta Nordiska folkslagens inbillningskraft.» Andra missnöjen inom Akademien torde vid samma tid hafva kommit till utbrott. Nog af utaf den tillämnade inskränkta Göthiska Expositi-

tionen blef en stor och allmännare i f. d. Kirsteinska huset, der hufvudstadens förnämsta artister förenade sig till en oakademisk exposition af sina arbeten, hvilken blef lika lysande som talrik och besökt. Envoyéen Baron *Silfverhjelm*, som inträdt i Göthiska Förbundet och kanske var stiftaren af de utdelade prisen, inbjöd å förbundets vägnar den Kungliga Familjen att hedra expositionen med Dess besök, såsom äfven skedde. De kungliga personerna yttrade det nådigaste bifall, och H. M. Konungen anbefalldes af Fogelberg modellerade Nordiska Gudabildernas utförande i marmor för sin egen höga räkning. Expositionen lemnade ett betydligt öfverskott, hvilket Göthiska Förbundet beslöt att använda till samma ändamål, och som till en stor del äfven dertill användes. — Om anledningen och verkställigheten af denna Göthiska konstexposition samt de dermed sammanhängande förhållanden för dagen, vinnes fullständigare upplysning i en särskild derom till förbundet inlemnad berättelse *) af förbundsbröderne *Johan Gustaf Netzel* och Grefve *Carl Spens*, åt hvilka närmaste omsorgen derom af förbundet hade blifvit anförtrodd. Den liflighet, hvarmed flera af våra konstnärer beträdde den nya banan af en egendomlig nordisk konst, har ej kunnat blifva den samma som i dessa första dagar; men den har, såsom alla de likartade bemödanden, med hvilka

*) Se den här nedan intagna Berättelsen om Expositionen 1818.

den var samtidig, ej blifvit utan varaktiga frukter. Den som sett *Fogelbergs* sednare herrliga Odinsbild eller *Quarnströms* nyss utförda Iduna, kan med egna ögon öfvertyga sig derom.

Vi ha kastat en blick på de olika rigtningar, i hvilka den fosterländska väckelse röjde sig, till hvilken Göthiska Förbundet mer var ett tecken, än en orsak. Man torde fråga, om den ej äfven hade någon politisk karakter. Visserligen. Vi voro först och främst alle ifrige patrioter. De af förbundsbröderna, som gingo i kriget, följdes i synnerhet af de hemmavarandes deltagande, och erhöilo för tappra vapenbragder skrifteliga uttryck af förbundets bifall och tacksamhet. Vår värderade förbundsbroder *Södermark* (i förbundet *Sigurd*), nu såsom konstnär så utmärkt, emottog ett sådant af förbundet under fälttåget i Norrige. Att en Fransysk Prins kallades på trappan af Sveriges thron var väl, om jag skall döma till andra efter mig sjelf, för flera af oss ej synnerligen behagligt. Men *Carl Johans* bedrifter och stora egenskaper underkufvade äfven oss; och föreningen emellan Sverige och Norrige fyllde oss med förtjusning. Jag skref öfver *Carl Johans* hemkomst poemet *den 3 Juni 1814* — Tegnér sin *Nore* — bägge införda i *Idunas* 3:te häfte. Det blef mig i förbundets stämman uppdraget att uppläsa Tegnérns skaldestycke. Det rörde mig så, att jag ej kunde fullborda läsningen, utan brast i tårar. Sådana känslor voro vår politik. För våra Riksdagar

voro vi mera främmande. Likväl började en och annan förbundsbroder, såsom *Hartmansdorff*, *Lagerhjelm*, *Carl Spens*, *Lefrén*, *Ludv. Heijkensköld* och *Stråle* äfven att i dem ingripa och följdes med lifligt deltagande. På 1323 års Riksdag talades till och med om ett *Göthiskt parti*.

Och här slutar jag denna korta skildring — en återblick af vemod och nöje på gångna dagar, som gifvit mig så mycket att minnas, så mycket att med tacksamhet erkänna. Otrogen har jag aldrig blifvit detta minne; ehuru jag vext till i den erfarenhet, att *gamla former* ej i allt äro den *gamla goda saken*.

Äfven inom förbundet uppstod af sådana orsaker slutligen en slags söndring, som förlamade dess verksamhet. Vår dilettantism i nordisk fornforskning öfvergick i sinom tid till verkligare historiska studier, som visade mycket i en annan dag; än vår förtjusta ungdomsblick i början på god tro antagit. Jag kom genom Första Delen af Svea Rikes Häfder i lukt af kätteri, åtminstone i antiqvariskt hänseende. Adlerbeth sade mig aldrig något derom. I hjertat var han en hemlig *Rudbeckian*, åtminstone så vida, att han ej utan yttersta prut ville afstå något, vare sig i längd, bredd, höjd eller djup, af de i den Svenska ärofulla fornålderns namn någonsin gjorda anspråk. Ett samtal emellan tvänne andra vänner i detta ämne blef mig berättadt. Den ene yttrade sina betänkligheter öfver mina betänkligheter i afseende på Yng-

linga-ättens kronologi. Den andre tog mitt försvar, och anmärkte med tillfredsställelse, att jag åtminstone lemnat den ännu äldre *Fornjoterska* ätten oantastad, som vore sjelfva grundstenen till vår Historia — emedan jag derom sagt ingenting.

Men ingen scepticism i världen, den må göra hvad nederlag som helst, förmår göra den minsta åverkan på det *rena i hjerta och afsigt*, der detta verkligen finnes. Det är ock det enda, som i himmelen och på jorden bär frukt, och ej är beroende af de förgängliga former, hvori det sig här uppenbarar. Derigenom har ock detta Ynglingaförbund verkat, och skall fortverka äfven in i den efterverld, som kanske ej mera skall minnas dess namn. Det har deri ett gemensamt öde med andra dylika ungdomliga föreningar äfven inom vårt eget land.

Man kan ej utan deltagande följa dess korta, men lärerika historia. Man ser ett lifligt, eldigt, välsinnadt, öfver sig sjelf dunkelt, och i sina yttningar ensidigt sträfvande tändas, arbeta, med sig förena andra likartade bemödanden, derigenom först utvidga sig och tillvexa, småningom dela sig på olika banor och till utseendet upplösas; under det likväl den första goda afsigten sväfvar öfver alla dessa skilda verksamheter, såsom ett gemensamt kärt och lifvande minne.

Jag har kallat det Göthiska sträfvandet ensidigt. Hvarje kraft är det. Men försynen har till-

räckligt sörjt därför, att aldrig blott en enda finnes; och världens inre och yttre sammanhang är i våra dagar större än någonsin. Samtidigt med det Göthiska ynglingaförbundet i Stockholm, var ett annat ynglingaförbund i Upsala, hvilket, då Götherne stiftade *Iduna*, redan hade framträdt med *Phosphoros*, der *Atterboms* innerliga, poetiska natur först började uttala sig. Till deltagarnes lynne och sträfvande voro de helt olika, ehuru bägge voro opponenter mot den förut hos oss herrskande fransyska smaken. De förstnämnde vände blicken ur sitt eget bröst mot Nordens fornålder, och stärkte sig med att poetiskt fira den gamla hedendomens kraft; de andre, om äfven en och annan bland dem ej för denna riktning blef främmande, vände sig förnämligast mot Södern, mot Tysklands snart alla litteraturer omfattande vitterhet, mot Italiens himmel och poesi, och söngo äfven sin förtjusning i hemfödda toner. De voro kristligt-romantiskt sinnade i motsats mot den nya Gothismen. — *Göther* och *Phosphorister* höllo sig afsöndrade från hvarandra, och Phosphoristerna skärmytslade äfven i sin tidning *Polysem* emot Götherna. Dock saknades ej nuancer mellan bägge. *Manhemsförbundet*, en förening af en på en gång patriotisk, theosophisk och romantisk syftning, praktisk ej mindre än theoretisk, i spetsen för hvilken den genialiske *Almquist* stod, kan sägas ha fyllt mellanrummet emellan dem, och på sitt eget sätt

omfattat och förvandlat bådass sträfvande*). Sednare trädde jag med Phosphoristerne äfven i förbindelse, och har på visst sätt tillhört både dem och Götherna, ehuru min egen bana mer och mindre skulle skilja mig från bägge. Bägge utmärka momenter i historien om Svensk bildning, som ej skola förgätas. Bägges inre frändskap, oaktadt all yttre olikhet, skall äfven framstå allt tydligare, ju mer bladen af Svenska vitterhetens häfder i sitt sammanhang upplås. Och tacksamhet mot min vän *Atterbom* — nu äfven den ädle tolken af *Lings* minne — som i sinä *Svenska Siare och Skalder* börjat och fortsätter skildringen af Svenska vitterhetens förnämsta epoker och män, och deri med lika mycken kärlek som insigt ådagalägger både deras egenheter och deras sammanhang — tacksamheten mot denne vän ingår i de känslor, med hvilka jag här nedlägger pennan.

Upsala, på min 65:dje födelsedag, den 12 Januari 1845.

E. G. G.

*) Se *Handlingar till upplysning i Manhemsförbundets Historia*. Stockholm 1820. Almquists sedermera *ensamma*, men talrika sympathier väckand bana ligger uttryckt i vår nyare litteratur.

GÖTHISKE FÖRBUNDSBRÖDER.

1. STARKOTTER.

Anders Lewin, f. 1779. Kanslist i Kammar-Rätten 1799. Registrator 1800. Notarie 1802. T. f. Proto-Notarie 1805. Proto-Notarie 1807. Adjung. Ledamot 1809. Assessor 1811. Kammar-Rätts-Råd 1818. Led. af Magazins-Direktionen s. å. R. N. O. 1834.

2. ROLF.

Jakob Adlerbeth, f. d. 21 Maj 1733. Phil. Mag. 1806. E. O. Kanslist i Inr. Civ. Exped. 1807. Kopist i Eccles. Exped. 1809. Kanslist 1810. Protokolls-Sekret. 1811. Sekret. i Uppfostr.-Kommitteen 1812. Förste Exped. Sekret. 1813. R. N. O. 1815. Död d. 2 Sept. 1844.

3. EINAR TAMBASKJÄLFVER.

Erik Gustaf Geijer, f. d. 12 Januari 1735. Phil. Mag. 1806. Hist. Univ. Docens 1810. E. O. Adjunct 1815. Hist. Professor 1817. Historiograf vid K. M. O. 1822. En af de 18 i Sv. Akad. 1824. R. N. O. 1828. K. N. O. 1844.

4. ULF.

Olof Erik Bergius, f. 1734. Kopist i Kammar-Rätten 1805. Kanslist 1807. Notarie 1812. Kanslist i Pommerska Exped. 1810. Prot. Sekr. 1812. Justitiarie på S:t Barthelemy 1814—1816.

Exped. Sekr. i Kolonial-Depart. 1818. Adjung.
Led. i Kommerse-Collegium 1822. Kommerse-Råd
1831. R. N. O. 1853. Död d. 14 April 1857.

5. HJALMAR.

Erik Adolf Kjellin, f. d. 25 Aug. 1785. Phil.
Mag, 1806. Under-Löjtnant vid Fältmättnings-Bri-
gaden 1810. Löjtnant 1817. Kaptens n. h. o. v.
1818. Kapten 1823. R. S. O. s. 3. Major i Ar-
méeen 1852. Död d. 19 Sept. 1855.

6. HJORWARDER.

Gustaf Myhrman, f. 1780. E. O. Kanslist i
Utrikes Exped. 1800. Kopist 1805. Do i Hof-
Kanslers-Exped. 1809. Kanslist ibid. 1810. Do i
Just. Ombudsmans Exped. 1810—1813. Protok.
Skr. i K. Maj:ts Kansli 1812, i Hof-Kanslers Ex-
ped. 1824. Exped. Sekr. i Kansliet s. 3. Do i
Exped. 1826. Kansli-Råd n. o. h. 1829. R. N. O.
1853. T. f. Hof-Kansler, utan säte och stämma
i Konseljen fr. 2 till 26 Juni 1857. Tog afsked
1858.

7. THORGNY.

Carl Fredrik Geijer, f. d. 12 Mars 1784. Kam-
marskrifvare i Kammar-Rätten 1804. Revisor 1805.
Konstit. Kammarförv. i Seraphim. Ord. Gillet 1806.
Ord. do 1808. Kammarskrifvare i Jern-Kontoret
1809. Kamererare vid Frimurare-Barnhuset 1811.
Bokhållare i Jern-Kontoret 1817. Kamererare der-
städes 1850. Riksdagsfullmäktig i Borgareståndet

för 3:dje Bruks-Distriktet 1840—41 samt 1844—45 årens Riksdagar.

8. SKOGLAR TOSTE.

Göran Gustaf Uggla, f. 1781. Vice Notarie i Kammar-Rätten. Kanslist 1805. Kopist i Justitie-Reyisionen 180.. T. f. Registrator i Kammar-Rätten 1804. Ordin. d:o 1806. Kanslist i Justitie-Reyisionen s. å. Assessor i Kammar-Rätten 1808. Kammar-Rätts-Råd 1818. R. N. O. 1826. Fullmächtig i Riksgälds-Kontoret 1814. Ledamot af Fångvårds-Styrelsen 1827. Tog afsked 1842. Död d. 2 Juni 1844.

9. GÖTHREK.

Carl Fredrik Hammarhjelm, f. d. 10 Jan. 1787. E. O. Kanslist i Kammar-Exped. 1805. Kopist 1809. Kanslist 1810. Protok. Sekret. 1811. Erhöll på begäran afsked 1812. Kammarherre 1819. Hof-Marskalk 1826. R. N. O. 1835. Vice Landshöfding i Wernmland 1840. På begäran endtledigad 1841.

10. ANGANTYR.

Olof Nordenfeldt, f. d. 14 Mars 1790. E. O. Kanslist i Kansli-Styrelsen. Andre Sekret. i Kabinettet 1811. Legations-Sekret. i Köpenhamn 1814. D:o i Berlin 1815—1818. Kammarjunkare 1818. Legations-Sekret. i Wien 1819. Chargé d'affaires derstädes 1820. Rappellerad 1821. Kammarherre 1822. R. N. O. 1852. Död d. 18 Aug. 1845.

11. HERAUDR.

Johan Erik Kumlander, f. 1779. Phil. Mag. i Upsala 1806. Under-Löjtn. vid Fältmätn.-Corpsen 1810. Kapten vid Finska Topographiska Corpsen å Haapaniemi och Inform. Officer derstädes 1811. Förste Inform. Officer och Major 1814. R. St Wlad. O. 4:de klass. Öfverste-Löjtnant. Tog afsked 18...

12. ORWAR ODD.

Ludvig Detlof Heijkensköld, f. 1784. Fänrik vid Lif-Gardet 1786. Tog afsked 1803. Kapten i armén 1813. R. S. O. s. å. R. St Wlad. O. 4:de kl. 1814. Major i arméen 1816. Öfverste-Löjtnant 1829. Erhöll afsked med Öfverste n. h. o. v. 1833.

13. ARNGRIMR.

Arvid August Afzelius, f. d. 6 Maj 1785. Phil. Mag. i Upsala 1809. Lärare vid Frimurare-Barnhusets Skola s. å. Prest 1811. E. O. Hofpredikant 1812. K. Hof-Consistorii Notarie och Ord. Hofpredikant 1820. Kyrkoherde i Enköping 1821. L. N. O. 1841. Prost.

14. INGWAR WIDFARNE.

Pehr Lagerhjelm, f. 1787. Kornett vid Lif-Regem. Husarer 1796. Tog afsked ur krigstjensten 1804. Elev på Jern-Kontorets Stat 1808. Assessor i Bergs-Collegium 1815. Tog afsked 1832. R. N. O. 1837.

15. REFR.

Leonard Fredrik Rääf, f. d. 13 Sept. 1786. E. O. Kanslist i Krigs-Exped. 1805. Do i Riks-Archivet 1808. Kammarjunkare 1813. Revisor öfver Stats-, Banko- och Riksgälds-verkens Räkenskaper 1811. R. N. O. 1815. Ledamot af Konstitutions-Utskottet vid 1814—45 årens Riksdag.

16. HAKE.

Lars Jakob Isander, f. d. 10 Oct. 1787. Phil. Mag. 1809. Under-Löjtn. vid Svea Artilleri 1810. Löjtnant 1813. Kapten 1824. R. S. O. 1826. Lärare i Artillerivetenskapen vid Marieberg 1821, och Befälhafvare derstädes 1829. Major i Artilleriet s. å. Död d. 23 Maj 1855.

17. STYRBJÖRN.

Johan Dillner, f. d. 3 Oct. 1785. Phil. Mag. 1809. Prest och Adjunkt vid Finska Församl. i Stockholm s. å. E. O. Hofpredikant 1810. Regem. Pastor vid Jemtlands Regemente 1814. Kyrkoherde i Östra Ryd 1820, sedermera i Funbo, samt slutligen i Wåhla församling af Erkestiftet. Prost.

18. GAUTE.

Carl Fredrik Weltzin, f. 1778. Uppbördsläkare vid Örlogsflottan 1801. Med. Doctor 1802. Chir. Mag. 1803. Fältläkare vid Werml. Fördeln. af Vestra arméen s. å. Förste Fältläkare n. o. h. s. å. Prov.-Läkare i Gottlands Södra Distrikt 1810. Do i Elfsborgs Län 1811. Medicinæ Pract. Professor vid Carol. Institutet och Öfver-Fältläkare s. å.

Bevistade i sistnämnde egenskap fälttågen i Tyskland, Holstein och Norrige 1814. R. N. O. s. å. Tog afsked från Professionen 1815. Regements-Läkare vid Götha Artilleri-Regemente 1821. Död 1828.

19. TORSTEN WIKINGSSON.

Olof Myhrman. Kanslist i Kammar-Rätten 1805. Notarie 1806. Vice Advokat-Fiskal 1808. Adv.-Fiskal 1810. Fullmäktig i Jern-Kontoret. R. N. O. 1829. Tog afsked 1851. Död.

20. RAGNAR.

Nils Märten af Tannström, f. d. 1 Dec. 1777. Phil. Mag. 1805. Erhöll 1812 Professors n. h. o. v. och kallades till Lärare för H. K. H. Hertigen af Södermanland. Kansli-Råds n. h. o. v. 1815. R. N. O. 1816. Adlad 1817. Död 1841.

21. SORLE.

Anders Henrik Lagerlöf, f. 1790. Kanslist i Kammar-Rätten 1812. Notarie vid Krigs-Revisions Depart. s. å. Notarie i Kammar-Rättens Kansli 1814. Proto-Notarie 1820. Kronofogde i Werm-land 1827. Assessors n. h. o. v. 1855.

22. CARLLI AESKIL.

Johan Holmbergsson, f. 1764. Phil. Mag. i Upsala 1788. Docens derstädes i Jurisprud. Eccles. 1790. E. O. Notarie i Svea Hof-Rätt. Vice Notarie 1794. Adjunkt i Kameral-Lagfarenh. 1807. Sekreterare i Lag-Utskottet vid 1809—10 årens Riksdag. Prom. Jur. Utr. Doktor, samt utn. Juris

Patrii Professor i Lund 1810. R. N. O. 1829.
Död 1842.

23. UBBE.

Elias Dillner, Major vid Jemtlands Regemente. Död.

24. THORE JÄRNSKÖLD.

Johan Petter Hesselius, f. 1769. Bevistade kriget 1788—1790, fick silfvermedalj och stora Svensksunds-medaljen. Under-Löjtnant vid Finska Artilleriet 1802. Löjtnant 180.. R. S. O. 1808. Kapten vid Norra,Skånska Regimentet 1815. Död.

25. OLOF TRÄTÄLJA.

Bengt Gustaf Geijer, f. 1746. Brukspatron i Wermland. Död d. 26 Jan. 1814.

26. ASMUND.

Erik Gadelius, f. 1778. Undergick Medicinska Examina Rigorosa i Åbo 1800. Läkare vid Carlbergs K. Krigs-Akademi 1801. Chir. Mag. 1802. Prom. Med. Doktor i Åbo s. å. Intendent vid Sabatsbergs brunn 1805. Anatomiae Prosector i Stockholm 1805. En ibland Stifftarne af Svenska Läkare-Sällskapet 1807 och dess Sekreterare 1808. Professor 1810. R. W. O. 1818. Död 1827.

27. FORNJOTHER.

Pehr Wilhelm Tholander, f. 1770. E. O. Kanslist i Riks-Archivet. Gjorde en resa till Paris och derifrån till Tyskland. Phil. Dr: i Göttingen. Skolmästare vid Ulriksdahl 1806. Död d. 16 Nov. 1815.

23. HARALD.

August von Hartmansdorff, f. d. 12 Mars 1792. E. O. Kanslist i Krigs-Exped. 1809. Kopist i Pommerska Exped. 1810. Kanslist i Colonial-Depart. 1812. Protok.-Sekret. 1814. R. K. R. St Anna O. 2 Cl. 1815. Härold vid Sv. O. s. å. R. Preuss. Johanniter O. 1816. Sekret. hos Riks-Ståthållaren i Norrige 1816—1821. Exped.-Skr. 1816. Kansli-Råd 1818. R. N. O. 1819. Fullmächtig i Riksgälds-Kontoret 1823. Riddarhus-Kamererare 1826. Banko-Fullmächtig 1829—1831. Stats-Sekret. vid Eccles.-Exped. 1831. K. N. O. 1836. T. f. Hof-Kansler 9 Mars 1838. På begäran endtledigad från detta förordnande och t. f. Landshöfding i Calmar d. 2 Nov. s. å. Banko-Fullmächtig 1840. President i Kammar-Rätten 1841.

29. ENGELBRECHT ENGELBRECHTSSON.

Pehr Tham till Dagsnäs, f. 17... Hofjunkare. Titul. Hof-Intendent 1765. R. N. O 1809. Öfver-Intendents n. h. o. v. 1815. Död 1820.

50. ULLE BONDE.

Samuel Troili, f. 1769. Brukspatron i Werm-land. Död 1835.

51. THIODOLFER.

Olof Sundel, Phil. Mag. 1791. Amanuens i Vitterh., Hist. och Ant.-Akademien. Kanslist i Riks-Archivet 1794. Actuarie 1800. Riks-Archivarie 1822. Kansli-Råd 1827. Död 1829.

52. WIGER.

Elias Roos, Rector Scholæ i Gesle. Död.

53. BODWAR BJARKE.

Esaias Tegnér, f. d. 15 Novemb. 1782. Phil. Mag. Primus i Lund 1802. Aesthet. Docens 1803. Aesth. Adjunct 1804. Vice Bibliothekarie 1805. Professor 1810. Græcæ L. Professor 1812. Kyrkoherde i Præbende-Pastoratet Stälvie och Lackalänga s. å. Prost 1813. Theol. Doktor 1818. En af Svenska Akad. 1819. L. N. O. 1822. Kyrkoherde i Reslöf med bibehållande af Professionen 1825. Biskop i Wexiö 1824. K. N. O. 1829.

54. HIALTE.

Gustaf Adolf Schierbeck, f. 1778. Kanslist i Riksg.-Kontoret 1800. Ombudsman derstädes 1803. Vice Advokat-Fiskal i Kammar-Rätten 1803. Adj. Ledamot 1807. Assessor 1808. Kammar-Rätts-Råd 1818. Tog afsked 1852.

55. SIGURDR.

Olof Södermark, f. 1790. Under-Löjtn. vid Fältmät.-Corps. 1808. Löjtn. 1812. Kapten 1815. Major i arméen 1816. R. S. O. 1820. Tog afsked med Öfverste-Löjtnants n. o. h. 1853. Vice Professor vid K. Akad. för de fria Konsterna.

56. IVAR BLÅ.

Fredrik Lilljebjörn, Possessionat i Wermland. Död.

37. — — —

Knut Lilljebjörn, f. 1764. Fänrik. Possessionat i Wermland. Död 1833.

38. SVEGDER.

Knut Jakob Lilljebjörn, f. 1791. Kanslist i Kammar-Rätten 1812. T. f. Registrator 1814. Ord. d:o 1816. Notarie 1820. Proto-Notarie 1827. Assessors n. h. o. v. 1836.

39. EILIF GAUTSKE.

Ulrik Thersner, Under-Löjtnant vid Fältmätn.-Corpsen 1807. Löjtnant 1809. R. S. O. s. å. Kapten 1810. Major 1814. Tog afsked med Öfverste-Löjtn. n. h. o. v. 1825. Död 1823.

40. HELWIN.

Petrus Roos, f. 1781. Phil. Mag. i Lund 1799. Kopist i Krigs-Exped. 1808. Kanslist s. å. Sekret. i Stockholms Stads Brandförsäkringsverk 1809. Prot.-Sekret. i Krigs-Exped. 1811. Sekret. i Artilleri-Staben 1816. Exped.-Skr. i Krigs-Exped. 1817. Tog afsked från de begge sistnämnde tjänsterne 1825. Kommissarie vid Garnizons-Sjukhuset. Sekret. vid Invalid-Inrättn. på Ulriksdal 1832. Tog afsked 1839.

41. ALF.

Pehr Christoffer Spak, Revisor i Kammar-Rätten. Fält-Kamererare.

42. YNGVE FREIJ.

Jacob Henrik af Forselles, f. d. 27 Dec. 1785. Auscultant i Bergs-Collegium. Geschworner 1815.

Bergmästare 1816. Bergshauptman 1817. R. N. O. 1851.

45. THORMODER.

Pehr Westerstrand, f. d. 27 Febr. 1785. Phil. Mag. i Upsala 1809. Registrator och Actuarie i General-Landtmäteri-Kontoret 1812. Fält-Revisor i General-Krigs-Kommissariatet vid Svenska arméen i Tyskland 1815. Fält-Kamererare 1814. Extra Kammarförvandt i Allm. Magazins-Direktion 1816. T. f. Kammarförv. i Stats-Kontoret s. 3. Ord. Ingenieur i Landtm.-Kontoret 1817. Stats-Kamererare i Stats-Kontoret 1818. Stats-Kommissarie 1824. R. N. O. 1829. Vice President 1851. Förste Direktör vid K. M:ts Hofkapell och Spektakler 1852—1840. President 1852. K. N. O. 1856. Ordf. i Nya Trollhätte Kanalbolag 1858. Adl. 1842.

44. DOMALDER.

Johan Anders Wadman, Sjukhus-Kommissarie. Död.

43. THORGÖTHE.

Johan Gustaf Netzel, f. 178.. Kanslist i Krigs-Expeditionen 1808. Protokoll-Sekret. 1811. Exped.-Sekret. 1818. R. N. O. 1826. Ledamot af Rikets allmänna ärenders Beredning 1850.

46. BOSI.

Pehr Henrik Ling, f. d. 15 Nov. 1776. Akad.-Fäktmästare i Lund. Fäktmästare vid Krigs-Akademien å Carlberg 1815. Sedermera Föreståndare för Gymnastiska Central-Institutet i Stockholm.

Professors n. o. h. Ledamot af Svenska Akad. 1833. R. N. O. 1837. Död 1859. Trädde ur förbundet den 30 December 1817.

47. VIGER SPA.

Pehr Magnus Ruus, f. d. 3 Juni 1781. Prest-vigd 1806. Phil. Mag. 1809. E. O. Hofpred. hos Enke-Drottningen 1810. Kyrkoherde i Catharinæ Församling i Stockholm 1812. Fullmäktig i Riksg. Kontoret 1813—1827. Ordens-Kapellan 1823. Pastor i Bollnäs af Erkestiftet 1826. L. N. O. 1828. Kontraktsprost s. å. Theol. Doktor 1850. Riksdagsman 1854. Död 1856.

48. WIDGA.

Nils Wilhelm Stråle, f. d. 16 April 1787. Aukultant i Svea Hof-Rätt 1803. E. O. Kanslist i Justitie-Revision. 1804. Kopist 1807. Kanslist 1809. Prot.-Sekret. 1810. Riddarhus-Kamererare 1815. Konst. Revis.-Sekret. 1814. Exped.-Skr. 1817. Revis.-Sekret. 1820. Erhöll afsked från Riddarhus-Kamereraretjensten 1823. Kamererare vid K. M. O. och R. N. O. s. å. Justitie-Råd 1826. K. N. O. 1837.

49. FRITHIOF HIN FRÅKNE.

Simon Anders Cronstrand, f. d. 25 Jan. 1784. Phil. Mag. 1800. Physices Exper. Docens 1806. Mathem. Adjunkt vid Krigs-Akad. 1810. Vetenskaps-Akademiens Astronom och Ledamot 1811. Professor vid Fältmättnings-Brigaden 1815. R. N. O. 1824. R. K. R. Stanisl. O. 2:dra Class. Tog afsked från Astronomtjensten 1837.

50. NIAL.

Adolf Wennersten. Kopist i Utrikes Exped. 1797. Protokoll-Sekreterare.

51. BALDUR.

Nils Henrik Sjöborg, f. d. 6 Febr. 1767. Phil. Mag. i Lund 1787. Hist. Docens derstädes 1790. Hist. Adjunkt 1796. Professor 1799. Erhöll tjänstledighet 1814, för att hafva inseende och vård öfver rikets antiqviteter. Död 1838.

52. THORE JOTUN.

Jacob Johan Tawaststjerna, f. d. 12 Aug. 1731. Fänrik vid Björneborgs Regemente 1800. Löjtn. vid Fältmätnings-Corpsen 1805. Informations-Officer vid Kongl. Krigs-Akademien. Kapten 1814. R. S. O. 1818. Major. Död 1824.

55. SÆMUNDR.

Christoffer Hasselgren, f. d. 15 Mars 1759. Prest 1789 och Pastors-Adjunkt i Skara Stift. Kyrkoherde vid Danviks och Siklaö Församlingar 1795. Kyrkoherde i Askers Församling af Strengnäs Stift 1814. Död.

54. LUMBER.

Nils Fredrik Biberg, f. 20 Jan. 1776. Phil. Mag. 1797. Aesthet. Docens 1799. Litt. Hum. Adjunkt 1805. Lärare för Sveriges dåvarande Kronprins 1806. Professors n. o. h. 1808. Phil. Pract. Professor 1810. Erhöll Juris Doctors Diplom 1818. R. N. O. 1824. Död 1827.

55. KETTIL JAMTI.

Johan Bredman, f. d. 7 Nov. 1770. Phil. Mag. i Upsala 1797. Mathem. Docens 1802. Mathem. Adjunkt 1808. Astron. Professor 1811. Tog afsked 1811.

56. ARE FRODE.

Erik Abraham Almqvist, f. d. 25 Maj 1767. Phil. Mag. i Upsala 1794. Th. Kand. och Vice Notarie vid Upsala Dom-Kapitel s. å. Theol. Licentiat 1793. Theol. Docens s. å. E. O. Theol. Adjunkt 1797. Prestvigd s. å. E. O. Theol. Professor 1800. Ord Theol. Adjunkt 1802. Pastor i Börje Præbende-Församl. 1805. Prost s. å. Th. Doktor 1809. Biskop öfver Hernösands Stift 1812. L. N. O. 1814. K. N. O. 1829. Död 1850.

57. SVIPDAGER.

Magnus Bruzelius, f. d. 10 Aug. 1786. Phil. Mag. i Lund 1805. Docens 1808. Collega Scholæ i Lund 1810. E. O. Adjunkt i Phil. Facult. 1817. Kyrkoherde öfver Löderup och Hörup 1819. Prost 1826.

58. HERGEIR.

Pehr Pehrsson Ekelund, Th. Doktor, Prost i Carlstads Stift. Död.

59. SKJÖLDER SVENSKE.

Johan Henrik Schröder, f. d. 18 April 1791. Consist. Amanuens i Westerås 1814. Phil. Mag. 1815. Hist. Litt. Docens s. å. E. O. Amanuens

vid Akad. Bibliotheket 1816. Ord. Amanuens 1820. E. O. Vice Bibliothekarie 1825. Amanuens i Vitterh., Hist. och Ant. Akad. 1826. Akad. Bibliothekarie och Hist. Litt. & Archæologiæ Professor 1850. Historiograf vid K. M. O. 1854. R. N. O. 1859. R. K. D. D. O. 1845. R. K. Gr. Frälsare-O. med guldkors 1845.

60. SIGURD JORSALAFARARE.

Sven Lidman, f. d. 11 Dec. 1784. Phil. Mag. i Upsala 1806. Docens i Arab. Litteraturen 1811. Prest s. å. Legationspredikant i Constantinopel s. å. Phil. Theor. Lektor i Linköping 1817. Kyrkoherde i Slaka Præbende 1818. Græcæ Linguæ Lektor 1821. Domprost 1824. Riksdagsman 1828—30, 1834. L. N. O. Död 1845.

61. ADIL.

Thorbjörn Morén, f. d. 8 Nov. 1781. Phil. Mag. i Upsala 1806. Prestvigd s. å. Theol. Adjunkt vid Krigs-Akademien 1809. Kongl. Hofpred. 1810. Theol. Lektor och Pastor i Solna 1812. Professors n. h. o. v. 1822. Kyrkoherde i Carlskoga 1825. Kontraktsprest 1826. Th. Doktor 1830. Riksdagsman 1828, 1834 och 1840. L. N. O. 1839. Död 1845.

62. — — —

Jonas Johan Lagergren, f. 1759. Prest 1782. E. O. Bat.-Predikant vid Calmare Regem. 1785. Comminister i Lekaryd och Svartarp 1791. Kyr-

koherde i Tofteryd 1803. Prost 1806. Häradsprost 1825. Död 1855.

65. RIG.

Sven Petter Beaxell, f. d. 26 Sept. 1778. Lifdrabant hos Konungen 1795. Löjtnant i arméen 1799. Erhöll på begäran afsked ur krigstjensten 1800. Prestvigd 1801. Tjenstg. K. Hofpredikant s. å. Kyrkoherde i Grimethon och Rolfstorp, Götheb. Stift 1812. Prost 1815. L. W. O. 1818. Kontraktsprost 1819. Professors n. h. o. v. 1822. Riksdagsman 1825, 1828—50, 1854—55, 1840—41, samt 1844—45. Theol. Doktor 1850.

64. VAULUNDER.

Johan Niklas Byström, f. 1785. Elev af Sergel. Professor i Akademien för de Fria Konsterna. R. N. O.

65. SWERRE.

Carl Gustaf Spens, f. 1792. Phil. Mag. 1812. Under-Löjtnant vid Fältmätnings-Corpsen s. å. Löjtnant 1817. Kapten 1823. R. S. O. 1829. Major i arméen 1856. Major vid Topografiska Corpsen 1845. Död 1844.

66. GUTTORM.

Johan Peter Lefrén, f. d. 12 Sept. 1784. Fänrik vid Lif-Regements Brigadens lätta Infanteri-Bataljon 180. . Sekund-Löjtn. vid Finska Gardet 1805. Transp. till Löjtn. vid Fältmätn.-Corpsen 1806. Stabs-Kapten 1808. Bevistade krigsrörelserna i Finland 1809. Major i arméen 1812. Dö

i Ingeniör-Corpsen s. å. Bevistade fälttågen i Tyskland och Norrige 1815 och 14. R. S. O. 1814. Öfverste-Löjtn. i arméen s. å. Adlad 1818. Guvernör vid Krigs-Akademien 1821. Öfverste s. å. Chef för Fortifik. Brig. af Ingeniör-Corpsen 1822. General-Adjut. 1826. Gen.-Major 1830. C. S. O. 1832. Chef för H. K. H. Kronprinsens Adjut. och Ord. Officers-Corps. Öfverste-Löjtnant vid Ingeniör-Corpsen 1837. K. m. st. k. af Sv. O. 1839. Gen.-Löjtn. 1845. T. f. President i Krigs-Collegium 1844.

67. BRAUT ANUNDR.

Carl Adolf Agardh, f. d. 23 Jan. 1785. Phil. Mag. i Lund 1805. Math. Docens 1807. Oecon. Adjunkt. Botan. Professor 1812. Kyrkoherde i St Peders Kloster 1816. L. N. O. 1824. Biskop öfver Carlstads Stift 1834. Ordens-Biskop och K. N. O. 1837. Theol. Doktor 1844. En af Svenska Akademien.

68. SIGFRID.

Daniel Nordin, f. 1778. Phil. Mag. i Upsala 1806. Theol. Kand. 1807. Prest s. å. E. O. Bat.-Predikant vid Svenska Gardes-Regementet 1808. Åtföljde Södra Finska arméen under fälttåget s. å. Ord. Bat.-Pred. vid Svea Lif-Garde 1809. Regem. Pastor 1810. Kyrkoherde i Willstad s. å. Prost 1820. Riksdagsman 1828—50. L. N. O. Theol. Doktor 1844.

69. BIRGER PEHRSSON.

Jacob Melcher Spens, f. d. 24 Octöber 1791. Phil. Mag. 1812. Auskultant i Svea Hof-Rätt. Juris Doktor 1818. Häradshöfding i Ulleråkers, Hagunda m. fl. härader.

70. — — —

Göran Silfverhjelm, f. d. 24 Nov. 1762. Friherre. Kornett vid Östgötha kavalleri 1779. Andre Sekreterare i Kabinettet 1792. Komm. Sekret. i London s. å. Envoyé Extraord. 1802. R. N. O. s. å. Rappell. 1807. Led. af Allm. ärend. Beredning 1818. Död d. 10 Sept. 1819.

71. — — —

Carl Johan Fahlcrantz, f. 1774. Landskapsmålare. Professor i Fria Konsternas Akademi. R. W. O.

72. WALE.

Emanuel Linnell, f. 1764. Elev af Desprez. Professor och Ledamot af Fria Konsternas Akad.

73. ORM LYRJE.

Lorenz Klüwer, Kapten och Divisions-Adjut. i Norrska arméen. Död.

74. ROMUNDER.

Enar Wilhelm Nordenfeldt, f. d. 6 Dec. 1798. Fänrik vid Skaraborgs Regemente 1815. Löjtn. i arméen 1819. Löjtn. vid Regementet 1820. Kapten i General-Staben 1821. Kapten vid Regementet 1829. Major i arméen 1854. Förste Major vid Ellsborgs Regemente 1856. R. S. O. 1857. Öfverste-Löjtnant 1859.

75. — — —

Fabian Wilhelm Ekenstam, f. d. 16 Oct. 1786. Phil. Mag. i Lund 1808. Theol. Docens 1809. E. O. Adjunkt 1812. Professors n. o. h. 1818. Philos. Lektor i Linköping 1822. Prestvigd 1832. Kyrkoherde i Skeda Præbende 1834. D:o i Stora Tuna 1836. Kontraktsprost 1842.

76. INGEMUND DEN GAMLA.

Johan Gustaf Liljegren, f. d. 29 Febr. 1791. Phil. Mag. i Lund 1814. Docens i Fäderneslandets Antiquiteter 1815. Amanuens i K. Samsundet för utgifvande af Handskrifter rörande Skand. Hist. 1816. E. O. Adjunkt s. å. E. O. Amanuens vid K. Bibliotheket 1818. Professors n. h. o. v. 1819. Amanuens i Vitterh., Hist. och Ant. Akademien samt Sekret. i Kongl. Museum 1822. Aktuarie i Riks-Archivet 1823. Bibliothekarie vid v. Engeströmska Biblioth. 1824. Riks-Antiquarie och Garde des Medailles 1827. Kansli-Råd 1854. Riks-Archivarie 1855. Död d. 2 Juni 1857.

77. ERLING SKJALGSSON.

Jonas Wærn, f. 1801. Tog afsked såsom Löjtnant vid Ingeniör-Corpsen och Ordonn.-Officer hos Kronprinsen. Bruksegare och Disponent vid Uddeholms Bolag. Riksdagsman i Borgarståndet 1854. Stats-Råd 1844. R. N. O. s. å.

78. KJARTAN OLOFSSON.

Gustaf Wilhelm Gumælius, f. d. 3 Maj 1789.

Phil. Mag. i Upsala 1815. E. O. Bibl. Amanuens 1816. Græcæ Linguæ Docens 1818. E. O. Adjunkt 1825. Philos. Lektor i Strengnäs 1828. Kyrkoherde i Wiby och Tångeråsa 1852. Prost 1854. Riksdagsman 1840—41, 1844—45. Theol. Doktor 1845.

79. TETLEIFR.

Axel Arvid Raab, f. d. 2 Juni 1793. Underlöjtn. vid Fältmätnings-Corpsen 1812. Löjtnant 1820. Kapten 1827. R. S. O. 1854. Död 1856.

80. THIDREKR.

Bernhard von Beskow, f. d. 19 April 1796. E. O. Kanslist i Handels- och Fin.-Exped. 1814. Kopist 1815. Kanslist 1816. Protokoll-Sekret. 1818. Kanslist vid K. M. O. 1824. Förste Exped.-Sekret. 1825. Handsekreterare hos H. K. H. Kronprinsen s. å. Adlad 1826. Kammarherre 1827. En af Svenska Akad. 1828. R. N. O. 1829. Förste Direktör öfver Konungens Hofkapell och Spektakler d. 1 Febr. 1831 till d. 25 Juni 1852. Hofmarskalk 1852. K. N. O. 1856. Friherre 1845. K. af Danska Dannebrog's Orden. Officer af K. Fr. Heders-Legionen.

81. — — —

Gustaf Erik Hasselgren, f. 1781. Historiemålare. Professor. Död 1827.

82. WIDAR.

Johan Gustaf Sandberg, f. 1782. Professor och Ledamot af Fria Konsternas Akad. R. W. O.

85. NORNA GEST.

Karl August Nicander, f. d. 20 Mars 1799.
E. O. Kanslist i Krigs-Exped. 1825. Phil. Mag.
1824. Kopist i Krigs-Exped. 1827. Död d. 7
Februari 1859.

84. — — —

Berndt Crusell, Musik-Direktör och R. W. O.
Död.

85. ÅKE BONDE.

Bengt Gustaf Geijer, f. 1801. E. O. Notarie
i Svea Hof-Rätt, nu Landtbrukare.

86. HAWARD.

Johan Henrik von Sydow, f. 1786. Vice Adv.-
Fiskal i Kommerse-Collegium, sedan Borgmästare i
Gefle. Titul. Assessor. Död 10 November 1855.

87. GRANDMAR.

Carl Nylén, Grosshandlare i Stockholm. Död.

88. HELGE.

Johan Haqvin Wallman, f. d. 7 Sept. 1792.
Phil. Mag. 1815. Föreslagen till Borgströmska
Professionen i Upsala 1816. Konstit. Lärare i Na-
tural-Historien vid Linköpings Gymnasium 1822.
Vice Amanuens vid Gymnasii-Bibliotheket 1825.
Ord. d:o 1824. Erhöll Vitterh.-Akad. stora pris
1822 och 1823. Vic. Hist. Lektor 1823. Ord.
d:o 1829. Kyrkoherde i Slaka Præbende 1856.
Prost s. å. Riksdagsman 1844.

89. — — —

Nils Wilhelm af Zellén, f. d. 23 Decemb. 1795.
Kanslist vid Handels- och Finance-Exped. 1811.
Prot.-Sekret. 1819. Sekret. vid Stockholms Stads
Brandförsäkringsverk. Härold vid Seraphim. O.
1826. R. N. O. 1836. Exped.-Sekret. 1833. Ex-
ped.-Chef i Eccles. Departementet 1844.

90. MYSING.

Abraham Ahlqvist, f. d. 5 Juli 1794. Phil. Mag.
i Upsala 1818. Prestvigd s. å. Collega Scholæ
1820. Lärare i Natural-Historien vid Calmar Gym-
nasium 1821. Con-Rector 1823. Kyrkoherde i
Runsten på Öland s. å. Kontrakts-Prost 1851.
Riksdagsman 1828 och 1854. Död 1844.

91. ARNLIOT.

Nils Johan Ekdahl, Kyrkoherde i Adolf Fre-
driks församling i Stockholm.

92. HJALMAR ROMFARARE.

Hjalmar Mörner, f. d. 7 Maj 1794. Kornett
vid Smålands Hussar-Regemente 1810. Bevistade
fälttåget i Tyskland 1815. Löjtnant 1820. Rytt-
mästare n. h. o. v. Företog en konstresa till Ita-
lien, Frankrike m. m. 1816, hvarifrån han hem-
kom 1823. Reste åter ut 1830. Död i Paris
1837.

95. FRÖSTE.

Pehr Axel Fröst, f. i Medelpad d. 5 Aug. 1802.
Prest 1825. Phil. Mag. i Upsala 1827. Förste

Pastors-Adjunkt i Jacobs och Johannis församl. i Stockholm 1828. Amanuens i Hof-Consist. 1829. Vic. Notarie s. å. E. O. Hofpredikant 1831. Theol. Adjunkt vid Carlberg och Comminister i Solna s. å. Pastor vid Södermanlands Regemente 1832. Theol. Lektor och Kyrkoherde i Solna 1833. Kyrkoherde i Arboga 1839. Prost 1841. Kontraktsprost s. å.

FRÖUT OTRYCKTA

D I K T E R

FÖRVARADE

BLAND GÖTHISKA FÖRBUNDETS HANDLINGAR.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY NATHANIEL BENTLEY
VOLUME I

THE FIRST SETTLEMENT

THE FIRST SETTLEMENT

THE FIRST SETTLEMENT

I.

INVIGNINGEN

AF ERIK GUSTAF GEIJER.

Vill Du veta hvem Göthen var,
Du, som vår broder är vorden?
Try ting voro för honom klar',
Han djupt i sitt hjerta de trenne bar,
Han såg dem i himlen, på jorden.

Norrstjernan öfver hans hufvud brann,
Bland stjernor ovansklig allena.
Ej nedan om fjällen hon nånsin försvann,
Hon byter ej ställe, hon vandra ej kan.
Allt hvälfver kring henne allena.

Hvad hon är i himlen, på jorden är *Tro*:
Den ära, som löfte ej ryggar.
Uppå den ovanskliga ensamt bero
Allt samfund, all säkerhet, välfärd och ro,
Och Göthen vid henne sig tryggar.

Hans land drog ej Söderns yppiga färg:
Med svett gror blott skörden i Norden.
Han lesde bland strömmar och skogar och berg;
Men dristigt han trängde till fjällets märg:
Med jernet han öfvervann jorden.

Derföre lärde han *kraft* af sitt land,
Ej blott uti lemmar, men hjerta.
Bergen och skogen, dem tämde hans hand,
Hans själ klädde af alla vekliga band
Och log åt dödar och smärta.

Tro, skild från *kraft*, utan sjelfbestånd är,
Med *kraft* utan Tro finns ej heder.
Blott den är man, som åt båda sig svär;
Hvad samfällt de skapa, af Göthen lär!
De skapa de manliga seder.

Han bygger det land, der fjällen stå grå
Och floden ur urnan dansar,
Och rent sig hvälfver himmelens blå,
Och evigt friska luftströmmar gå
Öfver kullar, som granskogen kransar.

Man andas ej fängelseluft i det land:
Man blir fri, som sin himmel, som jorden,
Som böljan, som leker kring klippig strand;
Och *Frihet* — en fackla i evig brand —
Uppflammar från höjden af norden.

Vill Du då blifva hvad Göthen var,
Du, som vår broder är vorden!
Låt dessa try ting för Dig vara klar'!
Har Du dem blott i Ditt hjertas förvar,
Du ser dem i himlen, på jorden.

2.

SVANEN OCH FJELLTRASTEN,
AF ESAIAS TEGNÉR.

På en ättehög vid Belten
Nordens Fjelltrast satt en gång-
Öfver skogarna och fälten
Klingade hans vilda sång.

Gungande på vikens vågor
Kom en Svan från sydlig sjö.
Präktigt emot solens lågor
Glänste hennes vingars snö.

Hvilka färger! hvilka toner!
Hvilken röst så ren, så klar!
Som dem endast söderns zoner,
Endast Phoebi fogel har.

»Arme! hur du sjunger illa!
Under dina tallars tak.
Huru länge vill du drilla
Utan regel, konst och smak?

Hvad är snillet utan smaken?
Styrkan utan allt behag?
Lär dig sjunga, det är saken,
Elter noter. Så gör jag.»

»Sångmöns gåfvor äro skilda
Sade Trasten, litet stött.

Söderns toner äro milda,
Mina — dem har Norden födt.

Andra stjernor hos oss flamma,
Andra känslor och begär.
Kan väl sången bli den samma
När dess ämne ombytt är?

Ar ej konsten verldens spegel,
Tiden, folkens hjeltedikt?
Har väl smaken annan regel
Än den han af snillet tigg?

Var fördragsam, sköna syster.
Hvar och en har fått sin del.
Rå min sång dig syns och dyster;
Är då din förutan fel?

Låt oss all slags skönhet älska.
Låt det Nordiska också
Ha sitt värde, fast det Velska
Kanske högre skattas må.

Mät ej himlen på den tränga
Falska skalan af ditt vett.
Konstens former äro många,
Fast dess väsende är ett.»

Sade, och på djerfva vingar
Lyfte sig mot Odens sal.
Och den vilda sången klingar
Åter öfver berg och dal.

3.

SKÅL

I GÖTHISKA FÖRBUNDET DEN 13 JANUARI 1829.

AF ESAIAS TEGNÉR.

När Oden med Asar från solens land
Drog segrande in öfver Sundet
Och spridde ett slägte kring Mälarens strand
Med ljuset i tanke och svärdet i hand —
Då stiftades Götha Förbundet.

De ättgode män som sin kungsstol ställt
Kring bordet i höga Valhalla,
Och hjelten som blödde på Lützens fält,
Och han som drog djerf öfver fruset Belt,
De voro Förbundsbröder alla.

Linnæi system som för oss tyder ut
Hvar dalens, hvar ängarnas runa,
Och Polhems kalkyler och Wasas beslut,
Och Kellgrens evärdliga sånger till slut
De äro Förbundets Iduna.

Hvad storsint är handladt i farans stund,
Hvad skönt som är bildadt i Norden,
Hvad ädelt som blomstrar på jernmängd grund

Det kommer dock allt från det gamla Förbund
Församladt på toppen af jorden.

Så länge der fins af den fria ätt
Blott två, mellan fjellen och sundet,
Som låga för sanning och våga för rätt,
Så länge bryts icke Förbundet så lätt:
En skål för det fasta Förbundet!

4.

HÄLSNING TILL GÖTHISKA FÖRBUNDET

DEN 30 OCTOBER 1829.

AF KARL AUGUST NICANDER.

»Hvar var du, Broder! du, som långsamt nalkas,
Med pilgrimskåpan och med pilgrimsstafven?
Det syns, du hör oss till; ditt språk är Nordens:
Du tyckes känna oss, och du vill tömma
Mjödbägaren med oss vid brasans sken.
Välkommen, Pilgrim! sätt dig ned och värm dig!
Hvad är ditt namn? och hvadan kommer du?»
Så fråga väl i qväll de ädle Bröder,
Uti vårt gamla, Göthiska Förbund,
Den unga brodren, som från långa färden,
Af blida Gudar återförd till Norden,
I salen stiger fram och värdsamt hälsar.
»Mitt namn är Norna Gest» pilgrimen svarar;
Ty sänd jag blef af Nornorna, som råda,
Att vandra som en främling och en Gäst
I fjerran land: att bärande min harpa,
Och ljuset gömdt i den, beskåda jorden
Och hafva hela världen till mitt hem,
Till dess mitt rätta hem jag återfunnit.
Jag gick på Rhenens strand, från borg till borg,
Från ena drufvokullen till den andra:

Drack Nordens skål på slottet *Brömseburg*,
Såg *Gutenfels*, der förr en större Svensk
Än jag, en större man än många stora,
Vår *Gustaf Adolf* stod i mänskensqvällen,
Och hvälfde i sitt hufvud höga tankar,
Och bar Europas öde i sin hand,
Liksom han globen bar på kröningsdagen.
Från Alpens topp, som lik en mur af is
Står stum, allvarlig mellan Nord och Söder,
Jag hälsade det sköna land, som skryter
Af Wilhelm Tell, af Winkelried, hans like,
Och af Johannes Müller och Sismondi.
Det var så Nordiskt och så svalt deruppe.
Det tycktes mig, att jag var Valhall nära,
Så klart och skinande, så stort var allt,
När Jätte-Jungfrun skakade sitt hufvud,
Och dånande lavinen föll i djupet,
Det lät som Thor kom åkande från höjden
På dunderhjul, med blixtrarna till spann.
Jag trodde, att jag återklangen hörde
Af de Einheriars svärd på Idavallen.
När stormen spelade med väldig kraft
På Gletscherns stelnade, skyhöga vågor,
Mig tycktes, Brage på sin harpa slog
En välkomstsång åt Sigurd Fofnibane,
Åt Starkodd, Hjalmar eller Hildetand.
Jag såg och hörde mycket underbart.
På *Wengen Alp* jag söng en sång till Jungfrun,
Som ej kan sjungas här — den är för lång —
Och lång var färden, som mig återstod;

Men jag stod upp och utför *Simplons* klippor,
Kringbrusad af dess silfverklara floder,
Tog vägen söderut, och kom till *Rom*.

Jag äfven var i *Rom*. Jag hälsar Eder
Från *Alarik*, de gamla *Göthers* konung,
Från *Adolf* och *Placidia* — Nord och Söder
I skönt förbund — Jag skulle hälsa äfven
Ifrån *Christina*, som i *Petri* kyrka
Har fått sin graf bland kalla *Marmor-Påfvar*,
Om hon ej *Gustaf Adolfs* dotter varit,
Och borde hvila här, bland sina fäder,
I *Riddarholmens* grafchor, *Skattekammar'n*
För *Sveriges* minnen och för *Sveriges* ära,
Det yppersta *Museum*, *Norden* har.
Den *Tredje Gustafs* höga namn jag läste
Högst upp i kulan på *Sanct Peters* kuppel.
Stolt är hans namn: det trifves ej vid jorden:
Det skrifs med stjernbokstäfver ofvan skyn,
Och bäres upp på *Sångens Irisvingar*.
När jag *Sanct Peters* kuppel glänsa såg
Af hundratusen lampors sken om natten,
Uppståndelsens och *Lifvets* högtidsnatt,
Då var det mig, som *Gustafs* namn deruppe
Lyst templet upp och *Rom* och hela världen.
Ett namn ännu för mig förklaradt stod,
Ett namn, som ingen utan kärlek nämner,
Som är bekant och vördadt än i *Rom*,
Fastän det snart ur *Söderns* paradis

Försvann; ty Norden saknade dess strålar. —
Och namnet är? — J kännen *Oscar*, Bröder!

Från *Sanct Brigitta* ock jag hälsar Eder.
Hon hvilar i det blomstrande Neapel
Och dyrkas der, och lefde hon ännu,
Hon vore kanske re'n — och det med rätta —
Eu Syster i det Göthiska Förbundet;
Ty fosterländskt och rent var hennes hjerta:
Och alla hjertan, som för Gud och kung
Och fosterland och sången, dygden, kraften
Och konsten brunnit eller ännu brinna,
De höra till det heliga Förbundet,
Det stora, oupplösliga Förbundet,
Hvaraf vårt lilla Samfund är en del.

Och nu, emedan jag i hjertat känner,
Att jag är Nordens barn, och intet Söder
Med sina ljufva, retande behag,
Kan plåna Nordens kärlek ur mitt inre:
Att jag är återkommen, som jag for,
I Eder krets, med samma Svenska sinne,
Så beder jag, att J mig kännen, Bröder!
Sen! jag har redan afslagt pilgrimskåpan,
Och stafven har jag hängt i Löftets tempel,
Och svurit Nornorna, att hädanester
En Gäst jag vara vill i deras hyddor,
En trogen Svensk i lifvet och i döden,
En trogen bror i Göthernaas Förbund.

STIFTELSE-URKUNDEN

JEMTE

STADGARNE FÖR DET GÖTHISKA FÖRBUNDET.

År 1811 den 16 Februari sammanträdde under tecknade, som till befrämjande af redlige medborgares verksamhet beslutat att stifta ett Göthiskt Förbund. Granskningen af de förslag, som hvar och en af oss särskildt uppgifvit till stadgande af detta förbunds framtida sammansättning, skick och bestånd, hade genom vårt val blifvit öfverlemnad åt förbundsbröderne Rolf, Skoglar Toste och Hjalmar. Efter fulländad granskning af samtelige dessa förslag, hade nämnde förbundsbröder sitt yttrande deröfver författat, hvilket nu meddelades såsom ett ämne för vår vidare öfverläggning. Detta yttrande, som upplästes, var af följande innehåll:

Att den likstämmighet i tänkesätt, som tillhör en trofast vänskap, är det första vilkor för möjligheten af det Göthiska Förbund, hvars upprättande vi önske, synes icke behöfva bevisas. Lättast torde vi kunna upptäcka målet för denna vår broderliga förening, om vi eftersinne de omständigheter, som småningom föranledt den bland oss nu rådande sinnesstämning. Redan våra första tillfälliga sammankomster voro icke ensamt egnade

åt nöjets flygtiga njutning, de röjde äfven vårt begär, att genom ett kraftfullt, enkelt och redligt väsende, likna våra förfäder, de gamle Göther. Då inom vårt Samfund kännetecknen af en sann Göthisk anda blefvo mer och mer tydliga, fattade vi det djerfva beslut att kalla oss Göther; vårt Göthiska Förbund skulle svara mot de gamles Fosterbrödralag. Vi vågade att tillägga oss namn efter nordiska kämpar, att efterbilda de horn, de vid sina dryckeslag nyttjat, för att äfven under våra genom Symboler återförsätta oss i det tidehvarf, då Bragebägaren tömdes af modige hjeltar.

Då vi således liksom uppkallat våre förfäders vördnadsvärde vålnader, kan denna djerfhet endast genom vår goda afsigt rättfärdigas. Denna vår afsigt måste vara, att i verkligheten framvisa något svarande emot de benämningar, vi antagit, om annars dessa ej skola endast innefatta tomma ljud. *Att upplifva minnet af Göthernes bedrifter, och att återvinna den kraftfulla redlighet som var förfädren egen*, måste derföre blifva det högsta målet för våra bemödanden. — Men innan vi bestämme medlen, hvarigenom vi kunne uppnå detta mål, torde en kort öfversigt af de hinder, vi halve att trotsa, icke vara öfverflödig.

Det är en beklaglig sanning, att mängden af vår tids Svenskar urartat från sina stolta stamfäder. I stället för den oemotståndliga kraft, som väckte Nordens uråldriga invånare till de djerfvaste företag, råder bland deras efterkommande en för

allmänt väl liknöjd verksamhet; forntidens frihetsanda, dess eniga nit för Samfundets sjelfbestånd, hafva försvunnit för tvedrägt och den brottsliga omtanken att främja blott egna fördelar; den enkla, urgamla uppriktigheten i seder och umgänge för en så kallad hyfsnings konstlade behag. Den redlige medborgarens verksamhet hämmas ofta af samtidens fördomar.

Orsaken till detta vårt förfall är lätt funnen. Ingen ätt vanslägtades förr, än ättlingarne glömde sin store stamfader. Likaså nationer. Folkslagen erhöillo, för sin tillväxt och sitt bestånd, lynne, lagar och seder, ursprungliga från det luftstreck, hvori de lefde, och från deras behof. Förderfvet och lasterne kommo alltid utifrån. Grekland och Rom upplöstes genom främlingars inflytelse. Då naturen gaf nordens inbyggare kroppslig hårdighet att trotsa köldens stränghet, tilldelade hon dem äfven själsstyrka att öfvervinna motgångar, förakta faror och icke rysa för sjelfva döden. Med dessa egenskaper var förenad en redlig, öppen och sjelfständig karakter. Sådane voro Götherne; deras afkomlingar vanslägtades ej förr, än när de utbytte Nordens allvar och styrka mot det Södra Europas lättsinnighet, när de antogo en lånad bildning och utländska seder, när de glömde och sluteligen föraktade sin fornälders vördnadsvärde Gudar och hjeltar, och det efterföljande tidehvarfvet store män.

Hit har vår nation hunnit. Fäderneslandets vän, hemsk för de faror det hota, skall i tideböckerna skåda den dom, som det obevekliga ödet gifvit hvarje folkslag, *att det icke förr skulle genom främmande vapen underkufvas, än det var underkufvadt genom främmande laster*; — känslan af hvad vi äro skulle nedslå vårt mod, om det icke återlifvades vid minnet af hvad vi varit.

Men genom hvad medel kan det folk räddas, som hastar till sin undergång? Endast genom dess återhämtade ursprungliga national-karakter. Den tid är således kommen, då våra landsmän måste återföras till likhet med sina förfäder, om icke friheten skall förjagas från vårt fädernesland, dess uråldriga hembygd. Att hvar och en inom vår brödrakrets allvarligt söker att bidra till denna samtids förbättring, är omisskänneligt. — Men i ett tidevarf, der allt motarbetar utvecklingen af Göthiska anlag, der en hög känslösvallning och tomma utrop mera aktas än manliga bragder, der en varm och oegennyttig kärlek för frihet och fosterland fått sitt anvista rum i tal och skrifter, men, uppenbarad i verkligheten, stämplar narrar och romanhjeltar, — der torde den enskildes goda vilja och föresatser i sin utöfning träffa större hinder, än han genom sin ensamma kraft kan öfvervinna, och han sjelf torde omsider lätt förledas att i njutningen af sin individuella, rena känsla tro sig uppnått det högsta mål, som för honom är möjligt. Stiftandet af ett samsund, der inbördes

förtroende och ömsesidigt bistånd lemna åt hvarje enskild en mera vidsträckt verkningskrets, är, i följd häraf, att anse såsom det säkraste medel, att från vår samtids förderf rädda, och på värdiga ämnen använda den göthiska kraft, vi tro oss ega.

Vi hafva således funnit vårt högsta ändamål vara att upplifva den frihetsanda, det mannamod och redliga sinne, som hos Götherne rådde. Såsom ett viktigt medel dertill, måste vi hafva all möda ospard att genom forskningen i Nordens fornhälder och sagor bereda oss en ljusare öfversigt af det tidevarf, hvars enkla dygder vi vilje återställa. Det är oberäkneligt huru mycket Sveriges vanmakt tilltagit från den tid, då man åt glömskan eller föraktet öfverlemnade vår fornålders hälder, hvilka innehålla så mångfaldiga väckelser till fosterlandskärlek och hjeltmod. Aldrig har den Svenska tapperheten utfört mera beundransvärda bragder, än under Carl XII:s styrelse, och aldrig hafva vår forntids lemningar sorgfälligare, än då, blifvit undersökte.

I afseende på frågan om vårt Göthiska Förbunds vidsträckthet torde den anmärkning vara tillräcklig, att endrägt och det sanna nöjet icke trifvas i talrika sällskap. Denna obestriddiga sanning leder till den slutföljd, att i Göthernes stämman icke alltför många ledamöter böra deltaga. Hvarje redlig Svensk, så vida hans afsigter öfverensstämma med det Göthiska Förbundets, är väl att anse såsom en dess osynlige medbroder; men

äfvensom all nationalanda skulle qväfvas af den allmänna kärlek, som omfattade jordens samtelige inbyggare, äfvenså skulle det förtroliga meddelande, det oförställda uttryck af tankar och känslor, som måste finnas inom vårt förbund, i samma mån försvinna, som vårt samfunds krets utvidgades, och endast pröfvade vänner böra gemensamt tömma Bragebägaren. Men att ovilkorligt inskränka det Göthiska Förbundets Ledamöter till ett visst antal, synes olämpligt och lätt ledande till förhatliga följder. Stockholm den 12 Februari 1811.

ROLF. SKOGLAR TOSTE. HJALMAR.
(J. ADLERBETH.) (G. G. UGGLA.) (E. A. KJELLIN.)

I följd af ofvanstående yttrande, som af oss till alla delar godkändes, förenade vi oss om antagande af följande Stadgar, som närmare bestämma förbundets sammansättning, yrken och bestånd. Dessa stadgar måste hufvudsakligen syfta till det helas sammanhållning och en säkrare ledning af våra bemödanden. De angå således hufvudsakligen *förbundets yttre form*, som, då vårt ändamål är utbredandet af vårt sätt att tänka och verka, bör vara skiljd från hvarje ordensinrättning, der åt en inskränkt krets meddelas kunskaper, som förbinda till tystnad.

STADGAR

FÖR DET GÖTHISKA FÖRBUNDET.

1 §.

Det Göthiska Förbundet vare en broderlig förening af män, egnade åt upplifvandet af de Gamle Göthers frihets-anda, mannamod och redliga sinne. Förbundets medlemmar bäre namn af Göther.

2 §.

En Göths väsende vare enkelt och oförstådt. Hans pligt vare sjelfförsakelse och verksamt nit för allmänt väl. I medborgerliga förhållanden vike ej hans öfvertygelse och föresatser för maktspråk eller yttre tvång. Hans kärlek för fäderneslandet vare oskrymd; att offra lif och blod för dess sjelfständighet hans ädlaste handling.

3 §.

Till forskning i de Gamle Göthers sagor och häfder vare hvarje förbundsbroder ovillkorligen förpligtad.

4 §.

Förbundets medlemmar åligge att bland sina landsmän sprida sina grundsatser.

5 §.

Inom det Göthiska Förbundet råde en fullkomlig jemnlighet.

6 §.

I likhet med förfädren, hålle Götherne stämman. Alla förbundets angelägenheter böra der till öfverläggning och slutligt afgörande förekomma. Allvar och värdighet vare från stämman oskiljaktige.

7 §.

För hvarje stämman väljes en ordförande.

8 §.

Bland förbundets medlemmar blifve en genom val utsedd att samla och vårda de inom förbundet uppläste skrifter och handlingar. Hans befattning vare beständig, och kommer han att derföre, enligt den för honom särskildt utfärdade föreskrift, vid hvarje årsdag, räknad från det Göthiska Förbundets invigningsstämma, inför förbundet redovisa.

9 §.

Uppstå stridiga tankar vid ett måls pröfning, afgöres det genom omröstning. Vårdaren af förbundets skrifter upprope till omröstningen alla närvarande förbundsbröder. Hvarje förbundsbröder röste då genom ett öppet och tydligt utsagdt *Ja* eller *Nej*. Blifver rösternas antal på bägge sidor lika, bestämme Ordförandens röst beslutet.

10 §.

De som vid val till Ordförande eller annan befattning inom förbundet lika många röster erhållit, afgöre genom inbördes lottning om företrädet.

11 §.

Mål, som prövas vara af större vigt, öfverlemnas, förrän de till slutligt afgörande företagas, till en Gransknings-Fördelning, bestående af trenne genom val utsedde förbundsbröder, hvilka äga att deröfver med utlåtande inkomma.

12 §.

Vid stämman äge hvar och en förbundsbroder rätt att till upptagande i det Göthiska Förbundet redlige män föreslå. Öfver hvarje således anmäld må ej omröstning förrän vid nästföljande stämman anställas.

13 §.

För att i förbundet upptagas, fordras förbundsbrödernas enhälliga bifall. I det enda fall, att den föreslagne vid omröstningen, som förrättas på sätt 9:de §. stadgar, erhåller blott ett *Nej*, ställes han vid nästa stämman under omröstning. Leder den till samma följd, förfalle frågan om hans upptagande inom förbundet.

14 §.

Ej må någon till förbundsbroder antagen äga rätt att sig yttra, förrän han såsom tyst åhörare en stämman bevistat.

15 §.

Vid frågor om nya ledamöters antagande, samt stadgarnes förändring, må ej beslut fattas, med mindre *Åtta* ledamöter i det Göthiska Förbundets stämman deltaga.

16 §.

Hvar och en förbundsbroder antage namn efter en af den Nordiska fornålderns märkvärdiga män, om hvars öden och bedrifter han vid någon stämman, inom loppet af tre månader, räknade från den dag, då han sitt namn inskrifvit, genom ett kort och kraftfullt författadt tal erinre. Inom förbundet må ingen annorlunda, än vid sitt Göthiska namn nämnas, eller annorlunda hälsas, än med ett handslag.

17 §.

Sedan Götherne stämman hållit, förblifve de hos hvarandra i god välfägnad; framtage då en hvar sitt dryckeshorn, fülle och tömme det på ärligt sätt. Dervid sjunges det bekanta qvådet: *Götherne fordomdags drucko ur horn etc.*, då hvar och en ur den iskänkta Bragebägaren dricker Förbundets Vålgångsskål.

18 §.

Pröfvar förbundet att någon dess medlem med utmärkt nit befrämjat dess afsigter, egnas åt denne förbundsbroder en vålgångsskål, mangrannt drucken ur den kringgående Bragebägaren.

19 §.

Förslag till desse Stadgars förändring eller utvidgande kunna till antagande eller förkastande på stämman företagas blott tvenne gånger om året, den 30 April och den 30 Oktober. Sådana förslag böra vara å stämman uppläste inom tvenne

månader (hvarje månad till 30 dagar beräknad) före ofvannämnde dagar. Derefter öfverlemnas de till en Gransknings-Fördelning, som eger att öfver förslagen sitt utlåtande afgifva, förrän de till slutligt afgörande företagas. De en gång antagne Stadgar förblifva dock till sina grunder orubblige.

STARKOTTER. ROLF. EINAR TAMBASKJÄLVER.

(A. LEWIN.) (J. ADLERBETH.) (E. G. GEIJER.)

ULF. HJALMAR. HJORWARDER.

(O. E. BERGIUS.) (E. A. KJELLIN.) (G. MYHRMAN.)

THORGNY. SKOGLAR TOSTE. GÖTHREK.

(C. F. GEIJER.) (G. G. UGGLA.) (C. F. HAMMARHJELM.)

ANGANTYR. ORWAR ODDUR.

(O. NORDENFELDT.) (L. HEIKKENSJÖLD.)

BERÄTTELSE

ANGÅENDE DEN AF GÖTHISKA FÖRBUNDET AN-
STÄLLDA KONST-EXPOSITION 1818 *).

Då undertecknade, på anförde skäl, föreslogo Göthiska Förbundet att anställa en särskild Exposition af de konststycken, hvilka under loppet af förlidet år blifvit af Svenska konstnärer och konst-
älskare utarbetade efter Nordiska Mythologien, var vårt förslag grundadt på en fullkomlig öfvertygelse om förbundets behörighet i detta afseende, så mycket mera obestridlig, som förbundet redan förut haft sig offentligt uppdraget att bedöma och belöna dessa arbeten. Vår tanka var ingalunda att härigenom tillskansa förbundet ett förmynderskap öfver fria konsterna, som var främmande för dess ändamål, eller att bryta lans med dessa konstners Akademi, med hvilken förbundet icke kunde hafva något obytt; men vi trodde med skäl denna Akademis salar desto mindre vara rätta stället att för allmänheten uppvisa dessa nya konstprodukter, som Akademiens Öfver-Intendent, uti ett offentligt Tal, förskottsvis utdömt dem från konsternes gebiet, såsom *råa och vidunderliga foster af de äldsta nordiska folkslagens inbillningskraft.*

*) Se sid. 30. Jfr det här nedan intagna Tillägg rörande de af förbundet anställda täflingar i behandling af Nordiska Myther i bildande konst.

Men, för att utan förlust kunna göra en sådan exposition, hvartill förbundet saknade medel, utsträckte vi vårt förslag dertill, att hufvudstadens konstnärer och konstälskare måtte inbjudas att med andra arbeten densamma rikta, att en lämplig inträdesafgift skulle erläggas och att det möjligen blifvande öfverskottet af inkomster skulle anslås till belöningar för ytterligare försök till Nordiska Mythernas användande uti bildande konst. Förbundet gillade detta förslag och undertecknade uppdrogos att befordra det till verkställighet. Vi emotog detta förtroende, ovisse huruvida våra hemöndanen kunde lyckas, men med full föresats att ej, utan säkra förhoppningar om framgång, låta förbundet uppträda såsom tillställare af ett företag, på hvars lyckliga eller olyckliga utgång allmänhetens bifall eller klander otvifvelaktigt skulle följa. Vi lyckades att för saken interessera åtskillige konstens gynnare och vänner, hvilka, liksom vi, trodde skråandan icke vara fria konsternas element, konstnärerne inga gesäller, som arbetade på verkstad, och att således en exposition utom Målar-Akademien hvarken kunde förbjudas, eller, utur hvad synpunkt som helst, vore menlig för konstens sanna fördelar. Vi hafva i synnerhet en af desse konstens vänner, herr Stats-Rådet m. m. Baron Skjöldebrand, att tacka för det nådiga bifall, H. M. Konungen täcktes skänka till vårt företag.

På så goda grunder och med sådana förhoppningar om framgång, gingo vi genast till verket

och i förbundets namn inbjödo hufvudstadens konstnärer och konstälskare att med sina arbeten hedra och rikta ifrågavarande exposition. Den beredvilighet, hvarmed de omfattade vår sak såsom sin egen, var måhända mindre af vördnad för Asa-Gudarne, än af slocknad kärlek till den senat, som styrde Konsternes Svenska Republik, men den var oss i alla fall välkommen, och namnet Fahlerantz var det första, som prydde vår lista.

Ett så nytt fenomen, som en exposition på annat ställe, än Målar-Akademien, skulle naturligtvis möta motstånd af skråandan och rubriceras under åtskilliga titlar af dem, som häruti trodde sig se ett grundskott ämnadt åt denna inrättning. Akademien satte sig äfven i försvarsstånd, liksom hade det gällt att strida pro aris et focis, allierade sig med mäktige bundsförvandter och uppställde i hast en sammanrafsad armé af konststycken för att dermed bjuda spetsen åt de nya insurgenterne. Desse, ehuru oförfärade af dessa tillrustningar, beviste likväl i sjelfva verket att de aldrig ämnat föra avfog sköld mot sitt fädernesland, i det de sjelfva bidrogo att förstärka den här, som skulle besegra dem. Vi förbigå med tystnad de försök som gjordes, den Embetsmannamyndighet, som missbrukades, för att motarbeta vårt företag och skrämma artisterna att rygga de löften, de gifvit Göthiska Förbundet. Den ståndaktighet, de vid dessa tillfällen ådagalade, hedrar på ett omisskänneligt sätt deras tänkesätt. Göthiska Förbun-

det, tryggadt vid renheten af sina motiver, kunde ej gå tillbaka utan att blottställa sin värdighet, och vi ansågo det enligt med förbundets karakter att ej vika för maktspråk. Stormen rasade likväl snart ut och lemnade endast efter sig några små väderkast, som ännu fortfara. Vi fullföljde emedlertid vårt uppdrag och, med konstnärernes kraftfulla biträde, vidtogo alla förberedande anstalter att göra denna exposition så lysande som möjligt.

Den 19 sisl. Maj, vår älskadé Konungs hyllningsdag, öppnades denna exposition uti f. d. Kirsteinska huset. Vi trodde äfven konsternerne böra hembjuda deras krönte beskyddare sina hyllningsoffer. Den framgång, hvarmed denna exposition blifvit börjad och fortsatt, det bifall, hvarmed den af allmänheten blifvit omfattad, af konstvännen sedd och omsedd, torde ej vara förbundsbröderne obekant, och troligen har ej heller någonsin en så talrik samling af Svenska konststycken varit på en gång uppvist. Expositionen har äfven blifvit benådad med de Kongl. personernes besök och deras bifall har yttrat sig på det mest bestämda sätt. H. M. Konungen täcktes i nåder anbefalla de af herr Fogelberg utarbetade Göthiska statuers utförande i marmor för sin höga räkning och beställde äfven ett dryckeshorn i likhet med det Professor Geijer tillhöriga. H. K. H. Kronprinsen behagade åt de Göthiska ämnena skänka Sin första och synnerliga uppmärksamhet.

Att vi, å förbundets vägnar, lemnat fritt inträde åt de i hufvudstaden varande Undervisningsverk, funno vi vara enligt med denna exhibitions ändamål.

Vi hade ämnat att med Juni månads slut låta exhibitionen upphöra, men som expositörerne önskat, att densamma ännu någon tid måtte fortfara, och erbjudit sig att ytterligare uppställa några, under exhibitionens lopp färdiggjorda konststycken, hafva vi så mycket mindre kunnat, å förbundets vägnar, vägra uppfyllandet af denna önskan, som inkomsten under tiden troligen komme att öfverskjuta kostnaderne. I anledning häraf, och sedan första upplagan af den öfver exhibitionen upprättade Katalog, utgörande 1000 exemplar, till det mesta utgått, hafva vi föranstaltat tryckning af en ny, hvaruti de tillkomna arbetena äro upptagna.

Inkomsten af denna exposition uppgick vid Juni månads slut till omkring 1170 R:dr och Utgifterna till 590 R:dr banko. Dessa sednare komma visserligen ännu att betydligt ökas, men hvad vi likväl med säkerhet förutse, är, att ett icke obetydligt öfverskott kan påräknas till det ändamål, för hvilket exhibitionen blifvit anställd.

Slutligen anse vi oss icke böra lemna obevärdadt, att den nya förbundsbroder vårt Samfund tillegnat sig, Envoyén och Riddaren Baron Silfverhjelm redan i förväg gjort sig berättigad till förbundets erkänsla genom den nit och verksamhet, hvarmed han ynnestfullt delat våra åligganden, i

det han till expositionens beskådande, å förbundets vägnar, i underdånighet bjudit H. M. Konungen och det Kongl. Huset, samt vid de nådiga besöken dem emottagit och beledsagat.

Stockholm den 1 Juli 1818.

THORGÖTER.

(J. G. NETZEL.)

SWERRE.

(C. G. SPENS.)

PROTOKOLL

HÅLLET I GÖTHISKA FÖRBUNDET, DÅ BESLUT FATTADES
ATT DET SKULLE UPPLÖSAS.

År 1844 den 10 November

sammanträdde det Göthiska Förbundet, efter der-
om utfärdad kallelse till alla här i staden varande
och resande Ledamöter af Förbundet, då närva-
rande voro:

Thorgny
Ingwar
Refr
Thorgöther
Widga
Rig
Braut Anundr
Birger Pehrsson
Sigurd Jorsalafarare
Widar
Wale
Kjartan Olofsson.

Brodren Refr valdes till ordförande och underteck-
nad förde Protokollet.

1 §.

Ordföranden öppnade sammankomsten med
följande anförande:

»Vi hafva, mine förbundsbröder, tillbragt vår ungdom uti ett af dessa sällsynta tidehvarf, då tänkesätt och händelser, länge och omärkligt förberedda, frambyta i oemotståndeliga massor att allt omstörta.

»Vi sågo personligheten, med härskri af frihet, yrka rättigheter, utan pligter. Vi sågo denna sjelfviskhet afskudda alla band af undersåtlig lydnad, af häfd och erfarenhet. Vi sågo detta unga raseri med penna och svärd bekämpa och öfvervinna det gamlas åldrade försvarare, men också huruledes, enligt en ovanskelig lag, våld sluteligen styrde våld, samt huru alla sednare bemödanden ej mera förmått än att dölja de djupa såren utan att kunna dem läka, och att föra verlden till det fridlösa lugn hvaruti vi nu lefva.

»Vi hörde, dermed samtidigt, filosofien allvarligt yrka att all visshet kunde härledas från antagandet af ett Jag. Vi oroades af gäckerier och tvifvel mot fromhetens tro, mot företrädenas, mot ålderdomens, sjelfva föräldramyndighetens dittills vördade rätt.

»Vi sågo också då det Franska snillets glänsande lusteldar förvandlade, liksom det sker uti en fantasmagori, från färgrika och glada bilder till äckliga och sedeslösa skepnader.

»Uti Tyskland sågo vi poesien, efter en kort tid för mästerliga skapelser, qväfvas stundom uti mystikens olösliga bindlar, stundom af gazfyllda ordstormar.

»Vi läste historieskrifvare som, med nedsänkta blickar, vandrade på en midt emellan partierna snörrätt utstakad stråt, troende sig hafva uppfyllt rättvisans kraf då de, i den mån de framskredo, utdelade, i lika mått åt den högra sidan som åt den venstra, sitt klander för öfverdrifter; sökande menskligt illfund till ursprung för alla händelser, och i felsteg, som bordt undvikas, grunden för alla olyckor; utan att våga, i pragmatisk upplysning, lemna åt försynen minsta andel i folkslagens öden.

»Under denna vår ungdomstid började äfven musikens stora skapelser att förklinga. En konstlad instrumental-färdighet förjagade melodiens och sångens genier.

»Men hos oss uppväxte ett slägte, anfallet, dock ej förstördt af denna tids alla demoner.

»Vi fordrade en kyrka af förnuftet ej skapad, mot förnuftet ej i strid; vi ville bibehålla lydandens och vördnadens välgörande band, icke påtaga oss trälldomens bojor; vi längtade uttrycka hjertats poesi, obemängd af sireriets fränstötande kyla, likasom af en konstdrifven värma; vi ville från återljudet i våra berg upphämta de rörande sånger dem en stor natur både skrifvit och bibehållit; vi ville genom en noggrann forskning af forntids seder och öden uppleta de banor, på hvilka försynen förer menskligheten, med frihet för den enskilde, med orubbelig nödvändighet för henne i sin samhällighet, till det för oss okända mål, hvaråt lik-

väl våra steg och vårt hopp under årtusenden varit rigtade.

»Och allt detta ville vi fota på inhemsk grund, gifva det Nordisk ton och färg; förkastande allt politiskt kif och med lika stränghet efterapandet af utländska motstridiga skolor, som af vår forntids jättestora rustningar, dem man med vanmäktig hand ville sig pådraga.

»Att oss ordna till verksamhet för gemensamt mål, framstod ur vår krets den ädle Adlerbeth, en fordomdags Svensk, redlig, öppen, trofast, ihärdig, hvilken hvarje man kände sig pligtig att hörsamma.

»Så stiftades för 53 år sedan Göthiska Förbundet som, bland de många dylika, både äldre och samtida, skall i Sveriges häfder intaga ett utmärkt rum.

»Genom tidskriften Iduna, beundrad både inom vårt land och hos alla folk till hvilka kunskap om Sveriges bildning sig sträcker, gaf Förbundet en föresyn af lugn och oväld åt de partier som i hetsig kamp mera skymfde än prydde vår litteratur.

»Genom understöd för verk i bildande konst och deras utställning till allmänt åskådande, gaf Förbundet en ökad uppmuntran åt våra snillen att begagna Nordiska Mythologiens dittills föraktade skatter.

»Historien bortkastade långt ifrån sig ordsvallets prål och författares personliga små åsigter; hon framgick åter, ren såsom forntids saga.

»Antiquarien måste bortlägga sina förutfattade meningar. Han borde forska, granska och sammanställa, innan honom tilläts att dom fälla.

»Fäderneslandets talrika, men misshandlade fornlemningar blefvo genom Förbundets bedrifvande satta under ett strängare skydd af lag och ett verksammare af vårdare.

»Må detta vittnesbörd tillåtas den bland eder, mine förbundsbröder, som föga eller intet till edert mål bidragit, men som af eder allt mottagit.

»Må äfven han anses berättigad att uttrycka sin beundran för edra herrliga sånger, som oförgängeliga skola ljuda från Näktergalens lunder vid Blekings hafsköljda strand till Vakans hemvist uti Norrskenslysta skogar.

»Skönast af allt hvad Förbundet stiftat är det vänskapsband som orubbeligt mellan oss blifvit knutet. Det har uthärdat de politiska meningarnes annars allt söndrande retning, och icke oväsentligt bidragit att sammanhålla ett skakadt fosterland.

»Men oförgängeliga äro endast försynens egna skapelser: samhället, dess stora fördelningar och enkla lagar. Allt hvad menniskan för en viss tids särskilda kraf stiftat, måste, med uppnådt tillfälligt mål, upphöra. Så äfven detta älskeliga Förbund! Det har fullt och hedrande uppfyllt sin bestämmelse. Det äger ej någon mer!

»Det äger ej eller mer sin stiftare och upprätthållare!

»För eder alla var brodern Rolfs egenskaper och offentliga lefnad kända; de äro intryckta uti vänskapens och tacksamhetens minne. Men hvad J icke kunnen känna, emedan han det med omsorg dolde, tills det nu blifvit uppenbart för mig som fått i uppdrag att ordna hans talrika handskrifter, var: hans ständiga verksamhet att föranleda och uppmuntra Litteratörer af alla slag till nyttiga arbeten: det förtroende han njöt att granska och fullkomna dessa skrifter, hvarpå han nedlade otroliga mödor: huru han sjelf meddelade och hos sin vidsträckta bekantskapskrets hopsamlade medel för forskningar inom Sverige, resor i främmande länder och till understöd för studerande ynglingar: hans nitiska sträfvande att bereda framsteg i samhället för dem han ansåg äga dertill rättmätiga anspråk och för dem han hoppades blifva detsamma gäneliga: hans försakelse att gagna sina vänner äfven i uppdrag, som vid hans år och samhällsplats kunnat för andra mindre välvilliga synas olämpliga: hans vidt utsträckta välgörenhet, som aldrig tröttades, ehuru städse i anspråk tagen och genom hvilken han ofta såg sig tvungen att inskränka egna behofver: sluteligen, det faderliga förhållande hvori han lefde till betjening och underhafvande, hvilkas missbruk deraf icke kunde rubba denna hjertats storsinta godhet som öfverser med menniskan, för att genom ädelmod leda henne till en förädlad mensklighet.

Mången redlig hans stoft fuktar med ögats flod, mera billigt likväl ingen än Göthers krets *). Så öfvergå vi från ett smärtsamt minne till en smärtsam handling. Låten eder, mina förbundsbröder, föreläsas det yttrande som redan 1835 blifvit aflemnadt rörande Förbundets upplösning, och gån sedermera att derom fatta edert beslut

2 §.

På grunder, som i nämnde yttrande finnes anförde och hvilka af flere bröder fullständigare utvecklades, beslöt Förbundet enhälligt, att sig upplösa, och att om sine tillhörigheter på följande sätt förordna:

3 §.

Till Kongl. Vitterhets-, Historie och Antiquitets-Akademien, af hvilken Förbundets stiftare brodern Rolf i lifstiden varit en verksam ledamot, och till den under Akademiens vård ställde Kongl. Samling, öfverlemnar Förbundet med full ägande rätt sine tillhörigheter af fornsaker och handskrifter, äfven alla de handlingar, som Förbundet enskildt angå.

4 §.

Nämnde Kongl. Akademi äger ock, att utur Förbundets samling af böcker samt mynt och medaljer utvälja hvad Kongl. Akademien kan finna

*) Stats-Rådet Adlerbeths öfversättning af Horatius.

behöfligt, hvarefter återstoden af Förbundets böcker tillfaller Gymnasii-Bibliotheket i Carlstad, samt af mynt och medaljer Gymnasium i Strengnäs, att genom desse Läroverks försorg afhämtas på underrättelse af Kongl. Akademiens Sekreterare, hvilken Förbundet anmodar att blifva exekutor af dessa och följande förordnanden.

§ 5.

Uppå erhållen kännedom, att kassabehållningen, enligt af Fiarhirthir (Skattmästaren) afslutad, företedd räkenskap, utgjorde b:ko R:dr 554: 11. 4, dels af bröderne tillskjuten, dels af öfverskottet på en år 1818 verkställd konstexposition, och i afsigt att ytterligare gagna för det mål, hvartill Förbundet under sin mångåriga tillvaro sökt att verka, öfverlemnar Förbundet till berörde Kongl. Akademi, på den tid under nästkommande år, som kassaförvaltaren brodern Thorgny bestämmer, en summa af 400 R:dr banko med önskan, att Kongl. Akademien behagade efter eget val och till minne af Göthiska Förbundet, genom dessa medel bereda en ytterligare vinst, för fäderneslandets historia eller antiqviteter, genom upprättandet och utgifvandet af en beskrifvande förteckning öfver Kongl. Akademiens handskrifter, inhemska antiqviteter och dyrbarheter, eller aftryckning af upplysande fornhandlingar eller befintelige redan utarbetade verk, som icke kunna bära sin tryckningskostnad m. m.

6 §.

Verk af bildande konst, tillhörige Förbundet, skänkes det Museum som vid Upsala Akademi är inrättadt.

7 §.

Förbundet uppdrager åt Amanuensen, Magister Knut Geijer att författa och i nummerföljd med Iduna utgifva Förbundets historia. — —

— — — — — — — — — —

In fidem
THORGNY.

Justeradt vid stämma den 24 Nov. 1844.

LEONHARD FR. RÄÄF.

REFR.

Godkännes af undertecknade förbundsbröder.

G. MYHRMAN.	P. LAGERHJELM.	J. G. NETZEL.
C. A. AGARDH.	J. G. SANDBERG.	N. J. EKDAHL.
J. WALLMAN *).	N. W. STRÅLE.	S. P. BEXELL.
J. M. SPENS.	BERNH. V. BESKOW.	E. LIMNELL.

*) Med återopande af en till protokollet anförd reservation.

TILLÄGG

RÖRANDE DE AF GÖTHISKA FÖRBUNDET ANSTÄLLENDE TÄFLINGAR I BEHANDLING AF NORDISKA MYTHER I BILDANDE KONST, SAMT KONST-EXPOSITIONEN 1818.

(Se sid. 30.)

År 1817 emottog Göthiska Förbundet af en okänd konstälskare under sin vård 50 Svenska Dukater till belöning och uppmuntran åt Svenska och Norrska konstnärer för framställningar i Nordiska Mythologien. Denna omständighet kungjordes af Förbundet i allmänna tidningarne, och för att bedömma de tällandes arbeten valdes en s. k. Pröfnings-Nämnd af 6 vetenskapsmän och 6 konstnärer. Nämndens domslut afkuñnades den 26 Januari 1818 af dess ordförande, dåvarande Stats-Rådet m. m. Frih. Skjöldebrand, inför många Göthiska Förbundets medlemmar och flere konstidkare. Det högsta priset, bestående af 15 Dukater, tilldelades Herr *Salmson*, för dess i bas-relief utförda framställning af *Thors strid med Jättarne*, samt ett mindre pris om 5 dukater åt Herr *Berggren*, för dess teckning af *Frey, lemmande sitt svärd åt Skirnir*.

För att bereda allmänheten ett tillfälle att göra sig öfvertygad om värdet af de efter förfä-

drens mytologi utförde konstalstren, fann Förbundet skäl att bifalla en af förbundsbröderne Thorgöther (J. G. Netzel) och Swerre (C. G. Spens) gjord framställning, enligt hvilken förbundet borde inför konstnärerne och allmänheten tillkännagifva sin önskan, att göra exposition af de konststycken, som till förbundet blifvit inlemnade, och derjemte inbjuda Sveriges öfrige konstidkare att med sina arbeten rikta densamma, hvarvid förbundet utfäste sig att till belöningar för nya täflingar i bildande konst efter Nordiska Myther använda den genom expositionen inslytande behållning. Denna exposition, som började d. 19 Maj 1818 och fortfor ända till Juni månads slut s. å., vann en lysande framgång. Den pryddes af flere utmärktare konstnärers arbeten, såsom Fogelbergs modeller till Thor, Odin och Frey, Sandbergs teckningar af Valkyriorne m. fl. Behållningen uppgick till omkring 440 R:dr banko. — Förbundet beslöt nu, att icke blott ur Nordens Mythologie, utan äfven ur dess hjeltesagor, hämta de ämnen för konstidkares täfling, hvilka genom nämnde tillgångar kommo att belönas. Att bestämma valet af dessa ämnen blef af Förbundet uppdraget åt samma Pröfningsnämnd, som redan blifvit utsedd att bedöma de, enligt en okänd konstgynnares afsigter, utförda konstarbeten; och, sedan förbundet till belöningar för de nya täflingarne anslagit 100 Svenska Dukater, sammanträdde denna Nämnd den 27 November. Den utfäste *Sex* priser för behandling i Skulptur, Målning eller Teckning

af 10 särskilda ämnen ur den Nordiska fornålderns Myther och Hjeltesagor, med vilkor att de till täfling ämnade arbeten borde inom den 11 Maj 1819 vara till bedömande inlemnade. — Den 1 December 1819 öfverlemnade Pröfningsnämnden åt Herrar *Alex. Malmqvist* och *P. Berggren* hvar sin belöning af 20 dukater, den förre för en oljefärgstafla, föreställande *Brage och Idun*, den sednare för dess framställning af *Odin vid Mimers källa*.

Göthiska Förbundets Pröfningsnämnd utsatte ånyo, den 29 Maj 1820, belöningar för utförandet i bildande konst af vissa ur Nordiska Myther och Hjeltesagor hämtade ämnen. Vid denna täfling vunno (1822) Herrar *Berggren*, *Wallgren* och *Malmqvist* belöningar för deras framställningar af *Heimdall* och *Hervora på Samsö*.

Den konstnär, som sednast af Göthiska Förbundet erhöll belöning, var en Norrman, Herr *Carl Lehman* i Bergen, som för sin oljefärgsmålning, föreställande *Ägir med dess maka Ran*, emottog 10 dukater, hvarest de af förbundet utsatte täflingar upphörde.

FÖRFATTARE I IDUNAS FÖREGÅENDE
HÄFTEN.

J. ADLERBETH (— R —).

5 häftet. Chemisk utredning af ett föremål för
Nordisk fornforskning.

4 — Om Biarmaland.

5 — Sång för Svenskar, i anledning af slagen
vid Leipzig 1813.

5 — Tankar om sättet att uppsöka och vårda
fäderneslandets fornlemningar.

6 — Nordiska Halföns förening.

6 — Kämparne från Trondhem, Idyll af F. B.
Dela Motte Fouqué (öfversättning).

7 — Antiquarisk Anmälan, framställande huf-
vudinnehållet af ett bref från Öfver-
Intendenten P. Tham.

8 — Anmälan.

A. A. AFZELIUS [A — z —].

3 häftet. Wölu Spå med öfversättning.

3 — Upplysningar till Wölu Spå.

3 — Necken.

4 — Solar Liod med öfversättning.

4 — Upplysningar till Solar Liod.

7 — Till fornforskaren Tholander.

7 — Brage den gamle.

9 — Skadis klagan.

A. AHLQVIST.

10 — Öländsk fornlemning.

P. D. A. ATTERBOM (A.).

4 häftet. Krigssång (insänd).

B. VON BESKOW (B. B.).

10 — Den gamla Rustkammaren.

M. BRUZELIUS (B—s).

6 — Beskrifning på några antiqviteter af koppar, funna i Skytts härad, Malmöhus Län. (Insändt.)

7 — Nordiska fornlemningar.

8 — D:o d:o.

9 — Nordiska fornlemningar från Skåne.

E. DILLNER (E. G. D...).

4 — Fornlemningar i Medelpad.

P. P. EKELUND.

6 — Berättelse om Carl XII.

F. W. EKENSTAM (F. W. E.).

6 — Utdrag af tvenne bref från London af d. 24 September 1814 och den 3 Mars 1815.

M. FLODERUS (F—s).

7 — Fornlemningar uti Rasbo Socken i Uppland. (Insändt.)

E. G. GEIJER (G—r).

Hela 1:sta häftet.

2 häftet. Idunas Äpplen.

2 — Carl XII.

2 — Skogsbruden.

2 — Brages Harpa.

2 — Bergsmannen.

- 2 häftet. Om Historien och dess förhållande till Religionen.
- 4 — Dödsoffer.
- 4 — Majbetraktelser.
- 5 — Gjukungarnes fall.
- 5 — Skål.
- 5 — Den 3 Juni 1814.
- 6 — Vid Carl Johan Adlercreutz's Graf.
- 6 — Olof Tryggwasson.
- 6 — Den Skandinaviska Halfön.
- 7 — Betraktelse i afseende på de Nordiska Mythernas användande i skön konst.
- 8 — Om Historiens nytta. En föreläsning.
- 9 — Om den gamla Svenska Förbundsorfattningen.
- 9 — På morgonen af Oscarsdagen 1821.
- G. W. GUMELIUS (G—s).
- 7 — Recension af ett poem: De Danorum rebus gestis Sæcul. III & IV.
- 9 — Hertig Fredrik af Normandie. Ett Qvæde från Medeltiden.
- 10 — Ismals Bröllop, ett Färöiskt Qvæde, med anmärkningar.
- 10 — Hertig Fredrik af Normandie. Forts. och slut.
- 10 — Om en gammal Svensk Handskrift af Wilkina Saga.
- L. HAMMARSKÖLD.
- 2 — Beskrifning öfver ett manuskript af den

prosaiska Eddan, som förvaras å Kongl. Bibliotheket i Stockholm.

- 3 häftet. Till Idunas utgifvare om en af Hr Friedrich Rühs nyligen kungjord skrift.

L. KLÜWER.

- 9 — Forntidsminnen i och vid Christiania.

E. LIDFORS.

- 8 — Fornlemningar från Ångermanland.

S. LIDMAN (L-n).

- 6 — In Tepe.

- 7 — Om fornlemningar i Nubien.

J. G. LILJEGREN.

- 8 — Utdrag af tvenne bref från Köpenhamn.

A. LINDEBLAD (A. L-d).

- 10 — Göthen. (Insänd.)

- 10 — Sång i ett Lusthus. (Insänd.)

P. H. LING.

- 5 — Några ord om Gymnastiken.

K. A. NICANDER.

- 10 — Runor af Norna Gest.

L. F. RÄÄF (R-).

- 2 — Om några fornlemningar i nordvestra delen af Småland.

- 8 — Runsten vid Oppeby i Östergöthland.

J. H. SCHRÖDER (S-r).

- 6 — Anteckningar om Svante Sture och dess graf i Westerås Domkyrka.

- 6 — Beskrifning öfver ett Cufiskt mynt, funnet på Björkö i Mälaren.

104 FÖRFATTARE I IDUNAS FÖREGÅENDE HÄFTEN.

- 7 häftet. Tillägg vid anmärkningar om ättehögar.
3 — Om Renninge Borg.
3 — Beskrifning öfver en forntida stengrift i
Westergötland.
3 — Anmärkningar om Edda-mythernas fordna
allmänlighet i Norden.
9 — Beskrifning öfver en gammal Silfverpatén
i Linköpings Domkyrka.
9 — Anteckningar om Konung Carl Knutssons
gemål Catharina och dess grafsten i
Wadstena Klosterkyrka.
10 — Beskrifning öfver en forntida stridsyx
med runor.

N. H. SJÖBORG.

- 5 — Om de i Danmark och Sverige vidtagne
åtgärder till antiqviteters upptäckande,
vård och bibehållande.

E. TEGNER (T—r).

- 5 — Majsång.
5 — Elden.
5 — Skidbladner.
5 — Herthas Barn.
5 — Flyttfoglarna.
4 — Den gamle Hedningen.
4 — Prestvigningen.
4 — Skaldens Morgonpsalm.
5 — Nore. I anledning af freden i Kiel den
14 Januari 1814.
7 — Wafthrudnismal.

- 7 häftet. Skål till H. K. H. Prins Oscar d. 4 Juli 1817.
 7 — Skaldens Hem (efter Oehlenschläger).
 7 — De tre Bröderne.
 7 — Polar-resan.
 7 — Stjernasången.
 7 — Ättehögen. Till L.
 7 — Floden.
 8 — Sången.
 8 — Vintern.
 8 — Vid en främmande Ynglings graf.
 8 — Skaldebrief (1815).
 8 — Den drunknade Gossen.
 8 — Klosterruinerna.
 8 — Sång på Carl XII:s minnesfest år 1818.
 8 — Sång på Oscarsdagen.
 8 — Ur Frithiofs Saga:
 Frithiof och Björn.
 Frithiof kommer till Kung Ring.
 Isfarten.
 Frithiofs frestelse.
 9 — Ur Frithiofs Saga:
 Kung Rings Död.
 Rings Drapa.
 Kungavalet.
 Frithiof på sin Faders hög.
 Försoningen.
 9 — Sång för Jemtlands Fält-Jägare.
 10 — Skålar, afsjungne i Helsingborg vid H.
 K. H. Kronprinsens återkomst från dess
 utrikes resa.

10 häftet. Till Norrska Stortingets Deputerade den
8 Juli 1823.

10 — Skålar vid Christianstads Hof-Rätts invig-
ning den 4 Juli 1824.

10 — Till minne af grefve Joachim Beckfriis.

P. W. THOLANDER (Th—r).

5 — Anmärkningar rörande Göransson's Bautil.

5 — Anmärkningar om ättehögar.

5 — Försök till beskrifning öfver ett gammalt
Dryckeshorn.

G. W. AF TIBELL.

10 — Om tiden, då den af Konung Magnus
Ladulås utgifna så kallade Skenninge
Stadga blifvit utfärdad.

J. H. WALLMAN (W—n).

9 — Om Striden på Samsö. Ett Historiskt
och Geographiskt Bidrag till Nordisk
fornkunskap.

9 — Runstenar, tecknade och beskrifne.

9 — Ett Indiskt skriftecken bland Runorne.

10 — Om Odin och Budha.

10 — Beskrifning öfver en vikingavård på Öland.

10 — Lemningar efter gamla boningar från
Hednatiden på Öland.

10 — Anmärkningar öfver Skandinaviens forna
handelsförbindelser med Orienten.

VL 890420

6000004858

Göteborgs universitetsbibliotek

